DÖNEM: 28 **CİLT:** **YASAMA YILI: 2**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı
23 Temmuz 2024 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR
II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Komisyon salonunda bulunmayan milletvekilinin söz hakkını başkasına devredemeyeceğine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in açıklamasındaki ve Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un teklifin 9'uncu maddesinde verdikleri önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki Veteriner Hekimler Derneği Genel Başkanı Gülay Ertürk'ün 28'inci Dönem boyunca TBMM'ye girişinin yasaklanmasıyla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Düzce Belediye Başkanı Faruk Özlü'nün Komisyon üyelerini Belediye olarak işletmeciliğini gerçekleştirdikleri hayvan bakımevine davet ettiğine ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin maddeleri üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyelerinin ve Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşma sürelerine, Komisyon üyesi olmayıp Komisyonda temsil edilen siyasi parti grupları için konuşabilecek milletvekili sayısına ilişkin karar

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275)

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Veteriner Hekimler Derneği Genel Başkanı Gülay Ertürk'ün 28'inci Dönem boyunca TBMM'ye girişinin yasaklanması hakkında yayınlanan bildiriye ve bu yanlışın ivedilikle giderilmesini istediklerine ilişkin açıklaması

2.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez'in, kanun teklifinin görüşmelerinde ilk günden beri çok ağır ifadelerle karşı karşıya kaldıklarına, bunlara sustuklarına fakat artık misliyle mukabele edeceklerine ilişkin açıklaması

3.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki Adalar'daki atlarla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu'nun, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki kendisine yönelik ifadelerine ilişkin açıklaması

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU

4'üncü Toplantı

23 Temmuz 2024 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu saat 12.38'de açılarak altı oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Vahit Kirişci,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Komisyon salonunda bulunmayan milletvekilinin söz hakkını başkasına devredemeyeceğine,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in açıklamasındaki ve Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un teklifin 9'uncu maddesinde verdikleri önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki Veteriner Hekimler Derneği Genel Başkanı Gülay Ertürk'ün 28'inci Dönem boyunca TBMM'ye girişinin yasaklanmasıyla ilgili ifadelerine,

Düzce Belediye Başkanı Faruk Özlü'nün Komisyon üyelerini Belediye olarak işletmeciliğini gerçekleştirdikleri hayvan bakımevine davet ettiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

(2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin maddeleri üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyelerinin konuşmalarının dört dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşmalarının üç dakika süreyle sınırlandırılması, Komisyon üyesi olmayıp Komisyonda temsil edilen her siyasi parti grubu için en fazla ikişer milletvekiline söz verilmesi hususu kabul edildi.

Görüşmelerine Komisyonun 17/7/2024 tarihli 2'nci Toplantısında başlanan, Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275), maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Veteriner Hekimler Derneği Genel Başkanı Gülay Ertürk'ün 28'inci Dönem boyunca TBMM'ye girişinin yasaklanması hakkında yayınlanan bildiriye ve bu yanlışın ivedilikle giderilmesini istediklerine,

Amasya Milletvekili Hasan Çilez, kanun teklifinin görüşmelerinde ilk günden beri çok ağır ifadelerle karşı karşıya kaldıklarına, bunlara sustuklarına fakat artık misliyle mukabele edeceklerine,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki Adalar'daki atlarla ilgili ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki kendisine yönelik ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 22.41'de toplantıya son verildi.

23 Temmuz 2024 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.38

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)

SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)

KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun değerli üyeleri, kıymetli milletvekillerimiz, ilgili kurumlarımızdan gelen değerli katılımcılar, basınımızın değerli mensupları; toplantı yeter sayımız vardır. Komisyonumuzun 28'inci Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı 4'üncü Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bildiğiniz üzere, gündemimizde, Meclis Başkanlığınca 12 Temmuz 2024 tarihinde esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yer almaktadır. 22 Temmuz Çarşamba saat 14.00'te bu salonda yaptığımız 2'nci toplantı, teklifin 7 maddesinin kabul edilmesiyle saat 03.46'da sona ermişti.

III.- KARARLAR

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin maddeleri üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyelerinin ve Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşma sürelerine, Komisyon üyesi olmayıp Komisyonda temsil edilen siyasi parti grupları için konuşabilecek milletvekili sayısına ilişkin karar

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Dün Komisyonumuzun çok değerli temsilcileriyle yaptığımız bir değerlendirme oldu. Değerli arkadaşlar, o değerlendirme çerçevesinde de daha sağlıklı bir çalışmayı gerçekleştirebilmek için bir önerge verilmesi hususu gündeme geldi ve o önerge şu anda Başkanlığımıza ulaşmış bulunmaktadır. 8'inci maddeye geçmeden önce önergeyi okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin maddeleri üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyelerinin dört dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin üç dakika süreyle sınırlandırılması, Komisyon üyesi olmayıp Komisyonda temsil edilen her siyasi parti grubu için en fazla ikişer milletvekiline söz verilmesi hususunu arz ve teklif ederiz.

Vahit Kirişci	Adem Korkmaz	Süleyman Özgün
Kahramanmaraş	Burdur	Nevşehir
Mestan Özcan		
Tekirdağ		

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, olmaz böyle bir şey!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Komisyonun belli bir düzen içinde çalışması, etkili ve verimli bir çalışma düzeninin kurulması amaçlanmaktadır. Komisyonlar gündemlerine hâkimdir ve dolayısıyla çalışma düzenini, konuşma sürelerini belirlemeleri mümkündür.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum arkadaşlar…

(Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, kırk dakika önce gelseydiniz! Ne önergesi veriyorsunuz ya, ne önergesi! Bir dakika dur! Böyle despotluk olur mu ya!

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, böyle bir şey olur mu!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, düzen ve verimlilikten ne anlıyor bu arkadaşlar?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Böyle bir şey olur mu ya! “Ben yaptım, oldu.” diyorsunuz ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Sarıbal… Sayın Sarıbal…

TALİH ÖZCAN (Düzce) - Konuşturmayın bari ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Müsaade buyurun arkadaşlar…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – “12.00’de.” dediniz, saat 12.00’de buraya çağırdınız bizi, saat kaç olmuş? Bire yirmi var Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar… Arkadaşlar…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ben saat on ikiye çeyrek kala buradaydım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Üstadım dün gece arkadaşlarımızla yaptığımız görüşmede bir mutabakat sağlandı fakat o mutabakatın gereğinin ancak bu yolla sağlanabileceği önerilerek biz bu önergeyi hazırladık. Sayın Sarıbal’ın, yine aynı şekilde Sayın Nejla Hanım’ın ve diğer arkadaşlarımızın bilgisi var.

Sayın Sarıbal, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlar, Komisyon üyesi arkadaşlarımız; hepinizi selamlıyorum.

Değerli Başkan, bu Komisyon olabildiğince, bu ana kadar gerçekten son zamanlarda çalışan komisyonların en iyi çalışmasını yaptı. Bizim önerimiz yine şudur: Bu şekliyle olabildiğince Türkiye’yi bu kadar ilgilendiren bir konuda devam etsin. Evet, akşam bir görüşme yaptık, o görüşmenin sonuçları açısından bu kadar önemli bir konunun, önemli bir teklifin, ülkenin gündemini tamamen kapsamış durumda olan bu teklifin toplumun geniş kesimleri tarafından inanılmaz bir duyarlılıkla takip edildiğini biliyoruz. Bu nedenle bizim önerimiz, tekrar söylüyoruz önerimizi: Aynı siz bugüne kadar nasıl yönettiyseniz yine böyle yönetin, bu önergeyi de geri çekin; böylece bugüne kadar yaptığımız gerçekten önemli işi aynı dolgunlukla, aynı değerler içerisinde tamamlamış olalım, çok kıymetli olacak. Grubumuzun temel talebi budur çünkü çok önemli, herkes konuşmak isteyecek. Bugün de Meclis açıldı, biliyorsunuz gruplar var, arkadaşlarımız yeni geldiler, konuşma talepleri var. Genel talebimiz, akşam nasıl devam ettiysek yine aynı şekilde devam edelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, önergeyi…

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, usule ilişkin lütfen…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, siz Komisyon üyesi değilsiniz.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, sizin adınıza Sayın Sarıbal konuştu.

AYHAN BARUT (Adana) – Tamam ama ilave bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hayır, DEM PARTİ konuşmadı ama henüz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz talep ederse Nejla Hanım'a söz veririm.

Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, şimdi yani sanki bu önergeyi biz teklif etmişiz de böyle oylama yapıyormuş gibi anlatıyorsunuz; bu doğru bir şey değil.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Doğru.

AYHAN BARUT (Adana) – Dün konuştuğumuzda akşam, siz de burada konuştuğunuzda, sabah da konuştuğumuzda süre kısıtlaması olmasın dedik. Siz de "Komisyon üyeleri artı 2 kişi." dediniz. Biz de grubumuzla konuşuyoruz, 2 kişinin az olduğunu düşünüyoruz dedik. Şimdi, yeni getirdiğiniz önergede hem süre kısıtlamasına gitmişsiniz dört artı üç hem de konuşmacı Komisyon üyesi artı iki. O zaman konuştuğumuzu koymuş olsanız burada gene âlâ.

ADEM KORKMAZ (Burdur) – Yok, süre konuşuldu Orhan Bey'le.

AYHAN BARUT (Adana) – Şimdi, dolayısıyla bu doğru bir şey değil, hem süreyi kısıtlamak hem de kişileri kısıtlamak doğru değil. Onun için, bunu düzeltin ya da bu önergeyi iptal edin diyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Konuşma hakkımı Perihan Hanım'a veriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Gerçekten, 17 Temmuzdan itibaren burada Meclisin itibarı için her Komisyon toplantısı başlangıcında ne yazık ki bir mücadele vermek zorunda kalıyoruz ve sizi, Meclisin itibarına, yasa yapma faaliyetine saygı duymaya davet ediyoruz. Alelacele Meclisi ablukaya alarak, halktan bu Komisyon toplantısının verilerini, konuşmalarını gizleyerek bir süreç işletmeye çalışıyorsunuz. Dün de ifade etmiştim, bunun adı "Darbe"dir. Gerçekten, Türkiye Büyük Millet Meclisine, AKP, MHP eliyle şu anda bir darbe yapılıyor. Biz milletvekilleri olarak burada aslı görevimiz olan söz kullanma hakkımızdan vazgeçmiyoruz çünkü halkın talepleri var, halkımızın gözü kulağı burada, ülkenin dört bir yanında, sadece kendi seçmenlerimiz değil, özellikle sizin seçmenlerinizden, AKP, MHP tabanından, bize "Katliamı durdurun." çağrıları geliyor. Biz, bu katliamı durdurmakla mükellefiz, dolayısıyla…

Sayın Başkan, dinliyor musunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Dinliyorum efendim, buyurun, devam edin.

PERİHAN KOCA (Mersin) - O yüzden, milletvekilleri olarak söz hakkımızdan vazgeçmeyeceğiz. Zaten, adım adım yasama organını tek tek gasbettiniz, her şeyi gasp ettiniz, bari milletvekillerinin söz hakkını gasbetmeyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisi adına 2 kişi konuştu.

Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Kırk beş dakika bu Komisyonun sizden alacağı var. Dün akşam saat üç elliye kadar burada, hep beraber çalıştık. İlk günden beri, 17 Temmuzdan beri, biz kanunla ilgili çalışmalarda bütün samimiyetimizle buradayız ve siz, kanunu çıkarmak için direniyorsunuz biz de kanunu değiştirmek ve maddeleri üzerinde direniyoruz ve buradaki arkadaşlar da bu direnci size gösteriyorlar diye şimdi kalkıp böyle despot bir uygulamayı ben kınıyorum çünkü herhâlde hiçbir komisyonda olmamıştır, televizyon bozuldu, ya Meclisin iletişimini bozduk, bilişimini bozduk ve yönetimselini de bozduk. Yani televizyonu kaldırdınız, tutanaklar çöktü, artı, siz çöktünüz, Komisyon kırk beş dakika geç geldi Komisyon toplantısına; şimdi kalkmışsınız bir de süre kısıtlaması. Ben Komisyon üyesi olarak dört dakikayı kabul etmiyorum. Böyle bir uygulamayı da kınıyorum, imzalayanları da Meclisin dışındaki, Türkiye'deki hayvanseverlere havale ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler…

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, söz talebimiz var bizim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bakın, Komisyonun kendi üyeleriyle ilgili işleyişi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Böyle bir işleyiş yok Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmiştir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, düzen ve verimden bunu mu anlıyor arkadaşlar?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Bu önerge doğrultusunda…

(Gürültüler)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Usule ilişkin durumu olmayan milletvekillerine söz verilmeyeceğine dair nasıl bir İç Tüzük maddesi var, bunu gösterebilir misiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Değerli arkadaşlar, çalışmalarımızı en verimli şekilde sürdüreceğiz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (*)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - 8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8-5199 sayılı Kanunun 19'uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İnsan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla bakımevleri, hastaneler ve ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek ile bakımevlerinde bakım, rehabilitasyon ve sahiplendirme gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır."

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde söz talebi, buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

(*) (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi 17/7/2024 tarihli 2'nci Toplantı Tutanağı'na eklidir.

Çok önemli bir kanunu konuşmaya devam ediyoruz, tartışmaya devam ediyoruz Türkiye'nin bütününü ilgilendiren ama özellikle şundan bahsetmek isterim: Meclisteki bu güvenlik koridorları gerçekten çok can acıtıyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yakışmıyor. Koridorlarda, kapılarda onlarca polisle adeta burayı bir koruma çemberine alıyor olmayı gerçekten üzülerek paylaşmak isterim; doğru değil. Biz halktan, toplumdan neyi saklayacağız ki toplumun bizatihi içine düştüğü bir yasa toplumdan bağımsız çıkmış olsun.

Değerli arkadaşlar, 8'inci madde aslında bir önceki Kanun'un yani şu anda yürürlükte olan Kanun'un 19'uncu maddesine denk gelmektedir. Orada, yerel yönetimler başta olmak üzere çeşitli kaynaklar sağlayarak laboratuvar, ameliyathane ve benzeri ihtiyaçlar için destek öngörmektedir. Mevcut kanunda "ilgili bakanlık" diyor, "Bakanlık bütçesine gerekli ödenek konulur." diyor. Burada bakanlık kim? Bu kanunu çıkarmış olan Tarım ve Orman Bakanlığı oysa yeni kanun teklifinde, yeni gelen tasarıda "ilgili kurum ve kuruluşlar" denilmekte ama bir tarif yapmamaktadır. Kimdir bu ilgili kurum ve kuruluşlar? Bunların açıkça ortaya çıkması lazım oysa mevcut kanun, mevcut madde bu konuda çok daha anlamlı ve kıymetli çünkü bütçenin bakanlık bütçesinden de sağlanması gerektiğini açık bir şekilde ortaya koymakta.

Bir diğer temel mesele, bu laboratuvar ya da ameliyathane meseleleri nereye açılacak? Nasıl olacak? Bir ameliyathanenin olabilmesi için bir kliniğin olması gerekir dolayısıyla bunların da net bir şekilde ortaya çıkarılması ve açık bir şekilde konuşulması gerekmekte. İnsan, hayvan ve çevre sağlığı adı altında bu kanun yenilendiği için, bütün her şeyin buraya odaklı, buraya dönük yenilenmesi ve buradan doğru hareket edilmesi aslında daha da işi karmakarışık hâle getiriyor. Burada kullanacağınız laboratuvarın ya da destekleyeceğiniz laboratuvarın insan-çevre ilişkisi üzerinden bağı ne durumdadır? Onu da anlamak gerçekten çok zor dolayısıyla her madde daha karmaşık, her madde daha sorunlu bir şekilde bu tasarı hızla ilerlemeye, götürülmeye çalışılmaktadır. Yani burada yapılmak istenen temel iş "Hazine ve Maliye Bakanlığının olumlu görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." diyordu, burada kimin tarafından bu yönetmelik çıkarılacak, bu yönetmeliğin içi ne olacak hiç belli değil yani bu maddeyle yeni bir sorunla karşı karşıyayız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamamlayın lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum Başkan.

Dünden beri söyledik, bakanlıklar bu işin içinde olsun; Çevre Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı meselesi çünkü bu önemli bir kaynağı gerektiren bir madde. Dolayısıyla bu maddenin geri çekilmesi, eski maddenin yürürlükte kalmasını öneriyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine zor ve uzun bir maratona başlıyoruz. Can dostlarımıza esaret ve ölüm getiren bu yasa teklifi, görüşmelerimizin insanüstü bir mesai düzeniyle AKP tarafından nedense hızlı bir şekilde geçirilmek isteniyor. İki gün boyunca on sekiz saat ve on üç saatlik yaptığımız görüşmelerde tüm milletvekilleri gerek kendi düşüncelerini gerek hayvan severler adına, yurttaşlar adına düşüncelerini gündeme getiriyorlardı. Zor mücadeleler karşısında birkaç ek önergelerle yaptırdığımız değişikliğin dışında çok da bu Hayvan Koruma Kanunu'yla ilgili değişiklikte elde edilmiş bir şey yok ancak arkadaşlarımızın düşüncesini, fikrini söylemeyi de burada kısıtladığınız için bunu doğru bulmuyoruz. Bunun yanlış olduğunu düşünüyoruz ve şunu da söylüyoruz: Bu duruma, bu kanun teklifine isyan ediyoruz, tepki gösteriyoruz, "yüz karası" olarak anılacak, tarihe geçecek bu teklifin derhâl geri çekilmesini ve geri çekilme talebimizi de yineliyoruz.

Şimdi, ele alınan 8'inci madde de güya başta yerel yönetimler olmak üzere diğer kurum ve kuruluşlara yapılacak desteklerle alakalı bir teklif. Hangi destekten bahsediyoruz arkadaşlar, hangi destekten?

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, biraz sessiz olalım, hatibi dinleyelim.

AYHAN BARUT (Adana) – Olmayan destekler kanuna yazılıyor, kanunda kalıyor. Son günlerde sürekli söylüyorum, bir kanun çıkarıyorsunuz, ne sorumluluğunu üstüne alıyorsunuz ne de uygulayıcılığını üstünüze alıyorsunuz; atıyorsunuz yerel yönetimlerin üzerine. Bu geçmişte de görüldü, geçmişte de yerel yönetimlerde ve diğer desteklerde görüldü ama bu destekler maalesef her zaman sözde kaldı, geçmişte olduğu gibi yine verilmeyecek. Sorunun üstü de aslında resmî olarak kapatılmış olacak çünkü geçmişte yapılan yasal düzenlemelerde AKP iktidarı sorumluluğu üstünden atarak yerel yönetimleri adres göstermişti. Uygulamada bunun hiçbir hükmünün olmadığı görüldü. Zorunlu olmasına rağmen birçok belediye bakımevi ve barınak açamadı. Niye açamadı? Çünkü çıkardığınız kanunda belediyelere bir fon ayırmıyorsunuz. Örneğin 27'nci Dönemde yine Hayvanları Koruma Kanunu Teklifi'nde nüfusu 25 bin üstündeki belediyelere hayvan bakımevi kurma zorunluluğu getirilmişti. 25 bin ile 75 bin arasındakiler de 31 Aralık 2022'ye kadar bir bakımevi kurmaları gerekiyordu. Yasaya göre barınak kurması gereken belediye sayısı 494'tü ancak bunların 189'unda barınak var, diğer bir deyişle 305 barınak ortada yok. Yani şimdi bu kurulan barınakların da hâli, durumu ortada, şu anda "barınak" demeye bin şahit ister, önce bunu bir düzeltmek gerekiyor. Topu tamamen yerel yönetimlerin üstüne atmak doğru değil. Yerel yönetimlerin karşı karşıya kaldığı sorunların aşılması için de öncelikle büyükşehir belediye paylarının dağıtımındaki adaletsizliğin giderilmesi lazım. Yıllık kişi başı pay ortalamasının altında kalan büyükşehir belediyelerine destek olunması gerekiyor, fon oluşturulması gerekiyor. Mahalli idareler genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan bütçe paylarının da sayıları milyonları aşan sığınmacıları da gözeterek bir kere bu desteklerin artırılması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

AYHAN BARUT (Adana) – Hocam, toparlayayım, az bir şey kaldı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, süreye uyalım çünkü aldığımız karar…

AYHAN BARUT (Adana) – Bir cümle… Bir cümle… Bir cümle de söyleyelim hocam.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) - Eğer bu olmazsa sadece hayvan konusu değil, yerel yönetimlerin de temizlikten yola, park bahçelerden ulaşıma en temel asli görevlerini yerine getirmesi imkânsız görünüyor ki kaldı ki barınak yapmaya imkânları olsun. Onun için, fonları ve gelirlerini arttırmak gerekiyor; önce bunu düzeltmek gerekiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim.

Sayın Demir, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi 8'inci maddeyi konuşuyoruz. 5199 sayılı Kanun'da hayvanların korunması için kamu kuruluşlarının görev ve sorumluluklarını düzenleyen, söz konusu faaliyetler için mali kaynakları belirleyen 19 madde vardı ve zaten bu maddenin gerekleri yerine getirilmiyordu ve madde yeterince uygulanmıyordu. Şimdi, maddede yapmak istediğiniz değişiklikle hayvanların yaşam haklarını merkeze alan ve onlara yaşama hakkı tanıyan ifadenin kaldırılmak istendiği görülmektedir. Sokakta yaşayan hayvanların insan sağlığına yönelik

çok büyük tehditleri oluyormuşçasına düzenlenmek istenen maddede "insan sağlığının korunması" ibaresi getirilmek istenmektedir. Söz konusu ibare, hayvan düşmanlığının yükseldiği bu dönemde yoruma son derece açık bir ibare olup insan merkezlidir, hayvanların yaşam hakkını keyfî yorumlarla sınırlayabilecek bir içeriğe sahiptir. Kanun teklifinin bütününde insan sağlığının sürekli tehdit altında olduğuna dair bir algı yaratılmak istenmektedir. İnsan sağlığı gerekçesinin arkasına sığınarak kamusal kaynakların hayvanların yararına kullanılmasını tamamen imkânsız hâle getirebilecek bu maddenin tekliften çıkarılması gerekmektedir.

8 milyarın üstünde insan nüfusuna sahip olan dünya yalnızca insan ırkına ait değil. 2024 yılında Türkiye'de yürürlüğe sokmaya çalıştığınız bu yasa tasarısıyla ortak yaşam alanımızdan yok etmeye çalıştığınız bu canlılar bizden önce de varlardı. Kapitalist sistemin inşasıyla dünyada sadece insan ırkının yaşam hakkı olduğu, diğer bütün canlıların insan ırkının tekelinde ve inisiyatifinde olduğu, güçlünün zayıfı ezebileceği, yok edebileceği kibri oluştu. Maddeyle "insan sağlığı" ibaresini getirmek istemekle dünyanın yalnızca insan ırkına ait olduğunu, insan ırkının tekelinde olduğunu söylüyorsunuz. Söz konusu yasa teklifini, söz konusu maddeyi vicdanınızı kaybetmiş ve bir an bile tereddüt etmeden oluşturmuşsunuz. İktidarınızın savaştan, yok etmekten, imhadan beslendiğini, kendiniz ve yandaşlarınızın çıkarları dışında kalan tüm insanlara, hayvanlara, bitkilere düşman olduğunuzu bir kez daha gösterdiniz.

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, sessiz olalım, hatibi dinleyelim lütfen.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ağaç, sizin için kesip kütüğünü satacağınız; toprak, sizin için beton döküp ranta açacağınız; hayvan, sizin için kesip yemeyecekseniz öldürüp yok edebileceğiniz varlıklardan ibaret. Biz bir ağacın gölgesine gönül vermiş, toprağın kokusuna, bereketine anlam yüklemiş; bir köpekle, bir kediyle aynı dünyayı paylaşarak yoldaş olmuş bir siyasetten geliyoruz. Bizim için insan sağlığının önemli olması kadar hayvan sağlığı da önemlidir. Dün nasıl ki bir ağacın gölgesi için direndiysek bugün de bir kedinin, bir köpeğin nefesi için direneceğiz. Sokaklarda zaten açlığa, susuzluğa ve kimsesizliğe terk edilmiş hayvanları şimdi de bu yasa teklifiyle yok etmeye çalışıyorsunuz. Başka bir dünya mümkünken yok etmeyi tek yol bilen bu yasa teklifine karşı çıkıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, Saadet-Gelecek Grubu adına Grup Başkanı Sayın Özdağ'a söz veriyoruz.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, çok değerli milletvekilleri, bu kanun teklifini takip eden sivil toplum kuruluşlarının çok değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

1928 yılında cumhuriyet kurulduktan sonra Hayvan Hakları Kanunu çıkarılmıştı, daha sonra ise 1931 yılında bunun nizamnamesi yani yönetmeliği çıkarılmıştı; o günden itibaren bir daha bu kanunla ilgili bir düzenleme yapılmadı. Ardından, 2004 yılı geldi, 5199 sayılı bir Kanun çıkardı Adalet ve Kalkınma Partisi, bu kanun bir noktada Kabahatler Kanunu olarak devam etti ve daha sonra ise 24'üncü Dönemde, benim de milletvekili olduğum dönemde, alt komisyon başkanlığını yaptığım sırada bir Bakanlar Kurulu kanun tasarısı Parlamentoya geldi ve komisyonumuza gelmişti ve komisyon da bu raporu, bu kanun tasarısını alt komisyona havale etmiş, ben de alt komisyon başkanlığı yapmıştım. Meselenin bam teli burası, meselenin nirengi noktası burası. Neden? Şundan dolayı: Biz o zaman 250 dernek, vakıf ve platformla, hayvanseverlerle beraber çalıştık tam iki buçuk ay. Çok nadir olmuştur, alt komisyonda iki buçuk ay kadar bir çalışmanın yapılmış olması çok nadirdir. Zaman zaman

burada görüyoruz; konun teklifleri geliyor, yangından mal kaçırılıyor veyahut da sel önünden kütük kapılırcasına buraya kanun teklifleri getiriliyor, komisyonlara havale ediliyor, zaman zaman torba yasa teklifleri getiriliyor ve esas komisyonlara havale edilmesi gereken şeyler, tali komisyonlara havale edilmesi gereken şeyler Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilerek direkt olarak Genel Kurula indiriliyor ve buradan da bu kanun teklifi oy çokluğu nedeniyle de çok rahat bir şekilde geçiriliyor; buna da "demokrasi" diyoruz, buna da aynı zamanda, bir noktada "Parlamentonun üstünlüğü", "millet iradesinin hâkimiyeti" ifadelerini kullanıyoruz.

Eğer bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi olmamış olsaydı çok daha farklı şekilde buralara kanun teklifleri gelecek... O sistemin de eksiği vardı, yanlışları vardı; düzeltilebilirdi, o nakisalar giderilebilirdi ama gördüğümüz o ki Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle beraber gerekçesi şuydu: Parlamento daha güçlü olacak, milletvekilleri çok rahat çalışacaklar ve Türkiye, milletvekillerinin kanun teklifleriyle yönetilecekti. Hiç de öyle olmadı. Bakıyoruz, milletvekillerinin kanun teklifleri gelmiyor buraya; buraya daha çok başka yerlerde hazırlanan, sadece milletvekillerine bu şartı yerine getirme, imza atma gibi bir işlem düştüğünü gözlemliyoruz Değerli Başkan, değerli milletvekilleri.

O zaman alt komisyonda çalışırken iki buçuk ay çalıştık ve çok değerli bir tasarıyı tekliflerle beraber, önergelerle birlikte hazırladık ve üst komisyona havale ettik, üst komisyonumuzun ismi Çevre Komisyonuydu o zaman, Çevre Komisyonu da bunu Genel Kurula indirmişti fakat Genel Kurula giderken iki noktada anlaşamamıştık bu hayvanseverlerle. Bir, yunus balığı sirklerinin ortadan kaldırılmasında haklıydılar onlar. Şöyle söylemişlerdi, demişlerdi ki: "Mevcut yunus balıkları sirkleri devam etsin, diğerlerine bir daha ruhsat verilmesin." Bunu doğru bulmadık, "Bu da doğru değil, bu da eşitsizlik, bu da haksızlık; bunlara da bir süre verelim ve bunlar da buraları kapatsınlar." dedik. İki, deney hayvanlarıyla ilgili, bu noktada anlaşamamıştık ama genellikle Türkiye'deki bütün hayvanseverlerle, vakıflarla, derneklerle anlaşarak Genel Kurula indirmiştik fakat maalesef, 24'üncü Dönem bittiği için kadük kalmıştı bu kanun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özdağ, normalde üç dakika ama ben size dört dakika süre verdim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Lütfettiniz Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Rica ediyorum, lütfen toparlayınız.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Ben Şerafettin Bey'in de hakkını kullanayım, üyemizin de hakkını kullanayım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, tamam.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle beraber de 25 ve 26'ncı Dönemde, önceleri bir noktada defakto olarak devam ediyordu ve bu dönemde de Adalet Bakanlığının bu konuda bir yasa hazırladığını duydum ve Adalet Bakanını arayarak "Eski köye yeni âdet getirmeyin veya Amerika'yı yeniden keşfetmeyin. Gelin, kanun duruyor orada, bu kanunda birkaç düzenlemeyle beraber çıkaralım." dedim. Olmadı ve o da kadük kaldı, 26'ncı Dönemde de yine burada kadük kaldı, 25 ve 26'ncı Dönemde. 27'nci Dönemde Parlamentoda değildik, burada bir komisyon kuruldu, önergeler üzerine 5 parti çalıştılar ve bu 5 parti beraberce hayvan haklarıyla ilgili bir araştırma komisyonu kurdular ve uzun süre çalıştılar, yanılmıyorsam dört ay çalıştılar. Bu Komisyon raporu Genel Kurula indi ve bir kanun teklifiyle beraber bir kanun çıkarıldı Parlamentoda.

Şimdi diyeceğim şu: 2004 yılında bir kanun çıkarılıyor, Türkiye Büyük Millet Meclisinde iktidar eliyle çıkarılıyor. Zamanın ruhunu okuyamadığınızı görüyoruz. 2004 yılından 2017'lere kadar, 2020'lere kadar kaç yıl geçmiş? On dört-on beş sene geçmiş. Bu on dört-on beş sene sonrasını gerememişsiniz. Bu sefer yeniden bir kanun çıkarmak istemişsiniz, kadük kalmış, Adalet Bakanlığı bir kanun çıkarmak istemiş, kadük kalmış, sonra da Meclis bir kanun çıkarmış. Bu kanun yine aynı şekilde, ne zaman çıkmış? 27'nci Dönemde çıkmış. Şimdi kaçıncı dönemdeyiz? 28'inci Dönemdeyiz. Kaç sene geçmiş aradan? İki buçuk sene geçmiş. İki buçuk sene sonra yeniden bir kanun getiriyorsunuz buraya. Bu kanunla ilgili olarak da yine, aynı şekilde, zamanın ruhunu okuyamadığınızı görüyoruz. Kanunlar nedir? Kanunlar toplumun problemlerini gidermek için yapılmış olan bir noktada toplu sözleşmedir, toplumla yapılan sözleşmelerdir. Siz sözleşmeleri yaparken "Ben oldum." mantığı içerisinde hareket ediyorsunuz. Kim? İktidar böyle hareket ediyor.

Şimdi, bununla ilgili olarak da Amerika, Almanya, İtalya nasıl yapmış? Biz o zaman arkadaşlarımızla beraber Almanya'ya gitmiştik, bazı arkadaşlarımız başka şehirlere, başka ülkelere gitmişlerdi. Almanya bunu nasıl yaptıysa öyle yapabiliriz burada. Şimdi, ötanaziyi yeni kaldırdınız bununla ilgili olarak ve ardından da ne getirdiniz? İşte, Veterinerlik Kanunu'nda yine bir madde var… Ya, ne değişti? Ha, kel hasan, ha hasan kel; bir şey değişmiyor ki burada. Önemli olan şu: Burada bu hayvanlarla beraber birlikte nasıl yaşayacağımızı ortaya koyabilmek? Bu hayvanları nasıl sahiplendireceğiz? Niye sahiplendiremediniz şimdiye kadar? Niye barınakları şimdiye kadar modern hâle getirip bu hayvanları kısırlaştırıp barınaklarda muhafaza edemediniz?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Siz kaç tane sahiplendiniz Selçuk Bey?

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Efendim?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Kaç tane sahiplendiniz şimdiye kadar?

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Ben mi?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Ben "Sahiplendim." demiyorum ki. Kim sahiplenmek istiyorsa… Benim köpeğim var, benim hayvanım var, benim kedim var, ben zaten hayvanlarla büyüdüm kardeşim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Benim kedim bugün 4 tane doğum yaptı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Ben devam edeyim.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Katliam yasası getiriyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Şöyle bir şey söyleyeyim Sayın Başkan, şöyle bir usul getirin; beyefendi milletvekili, meseleyi şahsileştiriyor.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar…

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Eğer şahsileştirirsek meseleyi ben hayvanlarla büyüdüm, ineklerle, koyunlarla, keçilerle, köpeklerle, kuzularla, tavuklarla; bunlarla büyüdüm ben, hepsiyle böyle büyüdük, sokaktan geliyoruz. O nedenle, kalkıp da burada "Kaç tane sahiplendiniz?" Eğer hep beraber, hep birlikte bununla ilgili bir düzenleme yapacaksak yapsaydınız 27'nci Dönemde ve herkese de çağrıda bulunsaydınız "Gelin, sahiplenelim." deseydiniz bunlarla ilgili.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Aynen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Bakın, aynı zamanda da kanunda yine eksik yapmışsınız, koymuşsunuz kanuna "Belediyeler, şu kadar nüfusu olanlar şöyle yapacaklar, şu kadar nüfusu olanlar bu kadar barınak yapacaklar." diye. Peki, müeyyidesi var mı? Yapmamış belediye başkanınız; yapmamış İstanbul Belediye Başkanı, yapmamış Konya Belediye Başkanı, yapmamış Kayseri Belediye Başkanı. Müeyyidesi var mı? Kanun kâğıttan ibaret. Bu kanunu kâğıt hâle getirmeyin lütfen, doğru yapın kanununuzu, şartlara, zamanın ruhuna uygun bir şekilde yapın, ondan sonra kalkın…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Hem Parlamentoda sık sık dile getiriyorum, zaman ve vakit çok kıymetli. Bu Doğu toplumları bu zamanı şöyle değerlendiriyorlar: Basit bir daire olarak değerlendiriyorlar, basit bir daire değil zaman; düz bir çizgi, akan bir su, akan bir yıldız.

O nedenle, bizim burada yapacağımız iş şudur: Birincisi: Bir, bu hayvanlar şimdiye kadar niye kısırlaştırılmadı? Kimin görevinde eksiklik var? Tarım ve Orman Bakanlığı -o zamanki ismiyle Tarım Bakanlığı veya diğer ismiyle Orman ve Suişleri Bakanlığı- bu görevlerini niye yapmadı? Bu belediyeler görevlerini niye yapmadı? Kanunu eksik çıkardınız. Kanunu doğru çıkarmanız gerekiyordu yapamadınız. Şimdi de yine aynı şekilde, milleti meşgul ediyorsunuz. Zaman sizin için hiç de kıymetli değil. Benim diyeceğim şudur: Bir, Almanya nasıl yaptıysa, İtalya bunu nasıl yaptıysa; kısırlaştırmayı nasıl yaptıysa, barınakları nasıl yaptıysa, o hayvanları büyük büyük mekânlarda nasıl bulundurduysa, nasıl sahiplendirdiyse… Merdiven altı tehlikeli ırklarla ilgili kanununuzda bir madde var mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ondan önceki kanununuzda var mıydı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yoktu.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Vardı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ondan önceki kanununuzda yoktu!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özdağ, lütfen sözlerimizi tamamlayım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tamamlıyorum.

O nedenle, mesele doğru kanun yapmaktır, mesele buraya…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Var, var, hepsi var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özdağ, lütfen…

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Mesele…

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hepsi var ama kedi-köpek ayrımını bile yapamadan getirdiniz, önergeyle kedileri dışarı çıkardınız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar…

Sayın Özdağ, teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Gerekçeyi iyi okuyun, gerekçede açık açık yazıyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan yok burada, Hasan; Amasyalı Hasan yok!

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tamamlıyorum Başkanım. Yirmi-otuz saniye daha verirseniz tamamlayacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ama lütfen Sayın Özdağ…

Buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Gerekçede yazıyor, orada.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Olur mu ya! Kedi-köpek ayrımını bile burada yaptınız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hanımefendi, gerekçede vardı, gerekçede açık açık yazıyordu.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Önerge getirdiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Gerekçedekini daha da netleştirmiş olduk.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar…

Sayın Özdağ, teşekkür ediyorum ben.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, teşekkür ederim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İlave süre verin, konuşmamı tamamlayım Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, lütfen biraz hızlı olsun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Çok hızlı bir şekilde tamamlıyorum.

Bir, kısırlaştırma çok hızlı bir şekilde yapılacak, herkes sorumluluğunun idraki içinde olacak. Sahiplendirilmeler çok hızlı bir şekilde, süre de verilmeden veya belli bir süre, çok uzun bir süre verilebilir, üç yıllık, beş yıllık süreler de verilebilir, sahiplendirilmeler hızlandırılabilir. Üçüncü olarak da tehlikeli ırklarla ilgili merdiven altıdaki üretimlerinin ve satışlarının durdurulması gerekmektedir. Barınakların denetlenmesi lazımdır ve bu hayvanlar tekrar yeniden toplumla beraber; öyle bir gelenekten geliyoruz, hem İslami gelenek olarak hem de Türk tarihindeki geleneklerle ilgili örnekler verilebilir; bunlara dikkat etmemiz gerekiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bir diğer hususu da sayın milletvekiline söyleyeceğim. Tecrübeli bir milletvekili beyefendi. Afyon Milletvekilisiniz ve şunu söyleyeyim: Lütfen, söz aldığınız zaman konuşun. Söz almadığınız zaman da bir başkasına sataşmada bulunmayın lütfen.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tecrübeli bir milletvekilisiniz, eğer bir sataşma varsa söz alırsınız söylersiniz. Biz grup olarak buna çok dikkat ediyoruz. Parlamentoya bir seviye getirmek, Parlamentonun mehabetini artırmak istiyoruz; buna da dikkat etmenizi özellikle istirham ediyorum.

Bu kanun da direneceğiz, bu kanunun yanlış maddelerini Genel Kurulda da söyleyeceğiz. Böyle bir kanun olmaz diyoruz, saygılar sunuyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bütün tecrübeli milletvekilleri Parlamentoda kendine yönelik sataşma olduğunu bilirler.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bu bir teamül değildir, kişilerin kendi keyfîlikleridir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Şenyaşar, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, 3'üncü günde hayati bir yasayı görüşmeye devam ediyoruz. Mecliste olağanüstü güvenlik önlemleri devam ediyor. Güvenlik önlemlerine bugün yeni bir uygulama daha katılmış, milletvekili ve görevliler dışında herkes Meclisten dışarı çıkartılıyor. Bu talimatı sizler vermediniz herhâlde diye düşünüyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Arkadaş cam bardağı bile kaldırdı, karton bardağa çevirdi, daha ne kararı verecek. Başkan kafasına atılır diye…

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Kamuoyunu ilgilendiren bir yasayı görüşüyoruz ve kamuoyundan kaçıyoruz, korkuyoruz. Madem, bu kadar korkuyoruz, neden bu yasal düzenlemeye devam etmekte ısrar ediyoruz. Gelin, bu inadınızdan vazgeçin. Bu yasa tasarısını ekim ayına bırakalım. Burada millet adına bir yasal düzenleme yapılıyor, halk bu yasal düzenlemeyi istemiyor. Bunu sizler de çok iyi biliyorsunuz. Altyapısı hazırlanmadan Komisyona getirilen bu yasa teklifi uzun süredir toplumun gündeminde ve yasaya karşı tepkiler Türkiye'nin 81 iline yayılmış durumda. Tepkili olanlar sadece hayvan hakları savunucuları değil, toplumun her kesiminden insanlar bu zalim uygulamaya karşı seslerini yükseltiyor. Toplumun geniş kesimleri hayvanların yaşam hakkına saygı gösterilmesi gerektiğini savunurken, son dönemini yaşayan iktidar bu hakkı hiçe sayarak hayvanların öldürülmesini yasalaştırıyor. Üstelik, bunun kamu sağlığı ve güvenliği için gerekli olduğunu söyleyerek çocukları da bu işin içinde araçsallaştırıyor. Neticede, yaşam düşmanı vahşi bir grup hariç vicdanı olan herkes yasa teklifine karşıdır. Bu yasa Meclisten geçse bile kendi belediyelerimizde hayvanların öldürülmesine izin vermeyeceğiz. AKP'nin katliam yasasına karşı oluşan bu birlikte, kuşkusuz, hayvan hakları savunucularının verdikleri mücadele önemlidir. Teklifin geniş halk kesimleri tarafından da bir mücadele konusu hâline gelmesini sağladılar. Aylardır sokaklarda, meydanlarda itirazlar kesilmiyor. Yasa teklifi Komisyona geldiğinden beri hayvan hakları savunucuları Ankara sokakları başta olmak üzere ülkenin tüm kentlerinde meydanları mesken edindi. Meclis koridorlarında, Meclis önünde, parklarda, bulabildikleri her yerde toplanmaktan, polis müdahalelerine rağmen mücadelelerinden vazgeçmediler. Onlar dışarıda, bizler Mecliste kan kokan bu yasa teklifine karşı sonuna kadar direnmeye devam edeceğiz. Bu yasa teklifiyle temsilî demokrasi bir kez daha işlevsizleştirilirken sokaklar doğrudan temsilin, demokratik taleplerin yolunu döşüyor. Kanun teklifinin bütün maddeleri Komisyondan geçip Mecliste onaylansa dahi bu yasanın sokaklarda uygulanmasına izin vermeyeceğiz.

Ortada bir sokak hayvanları sorunu varsa çözüm barınak ve öldürme değildir. Hayvan popülasyonunu azaltmaya yönelik önlemler ve…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Komisyon üyelerine de mi söz gasbı yapıyorsunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, süreyi dört dakika olarak belirledik; bu, önergenin içinde -söyledim- dört dakika.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Biraz önceki Komisyon üyelerine verildi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Cümlesini tamamlasın diye Sayın Şenyaşar'a…

Buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Ortada bir sokak hayvanları sorunu varsa çözüm barınak ve öldürme değildir. Hayvan popülasyonunu azaltmaya yönelik önlem ve önerilerimizi burada söyleyeceğim, dikkate almayacağınızı biliyorum, tarihe not düşsün, Meclis kayıtlarına geçsin. Yarın öbür gün çocuklar "Bu yasa çıkarken sizler ne yapıyordunuz?" diye sorduğunda da biz bu tutanakları göstereceğiz.

Hayvan barınaklarının ve bakımevlerinin standartları belirlenmeli, barınakta çalışan personel hijyen, hayvan davranışları, hayvan bakımı, hayvanların tutulması ve yakalanması konusunda eğitim almalıdır.

En geç bir yıl içinde yeterli kapasitede bakımevi kurulması sağlanmalıdır. Bir yıl içinde bakımevi kuramayan belediyeler için eğer belediyenin uygun arazisi yoksa ilgili kurumlar eliyle arazi verilmelidir.

Bütün belediyelerde acil bir kısırlaştırma seferberliği başlatılmalıdır.

Sahipli ve sahipsiz hayvan ayrımı yapmadan kontrolsüz üreme ve denetimsiz ticari satışlar yasaklanmalı, ülkeye kaçak hayvan girişi engellenmelidir. Köpek satışı yasaklanmalı, sokaklardan sahiplenme önerilmelidir.

Sokağa terk edilen hayvanlara ilişkin hayvan sahiplerine ciddi yaptırımlar uygulanmalıdır ve yasa teklifinin tümü geri çekilmelidir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Tüm hazırunu sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Otuzuncu saatteyiz, tam otuz saat oldu, hâlâ aynı yasa teklifinde 8’inci maddeye ancak gelebildik. Direnişimiz devam edecek ama benim en çok sevindiğim konu açıkçası şu: Dün akşam Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin “tweet”lerini buradan okumuştum, hatırlarsanız, gecenin geç vakitlerinde. Bugün Sayın Bahçeli’nin grup toplantısı esnasında bu kanun teklifiyle ilgili sorulan sorulara verdiği cevapları herhâlde herkes duymuştur. Diyor ki Sayın Bahçeli: “Türk milleti hayvanları sever, köpekleri dost kabul eder, MHP üstüne düşen her şeyi yapacaktır.” Evet, bugün Sayın Bahçeli’nin bu kanun teklifiyle ilgili söylemi bu. Yani Türk milletinin, köpeklere karşı uygulanacak her türlü yanlışın karşısında olacağını söylüyor.

Arkadaşlar, otuz üç saattir -dile kolay- buradayız, 8’inci maddedeyiz ve o günden bugüne kadar başımıza gelmeyen kalmadı; güvenlik tedbirleri olduğu gibi artırıldı, ondan sonra, Meclisin televizyonları bozuldu. Ben ikinci dönemdir burada milletvekiliyim, altıncı yılı doldurdum, Plan ve Bütçe Komisyonuna gelirken gelen arkadaşın izlediği oradaki televizyon ilk günden beri hep çalışıyordu ama ne yazıktır ki bu kanun teklifiyle beraber televizyon bozuldu, yaptıramıyoruz. Dün sistem bozuldu, tutanakları giremez hâle geldiler, bugün Komisyon Başkanı kırk beş dakika geç geldi; her türlü bela başımıza geliyor, evet, başımıza her türlü bela geliyor, buna dikkat edelim.

Arkadaşlar, inşallah, kötü bir şey çıkmadan siz bu kanunu Komisyondan sonra aşağı indirmezsiniz, kadük kalır ve hayvanlarımızı özgürlüğüne kavuştururuz diyorum.

Maddeye baktığınız zaman “İnsan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla bakımevleri, hastaneler ve ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek ile bakımevlerinde bakım, rehabilitasyon ve sahiplendirme gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır.” Arkadaşlar, bu muğlak ya. Ne bu kadar para vereceksiniz, ne destek vereceksiniz? Nereye bırakıyorsunuz? Yönetmeliklere. Hadi oradan ya! Yönetmelikle yaptık, ne oldu şu ana kadar? Burada, bu kanunun ucu açık. Bakanlık ve merkezî Hükûmet diyor ki 17’nci maddede… Kim yürütüyordu? Cumhurbaşkanlığı yürütüyordu. Plan ve bütçede buralara kaynak aktarılmazsa ve bu rakamı burada koymazsak bu yasa yine kadük kalacak, boşta kalacak. Bütün yük yerel yönetimlere kalacak, amacınız zaten yerel yönetimleri sıkıştırmak. Daha önce de ifade ettim, kaybedince aklınıza…

Bir hikâye vardır, kaçan balık büyük olur; evet, belediyeler elinizden gidince aklınız başınıza geldi. Biz muhalefeti yerelde nasıl sıkıştırabiliriz? Kusura kalmayın, siz size sıkıştırtmayacağız ama şunu bilin: Gelinen noktada, yapmış olduğunuz uygulama tamamen belediyelerin üzerine yükü bırakmak. Ya, barınakların ne olacağı belli değil, yer sorunu var ve kısırlaştırmayla ilgili maliyetler var. Siz kalkmışsınız "Ameliyathane kurulmasına, şuna buna…" diyorsunuz. Ya, aşılama, kısırlaştırmayla ilgili ne yapacaksınız? Bunları çıkarmışsınız. Bırakın, eski maddedeki gibi kalsın, en azından ortada bir şey olsun ama sizin yapmak istediğiniz şu anda, net, karşı tarafın, muhalefetin elinde olan ve Türkiye'nin şu anda yüzde 60'ından fazlasını yöneten yerel yönetimleri sıkıştırmak. Kusura kalmayın, bunu size yaptırtmayacağız ama şunu unutmayınız: Bu kanun geçmeyecek arkadaşlar çünkü…

Bakınız, başımıza gelmeyen kalmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Koskoca Türkiye Büyük Millet Meclisinin sistemleri çöktü ve hâlâ daha sistemleri halledemiyoruz. Dün gece sabaha karşı ilk tutanaklar elimize ulaştı bizim. Geldiğimiz noktaya bakın, acziyet var, acziyet. Bu konuda da bir an evvel aklımızı başımıza alalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yol yakınken, bu Komisyondayken bu kanunu çekin, hepimiz rahatlayalım ve ülkenin, şu anda dışarıdaki vatandaşların sesine ses olun, onların da yürekleri rahatlasın diyorum ama anlamak istemiyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bizim de sınırlarımızı zorluyorsunuz.

Ne yaparsanız yapın, istediğiniz kadar sesimizi kesmeye çalışın… Çünkü bu uygulama tam bir despot uygulama, hem Komisyon üyeleri hem de milletvekilleri konuşur; Parlamento konuşma yeridir, tartışma, müzakere yeridir ama siz müzakere yerine sesi kısmak için elinizden geleni yapıyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İnşallah, ilerleyen saatlerde bu yanlıştan döner, burada bu kanunla ilgili arkadaşlarımız fikirlerini burada rahatça sürdürürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İnşallah da bu kanun çekilir Sayın Vekilim, Rizeli Vekilim…

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Başkan.

Kanun, özü itibarıyla kanun yapma tekniğine uymayan, birbiriyle çelişkiler barındıran ve uygulamada sorun yaratacağı daha kanunlaşmadan görünen bir teklif. Buradaki mevcut metinde "Hayvanların korunması amacıyla bakımevleri, hastaneler kurmak, buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetleri yürütmek için başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır." kısmı çıkarılmış "Bu amaçla Bakanlık bütçesinden gerekli ödenek konulur." kısmı muhafaza ediliyor. Taslak metninde ise "kısırlaştırma" ifadesi yer almıyor, daha önceki mevcut metinde yer alan "kısırlaştırma" ifadesi bundan sonraki diğer bir maddede de kaldırılmış. Amaç kısırlaştırma değil, öldürme yani bu kanun teklifi açıkça hayvanları öldürmeyi amaçlayan bir kanun teklifidir. Onun için, bütünüyle geri çekilmesi gerekir. Örneğin, yine teklifi hazırlayan arkadaşımıza soralım: "Bu amaçla Bakanlık

bütçesinden gerekli ödenek ayrılır.” ifadesinde yıllar itibarıyla, son beş yılda Hazine ve Maliye Bakanlığının olumlu görüşü alınarak Bakanlık tarafından ne kadar bütçe ayrıldı? Bu bütçe nerede kullanıldı? Kaç hayvan kısırlaştırıldı? Bunun rakamsal olarak verileriyle açıklanmasında fayda var.

Şimdi, mali destek kısmında “İnsan, hayvan ve çevre sağlığın korunması amacıyla bakımevleri, hastaneler ve ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek ile bakımevlerinde bakım, rehabilitasyon ve sahiplendirme gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır.” diyor ama bundan sonraki başka bir maddede ise mali desteği belirlemede belediyeler doğrudan yetkilendiriliyor; burada da kendi içinde bir çelişki var. Bakanlığın bu konuda belediyelere sağlayacağı destek var mı yok mu? Yoksa belediyeler kendi olanaklarıyla mı bu işi sürdürecek? Oraya geldiği zaman da sizin yapmadığınız etki analizi üzerinden ne kadar bu konuda gider gerektiğini de ben sizlerle paylaşacağım.

İşin özünde, bu kanun teklifi hazırlanırken kapsamlı ve detaylı olarak çalışma yapılmadan, sokak hayvanlarıyla ilgili toplumda oluşmuş farklı değerlendirmeler ışığında tamamen öldürülme kasıtlı bir düzenleme önümüze getirilmiş bulunuyor; bunu kabul etmemiz mümkün değil. Canların yok edilmesi, insan eliyle bunun gerçekleştirilmesi onarılmaz yaralar açacaktır. Özellikle çocuklara, gençlere hayvan sevgisi aşılanmasıyla ilgili çalışılan bir ülkede bugün de hayvanların katledilmesiyle ilgili bir kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi ve bizim de burada Komisyon üyesi olmamız içimizi acıtmaktadır.

Şunu belirtelim ki biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak kanun teklifi geldiği anda bu salonu terk eder giderdik ama toplumun beklentisi, kendisinin bu konudaki tepkisinin tutanaklara yansımasının gerekliliğine inanıyorlar; günlerdir insanlar sokaklarda tepkilerini koyuyorlar. Bunların karşısında “Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir.” dediğimiz yerde milletin temsilcilerine kapılar kapatılıyor, onların görüşleri alınmıyor, düşünceleri önemsenmiyor. Örneğin Hayvan Haklarını Koruma Federasyonu Başkanı Nihal Hanım buraya gelip düşünceleri anlatmak için başvurduğu hâlde kabul edilmemiş. Bu işi bizzat alanda bilen, gören, yaşayan insanların da buraya katkı koymasının da önüne geçiliyor. Bu şekilde çıkarılacak bir kanun teklifinin tarafların kabullenmediği, sınırlı bir kesimin olabilirliğini okuduktan sonra reddedeceğine inandığım bir yapılanmayla Meclis önüne bunun getirilmesinin yanlış olduğunu bir kez daha ifade ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kanun teklifi bütünüyle sakattır, çekilmelidir. Bu kanun teklifini tüm taraflar bir araya gelerek değerlendirmeli, düşünceleri alınarak Türkiye’de önümüzdeki süreçte sorun olmaktan çıkacak bir kanunun gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, Sayın Karadeniz söz hakkını Sibel Suiçmez Vekilimize veriyor.

Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum; Barış Vekilime de çok teşekkür ediyorum.

İlk günden itibaren Komisyonun düzensiz çalıştığını, bu düzensiz çalışma ortamında verimli bir kanunun, nitelikli bir kanunun olamayacağını söyledim. Siz de bir önerge verdiniz, benim bu önergeyi veren arkadaşlardan anladığım, hani “düzen ve verim” diye tutturduk tutturduk onlar özgürlüklerin kısıtlanmasını, süre kısıtlanmasını anlamışlar; bu doğru bir yaklaşım değil. Ne güzel, konuşa konuşa

görüşlerimizi ifade ede ede düzensizlik ortamında bile en azından düşüncelerimizi ifade etme hakkına sahiptik. Dolayısıyla bunu doğru bulmadığımı, böyle bir kısıtlamadan da yine verim ve düzenin çıkmayacağını belirtmek isterim.

Sayın Başkanım, burası milletin Meclisi, hiç kimsenin Meclisi değil. Dolayısıyla milletin kendisinin Meclise girişlerinin engellendiği, çok sayıda polisin barikat kurduğu, koridorlara, Meclisin içine milletin giremediği bir ortamda böyle bir yasa teklifinin görüşmesinin doğru olmadığının altını çiziyoruz; böyle bir şey olmaz, demokraside olmaz ancak otoriter rejimlerde olur "Biz yaparız, siz de görürsünüz." diyen rejimlerde olur. Dolayısıyla bırakın, Meclisin kapısı millete açık olsun, gelsinler, dinlesinler, baksınlar, görsünler; bundan kimseye zarar gelmez.

Sayın Başkan, günlerdir sorular yöneltiyoruz, bilimsel anlamda meslek kuruluşlarının bunlara cevap vermesi gerektiğini söylüyoruz ama sizler böyle bir çalışma ortamının olmadığını, böyle bir geleneğin olmadığını söylüyorsunuz. Gelenekler her zaman ihtiyaçlara binaen de değişebilir. Dolayısıyla Veteriner Hekimler Birliği Başkanını dün geceden beri sorduğumuz sorulara cevap verecek hâle getiremediniz buradan, umarım bundan sonra bu gerçekleşir. Türkiye Barolar Birliği alanda değil, sokulmadı. Yine, birçok arkadaşımız sokulmadı. Eğer siz "verim"den buradaki kurum ve kuruluşların sayısının azaltılmasını anladıysanız çok verimli olduğunuzu ifade etmek isterim çünkü birçok kamu meslek kurumu ve kuruluşu, sivil toplum örgütü şu anda salona girememiş durumdadır.

Sayın Başkan, bu, konuşmakta olduğumuz madde 8'in mevcut yasadaki farklılığına baktığımız zaman, insan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla -ki genel anlamda da bunu getirdiniz zaten teklifte- bunu buraya yerleştirdiğinizi görüyoruz. Onun dışında "ilaç, alet, ekipman temini" gibi bazı kelimeleri de buraya soktuğunuzu görüyoruz ama bir bütünlük içerisinde değerlendirdiğimiz zaman, yine, bu taslak metinde de "…diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik…" denilmesi suretiyle "…Bakanlıkça uygun görülecek miktarda mali destek sağlanır." denilmesi suretiyle muğlaklığın korunduğunu, belirsizliğin korunduğunu görüyoruz. Bu, kanun yapma tekniği açısından yanlış bir tekniktir, kabul edilmesi mümkün değildir. Oysa, oy birliğiyle geçen Araştırma Komisyonu raporunda çok açık bir biçimde Bakanlıkta bir fon oluşturulması kararı alınmıştı. Doğrusu, bunun adının konulmasıdır, belirginliğinin ortaya konulmasıdır; dolayısıyla bu fonu oluşturun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sözümüzü tamamlayalım lütfen.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Tamamlıyorum Başkanım.

Ödenekse ne miktarda ödeneğin konulduğunun da yasaya geçirilmesi gerekiyor çünkü belediyelerin ne kadar bütçe ayıracağı belirtilmiş ama burada bir muğlaklık var, muğlaklığın giderilmesi gerekiyor. Ayrıca, bu, eski maddede de ödenek olduğu için, şimdiye kadar Bakanlık bütçesinden ne ödenek ayrılmış, bu nasıl kullanılmış, verimli bir sonuç doğurmuş mu doğurmamış mı, bunun da açıklanması gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim, sağ olun efendim.

Sayın Kılıç, buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; görüşmelerine üçüncü gün de devam ettiğimiz kanun teklifinin gerekçesi ile maddeler arasında tutarsızlıklar vardır. Gerekçede sorun veya tehdit olarak belirtilen birçok hususla ilgili, maddelerde hüküm konulmamış. Hayvanların merdiven altı üretimi,

satışı, hayvanlara yönelik şiddet, barınak şartları, usulsüz bağış toplanması ve benzeri konuların gerekçede sorun olarak ifade edilmesine karşın, bu hususlarla ilgili herhangi bir hüküm yer almıyor. Bu tutarsızlıkların giderilmesi gerekir.

8'inci maddede "…bakımevleri, hastaneler ve ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek ile bakımevlerinde rehabilitasyon ve sahiplendirme gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır." ifadesi yer alıyor. Öncelikle, belirtilen hususların keyfîliğe açık olup olmadığına bakmak gerekir ki keyfî uygulamaya açık ifadelerle tamamlanmış bir madde olduğu ortadadır. Şimdi, burada, Bakanlığın uygun gördüğü miktarın ihtiyaçları karşılayıp karşılayamayacağını bilemeyiz ki. En başta, Bakanlığımızın veya baştaki otoritenin çiftçilerimiz için verdiği desteklerin çiftçilerimizin ihtiyaçlarını karşılayamadığı ortadadır. Üstelik, bu destekler kanunda zorunluluk olarak belirtilen oranın altında yapılıyor. Dolayısıyla birincisi, ilgili madde muğlaktır. İkincisi de sorunu çözme niyeti varsa zaten ek bir maddeye ihtiyaç yoktur.

Burada, maddi desteği Bakanlık uygun gördüğü miktarda sağlayacak fakat ilgili çalışmaları yürütmek belediyelerin sorumluluğunda olacak. Bu durumda, iktidar partisi belediyesi olmayanların dezavantajlı durumda olacağı malum, bunu üzülerek ifade ediyorum. Zira merkezî yönetimin bütün belediyelere eşit mesafede olduğunu görmeyi elbette ki bizler de isteriz. Hatırlarsanız "Merkezî yönetim ile yerel yönetim bir olmazsa oraya hizmet gitmez." denilmişti. İşte, bu itiraftan dolayı kaygılarımızı ifade ediyoruz. Bu tartışmaların ve çekişmelerin günün sonunda kamu yararına olmadığını görmek gerekir. Bizim ifade ettiğimiz çözüm önerisi şudur: Biz bütün mali yükün Bakanlığa yüklenmesi veya hazineden beklenmesini doğru bulmuyoruz; ülkemizdeki milyonlarca hayırsever de sürece dâhil edilsin ve hem maddi hem de manevi olarak bunun bir parçası olsun diyoruz. Her yıl milyarlarca lira bağış toplanıyor. Bu bağışlar toplanırken ne yazık ki suistimaller olabiliyor. Bunlar düzenlensin ve bağış yapan hayvanseverlerin yardımları direkt olarak hayvanların ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılsın. Üzerinde konuştuğumuz konu sadece Bakanlıktan destek beklenerek çözülecek bir sorun değil. Bu gerçeğin idrak edilmesi ve buna göre pozisyon alınması gerekir. Hayvanlar üzerinden rant elde edenlerin önüne geçilsin, barınak veya bakımevi ihalesi kovalayan birileri varsa bunlar mutlaka engellensin, yapılacak bütün ihale ve şartnameler kamuya açık, erişilebilir ve şeffaf olsun.

Dün de ifade ettim, bir madde üzerinde inat etmek sorunları çözmüyor, aksine çözülmez hâle getiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım Sayın Kılıç.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Hemen tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Bu anlamda, gerekirse madde düzenlemesi yapma iradesini ortaya koymanızı önemli buluyoruz. Komisyon çalışmasını bir mutfak çalışması olarak görmek, eğer varsa bir eksiklik, bunu gidermek için hep beraber çalışmak gerekir. Bunun için de bu yasanın geri çekilmesi, ekim ayına kadar daha mükemmel, daha mufassal bir yasanın hazırlanması gerekir diye de ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılarımı arz ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Sayın Kılıç, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan söz almayan kalmadı.

Şimdi Komisyon üyesi olmayan…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, çok kısa bir açıklama yapacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ali Bey, size söz vereceğim.

Şimdi, bir aciliyet kesbeden…

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Evet, Komisyon üyesi Bekir Başevirgen adına Ali Gökçek bekliyor sırasını Sayın Başkanım. Ama önce Gülcan Hanım'a verin, Gülcan Hanım…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – "Gülcan Hanım'ın acelesi var." dediniz. Bir de vekilimiz burada yokken onun adına konuşmamız…

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Komisyon sözcüsü burada, ben buradayım; kendisiyle görüştüm, öyle gitti.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir çözüm bulduk yani öyle mi?

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Bekir ağabey ile aramızda öyle şeyler yoktur Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gülcan Hanım, buyurun.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli hazırun; haftalardır Türkiye'nin dört bir yanında sivil toplum örgütleri, hayvan hakları savunucuları ve biz milletvekilleri olarak sahipsiz sokak hayvanlarının AKP eliyle ölüm fermanı olan yasa teklifine karşı ciddi bir mücadele veriyoruz. Bu yasa teklifinin her maddesinde ucu açık ifadelerle sahipsiz hayvanların ölümüne davetiye çıkarılıyor. Teklifin her maddesinde milyonlarca sokak hayvanını Genel Kurul aşamasında ellerinizi kaldıracağınız "evet" oylarıyla tek kalemde katletme hedefindesiniz, bu çok net ve açık bir şekildedir. Kanun teklifi yasalaşırsa AKP iktidarı tarihimizde görülmemiş bir katliama imza atacaktır.

Sayın Başkan ve değerli milletvekilleri, sormak isterim: Hangi akla, mantığa, vicdana sığınarak bu kanun teklifini hazırladınız? Siz bu tarihî sorumluluğu alıyor musunuz? Buradaki tüm muhalefet milletvekilleri günlerdir hayvan haklarının ihlal edildiğini, toplumun huzurunu bozan bir yasa teklifi diye açık açık anlatmaktalar. Sanki bütün çözüm yolları denemiş, bu sorunun tüm taraflarını bir masada toplayıp uzlaşı içerisinde davranmışsınız gibi kulaklarınızı herkese kapamışsınız. Dün "ötanazi" kelimesi çıkarıldı; peki, diğer maddelerdeki "kanuni istisnalar hariç" ibaresi ne olacak? Bu, katliam anlayışının devamı değil midir? Milyonlarca hayvanı olmayan barınaklarda toplamaktan bahsediyorsunuz, kanununa göre bunun sonucu da katliama çıkıyor. AKP iktidarı bunca yıl neredeydi? Neden 5199 sayılı Kanun'u uygulamadı? Kısırlaştırmanın en uygun çözüm olduğu 2019 yılında tüm partilerin oy birliğiyle yayımladığı Türkiye Büyük Millet Meclisi Hayvan Hakları Komisyon Raporu'nda net belirtilmişti. Oradaki öneriler çok netti, şimdi bu uygulanmamış, onun yerine milyonlarca hayvanın katledilmesine yol açacak bir kanun teklifinde ısrar edilmektedir. Bakıyorsunuz, ciddi şekilde yerel yönetimlere sorumluluk yüklenmektedir, belediyeleri suçlamak üzerine bir siyaset yürütülmektedir; amaç yerel yönetimlerle halkı, vatandaşı karşı karşıya getirmektir burada. Ancak bu yasanın muhatabı olan yerel yönetimler bu görüşmelerde neden yoklar? Tüm taraflar bu görüşmelerde olmalıdır, sizlerin belediyelere bir açıklama borcunuz vardır. Bu durumda, AKP'li belediyeler dâhil tüm belediyeleri zora sokacağınızı da bilmenizi isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz Sayın Kış.

Yani sözümüzü tamamlayalım da çünkü vakit…

GÜLCAN KIŞ (Mersin) – Burada mağdur ailelerin sesine de sonuna kadar kulak veriyoruz, onlara saygı duyuyoruz ve yanlarındayız ancak katlederek, yok ederek bu sorun çözülmez. Bizim görevimiz hem vatandaşımızı korumak hem de hayvanlara karşı merhametli olmaktır. Bu kanun teklifi hiç kimseyi memnun etmemektedir. Bu yanlıştan dönün lütfen.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz, sağ olun.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Komisyon salonunda bulunmayan milletvekilinin söz hakkını başkasına devredemeyeceğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, içtihat oluşsun istemiyorum, milletvekili burada yoksa o milletvekili söz hakkını başka birisine devredemez ama bunun bir içtihada dönüşmemesi kaydıyla bu şerhi düşerek söylüyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Başkanım, o zaman imza alalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Burada AKP'li milletvekillerimiz de var, bir tanesi söz hakkını verir bana Başkanım ya.

AYHAN BARUT (Adana) – Komisyon üyelerimizin hepsinden şimdi bir imza alırız, gelen arkadaşlarımıza…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, hayır. Arkadaşlar, şimdi…

Değerli arkadaşlar; Meclisin bir İç Tüzüğü var Komisyonların da çalışmasıyla ilgili. Burada olmayan bir milletvekilini buradaymış gibi gösterebilir miyiz?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Buradaydı, gitti; gruba geçti.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, arkadaşlar… Arkadaşlar, ben Mecliste çalıştığıyla ilgili demiyorum, Komisyondakini…

Buyurun, pardon.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Meclis İç Tüzüğünü ne yazık ki siz tasfiye ettiniz özellikle sizin Başkanlığınızda.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, şunun için söylüyorum: Burada hepinizin bana yardımcı olması lazım, onun için söylüyorum.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Başkanım, Mehmet Baykan Komisyon üyesidir, benim bildiğim Mehmet Baykan "Ali benim yerime konuşabilir." der.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Açıyorum ve lütfen…

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, teklifin 8'inci maddesini konuşuyoruz. Kanunda "Hayvanların Korunmasının Desteklenmesi, Mali Destek" başlığı altında düzenlenen 19'uncu maddesine "insan ve çevre sağlığı" ibaresinin eklendiğini görüyoruz. Ancak teklifin tümüne baktığımızda, gerçekten, insancıl bir çözüm

üzerine hiç düşünülmediğini üzülerek görüyoruz. Bir kere, yaşanan sorunun ana sebeplerinden olan merdiven altı hayvan üretimi, hayvan ticaretinin yasaklanması, denetlenmesi gibi hususlara hiç değinilmemiş. Bugün şimdi çıkarsak telefonlarımızı, beş veya on dakika içerisinde internet sayfalarından hayvan satan bir siteye ulaşmamız mümkün. Yurt dışından da yasa dışı hayvan getiriliyor, ticareti yapılıyor, bunlara da engel olacak yeni bir madde göremiyoruz. Bu hususlar teklifte neden es geçilmiş, imzacı milletvekilimize sormak istiyorum dedim, bu kalıp da artık tutmuyor çünkü ilk imzacı milletvekilimizin cevap verdiği daha bir tane sorumuz yok şükür.

Biz bu teklifin sokakta yaşanan acılara, tehlikelere, ailelerin kaygılarına son vereceğine inanmıyoruz, bu yüzden bu kadar size anlatmaya çalışıyoruz. Esas yapılması gereken kısırlaştırma seferberliğinin hayata geçirilmesi, üretimi, satışı yasaklamak ancak bu yasak salt kâğıt üzerinde de olmamalı, bunun denetiminin de iyice üstüne değiniyor olmamız lazım.

Şimdi, bakıyorum üzerinde konuştuğumuz maddeye; "İnsan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla bakımevleri, hastaneler ve ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek…" diyor. Peki, gerçekten cevabını merak ediyorum: Bu ameliyathanelerin kurulması, gereken teçhizat, insan kaynağı, kullanılacak malzemelerin temini, ihtiyaç duyulacak hijyenin sağlanması vesaire için kaynağın nereden sağlanmasını öngörüyorsunuz?

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, biraz sessiz olalım lütfen, hatibi dinleyelim.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Maddeye bakarsak, maddede "İlgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır." diyor. Peki, bu "uygun görme" kısmına kim karar verecek? Hangi belediyeye ne kadar uygun görüleceğine kim karar verecek? Geçmiş uygulamalarınızı biliyoruz, Türkiye Belediyeler Birliği sizdeydi, bütün belediyelere destek sağlaması gereken bir kurum ama ne oldu? Belediyeler Birliğinin hangi partili belediyelere ne kadar destek sağladığına açıp bakalım, ortada; sadece AKP'li belediyelere destek sağlayan bir kuruluş olmuş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayalım.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Topluyorum.

Bugün, geçmiş uygulamalardan yola çıktığımızda da ne yazık ki gelecekteki yapacağınız uygulamaların yani "Bakanlığın uygun gördüğü" kısmının ne olacağını hepimiz biliyoruz. Bunun aslında amacının ne olduğunu da biliyoruz ama siyasi bir amaç için başka bir şey yapalım, bu kadar cana kıymayalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Özkaya'nın maddeyle ilgili bir açıklaması var, belki faydalı olur.

Buyurun Ali Bey.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, arkadaşları dünden beri dinliyorum, hem maddeyle ilgili hem de genel olarak birkaç şey söyleyeceğim.

Şimdi, 5199 sayılı Kanun bir kod kanun, bir alanı düzenleyen normatif bir kanun. Kanunda arkadaşlarımızın söylediği alanların birçoğu mevcut. Mecelle'nin meşhur kuralı "Ezmanın tagayyuru ile ahkâmın tagayyuru inkâr olunamaz." yani zamanın değişmesiyle hükümlerin değişmesi mutlaktır. Yeni olaylara göre yeni hükümler düzenleniyor.

Şimdi, izinsiz üretim yasak mı? Yasak. Suç mu? Suç, cezası 73 bin TL, 5996'nın 11'inci maddesine yapılan atıfla 36'ncı maddede 73 bin lira, bugün yasak. Yani, az önce, Selçuk Özdağ Bey'in söylediği yasaklı ırkların tamamı suç, bunlara derhâl el konuluyor, bunlar yasak. Dolayısıyla bu da engel değil.

Dün, Fethi Bey ve bir kısım arkadaşlar dediler ki: "Ya, belediyelerin bu konuda yeterli veterinerleri yok, veteriner kadrosu ihdas etmeniz lazım." 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinin (l) fıkrasında belediye Meclisinin görevindedir, 48 ve 49'uncu maddelere göre de norm kadroyu belirlemek belediyelerin görevindedir. 20 bin ila 30 bin arasındaki belediyelerin sağlıkta 6 personeli vardır, istediği kadar veteriner verebilir. Ben dün Çevre Bakanlığımızla da görüştüm, bundan sonra yani kanun çıktıktan sonra 25 bin ve üzeri olanlarda veteriner işleri zorunlu hâle getirilebiliriz. Dolayısıyla burada mutlak yetki belediye meclisinin, Bakanlığın bir yetkisi yok. Bu konuyu arkadaşlarımızın bilgisine sunalım.

Diğer konu, az önce yine "Siz burada aşılama, kısırlaştırma yapmıyorsunuz, kanundan çıkarmışsınız." denildi. Kıymetli arkadaşlarım, kanunun 19'uncu maddesindeki rehabilitasyonun tanımı 3'üncü maddede belirli, rehabilitasyonun aşılama ve kısırlaştırmayı kapsadığı 3'üncü maddede belirli. Dolayısıyla yeni bir şey yok, ilgili maddelerde var zaten. Aşılama, kısırlaştırma burada da belli. Hayvanları kısırlaştırma bedeli olarak Bakanlığımız 2023 yılında 200 TL, 2024 yılında 300 TL hayvan başına ödüyor, tüm belediyelere ödüyor. Barınaklar için de belediyelere yüzde 40'ına kadar para ödüyor, gayrimenkul tahsis ediyor. Ben bunu kendi ilçemde yaptırdım. Miktar olarak ne yapmışlar? 2019'da başlamış, 2 milyon liradan başlamış 71 milyon liraya kadar harcanmış, bakımevlerine güncel tutarla 221 milyon lira harcanmış, kısırlaştırma ödeneği olarak 63 milyon lira harcamış; toplam bugünkü güncel değerlerle 367 milyon lira parayı Bakanlık tahsis etmiş, belediyesini, partisini ayırmamış.

Ben kıymetli milletvekillerimizden, muhalefet milletvekili arkadaşlarımızdan şunu söylemelerini arz ederim: Bizim şu belediyemiz öyle güzel bir barınak yaptı ki öyle güzel kısırlaştırma yapıyor, öyle güzel alan oluşturdu ki bakın, bu örnektir, bunu uygulayın. İyi örnekleri verelim, bunları yaygınlaştıralım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özkaya, toparlayalım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet efendim.

Bir de kedilerle ilgili mesele var. Biz kanun çalışması sırasında kedileri ısrarla konuştuk, kediler kesinlikle bu kanunun kapsamında olmasın hatta "sahipsiz hayvan" kavramını "sahipsiz köpek" diye baştan sona düzeltelim dedik ancak belirli ırklarda, belirli hayvanlarda sahipsizlik yine sorun olduğu için gerekçeye de bunu yazmıştık fakat toplumda kedilerle ilgili bir endişe hasıl olunca bunu açıkça düzeltmek gerektiğini konuştuk ve düzeltildi arkadaşlarımızın önergesiyle. Ben de bir kedi sahibi olarak, dün 4 tane de yavrusu olmuş, sabahleyin onlara da tatlı tatlı bakmış, sevmiş bir insan olarak onları korumak, bütün hayvanları korumak ve bunları yaşatmak için beraberce gayret sarf edeceğiz diyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, niye öldürüyorsunuz o zaman, can dostları sevdiğinizi söylüyorsunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Perihan Koca, buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Takvimlerimiz bugün 23 Temmuz 2024'ü gösteriyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından gerçekten tarihsel anları yaşıyoruz. Bir katliam hukukunun aslında Meclis eliyle, AKP-MHP oylarıyla, el birliğiyle geçirilişine tanıklık ediyoruz. Meclisin itibarını -defaatle söyledik aslında- yerle bir eden, iktidar vekillerinin o saray memuru ahvallerini aslında tüm Parlamentoya dayatan, aslında bir kukla Parlamento ahvali dayatan muazzam bir niteliksizlikle karşı karşıyayız, muazzam bir çürümüşlükle karşı karşıyayız ve bu çürümüşlük, bu niteliksizlik, bu faşizm ahvali, bu katliam ahvali ne yazık ki tüm ülkemize…

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, sizlerden rica ediyorum, lütfen sessiz olalım, hatibi dinleyelim.

PERİHAN KOCA (Mersin) - AKP vekilleri buraya sohbet etmeye gelmişler, bir kez daha görüyoruz ama ne yazık ki tam da "bu niteliksizlik ve çürümüşlük, bu kokuşmuşluk" dediğim şey, "saray memurluğu" dediğim şey böyle bir şey.

YAHYA ÇELİK (İstanbul) – Başkanım, hakaret ediyor.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Hakaret ediyor Başkanım, bir şey demiyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, sürekli sert sert konuş, hiç kanun maddesiyle ilgili konuşma, sürekli suçla ya!

YAHYA ÇELİK (İstanbul) – Sadece hakaret ediyor, kanun maddesiyle ilgili konuşmuyor.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Yani hiç kanundan bahsetmiyor çünkü hakaret etmesi…

PERİHAN KOCA (Mersin) - Ama değerli arkadaşlar, değerli hazırun, halkımızın dertlerine…

YAHYA ÇELİK (İstanbul) – Hanımefendi, konuşmayı sadece hakaret olarak biliyor herhâlde.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Sayın Başkan, lütfen…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Komisyona hitap edelim arkadaşlar.

Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Komisyona hitap ediyorum ve 17 Temmuzdan beri bir kelime etmemiş, bu teklifle ilgili tek bir kez konuşmamış milletvekilleri de burada artık müdahale etmeyi bıraksınlar Sayın Başkan, sizin takdirinize bırakıyorum.

Şimdi, biz bunu, bu katliam hukukunu bugün Meclis eliyle geçirmeye çalışıyoruz çünkü memleketin esas dertlerini ne yazık ki örtmek gibi bir niyeti var iktidar vekillerin. Siz kulak vermeseniz de halkımızın gerçekten çok derin, çok yakıcı sorunları var değerli arkadaşlar. Emekçi milyonlar "Geçinemiyoruz." diye haykırıyorlar, asgari ücretin altında bir sefalet hukukuyla yaşamaları onlara vaat ediliyor. Emekçiler geçinemediği, enflasyona ezdirildiği gibi emekliler geçinemiyorlar, 31 Martta bunun cevabını biz çok iyi bir şekilde gördük. Kadınlar gerçekten derin bir yoksulluk hâli yaşıyorlar. Kadınlar bu ülkede bir katliam gerçekliği içerisinde yaşamaya çalışıyorlar ve çocuklar yatağa aç giriyorlar değerli hazırun. Ülkemizin derin dertleri bunlarken ülkemizin yakıcı sorunları bunlarken biz ne yazık ki bu krizi…

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Niye çekiyorsun bizi?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Halkımız görsün nasıl güldüğünüzü, nasıl duyarsız olduğunuzu.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Kendine bak!

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) – Sen kendine bak önce!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Siz çektiğiniz zaman sıkıntı yok, bütün arkadaşlarınız bu tarafı çekiyor, o zaman da söz söyleyin.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Sayın Başkan, lütfen durdurun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ama arkadaşımız da sizin konuşmanızı kayda alsın fakat buradaki milletvekilleriyle ilgili bir kayıt yapmasın lütfen.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Sayın Başkan, karşı taraftan da buranın çekildiği oluyor, ona müdahale yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Koca.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, milletvekili olarak söz hakkımız gasbedilmiş durumda. Lütfen, iktidar vekillerinizi uyarın. Bakın söz hakkımız yine gasbediliyor. Defaatle bunu size ifade etmeme rağmen…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayın lütfen.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hani toparlayacak şu anda bir durumumuz yok. Söz hakkımı yeniden başlatmanızı ve bana geri vermenizi istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır efendim.

Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bu kriz hâli gerçekten perdelenmeye çalışılıyor.

Şimdi, biraz evvel bu katliam faillerinden Hasan Çilez “Bu sabah benim 4 tane yavru kedim doğdu.” dedi. “Ay, çok tatlı tatlı, onu sevdim minnoş.” dedi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hasan Çilez değil o, Ali Özkaya düzeltelim.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ali Özkaya, evet, tutanaklara geçsin, Ali Özkaya. Dün yine aynı katliam faili vekillerinizden Mehmet Baykan “Benim hayvanım Odi.n” diye hikâyeler anlat...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Vallahi gerçek, hikâye değil.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Şimdi, bu neye benziyor biliyor musunuz değerli hazırun: İktidardakiler, saray hukukuyla fildişi kulelerde yaşadıkları için halkın dertlerinden, feryatlarından, açlık, yoksulluk hâlinden bihaber bir şekilde; sadece kendi ceplerini doldurmakla, sadece kendi çocuklarının ahvaliyle, sadece kendi sülalelerinin ahvaliyle ilgilendikleri gibi; işte, evlerindeki kediyi de kendileri için tatlı tatlı, minnoş minnoş sevilip geçilebilecek ama dışarıdaki bütün canlıların katledilebileceği bir yasal düzenlemeyi burada bu “minnoşluğu” -tırnak içerisinde anlatarak- bu tatlılığı anlatarak geçiriliyor. Yani gerçekten böyle bir ahval içerisindeyiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım Sayın Koca, lütfen.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Ve siz bunları konuşunca… Bak, şimdi, 17 Temmuzdan beri biz bu Komisyonda bu yasa teklifinin maddelerini görüşüyoruz. Henüz bu teklif kanunlaşmış değil; el birliğiyle, canhıraş bir şekilde buna uğraşsanız da bu teklif fiilî olarak aslında sokaklarda uygulanıyor. Bugün Arnavutköy’de yine -burada maddeler gülerek geçirilirken- köpekler işkenceyle toplanmışlar. Köpekleri işkenceyle toplatıp onun fotoğraflarını sergileyen bir belediye gerçekliğiyle karşı karşıyayız.

Hani, eski suç işleri bakanınızın söylediği bir laf vardı “Önce yaparsınız, kanun arkanızdan gelir.” diye, bugün iktidar bu hukuku gerçekten uygulamaya devam ediyor. Fiilî bir şekilde şu anda katliam ülkenin dört bir yanında uygulanıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Sayın Saki, buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Teşekkürler.

Öncelikle, zorbalıkla yasa çıkarılmak isteniyor burada. Zorbalık sadece buradaki tartışma ortamına….

PERİHAN KOCA (Mersin) – Nasıl niteliksizler ya!

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Niteliksiz sensin, sen! Aynen sana iade ediyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Siz bağırmaya mı geldiniz buraya?

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Saygısız seni!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Sen çeneni kapa!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, bakar mısınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ama sizin "Niteliksizler" deme hakkınız yok. Bu, Meclis adabına, milletvekili ağzına yakışmıyor; bunu doğru bulmuyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – "Niteliksiz" diyebilir, bunda ne var ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Özür dilemeniz gerekir, yakışmadı bu, yakışmadı ama aynı cümleyi sizin için kurarlarsa onlara da söylerim, doğru değil.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Stenograflarınız yazıyorlar mı bilmiyorum ama tutanaklar dahi gasbedildiği için, oraya da başka bir şey girdiği için…

Şimdi, uyarmak zorundasınız, oradan bağırıyor, hakaret ediyor, küfür şeklinde… (Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekli uyarıyı yaptım, gerekli uyarıyı yaptım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Keşke hayvanları korumak için de bu kadar çok bağırsaydınız, bu kadar çok sesiniz çıksaydı; hiç görmedik yani!

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Sen insanın hakkını korumuyorsun be!

ÇİÇEK OTLU (Erzurum) – Ama kendinize gelince, kendi çıkarlarınız için…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, çekim yapmayalım lütfen. Lütfen çekim yapmayalım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ben yaparım, hakkım!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır!

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Sen insan hakkını korumuyorsun!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sen mi koruyorsun insan hakkını?

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Ben koruyorum!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Kaç işçi öldü, biliyor musun sen? Kaç çocuk öldü, biliyor musun sen? Kaç genç intihar etti, biliyor musun sen? Kaç çocuk işçi öldürdünüz, biliyor musun sen?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Koca… Sayın Koca…

PERİHAN KOCA (Mersin) – İnsan haklarından bahsediyorsunuz, tarihe geçtiniz siz, tarihe!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Koca…

Beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.57

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.10

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)

SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)

KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, toplantımızı açıyorum.

Son sözü Sayın Saki'ye vermiştim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Benim de sözüm var Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Var efendim.

Şu anda sözü Sayın Saki'ye veriyorum.

Buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Aynı cümleyle başlıyorum: Bu yasa zorbalıkla geçirilmeye çalışılıyor burada, zorbalık yaparak. Ne kastediyorum burada? Bir kere koridorlar güvenlik görevlileriyle dolu. Bu yasayı başından beri izleyen, bu yasadaki katliamı engellemeye çalışan gönüllüler, hayvanseverler, bu yasaya gözünü kulağını açmış olanlar zorla mekândan uzaklaştırılıyor.

Şimdi, aynı zamanda, Komisyon Başkanı görevini kötüye kullanıyor, yetkiyi kötüye kullanıyor. Burada söz haklarımız gasbediliyor ve bir katliam yasasının parçası yapılmak isteniyoruz. Buna karşı engellemek bizim görevimiz, sorumluluğumuz. Sonra burada tuhaf tuhaf örnekler veriliyor. "Tuhaf" diyeceğim çünkü argüman değil. Neden bunu söylüyorum? Bir kere "sahipli-sahipsiz hayvan" ayrımı ortadan kalkmak zorunda. "Evimde kedim var, evimde köpeğim var." argüman değil. Niye argüman değil biliyor musunuz? O Nazi Almanyasında, o Nazi subayları kendi çocuklarını çok seviyordu ama çocukları gaz odasında yakmaktan hiç vazgeçmemişti. Bugün İsrailliler kendi çocuklarını çok seviyorlar ama Filistinli çocukları katletmekte hiçbir beis görmüyorlar; sizin argümanlarınız buna benziyor. Nitekim, çok gurur duyabilirsiniz kendinizle, bu çağrılarınız karşılık buldu. Şimdi, sokakta sokak köpeklerini katleden insanlar türedi, çeteler türedi ve gücünü sizden alıyorlar; bunu engellemek gerekiyor. Dünden beri söylüyoruz: Çözüm çok basit, çözüm çok basit. Geçen dönem Hayvanları Koruma Kanunu'yla ilgili araştırma önergesi buraya atıldı Sera tarafından, biliyorsunuz, "Çözüm burada." diye; aynen öyle, çözüm orada. "Kısırlaştır, aşılat, yerinde yaşat" diyoruz. Siz bu maddeden "kısırlaştır" sözcüğünü bile çıkartıyorsunuz çünkü aklınızda sadece öldürmek var, çünkü aklınızda sadece kan dökmek var. Gerçekten, eğer böyle olmasa kaç saattir buradaki konuşmalarda bir tek argüman kullanırsınız, tek bir argümanınız yok. Zaten öldürmeye karar verildiği için bütün maddeler alelacele, tutarsız bir şekilde hazırlanmış vaziyette. Şimdi, bir de kurnazlık yapıyorsunuz her zaman yaptığınız gibi, sanki insan sağlığını çok önemsiyormuşsunuz gibi. İnsan sağlığına zararı en çok AKP Hükûmeti verdi. Bugün sağlık hizmetlerinin, bugün sağlık emekçilerinin çalışma koşullarına dair tek bir düzenleme yapmadınız. Aksine hekimler ülkeyi terk ediyor, sağlık emekçileri ülkeyi terk ediyor, siz ise hastaneleri satmanın peşindesiniz, pazarlık yapıyorsunuz uluslararası şirketlerle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Evet, zorbalıkla yetkiyi kötüye kullanarak bu kanunu geçirmek istiyorsunuz. Bu kanun uygulanamayacak, uygulatmayacağız, elimizden geleni yapacağız ve hiç kimse hayvanları katledemeyecek; izin vermeyeceğiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

Evet, şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili Sayın Başevirgen.

Buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara yapılacak destekle insan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla hayvanlar için ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek ve bakımevlerinde barındırılan hayvanların sahiplendirilmesine yönelik faaliyetler için teşvik verilmesinin altı çiziliyor.

Belediyelere köpek popülasyonunu azaltmak için kısırlaştırmadan çok daha maliyetli bir yöntem olan ilaçla öldürme yöntemini görev olarak yüklüyorsunuz. Mali açıdan zaten zorda olan belediyeleri daha da zora sokuyorsunuz. Kaldı ki yerel yönetimlere yapılacak mali desteklerin artması da bu sorunu çözmeyecek. Oysa ülkemizde binlerce veteriner, klinik ve hastaneleri ile 29 adet veteriner fakültesi yeni masraflar yapmaya gerek kalmadan ameliyatları yapabilir ve sağlık hizmetini sunabilirler. Ameliyathane kurmak ve sağlık hizmeti sunmak için hastane açmak belediyelere ayrı bir masraf getireceği gibi, bu durum zaman içerisinde sokak hayvanı hizmeti sunma görevi yerine sahipli hayvanlara ücretle bakılan özel hayvan hastanelerine dönüşebilir ki bu sahipsiz sokak hayvanları için de bir çözüm sağlayamaz.

Israrla söylüyoruz, halk sağlığının korunması için modern veterinerlik hizmetlerinin artırılması, belediyelere bağlı veterinerlik birimlerinin güçlendirilmesi ve kapsamlı aşılama programlarının uygulanması gereklidir. Ancak belediyelerin bunu yapacak birimleri yok, önce bunların kurulması gerekiyor. Merkezî bütçeden belediyelere aktarılan payları daraltan AKP iktidarı, sokak hayvanları konusunda işin maliyeti ve sorumluluğunu yerel yönetimlere yükleyip işin içinden sıyrılmaya çalışıyor.

Madde kapsamında bahsedilen iş ve işlemlerin yapılabilmesi için "Bakanlıkça uygun görülen" ifadesi muğlaktır. Uygun görülen miktar ne kadar mesela? Bu miktarın net olarak belirlenmesi ve teşviklerin genişletilmesi gerekiyor. Hatta bunun yanı sıra, belediyelere mutlaka ek bütçe tahsis edilmesi gerek çünkü yeni yasa teklifinin uygulanması için gerekli bütçe, mevcut yasanın uygulanması için gerekli bütçeden çok daha büyüktür. Çözüm, bu konuda iktidar muhalefet ayırt etmeden ortak akılla hareket etmek, pratikte başka sorunlara yol açan adımlar yerine uygulanabilir bir yasa hazırlamaktır. Bu yasanın uygulanabilir tarafı yoktur. Yasayı geri çekin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim arkadaşlar.

Şimdi, diğer söz talebinde bulunan arkadaşlara söz vereceğim ama grubu olan bir parti olarak İYİ Partinin talebi var, bu çerçevede de Nimet Hanım'a söz veriyorum.

Buyurun efendim.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünya nüfusunun yüzde 10'u kadar sahipsiz hayvan bulunmaktadır. Tahminlere göre, şehir merkezlerinde bu rakamların yüzde 75'i kedi, yüzde 25'i köpek iken kırsal alana geçildiğinde bu oranın tersine döndüğü görülmektedir. Barınak kurma zorunluluğu getirilen yerel yönetimlerin bu konuda başarısız olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde 1.400 belediyeden yaklaşık 300'ü sahipsiz hayvanların barınmasına yönelik mekân oluşturmuştur. "Fiziki" ibaresini tırnak içinde kullanıyorum çünkü bu alanlarda

bulunması gereken asgari birimlerin de yeterli olmadığını artık hepimiz çok iyi biliyoruz. Umarım, teklifte imzası bulunanlar başta olmak üzere, Komisyonumuzun AK PARTİ ve MHP milletvekilleri de bilgilenmişlerdir bu uzun maratonda sürekli gündeme getirdiğimiz için.

Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin 23'üncü maddesi kapsamında bulunması gereken; muayene, ameliyat, veteriner ve işçi odalarının yeterli olmadığı; duş, depo, tuvalet ve en önemlisi kısırlaştırma sonrası rehabilitasyon için gerekli mekânlara yer verilmediği de ortadadır. Biz, hayvanseverler, Komisyondaki sevgili arkadaşlarım, "barınaklar birer ölüm kampı" ifadesini kullanırken siyaset yapmıyoruz, gerçekleri dile getiriyoruz. Aslında iyi niyetli olsanız bile sonuçlarının neler olacağını açık yüreklilikle -ama görüldüğü gibi bunlar yeterli olmuyor onun için- haykırarak dile getiriyoruz, sadece burada değil, parkta, sokakta, bulabildiğimiz her mekânda haykırıyoruz.

Barınaklarda yeterli veteriner hekim ve operasyonlara destek verecek teknisyenlerin istihdam edilmemesi, merkezî bütçeden yeterli kaynak ayrılmaması, bütçe dağılımının sokak hayvanları popülasyonuna göre değil şehirlerin büyüklüklerine göre yapılması barınak sayılarının artmamasının nedenidir ki barınaklara karşıyız, barınaklarda sadece kısırlaştırılmış, güçten düşmüş hayvanlar barınmalıdır. Bu, konunun bir yönü, gelelim diğer yönüne.

Sayın Başkan, biz ulaşamadık, bunu sizden istirham ediyorum. Danışmanınızın kolaylıkla ulaşabileceği bir kurumdan, MASAK'tan rapor istemenizi ve bizimle, kamuoyuyla paylaşmanızı rica ediyorum. Var olduğunu teyit ettirdik ama bütün ısrarlarımıza rağmen bizimle paylaşılmadı, mutlaka bir nedeni vardır. Raporun olduğu aşikâr, zira 85 milyonun vergisiyle devlet adına yayıncılık yapan TRT Haber tarafından haber yapıldı. Tırnak içinde "Bilgilerin doğruluğundan şüphe etmiyorum." Aksini düşünmeyiz elbette, tarafsız, toplumu bilgilendirme ilkeleriyle görevlendirilmiş bir kurumun dezenformasyona başvuracağına inanmak istemiyoruz. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulunun hazırladığı bir rapor. Haberden okuyorum: "Komisyonlarla ilgili tartışmalar sürerken MASAK, hazırladığı raporla mama lobisinin gerçek yüzünü ortaya çıkardı. Raporda 'hayvanseverlik' adı altında faaliyet yürüten STK'lerin mama üreticileriyle iş birliği olduğu tespit edildi. 'Bağış' adı altında toplanan milyonlarca liranın da şirket kasalarına gittiği belirlendi. Rapor kapsamında finansal hacmin 460 milyar lirayı bulduğu sektör masaya yatırıldı. 7 binden fazla kişi ve 1.500'den fazla firmanın para trafiği incelendi. Rapora göre lobinin 4 ayağı bulunuyor; bunlar 'hayvanseverlik' adı altında kurulan bazı STK'ler, mama üreticileri ve bazı firmalar, mama ve hayvan satan 'pet shop'lar ve veterinerlik şirketleri. En çok bağış toplayan 21 derneğin kasalarına 2021-2024 yıllarında giren para miktarı tam 205 milyon lira. MASAK, toplanan paraların büyük bölümünün mama yerine şahsi hesaplara gittiğini belirledi. 11 dernek nezdinde yürütülen soruşturmada 67 milyon liradan fazla suç geliri tespit edildi." deniliyor. Haber ile gerekçeyi birleştirdiğimizde şöyle bir tablo ortaya çıkıyor: AK PARTİ, yirmi iki yıllık iktidarında yapılamayan, başarısız olunan hatta kendi yakınlarına çıkar sağlamak amacıyla başvurdukları bir yöntemi yasa metni içerisinde itiraf ediyor. Gerekçede ne demişsiniz? "Her ne kadar hayvanların korunmasına yönelik iyi niyetli girişimlerde bulunulsa da sahipsiz hayvanlar üzerinden özellikle dijital ortamda; kontrolsüz bağış kampanyaları, buradan beslenen oluşumların propagandası ve tedbir almaya çalışan kurum, kuruluş ve kişilere yönelik dezenformasyon çalışmaları yürütülmektedir." Arkadaşlar, biz nerede yaşıyoruz? Bu ülkeyi tam yirmi iki yıldır kim yönetiyor? Belirtilen aksaklıkları kim ödeyecek? Takibini kim yapacak? Bu ifadenin gerekçeye konması aslında bir suç itirafı değil mi? Son bir buçuk yıldır bu tür eylemleri önlemekle görevli olan bakanımız çete bültenleri açıklıyor. Biz, bu raporu görmek istiyoruz. Hayvanlar üzerinden siyaset yapanlara da, hayvanlar üzerinden para kazanana da kızıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım lütfen.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu raporu görmek istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Peki, süreyi aşmayacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sağ olun.

Evet, değerli arkadaşlar, Sayın Kadıgil, Sayın Karaca Demir; birinize bu maddede daha sonra da öbür maddede diğer arkadaşa söz vereceğim, hanginize söz vereyim?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bana söz verin Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, buyurun, teşekkür ederim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Cuma gecesi sabahladık, dün gece buradan sabah dörtte çıktık. Biz dün gece buradan çıkarken dediniz ki: "Saat on ikide Komisyon başlayacak." On ikiyi kırk geçe teşrif edip geldiniz. Dün televizyon yoktu, yayın yapmaktan acze düşmüş bir Komisyon, bugün de yerinde herhangi bir televizyon göremiyoruz. Az önce Komisyonu 12.40'ta geç bir biçimde açarken bir önerge verdiniz ki önergenizin içinde bile lafzi hata var, bir milletvekili olarak buna dair, esasa ilişkin bir söz talep ettim, önerge henüz geçmemiş olmasına rağmen bana söz bile vermediniz. Dün burada uzun uzun konuştuğumuz ve 2 tane en vahim maddede yanlışlıklarınızı giderdiğimiz için bize teşekkür ettiniz, bugün verdiğiniz önergede ne diyorsunuz: Komisyon üyeleri dört dakika, Komisyon üyesi olmayanlar üç dakika konuşacakmış. Öz güveninize sağlık diyorum. Verdiğiniz önergede bile hata var. Sınırlandırmışsınız, devam ediyorsunuz, "Komisyon üyesi olmayıp Komisyonda temsil edilen her siyasi parti grubu…" Eğer birinin grubu varsa zaten Komisyonda üyesi vardır, böyle bir şey yok. Verdiğiniz önergede bile maddi hata var. Getirdiğiniz, 72 vekille altına imza attığınız kanunun 2 vahim maddesindeki hataları önünüze koyduk diye dün bize teşekkür ettiniz. Hakikaten öz güveninize sağlık diyorum.

Bir buçuk dakika konuştum, iki cümle daha kurayım: Burada bir yasamacılık müsameresine dönüştürdünüz çünkü buna meşruiyet kazandırmaya ben devam etmeyeceğim. Kendi işini yapmadığı için, kanunu uygulamadığı için, bu zamana kadar kanunun kendisine verdiği görevleri yapmadığı için şu anda sokaklarda aç, susuz, her zaman insan şiddetine karşı korunmasız, bir gün bir arabanın altında kalır mıyım, bir gün aç acına ölür müyüm diye korkudan titreye titreye sokaklarda yatan ve sizin imza attığınız ve ne çocuklar için bir öğün yemek için ne öldürülen kadınlar için ne MESEM'de ölen çocuklar için ne iş cinayetine kurban giden insanlar için ne enflasyon için ne emekli maaşı için ne asgari ücrete zam için yapmadığınız mesaiyi bu ağızsız -cansız- dilsiz canlıların kâh barınağa götürülürken, kâh olmayan o barınaklarda öldürülürken, kâh açlıktan birbirini yerken oluşacak vebali hepinizin bu azimli çalışmalarının üstündedir. Ben bu müsamereye daha fazla meşruiyet kazandırmayacağım çünkü kendi vekiliniz az önce dedi ki: "Ben Çevre Bakanıyla görüştüm, zaten yasa çıkınca böyle böyle…" Bu bir yandan da Meclisin saray noterliği vasfının ilanıdır. O yüzden nefesime yazık. Siz de hiç canınızı sıkmayın, kalan otuz saniyemi de ben Komisyon Başkanına hediye ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Sayın Başkan, ben daha önce söz talep ettim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben de.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Neden ve nasıl olduğunu bilmediğim bir şekilde…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, DEM PARTİ bize 2 isim verdi ve biz bu önerge doğrultusunda bu çalışmayı bu şekilde yürütüyoruz, onun için.

Teşekkür ederim.

Madde üzerinde aynı mahiyette olmak üzere 3 adet önerge vardır, okutup işleme alacağımı.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer	İlhami Özcan Aygun	Bekir Başevirgen
Niğde	Tekirdağ	Manisa
	Barış Karadeniz	Orhan Sarıbal
	Sinop	Bursa

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahipleri:

Turan Yaldır
Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nejla Hanım, gerekçeyi mi okutalım, söz mü talep edeceksiniz?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; kırk saati aşkın süredir konuşuyoruz, tartışıyoruz. AKP sıralarından söz alan Komisyon üyelerinin konuşmalarına bakılınca, verilen örneklere de bakılınca açık ve net bir şekilde gördüm ki sizin geçirmeye çalıştığınız maddelerin ne anlama geldiğini ne yazık ki gerçekten bilmiyorsunuz. Az önce yine bir vekiliniz, kedisinin olduğunu, yavrularını sevdiğini burada güzel güzel anlattı ama dün şu maddeyi geçirdiğinin farkında değil sanırsam: Tedavi edilebilir, bulaşıcı hastalıkları olan hayvanların da öldürülmesinin önünü açtınız. Dün buna "Evet." dediniz. Dün buna "Evet." dediniz. Ucu açık bir şekilde yine şu var, şu ibareyi geçirdiniz: "Yasaklı ırklar öldürülebilir." dediniz. Yani bu üç beş ay sonra herhangi bir ırkı yasaklı ırklar kategorisine almayacağınızın garantisini vermiyorsunuz. Her an canınızın sıkıldığı, popülasyon yoğunluğunun daha fazla olduğunu düşündüğünüz bir ırkı yasaklı ırk ilan edip öbür gün ölüm fermanını aynı şekilde hemen vereceksiniz. Bunu geçirdiniz yani farkındasınız değil mi?

Aslında bu konunun görüşüleceği Komisyon bu Komisyon değil arkadaşlar. Yani içinde sağlıkçının olduğu, hukukçunun olduğu, eğitimcinin olduğu, hatta turizmcinin olduğu karma bir komisyonun görüşeceği bir konudur bu. Yani biz bugün Tarım Komisyonunun görüşeceği hangi konuyu görüştük? Bir kımıl salgını mı var, çekirge salgını mı var ya da ekinlerde, tarlalarda başa çıkılamayan virüs problemi mi var? Yani milyonlarca konuşulması gereken tarım konusu varken, ne yazık ki Başkan, aslında size de söyleyeyim, biz Komisyonu tarımla ilgili hiçbir problem için toplayamıyorken bu fermanı geçirmek için günlerdir çaba veren bir Komisyonuz. Yangınlar yaşandı, bir ekosistem yok oldu; Kürt coğrafyasındaki yangınlarda insanlar ne kadar… Yani bu konuda toplanmayarak duyarsızlığınızı gördük aslında. Yangınlar devam ediyor, riskleri devam ediyor. Bu yasayı geçirmek kesinlikle akıl dışıdır, mantık dışıdır, geçirilmesine de karşıyız zaten.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İkinci önerge üzerinde söz isteyen Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Taslak metinde mali destekle ilgili etki analizi burada yer almıyor. İnsan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla bakımevlerinin, hastanelerin, ameliyathanelerin, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanların ve bakımevlerinin bakım, rehabilitasyon ve sahiplendirmeyle ilgili faaliyetlerin etki analizi olmadığı için Hazine ve Maliye Bakanlığından görüş alınarak bütçeye ne kadar bir ek getirileceği bilinmiyor. Bu madde aslında, tümden geri çekilmesinin yanında etki analizi yapılmadığı için de Komisyon üyelerini doğru bilgilendirmemiş oluyor. 1.000 hayvan konulacak bakımevi için ortalama mama ve personel giderleriyle ilgili yapılan bir çalışmada personelin yıllık gideri 97 milyon 632 bin lira, yıllık mama gideri de 5 milyon 450 bin lira, yıllık mama ve personel gideri toplam 103 milyon 82 bin lira. Bir köpeğin günde minimum 300 gr, ortalama 1.000 köpek için günde 300 kilo, ayda 9 ton mama ortalama fiyat gerekiyor. Fiyatı 50 liradan aylık 450 bin lira gideri olan yıllık mama gideri 5 milyon 450 bin lira yapıyor. Şimdi, maddede yer alan yapılacak yatırımlara yönelik bir etki analizinin olmaması bu maddenin geri çekilmesini, hatta Plan ve Bütçe Komisyonunda da görüşülmesini gerekli kılan bir düzenleme. O anlamda mevcut metindeki kısırlaştırma da burada neden çıkarılmış? Bu da açıklamaya muhtaç durumda. Maddenin tümden geri çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.

3'üncü önerge üzerinde söz isteyen Sayın Yaldır, buyurun.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Sayın Başkan, bu maddede en önemli detay şüphesiz hayvanın korunması vurgusundan uzaklaşılmasıdır. Mevcut kanunda yer alan "hayvanların korunması amacıyla" ifadesi doğrudan hayvan refahını ve haklarını vurgulamaktadır. Değişiklikle bu vurgu daha genel ifadelerle genişletilmiş olsa da kanunun ruhuna aykırı olarak hayvanların korunması amacı belirsizleştirilmiştir. Diğer taraftan, mevcut kanunda aşılama ve kısırlaştırılma gibi spesifik faaliyetler açıkça belirtilmişken, değişiklikte bu faaliyetlere doğrudan atıfta bulunulmamıştır. Aşılama ve kısırlaştırma sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrolünde ve sağlıklıların korunmasında kritik öneme sahiptir. Bu ifadelerin çıkarılması bu önemli faaliyetlerin ihmal edilmesine yol açabilir.

Değişiklikle sahiplendirme vurgusu artırılmıştır. Sahiplendirme sahipsiz hayvanların bakımının sadece bir yönüdür. Hayvanların refahını sağlamak için aşılama, kısırlaştırma, rehabilitasyon gibi diğer önemli faaliyetlerin de eşit derecede vurgulanması gerekmektedir. Sadece sahiplendirmeye odaklanmak diğer hayati bakım ve sağlık hizmetlerinin ihmal edilmesine ve dolayısıyla hayvanların hastalanmasına neden olacaktır, devamında da sahiplenilmeyen hayvanların ötanazi yoluyla öldürülmesinin tercih edilmesini ortaya çıkaracaktır. Bu sebeplerden kanun metninin önergemiz doğrultusunda değiştirilmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, 3 önergeyi de dinledik.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Önergeleri kabul etmeyenler… Önergeler reddedilmiştir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teklif sahibinin bu konuda görüşü yok mu Sayın Başkan?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler…

AYHAN BARUT (Adana) – Yarısı yok Sayın Başkan.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Kaç kişiler?

El kaldıranlar Komisyon üyesi değil.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, tekrar sayalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, buyurun, siz kendiniz sayın.

AYHAN BARUT (Adana) – Görelim Hocam.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – El kaldırın arkadaşlar.

MEHMET BAYKAN (Konya) – İki saat elimiz havada kalıyor, lütfen efendim.

AYHAN BARUT (Adana) – Hayır, sayı yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Barut…

Madde kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, yarım saat yemek molası veriyoruz. Toplantıya kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 14.35

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.23

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)

SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)

KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, kıymetli hazırun, değerli milletvekili arkadaşlarım; toplantımızı açıyorum.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve bu suretle bulundurduğu" ibaresi "veya sahiplendiği" şeklinde ve fıkranın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Söz konusu hayvanlardan sahiplendirilme niteliği olanlar sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevinde barındırılır."

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; çok sakıncalı olan bu teklifin 9'uncu maddesiyle birlikte, sadece kötü muamele gerekçesiyle sahipli hayvanlara ilişkin bulundurma yasağı gibi bazı hükümler getiriliyor. Hayvan hakları konusuna AKP iktidarı bütüncül bakamadığı için aradan cımbızla tercih yaparak istisnai düzenlemeler ve tekil yöntemlerle soruna çözüm bulacağını zannediyor. Defalarca dile getirdiğimiz gibi, en başta Hayvanları Koruma Kanunu'nun adını evrensel kriterleri de karşılayacak biçimde "Hayvan Hakları Yasası" olarak değiştirmek zorundayız. Sadece değişiklik yetmez, yasanın da özünü ve hükümlerini bir daha bu konuda sorun yaşanmayacak biçimde tesis etmek mecburiyetindeyiz. Mesela, teklifin bu 9'uncu maddesiyle birlikte, sahipsiz hayvanlardan sahiplendirilme niteliği olanlar ele alınıyor ve sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevinde barındırılmasına ilişkin değişiklik isteniyor. Sahiplendirilebilir nitelikte olmayan hayvanlar açısından ne yapılacağı idarenin takdirine bırakılıyor. Allah aşkına, böyle bir mantık olabilir mi? Bu nasıl bir aklın ürünüdür ki iyi olarak nitelendirilmeyen hayvanları ölüme götürüyor. İşte bu nedenle, bu teklifin tümünün, özelde de teklifin 9'uncu maddesinin geri çekilmesini talep ediyoruz çünkü aklın ve bilimin ekseninde yürüyen bizler yaşamı savunuyoruz.

Bakanlık verilerine göre 2 milyon sahipsiz köpeğin bulunduğu ve toplam kapasitesi 105 bin adet olan bakımevleriyle Türkiye bu hayvan hakları konusunda yaşanan sorunları aşamaz. Bu yılın sonuna kadar tamamlanması öngörülen bakımevleri için süre 2028 yılına kadar uzatılsa da 2028 yılına kadar bu altyapının sağlanmadığı yerlerde hayvanların öldürüleceği açıktır. Her ne kadar, iktidar kelime değişikliğine giderek ve algı oyunlarına girişerek durumu saptırsa da yasa teklifinde ikincil aşama gibi gösterilmesine rağmen hayvanların yerel yönetim tarafından ölüme gönderilmesi zorunluluk gibi dayatılıyor. Biz esaret ve ölüme karşı bu dayatmaya da direniyoruz. Hayvan hakları açısından üretim ve satışlarıyla ilgili denetim ve kısıtlamalar artırılmadıkça köpeklerin ve kedilerin öldürülmesiyle sorunu çözebileceğini sananlar aldanıyor çünkü boşalan alanlara yeni sokak hayvanlarının hızlıca yerleşeceği bilimsel çalışmalarla bir gerçektir. Canlıların yaşamına son vermeden "kısırlaştır, aşılat, yerinde yaşat" politikasının hayat bulmasını istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Yirmi üç dakika alacağımızı yine tekrarlıyorum. Kırk beş ilk toplantıdaydı, şimdi de yirmi üç dakikamız var; hassasiyetiniz için teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, barınaklara hayvanları topladık ve siz inanıyor musunuz… O oluşmayan barınaklara hayvanları nasıl toplayacağınızı merak ediyorum ben çünkü en büyük sorun zaten yer ve barınma sorunu. Şimdi, bu barınakların altyapısını oluşturmadan ve bunları kurmadan biz maddede diyoruz ki: "İşte, bunları toplayacağız, barınaklara koyacağız." Şimdi, gerçekler ortada, hepimiz biliyoruz; şu anda Türkiye'deki barınak sayısı belli, yapılmamış. Ve dün de ifade etmiştim; biz yine takım elbiseyi dikmişiz, bu takım elbiseyi giydirmeye insan arıyoruz. Yani önce temel yapılır, bina ondan sonra çıkılır ama bizim çıkardığımız yasa tam tersine ve 2004'te ve 2019'da çıkan yasalarla beraber yapılmamış olanları şimdi onları unutacağız. Şimdi, tekrar baştan başlıyoruz, başlarken de ama tersten başlıyoruz; "Hayvanları yakalayacağız, barınağa götüreceğiz." Hangi barınağa götüreceksiniz? Gerçekçi olalım. Hangi belediyede barınak var; evet, nerede var? Türkiye'deki sayısı belli. Bunu ben de söylemiyorum. Bunu önceki dönem Belediyeler Birliği Başkanı, Antep Belediye Başkanı söylüyor, Fatma Şahin diyor. Belediye başkanlarımız ve yerel yönetimler gerekli tedbirleri almadılar. Evet, yıllarca biz uykuya yatmışız. Şimdi uykudan birden uyandık. Suçlu sokaktaki o köpekler veya kediler. Ya, insafa gelin arkadaşlar, insafa gelin yani bir şey yaparken planlı gidelim. Ya, planlama diye bir şey yok. Hatırlar mısınız, geçen dönem en sonunda yine Tarım Komisyonunda, Sayın Başkanım, planlı tarımı çıkardık. Hep çıkarıyoruz da planlı tarım yapılıp yapılmadığını ben merak ediyorum, Türkiye'de yapılıyor mu? Yapılsaydı o kadar patates çöpe atılmazdı, soğan çöpe atılmazdı. Bir sene karpuz para yapıyor, herkes karpuz dikiyor. Limonla ilgili dün de Ayhan Barut Vekilim ifade etti: Limon ağaçları söküldü, para yapmadı. Bağırdık burada, bağırdık, haykırdık: "Bizim millî servetlerimiz sökülecek." Söküldü de. Şimdi, işte plansızlıktan… Bu da aynı bir plansızlık, öngörüsüzlük, ileriyi görmeme. Bu gelişi belliydi bu olayın ve yıllarca kısırlaştırmayı görmeyip gözlerini kapatanlar sayesinde gelinen nokta bu. Şimdi kalkmışız: "Suçlu o köpekler, kediler, sokakta olanlar." Suçlu biziz arkadaşlar ama ben kendi üstüme alınmıyorum, ben iktidar partisi değildim, yürütme ben değildim. Yürütme kimdi? Karşıda oturuyor, AK PARTİ ve MHP beraber. Bu işin müsebbibi sizsiniz ve şimdi kalkmışsınız -8'inci maddede de ifade ettik- yerel yönetimlere yapılacak, edilecek, "cek" "cak." "Cek" "cak" olmaz arkadaşlar kanunda, ucu açık kelimeleri bırakalım lütfen; keskin olacak, doksan derece olacak söylemlerimiz ama biz burada hep yuvarlak geçiyoruz.

Şimdi, ödenek ne olacağı belli değil, ondan sonra kalkıyoruz, 9'uncu maddede sahiplendirmek için barınaklara hayvanları toplayıp koyacağız. Ya, dalga mı geçiyorsunuz bizim aklımızla? Hangi barınağa koyacaksınız, nereye koyacaksınız? Soruyorum, bu yasayı yazan Sayın Mertoğlu'na soruyorum: Hiç mi düşünmedin? Eğer yazdıysa tabii. Yazmadığını da biliyorum çünkü adım gibi eminim yazmadığına. Çünkü neden? Diğer kanunlar da geldiğinde "Biz yazdık, hazırladık -işte sarayın arka kapılarında- gönderdik, grup imzalatacak, grup takip edecek ondan sonra ilk imzacısı gelecek, burada savunacak." Savunamıyor zaten, elinde kalıyor.

Şimdi de kalkmışız, olmayan bir şeye diyoruz ki: "Biz burayı tutacağız, barınaklara koyacağız." Arkadaşlar, önce barınakları yapalım, ondan sonra bu kanunu bir daha gözden geçirin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sağ olun Sayın Aygun.

Buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Ben söz hakkımı milletvekilimize, Gergerlioğlu'na veriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki.

Buyurun Sayın Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu yasa teklifini önümüze getiren AK PARTİ'li, MHP'li vekillerin de sanırım kedileri, köpekleri vardır ve bu yasa teklifine "evet" derken sanırım vicdanları sızlıyordur. Fakat emir ta yukarıdan geliyor sanırım. O yüzden vicdan sızılarını dinlemiyorlar ve "evet" diyorlar gördüğüm kadarıyla. Ben hayvanlara bir şans daha verilmesi gerektiğini düşünüyorum, köpeklere bir yıl daha. İyi bir düzenleme yapılabilirse bu masum canların hayatı kurtarılabilir. 1.390 belediye günde 4 köpeği kısırlaştırırsa şu anda 1,5 milyon köpek kısırlaştırılmış olur ve bu canları kurtarmış olabiliriz, bir yıl içinde kurtarabiliriz. Bakın, ben ajite bir laf söylemiyorum, ben yapıcı bir teklif sunuyorum. Bir büyük katliam yapabilecekken, yapabileceğinizi söylüyorum.

Dün Hayırsız Ada katliamı yaşandı, hayvanlar orada birbirlerini yediler. Yaklaşan gemilerdeki insanlar onlara düşmanca bakıyordu ama o masum canlar bizi kurtarmaya gelen arkadaşlarımız diye insanlara bakıp havlıyorlardı ve fakat umduklarını bulamadılar, orada hepsi öldürüldü. Şimdi ne olacak? "Veteriner eliyle bu ötanaziyi gerçekleştirelim." diyorsunuz fakat şunu biliyor musunuz: Ben bir hekimim ve babam da veteriner hekimdi. Ben biliyorum bu işleri. Bakın, bu tür bir öldürme işleminde kasılmalar olur ve o öldürme işlemini izlediğiniz zaman yani gerçekten dehşete düşersiniz, içiniz kalkar. Milyonlarca hayvanın bu durumda olduğunu düşünün ve izlediğinizi düşünün ve vicdan sızınızı düşünün. Bir kurtarma teklifi sunuyorum. Bunun karşısında katliama oy verirseniz çok yanlış yaparsınız diye düşünüyorum.

2019'da da bu Mecliste milletvekiliydim ve gelen yasa eksikti. Madem bir kontrolsüz hayvan artışı var, o zaman radikal bir yaklaşım yapılmalı. Mesela "pet shop"lar kapatılmalı, ben şu anda onların kapatılması gerektiğini düşünüyorum çünkü orası bir köle pazarı gibi çalışıyor yani hayvanın orada satılması, üç gün sonra sokağa atılması, zavallı köpeğin kendisini atanın arabasının arkasından dört nala koşturması görüntüleri insanın içini sızlatıyor.

Yine, barınak da bir çözüm değil. Barınaklara ben gittim, inceledim. İnanın ki barınaklar maalesef hiç iyi çalışmıyor. Barınağa atılan bir hayvanın sonu ölümdür, gidişat onu gösteriyor çünkü sıkıntılı yerler. Barınaklar da birer hayvan hapishanesidir aslında. Bakın, belediyeler görevini yapmamış, işin özeti insanoğlu görevini yapmamış, faturayı hayvanlara ödetmeye çalışıyoruz. Çok tehlikeli ve vicdansızca bir karar alıyoruz. Hâlen bu karardan dönülebilir. Şu anda Komisyonda, evet, çok önemli madde, 5'inci madde onaylandı, geçti ve Genel Kurulu var ama bunun, buralarda da konuşabiliriz ve hâlâ bu sokaklarda bize masumca bakan, bize dostça bakan, elimizi uzattığımızda bize koşturan o iyi niyetli, sevimli canları kurtarma şansımız var. Onlar içgüdülerinin gereğini yapıyor, suçlu değiller, içgüdüsü öyle, laftan sözden anlamaz ama biz akıllıca bir tedbirle, vicdanlıca bir tedbirle onları kurtarabiliriz değerli arkadaşlar. Yani, şu anda bu teklifimin önemli olduğunu düşünüyorum. Hayvanları barınaklarda ölüme bırakmak veyahut da onları öldürdükten sonra…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İki dakikada toparlıyorum efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İki dakika değil de biraz hızlıca toparlarsanız, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Biraz hızlıca toparlıyorum.

Onları, hani diyelim ki işte bir katliam yapıldı açıkçası ama "pet shop"lar açık olduktan sonra oralarda küçük minik yavruları, çocuklar annesinden, babasından isteyip satın alıp üç gün sonra sokağa attıktan sonra köpekler yine hızla üreyecek. Bu bir çözüm olmayacak. Hayırsız Ada felaketi gibi şu anda da ötanazi felaketi bir çözüm olmayacak ve başa döneceğiz.

Ben bu bir yıllık planın 1.390 belediyede -çok fazla değil- günde 4 köpek kısırlaştırmasıyla 1,5 milyon kısırlaştırılmış hayvanla bu meseleyi çözebileceğimizi düşünüyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim Sayın Gergerlioğlu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi arkadaşlarımız yok.

Komisyon üyesi olmayan…

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Ben yerine konuşacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Kimin yerine konuşacaksınız?

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Barış Karadeniz'in yerine.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Özkaya'yı görmüyorum. Bir önceki maddede bir konuşma yapmıştı, dedi ki… Bütün belediyelere verilen toplam destekten bahsetti. Biz "Bu iş eşit dağıtılmaz Bakanlığın oluruna bırakılırsa." dediğimiz için. Toplam ödenen parayı açıkladı.

Şimdi, bir kanun yazıyoruz, bir kanun yapıyoruz. Madem eşit destek verileceğini düşünüyoruz Bakanlık tarafından neden bunu kanuna geçirmiyoruz, neden bir standart hâline getirmiyoruz? Mesela, hayvan sayısına göre belirleyelim. Gerçi bunu söylüyoruz, hayvan sayısından da bihabersiniz çünkü öyle bir çalışmanız yok. Aslında sadece hayvan sayısıyla ilgili değil, herhangi bir çalışmanız yok. Bakanlığın yazıp gönderdiği bir kanunu burada geçirmeye çalışıyorsunuz ve "İşin ehli insanları dinleyelim." dediğimizde de Komisyona almak istemiyorsunuz. Artık görüyorum ki, yanlışlıkla doğruyu duyar, fikriniz değişirse diye korkuyorsunuz. Bence o insanların buraya alınmamasının sebebi o. Bakanlık -dediğim gibi- bir oyun yazıyor, biz de burada oynuyoruz ama Bakanlığın hazırladığı kanunda her şeyi belirleme yetkisi Bakanlığa veriliyor. Yani bu, daha önce, herhâlde yasama tarihinde görülmemiş bir olay olsa gerek.

Bir diğer söylediği şey de "Kısırlaştırmaya verilen Bakanlık desteği 200 liradan 300 liraya çıkarıldı." dedi Sayın Özkaya. Yurt dışı çıkış harç parasının 150 liradan 500 liraya çıkarıldığı yerde ki o 500 liranın da…

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Ne alakası var?

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Enflasyonsa aynı oranda çıkartın Sayın Vekilim; her şey alakalı, her şey alakalı da siz vermeye gelince, siz, 2 kere 2 "alırken 3, satarken 5" dediğiniz için böyle oluyor zaten, o zaman harç pulunu da…

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Bu senin iddian.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müsaade edelim, konuşmasını yapsın.

Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Yani 200 liradan 300 liraya çıkartıyorsunuz. 500 liranın nereye kullanılacağı da orada sıkıntılı da bu Komisyonun konusu olmadığı için oraya girmeyeceğim. Sonuç olarak tekrar söylüyorum: Kanunun uygulayıcısı olan belediyelerin hiçbiriyle fikir alışverişi yapmadan hazırladığınız bu kanun, yerel seçimlerde aldığımız sonuçları cezalandırmak üzere yazılmış bir kanun. Bunu anlıyoruz, biz bunu biliyoruz da ama diyoruz ki yeri burası değil, yeri bu kanun değil yani gelin, bu işi başka siyasi bir mesele üzerinden yapalım, bu işi canlar üzerinden yapmayalım. Bizim iki gündür, saatlerdir her konuşmamızda anlatmaya çalıştığımız şey bu.

Bir de bu 2019 tarihli komisyon raporu çok güzel bir tespit yapmış, "Hayvanlara ilişkin süreçlerin yönetimi konusunda gerek merkezî gerekse yerel yönetimlerde yeterli bütçenin bulunmaması önemli bir sorundur." demiş 2019'da. "Yeterli bütçe bulunmaması personel istihdamını, altyapıyı ve hayvan sağlığına yönelik uygulamaları doğrudan etkilemekte, şehir hayvanlarına yönelik olarak giderek büyüyen sorunlara çözüm bulunmasını güçleştirmektedir." diyor. Şimdi, ben, bu araştırma komisyonu raporunu okuduktan sonra bir de şunu fark ettim: Bir senedir burada araştırma önergeleri veriyoruz, sizlerin oylarıyla reddediliyor. Ben hep siyasi zannediyordum, biz veriyoruz diye reddediyorsunuz zannediyordum. Burada anladım ki siz, aslında, o gün nasıl ki 2019'dan bugün vazgeçtiniz, bugün söylediğiniz şeyden yarın çark ederseniz karşınıza bu belgeler çıkar diye korkuyorsunuz. Bizim araştırma önergelerimizi de o yüzden reddediyorsunuz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Demir.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın milletvekilleri, tasarının bu maddesi de bizleri endişelendiren, tam olarak ne olduğu, ne getireceği belli olmayan bir diğer madde. İmha etmeyi düstur edinen iktidarınızda daha fazla ne yapabilirsiniz diye düşünürken sonraki adımınız daha fazla vicdansızlık, daha fazla katliam oluyor. Görünen o ki teklif bu şekilde yasalaşırsa hayvanları koruma altına alan madde aşındırılarak toplu hayvan katliamının önü açılacaktır. Eziyete uğrayan ya da istismar edilen hayvanlara el konulması ve bu hayvanların koruma altına alınmasını düzenleyen maddenin değiştirilmesi hedeflenmektedir. Sahipleri tarafından eziyete uğrayan, istismar edilen hayvanlara el konulması, sahiplendirilme niteliği olanların sahiplendirilinceye kadar koruma altına alınmasının sağlanacağı belirtiliyor maddede. Her ne kadar hayvanların lehine gibi görünse de sahiplendirme niteliğinin ne olduğu son derece muğlaktır. Sahiplendirilme nitelikleri nelerdir? Bunların açıklanması gerekiyor ve daha da vahim olan bir diğer durum ise sahiplendirilme niteliği olmadığına kanaat getirilen hayvanların ne olacağına dair bir ibarenin olmamasıdır. Sizlere soruyoruz: Sahiplendirilme niteliği olmadığına kanaat getireceğiniz hayvanlara ne olacak? Kimler, hangi kurumlar hayvanda sahiplendirilme niteliklerinin bulunup bulunmadığına karar verecek? Her şeyden önce sahiplendirilme niteliği kriterleri neler olacak? Kimler tarafından oluşturulacak? Bu kurumlar denetlenecek mi? Her şey o kadar muğlak ki ama çok açık olan bir şey var ki o da sahiplendirilme niteliği taşımadığına kanaat getirilen hayvanların öldürülmek istendiğidir. Bu amaç çok açıktır ve bunun denetimi de olmayacak. Hayvanların yaşama haklarının onların sahiplendirilme koşulu taşıyıp taşımama kriterleriyle belirlenmesi utanç verici bir durumdur. "Sahiplendirilmeyecekse öldürelim!" Bu, bir vicdanın kabul edebileceği bir şey değildir. Madde değişikliğini hazırlarken nasıl bir ruh hâli içindeydiniz, nasıl bir vicdansızlıkla burada bu maddeyi savunabiliyorsunuz bilmiyorum doğrusu. Öte yandan, söz konusu ifadeden kasıt, saldırgan davranış göstermek ise davranış örüntüsünde saldırgan davranış göstermeyen canlıların ağır travmalar, şoklar ya da stres altında saldırgan davranışlar gösterebileceği çok temel bir davranış bilimi bilgisidir. Bir hayvan saldırgan davranışlarda bulunmuşsa bunun sebebi, büyük bir ihtimalle insanların ona ettiği eziyetlerdir. İçinde bulunduğu kötü koşulları

değiştirmek, eziyet uygulamış kişilere ceza vermek yerine hayvanlara mı ceza vermeyi seçiyorsunuz? Bu maddenin, belli koşullarda saldırgan davranış gösterebilen hayvanların topyekûn sahiplendirilme niteliğine sahip olmamak kıstasıyla, rahatlıkla ölüme gönderilmesinin önünü açacağı açıktır, kabul etmiyoruz. Eziyete, şiddete, istismara maruz kalmış hayvanın değil ona bunu yapan insanların cezalandırılması gerek. Bu yüzden tekliften çıkarılması gerekmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim,

Buyurun, Sayın Akın.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Değerli Komisyon üyeleri, yeni bir durumu tekrar tartışıyoruz. 9'uncu maddeyle ilgili tartışıyoruz ama ön bir şeyi söylemek isterim: Aslında, tartışma sürecimiz açısından bakıldığında -yaklaşık otuz beş saattir- anlaşıldığı kadarıyla birbirimizi anlamaktan, süreci sağlıklı analiz etmekten uzaklaştığımızı görüyorum. Oysa bu mesele başka bir maddi mesele falan değil yani bir vergi paketini tartışmıyoruz, vergi paketi içerisindeki bazı maddelerinin değişip değişmeyeceğini tartışmıyoruz; bir yaşamı tartışıyoruz, bir canlının hayatını tartışıyoruz ve bu açıdan bizim üzerimizde çok ciddi, ağır sorumluluk var. Bu nedenledir ki bu mesele, aslında toplumsal olarak çok yüksek bir duyarlılığa sebep oldu. Bütün anket şirketleri de "Toplum bu bakımdan nasıl düşünüyor?" diye analiz etmeye çalışıyor. Şöyle bir duyguya kapıldım: Elbette bu kadar eril, bir anlamda öfkeli, bir anlamda inatlaşarak, gerçekten kibirli davranışlarla bu süreci yönetmek mümkün değil. Umuyorum ki şu anda birbirimizi ikna edemediğimiz koşullar tutanaklara bakılarak, kimin ne dediği düşünülerek, kamuoyunun ve basının bu konudaki duyarlılığı değerlendirilerek bu yasa tekrar ele alınır, değerlendirilir ve Mecliste tekrar bu yasa konuşularak düzenlenmesi sağlanabilir. Ancak mevcut koşullarda gerçek anlamda bir yasayı sağlıklı tartışamadığımızı ifade etmek isterim.

Biraz önce sevgili Nejla Vekilim söyledi, bu yasa teklifinin bu maddesi bir önceki maddelere çok bağlı. Ne diyor? "Sahiplendirilecek hayvanlar niteliği" diye bir genelleme yapmış. Bunun ölçüsü yok. Sahiplendirilemeyenlerin ne yapılacağı meselesini daha önce konuşmuştuk, bunun da ölçüsü yok. Şimdi söylüyoruz, bakın; zaman, plan net olmadığı sürece Komisyon üyelerinin -otuz beş saattir tartışmasına rağmen- kafaları açık olmadığı sürece uygulamayı yapacaklar, nasıl yapacaklar? Bunun da meçhul olduğu açık.

Örneğin, size bir şey söyleyeyim: Şu anda diyelim ki 1.200 civarında belediyede bakımevleri yok. Sahiplendirilecek hayvanlar oldu ve biz bunların bir kısmını verdik. Peki, sahiplenilmeyenleri ne yapacaksınız? Nasıl tanımlayacaksınız? Nerede tutacaksınız? Bunun ölçüsü var mı? Yok. Peki, 2028 yılına kadar belediyelere de barınak yapma hakkı vermişsiniz. Bu zaman içerisinde bu hayvanlar nerede tutulacak, bu yasada var mı böyle bir şey? Yok. Pratik olarak hayvan hakları şunu diyor: Bunlar sokaktaki hayvanları toplayacaklar, sahipli-sahipsiz bakmayacaklar çünkü sahipli hayvanın sahipli olduğu ancak çiple tespit edilebilecek. Eğer sokakta herhangi bir hayvan… Örneğin, diyelim ki biz köyde yaşıyoruz, bir köy çobanının hayvanı çipli değilse o hayvan istenirse bir şikâyet üzerine toplanıp götürülebilecek. Bak, bu korkunç sorunlar çıkaracak bir durum.

Bakın, biraz önce konuşuyoruz, Urfa'dan arkadaşım, milletvekilimiz anlatıyor; "Bu, bizim mahallelerde, bizim sokaklarımızda, bizim köylerimizde düşmanlaştırma yaratacak." diye anlatıyor ama maalesef dinleyen yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamamlayın lütfen.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Bağlamak istiyorum. Bu yasa teklifi her anlamıyla, bütün yapısal anlamıyla değerlendirildiğinde tutarsız, bütünlüklü değil, hazırlıkları yetersiz ve dolayısıyla toplumsal olarak çok ciddi sorunlar yaratmaya aday. Yaptığınız her hareket, imza attığınız her şey tarihe geçecek. Lütfen, buradaki milletvekilleri dinlemese bile bizi dinleyenler bir aklıselim yol bulsunlar ve bu yasayı geri çeksinler. Tekrar sağlık bir tartışma ortamı içerisinde tartışalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Otlu, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, kaç saattir bu konuyu tartışıyoruz, pek değişen bir şey yok ama örnek vermek istiyorum: Arnavutköy Belediyesi, benim de bölgesinin milletvekili olduğum yer. "Arnavutköy Belediyesini bu yıl ilk olarak nasıl tanıdık?" derseniz yoksul halkın, emekçi halkın evlerinin yıkılmasıyla tanıdık. Yani ilk başta gittiler, "kaçak evler", yok "yapılaşma şöyle", belediye seçimleri öncesi izin verdiği yerleri yıktı. Başka nasıl tanıdık? Yeni yapılan havaalanıyla tanıdık, Kanal İstanbul Projesi'yle tanıyoruz. Aslında, böyle, oranın gerçek sahipleri olan "can dostları" dediğimiz can dostlarımızın, bütün canlıların yerlerini işgal ediyorsunuz. Bakın, Arnavutköy Belediyesi bugün…

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Konuyla ilgili konuşmuyor. Sayın Başkan, kanun maddesiyle ilgili konuşmuyor. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ben kanun maddesiyle ilgili konuşuyorum. Hiç sataşmaya gerek yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim.

Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hiç sataşmaya gerek yok, nasıl işgal ettiğinizi… Sözüme devam etmek istiyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Otuz saattir burada çalışıyoruz, on dakika gelip oturup laf atıyorsunuz buraya ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Otlu.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, sözünüz varsa sözünüzü kullanabilirsiniz, gasbetmiyoruz, işgal de etmiyoruz, sizin gibi gidip bir yerleri gasbeden biri de değiliz. Söz hakkınızı kullanın lütfen, sataşmaya gerek yok.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Konuyla ilgili…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibe müdahale etmeyelim arkadaşlar.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Başkan, lütfen gerçekten…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Konuyla ilgili konuşuyorum. Evet, gidip Kanal İstanbul'u yaptınız, bugünkü görüntülere bakıyorum. Evet, hayvanseverler olarak itiraz etmemiz gerekiyor; ağızlarına taktığınız tasmalarla köpekleri zorla Arnavutköy Belediyesi -güya dün ötanaziyi çıkardığınızı, bu sözcüğü çıkardığınızı söylediniz- hapsetmeye götürüyor can dostlarımızı. Bakın, eğer o tasmayı can dostu o köpeğe takamazsa sopayla vurup durduracak ya da iğneyle vuracak ya da halkın İzmir'de yaptığı gibi kurşunlayarak vurduracaksınız yani bir katliam yasası olduğunu Arnavutköy Belediyesi bize gösteriyor. Daha yasa çıkmadan kendini örnek, nasıl yasayı uygulayacağını, nasıl kendini göstereceğini, bir dahaki seçimlerde de belediye başkanı olmak için canhıraş çalıştığını görüyoruz ama ben buradan halkıma konuşmak istiyorum. Kesinlikle hayvanseverler olarak, hayvan hakları savunucuları olarak

bu şekilde köpeklerin toplanmasına izin vermemeliyiz, o görüntüleri göstermemeliyiz, o görüntülerin yaşanmaması için mücadele etmeliyiz. Kanal İstanbul gibi doğanın katledilmesine, güzel, sevdiğimiz hayvanların evlerinin yıkılmasına da müsaade etmemeliyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yoksul halkımızın evlerini gelip yıkıyorsunuz, gaz bombaları attınız, gördük biz. Gelip vinçlerle yıktınız, kendiniz "Eğer bu vinçlerle de yıkmaya izin verirseniz ceza kesmeyeceğiz, yıkıntıların ücretini ödetmeyeceğiz." dediniz ama can dostlarımız konuşamadığı için, itiraz edemediği için gelip boyunlara tasma takarak, boğarak onları barınağa götürmeye çalışıyorsunuz. O barınakların nasıl ölüm evleri olduğunu ve dar yerler olduğunu biliyoruz. O yüzden de buna müsaade etmeyeceğiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Maddeyle, 5199 sayılı Kanun'un 24'üncü maddesinde değişiklik yapılıyor. Yapılan değişiklikle kişilerin bulundurduğu hayvanlara yönelik kötü muamele etmesi hâlinde bu hayvana el koyup barınaklara alacaksınız ve ayrıca, sahipsiz hayvanlardan sahiplendirilme niteliği olanların sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevinde barındırılmasına ilişkin değişiklik yapıyorsunuz. Yine ucu açık ve hayvanların öldürülmesinin yolunu açacak bir madde bu. Bu durumda, sahiplendirilebilir nitelikte olmayan hayvanlar açısından ne yapılacağı idarenin takdirine bırakılıyor yani sizlerin vicdanınıza kalıyor. Bir diğer deyişle, sahiplendirilme olanağı olmayan hayvanların itlaf edilebilmesinin yolu açılıyor. Kanun teklifinin adı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ancak bu kanun teklifinde hayvanları koruma yok, bu kanun teklifinde hayvanları öldürme, hayvanları yok etme var. Günlerdir bunun mücadelesini veriyoruz, günlerdir muhalefet milletvekilleri olarak bizler ayaktayız, barolar ayakta, sivil toplum kuruluşları ayakta, hayvanseverler ayakta çünkü bu kanun teklifinde hayvanları öldürme var. Bu kanun teklifinin her maddesinde hayvanları nasıl öldürebiliriz diye fırsat kollayan bir zihniyet var. Günlerdir mail adresimize yüz binlerce mail yağıyor. Halkın büyük bir kısmı bu teklifin geri çekilmesi için âdeta yalvarıyor. Lütfen, toplumu daha fazla bölüp kutuplaştırmayın. Sorunun giderilmesi elbette ki en büyük isteğimizdir ilimle, bilimle ve vicdanla ama bu hayvanları ölüme sürükleyecek bir düzenlemeyle kesinlikle olmamalıdır. Her koşulda yaşam hakkını ihlal edebilecek bu düzenleme vicdani değildir.

Sayın Başkan, bu teklifin Genel Kurul aşamasının ekim ayına bırakılacağı bilgisini aldık. Madem böyle bir niyet var, bu Komisyonu neden devam ettiriyorsunuz? Gerilimi neden artırıyorsunuz? Her maddesi muğlak olan ve hayvan katliamının önünü açan bu teklifi lütfen geri çekin. Ekim ayında meslek örgütlerinin, kanun uzmanlarının ve tüm paydaşların katılımıyla akılcı bir teklif hazırlayıp yeniden görüşelim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Başkana verelim mi sözünüzü?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Olur, tabii.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok teşekkür ederim.

Ömer Bey'e de ayrıca teşekkür ederim.

Değerli Komisyon üyelerimiz, aslında çok şey konuşuyoruz, belki de sürekli aynı şeyleri konuşuyoruz ama gerçekten her yol maalesef köpeklerin öldürülmesine dayanıyor. Bütünüyle, nereden bakarsanız oraya doğru bir gidiş var çünkü bu maddede de köpeğine kötü davranışlarda bulunan, onu inciten, buna dair, köpeği elinden alıp koruyucu bir yere bırakılmasını öngören kanun yeni yöntemle diyor ki: "Yeni normlara göre hareket edilecek." Peki, bizim yeni normumuz ne? Biz neredeyiz şimdi, ne yapacağız? Biri köpeğine kötü davrandı, bunu elinden aldık. O zaman, son yaptığımız 5'inci madde değişikliğiyle, galiba, yaşamı boyunca onu barınakta tutacağız; şu andaki durum onu gösteriyor. Böyle bir şey olmayacağına göre, bu hayvanlar barınaklarda uzunca bir süre tutulamayacağına göre, çok açık bir şekilde, maalesef, barınakların ölüm yuvası olacağını hepimiz ama hepimiz biliyoruz.

Burada binlerce defa söylendi o kelime; "ölüm" kelimesi. Gerçekten, herhâlde, başka bir kanun teklifinde ölüm kelimesi bu kadar geçmedi, geçmiyor. Bir taraftan, köpeğine kötü davrananlara ceza, onun herhangi bir ev hayvanı alamayacağına, herhangi bir hayvana bakamayacağına dair ceza; onu oradan bırakıyoruz. Bu tarafta, yeni yapıyla ona dair hiçbir yaptırımımız yok yani orada bir açıklık var. Orada ne olacak o? Yani hayvanına kötü davranan birine bir cezai müeyyide uygulayacağız; o kadar mı, başka bir şey olacak mı? O, önceki kanunda var ama bu kanun teklifinde yok. Dolayısıyla bütünüyle baktığımız zaman, 5199 sayılı Kanun, aslında bizim yaşadığımız sorunları çok daha iyi çözebilecek bir yapıya sahip. Elbette teşvikler, elbette yeni destekler, elbette kamunun bile… Bakın, bir önceki kanunda konuştuğumuz kaynak yaratma biçimine baktığımızda, orada bile daha iyi çünkü Tarım ve Orman Bakanlığını orada direkt sürecin içerisine koymuş, onun da kaynak, bütçe ayırması için bir talepte bulunuyor ve öyle bir göndermesi var. Ama şimdi tamamen yerel yönetimlere bırakılan bir durum.

Değerli Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, Bakanlık yetkilileri; bütününe baktığımızda, 4 milyon olarak öngörülen hayvan popülasyonunu düzenleme meselesinde bütün yollar maalesef, tamamen ölüme doğru gidiyor.

Bugün de biraz önce çıktık dışarı -Komisyon nedeniyle dışarı çıkamıyoruz- Meclisin kapılarına gelen bütün hayvanseverler, tamamen polisin zorlamasıyla oralardan uzaklaştırılmış, Meclise alınmamış ve ülkenin gündeminde, muhalefet partilerinin gündeminde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum.

Dolayısıyla bu 9'uncu maddede de bir gerileme var, ilerleme yok; muallak, hangi yöntem, nasıl uygulanacak belli değil. Kötü muameleye maruz kalan köpeğin sahibinin ne olacağı, nasıl bir cezalandırma sürecinin olacağının ötesinde, köpeğin nereye gideceği, ne yapacağı konusunda inanılmaz bir çelişki var ve belirsizlik var. Biz diğer maddelerde olduğu gibi, önce kanun teklifinin bütününü ama özelde bu maddenin tamamen metinden çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim Sayın Orhan Bey.

Buyurun Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Başkanım.

Madde 9'da taslak metin, koruma altına almayla ilgili, doğal olarak Hayvanları Koruma Kanunu buradaki konuşmalar ışığında köpekler üzerinde yoğunlaştı ve madde köpekler üzerinden değerlendiriliyor. Oysa burada köpekle ilgili bir tanım da yok, "sahiplenilmeyen hayvanların bakımı"

biçiminde ve söz konusu hayvanları sahiplendirme niteliği olanın sahiplendirilmesi. Yani dün öneri verilmişti, onunla ilgili bir düzenlemeye gidilmişti. Burada, merkebini döverken gördünüz, bu maddeye göre merkebe el koyuyorsunuz; atını döverken gördünüz, bu maddeye göre ata el koyuyorsunuz. Bunlara barınağı kim yapacak, nerede olacak? Yani burada hayvanlara acı, ağrı, zarar veren kişilerin cezalandırılmasıyla ilgili kanun teklifinde maddenin içeriği var. Böyle olunca Hayvanları Koruma Kanunu'nda köpeğin dışındaki hayvanlara zarar verilmesi, onların da canlı olarak sahiplenilmesi adına bir düzenleme yer almıyor. Söz konusu hayvanlardan sahiplendirilme niteliği olanların sahiplendirinceye kadar hayvan bakımevinde barındırılmasıyla ilgili de sorun var çünkü bu süreç eğer sahiplenilmezse ne kadar süre? Bu sürede sahiplenilmezse bu hayvan ne olacak? Daha önceki süreçteki söz konusu hayvanın "Yeniden sahiplendirilir ya da koruma altına alınır." ifadesinin çıkarılmış olması bu maddenin de sakat bir madde olduğunu gösteriyor. Kanun teklifinin bütünü aslında geri çekilmeye muhtaç. Bu anlamda ilk günden beri söylüyoruz: Bu kanun, Hayvanları Koruma Kanunu olarak sorunlardan arınmış olarak yeniden birlikte yapabileceğimiz bir kanuna dönüşür ve Türkiye'nin bundan sonraki sürecinde Hayvanları Koruma Kanunu eliyle hayvanlarla ilgili sorunların ortadan kalkacağı bir yapılanmaya gidilebilir diyorum.

Bu maddenin de bu teklif metninden çıkarılmasını, aslında tümünün geri çekilmesini talep ediyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Gürer, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Karaca, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Şimdi, Komisyonun çok az bir kısmına katılan AKP'li vekil arkadaşlarımız "Konuyla ilgili konuşun." dediler. Günlerdir burada konuyla ilgili konuşmadığımız, veri vermediğimiz, araştırma raporu sunmadığımız, belgelerle burada ikna etmeye çalışmadığımız tek bir şey bile kalmadı ama görüyoruz ki bu halk düşmanı, can düşmanı katliam yasasını geçirme gayretiniz o kadar gözlerinizi kamaştırmış ki bunu göremiyorsunuz.

Şimdi, bakın, bu yasa teklifini trollerle, iliştirilmiş gazetecilerle, halkın parasıyla tuttuğunuz operatif hesaplarla, rant lobisi derneklerle iş tutarak bugüne kadar getirdiniz. Talimatla tepeden inen bu yasa teklifini geçirmek için de burada bir yasamacılık oynadınız. Sayısal çoğunluğunuza da güvenerek, buna sırtınızı yaslayarak bu ülkenin çoğunluğunun, size oy verenlerin çoğunluğunun hatta "Yapmayın, etmeyin, çözüm bu değil." demesine rağmen, bu katliam teklifini talimatlara uyarak geçiriyorsunuz. Siz memlekete musallat olmuş hiçbir musibete karşı bu kadar kararlılık göstermiyorsunuz arkadaşlar. Bu gayreti açlığı, yoksulluğu gidermek, iş kazalarını, iş cinayetlerini önlemek, çocuk istismarına son vermek için göstermiyorsunuz. Tekrar ediyorum, siz, bu kanunla birlikte, bir kere daha, tarihe kamu gücünü, kamu kaynaklarını kullanarak insan, hayvan, bütün canlılara açlık, yoksulluk, ölümü dayatan bir suç örgütü olarak geçeceksiniz. Unutulacak zannediyorsunuz ama şunu unutmayın: Her birinizin ismi sokaklarda günlerdir bas bas bağrılıyor "Unutmayacağız o isimleri." diye.

Şimdi, artık yıllar sonra iktidarınız elinizden alındığında, gittiğinde, kendinizi aklamak, suçlardan sıyrılmak için "Kandırıldık." diye ağlarsınız.

Şimdi, buradan, bu Komisyondan kalkıp sermaye dostu, halk düşmanı vergi paketini görüşmeye Genel Kurula gideceğiz arkadaşlar. Vergi paketinin ilk imzacısı olan ve paketi "Az kazanandan az, çok kazanandan çok vergi alacağız." diye pazarlayan AKP Denizli Milletvekili Nilgün Ök'ün eşinin üzerine kayıtlı şirketin son beş yıldır bir kuruş vergi vermediği ortaya çıktı. Ağabeyiyle kurduğu şirket de son üç yıldır bir kuruş vergi vermemiş.

Yine, teklifin ilk imzacısı AKP'li Cantürk Alagöz'ün holdingi de son üç yıldır kurumlar vergisi vermemiş. AKP Bursa Milletvekili Refik Özen'in şirketi son üç yıldır bir kuruş vergi vermemiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – İşte, bu sizin özetiniz arkadaşlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım arkadaşlar.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bu Meclisi rantın, talanın, yalanın, emek düşmanlığının, halk düşmanlığının meşrulaştırma çatısı hâline getirdiniz.

Ben günlerdir burada emek veren görevli arkadaşlardan rica ediyorum. Bu sıralara bir su dağıtsın arkadaşlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, su dağıtalım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Vekillerinizi saraydan talimatla inen yasaların damga pulu yalayıcısı hâline getirdiniz. Diliniz, damağınız kurumasın; size su ısmarlıyorum, size su ısmarlıyoruz arkadaşlar.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Gürer, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Veteriner Hekimler Derneği Genel Başkanı Gülay Ertürk'ün 28'inci Dönem boyunca TBMM'ye girişinin yasaklanması hakkında yayınlanan bildiriye ve bu yanlışın ivedilikle giderilmesini istediklerine ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkanım, şu anda bana gönderilen bir bildiri var, onu paylaşıp tutanaklara geçmesini istiyorum.

"17 Temmuz 2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu toplantısına Veteriner Hekimler Derneği adına Genel Başkan Doktor Gülay Ertürk katıldı. Toplantıda konuşarak teklif hakkında görüş ve çekincelerini anlattı. Komisyon Başkanının 'Teşekkür ederim.' ifadesiyle Başkanımız da teşekkür ederek sözlerini sonlandırdı. Komisyon tutanaklarında bu durum mevcuttur. Başkanımız, 22 Temmuz 2024 tarihinde ikinci toplantıya katılmak istediğinde, daha önce toplantıya katılarak konuşma yaptığı için 28'inci Dönem boyunca Türkiye Büyük Millet Meclisine girişinin yasaklanmış olduğu kendisine ifade edildi. Veteriner hekimler mesleğinin en köklü örgütü olan, doksan dört yıllık bir dernek başkanının Komisyon toplantısına alınmaması, hatta Meclise sokulmaması kabul edilebilir değildir. Bu durum, Başkanımız nezdinde Türk veteriner hekimlerine verilmiş bir cezadır; bunu kabul etmiyor, protesto ediyoruz. Veteriner Hekimler Derneği 1930 yılından bu yana hayvan sağlığı, halk sağlığı, hayvan refahı, gıda güvenliği, meslektaşların haklarının korunması için yasalar çerçevesinde mücadele ediyor, bu mücadele devam edecek."

Genel Başkan Doktor Gülay Ertürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisine girişinin yasaklanma listesine alınmış olması yanlışının ivedilikle giderilmesini istiyoruz. Bunu siz davet ettiniz, siz konuştunuz, şu an Meclise girişi 28'inci Dönem boyunca yasaklanmış. Düzeltilmesini talep ediyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim Sayın Gürer.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yasağı kim koymuş Başkanım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Konunun ne olduğunu bilmediğim için ben de araştıracağım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yasağı kim koymuş?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

ÖMER FEHTİ GÜRER (Niğde) – Yok, konu açık, siz bunu çağırıp konuşturmuştunuz ya, şimdi ona yasak gelmiş.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – O zaman, ona da mı yasak geldi? Yahu, bu Komisyonda her şey yasak ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Madde üzerinde aynı mahiyette olmak üzere 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Komisyon gündeminde yer alan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ömer Fethi Gürer	İlhami Özcan Aygun	Bekir Başevirgen
Niğde	Tekirdağ	Manisa
Ayhan Barut	Barış Karadeniz	Orhan Sarıbal
Adana	Sinop	Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, 1'inci önergeyle ilgili, Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, şimdi, Sayın Ömer Fethi Gürer önemli bir konudan bahsetti. Ya, ben ilk günden beri ifade ettim, herhâlde kimse anlamak istemiyor. Türkçe söyledim, anlamadınız; hangi dilde konuşacağım, merak ediyorum. Ya, burası Parlamento dedik, konuşulacak veya konuşarak müzakere edilecek yer diyoruz. Az önce şaşırarak dinledim. Ya, buraya misafir olarak davet ettiğimiz Veteriner Hekimler Derneği Başkanı Gülay Ertürk Hanımefendi'ye yasak geliyor. Nasıl yasak gelir, ben merak ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hem de 28'inci Dönem boyunca.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kim bu yasağı koymuş? Ve 28'inci Dönemin sonuna kadar. Acaba birinize mi dokundu? Birine mi dokundu ki? Şimdi, bilemiyoruz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Arkadaşlar, bakınız, burayı yasaklar cumhuriyetine çevirdiniz. Her şey yasak, yasak, yasak, yasak. Yeter ya! Yeter ya! İnsanlar buraya davetli getirilmiş, dinleyeceksiniz! Dinlenecek!

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Dinledik.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Dinledik.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Dinlenecek… Ondan sonra da ama o gelen misafire yapılan bu uygulama ne arkadaşlar? Bu uygulama ne?

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) – Onu öğrenelim, onu öğrenelim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İşte, sevgili arkadaşlar, şimdi, ateş olmayan yerden duman çıkmaz. Evet, demek ki var bir şey ki dünden beri her taraf güvenlik.

Bakınız, koridorlarda bir tek yabancı insan yok bizlerden başka. Güvenliği diktiniz, o insanlara yazık günah, arkadaşlara da. Mesai vermezsiniz, hiçbir şey vermezsiniz, saatlerce burada bütün arkadaşlar çalışır; aynı şekilde diğer personel de.

Bakınız, ondan sonra, gelelim; ya, sistemi çökerttiniz, sistemi. Televizyonu bozdunuz, iletişimi bozdunuz, bilgiyi, bilişimi bozdunuz, tutanak bozuldu. Ya, hepimizin artık şeyi bozuldu ya. Gelmişsiniz, buraya misafir olarak çağırdığınız adamı dahi yasaklıyorsunuz. Bir gün değil tam 28'inci Dönem sonuna kadar. Daha dört yılımız var arkadaşlar. O dört yıl o arkadaşa yazık değil mi? O arkadaşa bu yapılan saygısızlık değil mi? Kim yaptıysa özür dileyecek ve burada o bilgi, Komisyon bitmeden Başkanım, sizin tarafınızdan açıklanacak ve yasak varsa yasak da kaldırılacak. Böyle bir ayıp olmaz ya! Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili olarak ben bunu kabul etmiyorum ve Parlamento herkese açık. Bu Parlamento herkese açık, kimseye yasak getirilemez. Böyle bir uygulama olmaz arkadaşlar! Arkadaşlar, yarası olan gocunur, benim yaram yok.

O zaman şu anda suçlu kim bilir misiniz? Sizsiniz, siz, iktidar! Evet, aynı bu yasa için uğraştığınız gibi, iktidarsınız… Dün burada anlattık, önceki gün anlattık, otuz beş-otuz altı saatte gitti…

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yasayı biz yapacağız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, dinlersen…

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yasayı biz yapacağız, yasayı hep beraber yapacağız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yasayı…

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yasayı milletvekilleri yapacak.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hep birlikte kimler var, kimler!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, yasa yapıcı olarak buraya STK'yi sen çağırıyorsun. Buraya çağıran sensin sen, sen, sen, sen çağırıyorsun, sen! Komisyon davet etti, Komisyon davet ediyor, ne diyorsun ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Davet edilen arkadaşları biz dinledik zaten.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Komisyon davet ediyor, Komisyon. Misafirperverliktir bu, ev sahipliğidir bu; misafir olarak çağırdığınız kişiyi burada eğer bu şekilde uğurluyorsanız ayıptır günahtır, yazıktır ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, bir açıklama yapacağım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, Komisyon toplantısı bitmeden önce bu işi bir an evvel tatlıya bağlayalım, yanlış varsa da beyefendi aranıp kendisinden özür dilensin ve bu düzeltmeyi yapalım lütfen.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in açıklamasındaki ve Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un teklifin 9'uncu maddesinde verdikleri önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki Veteriner Hekimler Derneği Genel Başkanı Gülay Ertürk'ün 28'inci Dönem boyunca TBMM'ye girişinin yasaklanmasıyla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir vatandaş için "Bu Meclise şu kadar zaman aralığında girer, giremez." gibi Komisyon olarak bizim böyle yetkimiz yok.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım…

SIRRI SAKİK (Ağrı) – E, polisler burada olduğu için polisler böyle bir yetkiyi aldı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, Başkanım, yapma ya Başkanım!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir isim vermedik, böyle bir şeyimiz yok!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, Başkanım, çay bardağını yasaklamışsın, çay bardağını!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hayır…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Arkadaşlar, çay bardağı yasaklanmış ya! Cam bardakta çay istedim, hâlâ gelemedi. Komisyon Başkanının…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Cam bardakta getirin arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Evet, cam bardağı yasaklamışsınız ya, yasaklayan sizsiniz ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, ne alakası var ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yasakçı yaptınız herkesi ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ne alakası var arkadaşlar, sakin olalım ya!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – "Başkan yasakladı." diyorlar ya! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ne konuşuyorsunuz ya, yeni geldiniz daha, biz kaç gündür buradayız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Her şeyi yasak yaptınız ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir saniye…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Talimat veriyorsunuz… Çalışanlar yalancı konumuna düşüyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkanım, sizin çağırdınız kişiye yasak geliyor, buraya zorla girmiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bu kişilerin daha sonra ne yaptıklarını hangimiz biliyoruz?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ne yapmışlar ya?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, Başkanım, güvenlik amirinin…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben bilmiyorum. Yani ne için bu kararı aldın ne bileyim ben, benim böyle bir bilgim yok.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sizin varsa söyleyin yani ne yapabilirim? Öğrenir…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, siz güvenlik amirine "Geçmeyecek." diye emir verdiniz, güvenlik amiri demiş ki: "Ben vermedim."

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, biz…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yalan söylüyorsunuz ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bak, "yalan söyleme" ifadesini lütfen kullanmayın!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ama güvenlik amiri dedi ki: "Ben Komisyon Başkanından aldım."

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yalan size aittir, ben yalancı değilim!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – "Ben Komisyon Başkanından aldım." dedi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen, böyle bir usul yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – "Komisyon Başkanından aldım." dedi. Güvenlik Daire Başkanı orada!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen, yeter ya, yeter! Yalancı diyemezsiniz!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bak, Güvenlik Daire Başkanı orada…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yeter! Yalancı diyemezsiniz!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – O zaman kim yalan söylüyorsa çıksın ortaya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir usul yok!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – O zaman kimin yalan söylediğini açığa çıkarın, açığa çıkarın!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir usul yok ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bir dakika…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Açığa çıkarın!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bana yalancı diyemezsiniz!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bir dakika, kim söylemiş o zaman? Daire Başkanı da orada.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – O zaman görevliler yalan söylüyor!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Görevli mi yalan söylüyor?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Aygun…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Görevli yalan söylemiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Aygun, siz bir soru soruyorsunuz, ben izahta bulunuyorum. Bu izahatı… Diyorum ki: Bu kişiyle ilgili konunun ne olduğunu ben de ilgililere sorar, size söylerim; konu kapandı.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, "Hayvanlar ölmesin." demiş, bunda ne suç var ya!

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Akın, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – "Hayvanlar katledilmesin." demek suç mu?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kim konuşacak? Nejla Hanım siz mi konuşacaksınız? Gerekçeyi mi okutalım?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gerekçeyi okutun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Teklif bu şekilde yasalaşırsa 5199 sayılı Kanun'da hayvanları koruma altına alan madde aşındırılarak toplu hayvan katliamının önü açılacaktır. Eziyete uğrayan ya da istismar edilen hayvanlara el konulması ve bu hayvanların koruma altına alınmasını düzenleyen maddenin değiştirilmesi hedeflenmektedir. Sahipleri tarafından eziyete uğrayan, istismar edilen hayvanlara el konulması, sahiplendirilme niteliği olanların sahiplendirilinceye kadar koruma altına alınması her ne kadar hayvanların lehine gibi görünse de sahiplendirilme niteliğinin ne olduğu son derece muğlaktır ancak daha vahimi, sahiplendirilme niteliği olmadığına kanaat getirilen hayvanların ne olacağına dair bir ibarenin olmamasıdır; bu durumda, hayvanın öldürülmek istendiği anlaşılmaktadır. Hayvanların yaşama haklarının onların sahiplendirilme koşulu taşıyıp taşımama kriteriyle belirlenmesi utanç verici bir durumdur. Öte yandan, söz konusu ifadeden kasıt saldırgan davranış göstermek ise davranış örüntüsünde saldırgan davranış göstermeyen canlıların ağır travmalar, şoklar ya da stres altında saldırgan davranışlar gösterebileceği çok temel bir davranış bilimi bilgisidir. Bu maddenin, belli koşullarda saldırgan davranış gösterebilen hayvanların topyekûn "sahiplendirilme niteliğine sahip olmamak" kıstasıyla rahatlıkla ölüme gönderilmesinin önünü açacağı açıktır, bu yüzden tekliften çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, aynı mahiyetteki 2 önergeyi dinledik, gerekçelerini de dinledik.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler reddedilmiştir.

Şimdi, 9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10 - 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde yer alan "ikinci" ibaresi "dördüncü" şeklinde, (j) bendinde yer alan "hayvan başına iki bin" ibaresi "hayvan başına altmış bin" şeklinde ve aynı bentte yer alan "idarî para cezası." ibaresi "; (o) bendine aykırı davrananlara hayvan başına elli bin Türk lirası idarî para cezası." şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrada yer alan "hayvan koruma gönüllüsü," ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, madde üzerinde söz talep eden Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geldik 10'uncu maddeye, 10'uncu maddeye de şöyle bir baktım, iktidarın en fazla sevdiği madde, söz konusu para konusu.

Diyor ki: "Düzenlemeyle, caydırıcılığın sağlanması amacıyla sahipli hayvanın sahibi tarafından terk edilmesi kabahatine ilişkin idari para cezası artırılmakta ve yerel yönetimler adına toplanan sahipsiz hayvanlar bakımevine terk edilmekte…" vesaire. Şimdi, burada caydırıcılık illaki parayla mı oluyor? Bu, bir. Bir de burada "yerel yönetimler adına toplanan…" Kim topluyor? Buradaki tanımlama nedir? Yerel yönetimler adına bu toplamayı hangi yetkiyle, hangi açıklamayla kim yapacak; bir kere bunu öğrenmek istiyoruz.

Şunu da söylemek istiyorum: Günlerdir bu yasayı geri çekin diyoruz, diretiyoruz ama AKP iktidarı ve sizler oralı bile olmadığınız gibi bu yasada idari para cezalarıyla ilgili soruna üstencil bakıp sorunları da halının altına süpürmeyi tercih ediyorsunuz. Şimdi, bu para cezasıyla ilgili, efendime söyleyeyim, ev hayvanını terk eden sahipler için öngörülen para cezası geçmişten bugüne 2 bin liradan 7.216 liraya, hayvan başına da 60 bin liraya kadar çıkarılabiliyor sayın milletvekilleri.

Yine, yerel yönetimler adına toplanan sahipsiz hayvanları, kimin topladığını bilmediğimiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk eden…

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Barut, özür dilerim, bir saniye…

Değerli arkadaşlar, biraz sessiz olalım, lütfen, hatibi dinleyelim.

Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Yerel yönetimler adına bir yere bırakan ya da terk eden, bakımevinde barındırılan hayvanın başına da para cezası 50 bin TL değerli arkadaşlar. Şimdi, değerli arkadaşlar, soruyorum: Hem böylesine önemli bir maddeyi görüşüyoruz hem bu kanun teklifini tamamen iki gündür ek önergelerle telafi etme yoluna gidiyoruz, geri çekilsin diyoruz; üstelik de ülkenin, ekonominin, hayvanseverlerin, üreticilerin, çiftçilerin durumu malumken. Biliyorsunuz, ekonomi perperişan, cezalar katbekat artmış ve buna da "zam" demiyorsunuz, fiyat güncellemesiyle yeniden yerine getiriyorsunuz. Dolayısıyla bunun doğru olmadığını, bu idari para cezalarının yüksek olduğunu, bunun bir düzenlemeyle, ek bir önergeyle -Sayın Çilez sürekli ek önerge veriyor- bu para cezalarının düzenlenmesini istiyoruz.

Ayrıca, Türkiye dünyada kuduz vakasını en az gören ülkelerden biridir. Dünya Sağlık Örgütü köpeklerin toplu şekilde yok edilmeye çalışılmasının işe yaramadığını hatta ters tepki yaptığını rapor etmiştir; bu gerçek gün gibi ortadayken sanki ülkenin her yerinde kuduz vakası varmış gibi manipüle ediliyor, kamuoyundan haklı tepki yükselince bu tür oyunlarla gerçeği değiştireceğinizi sanıyorsunuz ama kimse bu numaraları yemiyor, bu tutumdan vazgeçmek lazım. Kentlerde ve kırsalda yaşayan kedilerin ve köpeklerin özellikle fare ve sıçan gibi hastalık yayabilecek canlıların istilasını da önlediği bilinmelidir. Bu hayvanların kırsal bölgelerden kent merkezlerine inecek yaban hayvanları için de düzenleyici görevi olduğunu biliyoruz. İlk günkü konuşmamızda söylemiştik, doğal yaşam döngüsüdür, yaşamın içerisinde…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Barut, ben sizin sürenize bir dakika daha ilave edeceğim çünkü bir dakika alacağınız var.

Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Doğa; toprağıyla, böceğiyle, canlısıyla, kedisiyle, köpeğiyle bir yaşam döngüsü hâlindedir, bunlardan birinin halkasının kopması demek bu döngünün kopmasıdır dedik. Gelin, bu haklı isyanımızı görün yani görmekten vazgeçmeyin. Ülke genelinde düzenli ve etkili bir kısırlaştırma kampanyası başlatılsın, ilgili bakanlıklar, kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, uzmanlar, gönüllüler de bu sürece dâhil edilsin diyorum Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Söz talebiniz var mı İlhami Bey?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, şimdi yine cezalarla yine yanlış yerden gidiyoruz. Kanuna baktığınız zaman, 5199 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde yer alan "ikinci" ibaresi "dördüncü" şeklinde, (j) bendinde yer alan "hayvan başına 2.000" ibaresi hayvan başına 60.000 lira, aynı bentte yer alan "idari para cezası ibaresi" de (o) bendine aykırı davrananlara "hayvan başına 50.000 TL idari para cezası verilir." diyor ve bununla beraber hayvan koruma gönüllülerini daha önceden kaldırmıştınız, burada da yine aynı, tekrar kaldırıyoruz, metninden çıkarıyoruz. Yani o kadar güzel işler yapıyoruz ki dediğim gibi, işi baştan planlamadan yaptığımız zaman şimdi burada cezaları artırarak kendinizi haklı çıkarmak ve aynı zamanda boşaltmış olduğunuz kasaya da para bulmaya çalışıyorsunuz.

Ekonomi unutulmuş, ekonomiyi unutturmak için bir haftadan ve daha önceden beri konuşulan konu hayvan yasası. Dışarıda yangın var, yangın, mutfaklarda yangın var; çiftçi perişan. Bakınız, ne buğday çiftçisi mutlu...

Şimdi, bakın, Trakya'dan geldik biz buraya. Edirne'de, Tekirdağ'da ayçiçekleri kuraklıktan gidiyor. Geçen yıl, doğal afet… Trakya'yla ilgili kanun teklifi verdik ama hiçbiriniz el kaldırmadı oradaki çiftçiye destek olmaya. Ama ceza olduğu zaman ve harç olduğu zaman parmaklar hemen kalkıyor havaya, siz parayı seviyorsunuz. Cezalarla beraber ve…

Bakınız, yollarda trafik polisleri yirmi dört saat ceza kesiyor çünkü kasayı bitirdiniz, kasa tamtakır, burada da bu yasayı getirdiniz, yasada kaynak yok. "Kaynağı nereden bulacağız?" diye çözüm bulmaya çalışıyorsunuz ve yerel yönetimlerin üzerine işi yıktınız, beceremediniz, elinize yüzünüze bulaştırdınız. Şimdi, "Yerel yönetimler üzerinden bu işi nasıl kurtarırız?"a bakıyorsunuz ve dışardaki insanların buraya bakış açısı şu, "Bunlar ne yapıyorlar, milletvekilleri orada ne yapıyor?" diye bize gülüyorlar arkadaşlar, gülüyorlar ve biz burada yaşam hakkını savunurken, birileri de karşımızdan bize kakır kakır gülüp laf atmaya çalışıyor. Ben onun çocuğunun veya torununun sevdiği o can dostunun hakkını, can hakkını burada savunuyorum, yaşam hakkını savunuyorum ve o insanlar da dışarıda aynı şekilde o canlıların yaşam hakkını savunuyorlar.

Az önce Ömer Fethi söyledi: "Eğer merkebe veya ata vurduğu zaman bu yasa devreye girecek mi?" Yok. Bizim derdimiz köpeklere. Evet, geldiğimiz noktaya bakın, neyi tartışıyoruz? Ülkenin hiçbir sorunu kalmamış, tek tartıştığımız şu anda köpeklere ötanazi yapılması. Sözde dün Hasan arkadaşımız yumuşatma yapıyor ama üstte ötanazi daha maddenin başında duruyor ve fıkralarla hikâye anlatıyoruz burada birbirimize. Anlattığımız La Fontaine'den hikâye arkadaşlar, biz konuşuyoruz, siz dinliyorsunuz. Birazcık kafanızı kumdan çıkarın.

Evet, arkadaşlar, gülünecek bir şey anlatmadım, sadece tabloyu çiziyorum. Birçok arkadaşınız dün akşam yoktu burada, olanları biliyoruz ama bu gerçeklerin birileri tarafından yüzünüze haykırılması lazım. 2004'ten 2024'e kadar yirmi yıldan beri yapmamışsınız, şimdi suçlu arıyorsunuz başkalarına ama şu çok iyi beceriyorsunuz, çamuru hemen karşıya atıyorsunuz, ellerinizi yıkayıp tertemiz ortadan kalkıyorsunuz, hesabı başkası ödesin. Bu hesabı ödeyecek olan AK PARTİ ve MHP'dir yani onu temsil eden siz vekillersiniz, yaptırtmayanlar bugüne kadar, takip etmeyenler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sokak hayvanlarının…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan kardeş…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hayvanların sokakla ilgili…

Bakınız, değerli arkadaşlar…

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sizin sürece dair…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İlhami Bey…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bitiriyorum.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Süreci buraya özetledim, buraya yazdım, bundan başka bir şey yapmadık.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İlhami Bey…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bitiriyorum Başkanım, bitiriyorum, son cümlem.

Değerli arkadaşlar, bakınız, dün de ben, Hasan arkadaşım, bakınız, hayırlı bir iş yapana, hayırlı ve doğru iş yapana teşekkür etmesini bildik biz buradan. Bakınız, Çorum Belediye Başkanınıza ben buradan teşekkür ettim. Demek ki doğru iş yapanı takdir ediyoruz, başüstüne koyuyoruz ama yanlış yapanları da bizim ortaya çıkarmamız, deşifre etmemiz gerekiyor diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İlhami Bey, teşekkürler.

Sayın Demir, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; tek çare öldürmekmiş gibi vicdandan, ahlaktan, bilimden uzak hazırlanmış bu maddeleri Komisyona getirdiniz. Biz buna mecbur değiliz, bu teklifi buradan geçirmek zorunda değiliz. Çözümümüz var, önerilerimiz de var ve önerilerimizi tekrar okumak istiyorum, umarım bu defa daha bir can kulağıyla dinleyeceksiniz.

Derhâl, beklemeksizin gerekli bütçe oluşturulup mevcut barınak gerçekleri göz önünde bulundurularak tüm belediyelerin hasta olan hayvanların refah içerisinde tedavi edilebileceği geçici hayvan bakımevlerini kurması, sokakları hayvanlar için daha yaşanılabilir hâle getirmesi gerekmektedir. Kısırlaştırma, bakım ve rehabilitasyon çalışmaları için yeterli sayıda veteriner hekim istihdam edilip meseleye doğru temelde yaklaşılmalı ve yeni bir insanlık utancına imza atılmamalıdır. Sahipli sahipsiz ayrımına gitmeden etkin bir kısırlaştırma ve aşılama seferberliği başlatılmalıdır. Hayvan hakları alanında çalışan en geniş kesimlerle ortaklaşılarak toplumsal bilinç ve farkındalık çalışmaları artırılmalı ve bu kapsamda kampanya çalışmaları başlatılmalıdır. Muhtarlar başta olmak üzere, tüm yerel, mahallî idarelere hayvan hakları eğitimi verilmelidir. Bu kapsamda basın-yayın kuruluşları üzerinden kamu spotları oluşturulmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Türkiye'deki cins köpek ve kedi üretim tesisleri derhâl kapatılmalı ve hayvanların para karşılığında satışı yasaklanmalı, barınak hayvanlarının sahiplenilmesi için teşvik çalışmaları yapılmalıdır. Birlikte yaşadığı hayvanları terk edenlere caydırıcı cezalar verilmelidir. Aynı şekilde, belediyeler de ceza kapsamına alınarak bakımevlerinde hayvanları kendi kaderine terk eden, aşı, tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarını yapmayanlara yaptırım uygulanmalı, bu kapsamda bakımevlerinin kamera sistemiyle takip ve denetim çalışmaları aksatılmadan yapılmalıdır. Belediyeler, hayvan hakları alanında çalışma yapan kurum, STK ve gönüllülerle birlikte çalışmalıdır. Bu kapsamda oldukça duyarlı, geniş bir kesim var. Bakımevleri bu kesimlerin denetimine, kontrolüne ve hatta katkısına açık olmalıdır. Hayvanları nesneleştiren, mal, eşya muamelesi yapan anlayış terk edilmeli, hayvanlara şiddet uygulayanlar, zehirleyenler, arabayla kasıtlı olarak ezenler, cinsel istismarda bulunanlar ve benzeri şekilde eziyet edenler yatarı olan hapis cezalarıyla yargılanmalıdır. Hayvanlara karşı işlenen bu tür suçların telafisi olmadığından iyi hâl indirimi uygulanmamalıdır. Ekoloji ve hayvan hakları alanı eğitim müfredatına dâhil edilip okulöncesinden başlayarak ilköğretime kadar zorunlu ders olarak verilmelidir. Hayvan hakları alanında çalışma yapan dernek ve bireylerin faaliyetleri hayvan hakları konusunda hâkim kimselerden oluşacak organlarca denetlenmelidir. Hayvanlar üzerinden rant sağlayanlar, bakımını yapmayanlar, ihmal edenler cezalandırılmalıdır. Yasal boşluklardan, cezasızlık

ve denetimsizlikten faydalanarak hayvanları istismar eden, hayvanlardan rant sağlayan tüm hayvanat bahçeleri, yunus parkları, yaban hayatını tehlikeye atan, ekosisteme zarar veren her türlü avcılık faaliyeti yasaklanarak ceza kapsamına alınmalıdır.

Bilginize, ilginize…

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler Sayın Demir.

Sayın Kılıç, buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, kıymetli katılımcılar; günlerdir bir yasa teklifi üzerinde görüşmeler yapıyoruz. Yapacağımız bu yasa bütün vatandaşlarımızı ilgilendirdiği gibi, milyonlarca canlıyı yakından ilgilendirmektedir. Bütün canlılarla birlikte bu coğrafyayı, bulunduğumuz mahalle veya şehri paylaşırız, bütün canlıların yaşama hakkını sonuna kadar savunuruz. Ortadaki sorunları yaşama son vererek veya yok ederek değil; tedavi, tamir ederek gidermeye çalışırız. Örneğin, bahçenizdeki bir ağacın çürümeye başladığını gördüğünüzde onu ilaçlarsınız, bütün ilaçlamaları yaptıktan sonra bunlara rağmen kuruduysa en son seçenek olarak onu kesersiniz. Sahipsiz sokak köpekleri açısından da durum aynıdır, özellikle çocuk ve yaşlılarımız gibi zayıf bireylere saldıran çeteleşmiş köpek gruplarına yönelik daha önce var olan yasanın gerekleri yapılmamışken yeni bir düzenlemeyi konuşuyoruz. Gerekçenizde köpek popülasyonunun kontrol altına alınabilmesi için tüm popülasyonun yüzde 70'inin kısırlaştırılması gerektiğini ifade ediyorsunuz. Buyurun, kısırlaştırın, bunun önünde bir engel yok, bunun için yeni bir yasaya da gerek yok; 2004 yılından günümüze kadar popülasyon kontrolü maksadıyla kısırlaştırma ve bakımevi kurulumu çalışmaları yürütülmüş ama geldiğimiz noktada başarılı olunamamış. Üstelik, bakımevi ve barınakların durumu da ortadadır. Sahiplendirilen hayvan sayısına bakıldığında yılda ortalama 35 bin civarındadır, 4 milyon hayvana oranlayınca oldukça düşük kalıyor. Sahipli hayvanını sokağa terk edene verilecek cezaların artırılması ve ekonomik krize paralel olarak, sahiplenilen hayvan sayısında ciddi düşüşlerin olacağını da öngörmek gerekir. Siz bu yasayı hazırlarken sürecin bütün paydaşlarıyla konuyu müzakere etmiş olsaydınız, sunduğunuz teklifte hayırseverlere sorumluluk yükleyen bir hüküm bulunabilirdi ancak bunu göremiyoruz. Böyle olunca da hayvanseverler kendilerini doğal olarak dışlanmış hissediyorlar. Zira onlar da bir tane dahi çocuğumuzun burnu kanamasın, sokaktaki hayvanlar da zarar görmesin diye çırpınıyorlar. Bununla birlikte öyle ya da böyle bu süreçten herhangi bir şekilde rant devşirmeye niyeti olan birileri varsa yine hep birlikte bunların devre dışı bırakılması için gayret edilmelidir. Şu bir gerçektir ki toplanan bağışlar üzerinden zengin olanlar var, sokaktaki hayvanların yarası ve acısı üzerinden konuyu sulandıran ve suistimal edenler var, ticari faaliyeti zarar görmesin diye taraf olanlar var. Şimdiye kadar bunlar engellenmedi ancak bundan sonrası için bari gereği yapılsın.

Değerli milletvekilleri, mutlaka dikkatinizi çekmiştir, konu ne olursa olsun ülke bir şekilde ortadan ikiye bölünüyor; iki kesim konuyu kavgayla, gürültüyle tartışırken birçok gündem gelip geçiyor. Gündem çok hızlı dönüşüyor, çoğu zaman asıl meseleler tali meselelerinin gölgesinde kalıyor. Bu, elbette asıl sorunların müsebbibi kimse ona yarıyor. Biz çatışmanın değil diyaloğun sorun çözebileceğine inanıyoruz. Çarşıda, pazarda ve mutfakta gündem bambaşkadır. Elbette bunları konuştuğumuz zamanlar da oluyor ancak bugün konuştuğumuz konu kadar gündemde kalmadığını kabul etmemiz gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayalım Sayın Kılıç.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Hemen bitiriyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, arkadaşlarımız; sorunlar belli, çözümleri açık ve yöntem ortadadır. Geliniz, uzlaşıyla, diyalogla süreci tamamlayalım veya gerekirse görüşmeleri yeni döneme erteleyelim diyor teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sağ olun, teşekkürler.

Söz sırası Sayın Şenyaşar'ın.

Buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, bu Komisyonun esas işinin tarım, orman ve hayvancılık alanında yaşanan sorunların çözümü olması gerekirken AKP ve MHP'nin dayatmasıyla otuz beş saati geçkin bir süredir sokak köpeklerinin katledilmesi görüşülüyor. Ülkemizin birçok yerinde ormanlar yanarken burada köpeklerin katledilmesi yönünde görüşmeler yapılıyor ve bu görüşmeler antidemokratik ve antibilimsel bir şekilde yürütülüyor. Bugün burada Şırnak ormanlarını konuşmamız gerekiyordu ama maalesef Bakanlık gibi, Komisyon da bu konuda üç maymunu oynamaya devam ediyor.

Ülkede çiftçiler yıllardır devam eden bir ekonomik krizin içinden çıkmaya çalışırken Tarım Komisyonu olarak 1'inci gündemimizin çiftçilerin sorunları olması gerekirken aciliyeti olmayan "hayvanları koruma" adı altında köpek katliamını yasalaştırmaya çalışıyoruz. Ben de Tarım Komisyonunun bir üyesi olarak bu konuşma hakkımda çiftçilerin sorunlarını gündeme getirmek istiyorum.

Urfa, Mardin ve Amed'de yıllardır devam eden bir DEDAŞ zulmü var. Urfa'da her gün saatlerce, hatta günlerce elektrik kesintileri yaşanıyor. Urfa'nın Siverek ilçesinde kuyu suyuyla sulama yapılmaktadır. Ekilen ürünler suya ihtiyaç duyduğu anda DEDAŞ keyfî bir şekilde elektriği kesiyor ve ekilen ürünler susuzluk yüzünden kuruyor ve bir yıllık gelir heba oluyor. Günlerdir Urfa'nın Siverek ilçesinde DEDAŞ önünde halk eylem yapıyor ve Tarım Bakanlığı olarak bu konuda herhangi bir açıklama yapılmıyor.

Tarım Bakanlığına bağlı olan TMO tarım ürünlerinin taban fiyatını belirliyor. İki yıldır belirlenen fiyat, üretim maliyetinin altında kalıyor. Çiftçiler şu an mısır ekmiş. Geçen yıl, 2023 yılında mısır eken çiftçilere müjde olarak mısır alım fiyatı 3,70 liradan 4 liraya çıkarıldı. Türkiye Ziraat Odaları mısırın maliyet fiyatını 8 TL olarak belirlemişti. Şu an mısır eken çiftçiler merakla bekliyor, Tarım Bakanlığı mısır taban fiyatını ne kadar artıracak? Geçen yıla oranla yüzde 100 zam yapsa bile fiyat 8 liraya çıkacak, bu bile çiftçileri zarardan kurtarmayacak.

Güvenli sokaklardan bahsediyoruz. Bu da Urfa'nın sokakları. Urfa'nın sokaklarına baktığımızda elektrik panolarının kapakları bu şekilde açık ve çocuklar bu alanlarda oyun oynuyor. Eğer güvenlik sokaklar yaratmak istiyorsak önce yandaşınız olan bu DEDAŞ şirketine bir sözünüz olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Evet, Sayın Ömer Bey, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Madde 10'daki mevcut metin ile taslak metninde yalnızca bir maddede değişiklik yapılmış, o maddede de aykırı davrananlara hayvan başına 50 bin liraya, 2 bin lira çıkarılmış. Özünde bu taslak metin mevcut metinde mevcutken bugüne kadar ne kadar uygulandı, bu da soru işareti.

Biraz evvel konuşmacı arkadaşımızın belirttiği gibi, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna bu dönem ilk defa bir kanun teklifi geldi. Kanun teklifinin içeriği de "Hayvanları Koruma Kanunu" adı altında sokaktaki köpeklerin öldürülmesini amaçlayan bir kanun teklifi oldu. Değerli arkadaşlar, bir kanun teklifinin Meclise getirilmesi ve onun da kanuna dönüştürülmesi eğer amaca hizmet ederse faydalı. Oysa Türkiye'de çıkarılmış kanunlar var, onların dahi uygulanmadığı bir gerçek. Örneğin, dişi hayvanların kesimi yavrulama süreci içinde ise yasak ama ben Mecliste Adalet ve Kalkınma Partisinin Komisyon Başkanına da dönemin Bakanına da gösterdim; doğumuna bir iki ay kala inekler kesiliyor, karnından yavrular canlı çıkıyor, canlı çıkan yavrular da bir süre sonra ölüyor. Ben o hayvanı kesen kişiye dedim ki: "Niye böyle yapıyorsun arkadaş, insan vicdanı bunu kabul eder mi?" Bana söylediği şu: "Benim diğer hayvanlarımın yaşaması için bunu kesip satmak zorundaydım, başka türlü yem alamayacaktım, diğer hayvanlarımın da başına böyle bir sonuç gelebilir diye bu hayvanı kestirdim." Yasaya göre bunun kesimi suç; uygulayabildiniz mi, böyle bir uygulama olanağınız oldu mu? Olmadı.

"Türkiye'de hayvan varlığında Avrupa 1'incisiyiz, dünya 3'üncüsüyüz." denildi. Tabii, orada da bir yanıltma kullanıldı. Hayvan varlığıyla ilgili ifadede Avrupa'da onların tükettiği, bizim ülkemizde tüketilmeyen bir hayvan varlığın içinde sayılmadı, kamuoyu yanlış bilgilendirildi ve bu ülkede başta Cumhurbaşkanı olmak üzere verilmeyen doğru bilgiler nedeniyle hayvancılık politikamız iflas etti. Ne oldu sonuçta? 1 milyon hayvan ithal etmek zorunda kaldık. Açın bakın, bakanların açıklamaları der ki: "Türkiye'de artık ithalat yapılmayacak." Oysa geçen yılla bu yıl toplamda 1 milyon büyükbaş hayvan ithalatı gerçekleşti.

Değerli arkadaşlar, son dönemlerde bu bağlamda yapılan yanlış politikalardan dolayı büyükbaşta 2 milyon, küçükbaşta 4 milyonun dışında kurbanda kesilen hayvanlarla 10 milyon hayvan varlığı büyükbaş ve küçükbaşta eriyen bir ülkeyiz. Yapılması gereken, bu durumlarla ilgili değerlendirmede bulunmak. Bunu neden gerekli görüyoruz? Çünkü etin ve sütün, et ve sütten mamul ürünlerin fiyatlarının artmasının önemli nedeni bu tarım politikalarının yanlışlığı. Şimdi, buna yönelik, Komisyonun çalışma yapması, düzenleme yapması beklentiyken, mevcutta var olan ama uygulanmayan bir kanunun bazı maddelerinde ölümü öne alarak düzenlemeye gitmek Komisyonun asli işlevinin dışında, mevcudu uygulamayan yönetimin kendi sorumluluğundan sıyrılma gayretiyle bizim zamanımızı da öldürüyor, toplumu da sorunlu kılıyor.

Bakınız, yasa teklifi geldiğinden beri Türkiye'nin en önemli gündem maddelerinden biri bu konu oldu. Sokak hayvanlarıyla ilgili mevcutta bir kanun var mı? Var. Uygulanmış mı? Hayır. Kısırlaştırmayla ilgili politikalar gerçekleştirilmiş mi? Hayır. Burada sorumluluğu olanlar bu konuda bir hesap vermiş mi? Hayır. Ama ne olmuş? Yeni dönemde kısırlaştırmanın tanımı da kaldırılarak rehabilitasyon tanımı içine sokulup bir yerlere gizlenip doğrudan hayvanların toplanarak imha edilmesine, öldürülmesine yol açacak düzenlemeler getirilmiş.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Buradaki cezai hükümlerde değişikliğe gidilmese dahi bunun da zaten pratikte bir uygulanabilirliği olmadığı için bu maddenin de bir amaca hizmet etmediğini ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, Komisyon üyemiz…

Sayın Baykan, buyurun.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Evet Başkanım, tabii, dün akşamki tutanakları -hem Genel Kurulun hem Komisyonların tutanaklarını geriye doğru izlemek gibi bir alışkanlığım var- dünkü toplantının tutanaklarını izlediğimde karşımıza çıkan bazı konuları okuma imkânı buldum.

AYHAN BARUT (Adana) – Erken gelmiş size tutanak o zaman, size torpil geçmişler.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Sayenizde erken oldu, arıza giderildi. Muhalefetin de katkısı oluyor zaman zaman.

Şimdi, tabii, akşam süreci baltalamak ya da huzursuzluk çıkarmak adına muhalefet partilerine ait konuşmacıların çok tahrikkâr ifadeleri oldu. Sağ olsun Komisyon sıralarındaki arkadaşlarımız ve bizler bu tahriklere kapılmayarak gece geç saatte de olsa toplantının selametle yürümesini sağlamış olduk. Yoksa söylenen her söze verilecek bir cevap vardır. Arkadaşlarımıza "Niye konuşmuyorsunuz, niye cevap vermiyorsunuz?" diye, bu ifadelerle uyarıda bulunan dostlarımızın da bazı şeyleri kaçırdığını hissediyorum tutanaklara baktığımda. Onu biraz sonra ifade edeceğim.

Ancak muhalefette bir kafa karışıklığı olduğunu akşam da söyledim. Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Gökan Zeybek Bey ötanaziyle ilgili kelimenin çıkarılmasıyla alakalı memnuniyetini ve bunu Cumhuriyet Halk Partisinin bir başarısı olduğunu ifade ederken Komisyonda bulunan arkadaşların farklı ifadeler kullanmış olduğunu gördük. Yine, bizim kendi özelimizdeki konularla alakalı, hayvan sevgimizle alakalı bahsettiğimiz, samimiyetle ifade ettiğimiz konularla kendi çapında daha sonra dalga geçmeye çalışanlar olduğunu gördük. Dalganız sağ olsun, var olsun; dikkat edin, batmayın. Ancak mesela ben sormak istiyorum: Adalar'daki atlar ne oldu? Faytonlara sürülen atlar ne oldu?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yaşıyor. Yarın gidelim, beraber gezelim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Hayhay, davetinize uyarım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ve yavruları da oldu, merak etme.

MEHMET BAYKAN (Konya) – O atlar nereye gitti, o atlar ortadan nasıl kaldırıldı; o atlara hayvan hakları çerçevesinde mi sahip çıkıldı yoksa başka işlemler mi yapıldı?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yöneten sizsiniz, bize sormayacaksınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, karşılıklı olmasın, hatibi dinleyelim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Şimdi, yine, konuşmalarımız içerisinde, gece saat bir buçukta, kim olursa olsun, kadın olsun erkek olsun, gizli numaradan aranmış olmanın rahatsızlığını ifade ederken…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Buyurun bakın.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Dikkatimizi dağıtmayın efendim, bitince bakalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bakarsın, atlara ne olmuş. Keyfine bak atların.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Genel Kurulda Erzurum Milletvekilimiz Fatma Hanım'a bir el hareketi yaptığını Fatma Hanım iddia etti ve benim araya girerek…

PERİHAN KOCA (Mersin) – Manipülasyon yapma! Tezgâhtan medet umuyorsunuz.

MEHMET BAYKAN (Konya) – …Gülüstan Hanım biliyor, bu hareketi yapmadığını söyleyerek bu konunun kapatılmasının gerekip… Yardımcı olduğum bir hanımefendi farklı noktalarda yaklaşımlar yapmaya çalışıyor, çarpıtarak algı yapmaya çalışıyor. Sizin aslında yapmak istediğiniz şu: İlk gün yaptınız hatayı, çocuğunu kaybetmiş bir anneye karşı sergilediğiniz nobran hareketi kapatmak için elinizden gelen provokasyon yapmaya çalışıyorsunuz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – O da sizin yalanınız.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Allah size akıl fikir versin.

Şimdi, benim size söyleyeceğim şu, tutanaklardan okuyorum…

PERİHAN KOCA (Mersin) – O da sizin yalanınız, tutanaklar ortada.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Tutanaklardan okuyorum, Çiçek Hanım "Seyit Rıza 'Yalanlarınızla baş edemedim ama size de boyun eğmedim, size ders olsun.' demiş." ifadesini kullandı.

Biz kimseye boyun eğmesi için, kimseye yalan söyleyerek bir yola gelmesi için bir şey ifade etmiyoruz. Ha, ben bir ders aldım efendim, "Rakiplerimize başarı dileyen hainlere söyledim." sözünü…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayalım.

MEHMET BAYKAN (Konya) – "Hain sizsiniz." diye cevap veren HDP'li milletvekiline disiplinle ilgili talepte bulunmadım; genç arkadaştır, hata yapmıştır dedim. Hanımefendiye geçmişte bu noktada bir milletvekili arkadaşı olarak bir barış sağlama adına yardımcı oldum ama bir ders aldım, biz de bir hata, eksik gördüğümüzde üstüne gideceğiz. Yalnız ben sormak istiyorum ki Hanımefendi, Çiçek Hanım, Seyit Rıza bu sözleri kime söyledi? Hangi tarihte söyledi? Hangi olaydan sonra söyledi? Lütfen, muhatabı kim, bunları açıklarsanız… Siz açıklamazsanız o günkü iktidarda bulunanların bugünkü temsilcilerinin mutlaka bir söyleyeceği olacaktır size netice itibarıyla.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Baykan, teşekkür ediyorum.

Bunun bizim maddeyle bir…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Alakası var mı?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Konuşulmuş efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Konuşulanları anladım.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Tutanakta var efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tutanaklardan, tamam.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bu kadar yalanın da yalanı olmaz.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Niye dün itiraz etmediniz? Tutanaklarda var. Niye itiraz etmediniz? Bana niye itiraz ediyorsunuz?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir saniye arkadaşlar.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Amasya Milletvekili Hasan Çilez'in, kanun teklifinin görüşmelerinde ilk günden beri çok ağır ifadelerle karşı karşıya kaldıklarına, bunlara sustuklarına fakat artık misliyle mukabele edeceklerine ilişkin açıklaması

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkanım, bakın, iki gün görüşmeleri yaptık, bu üçüncü gün. Burada maalesef insanlık dışı, çok ağır ifadelerle karşı karşıya kaldık. Bunlara susmamızın sebebi Komisyon Başkanımız olarak…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan, uykuyu aldın geldin sen.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - İlhami, bir dakika, telefonunu vereceğim; bekle, merak etme, arayan da var.

Şimdi, buradaki olay şu: Sizin burada büyük bir demokratik olgunlukla bu Komisyonu yönettiğinizi görüyoruz. Dediğim gibi, ilk günden itibaren de dikkatle dinlemeye çalıştık. Çalıştığımız hususlarla alakalı da daha sonra Komisyonumuza katkı vermeye de çalıştık fakat bunun farklı yerlere evrildiğini maalesef görüyoruz. Şu saatten sonra yapılacak hâl hareketlerinde, söz ve söylemlerinde olan yanlışlıklara misliyle mukabele edeceğimizi buradan bildiriyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hayır, hayır. Oradan bize parmak sallayamazsınız.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Akşam diyordunuz ki: "Cevap verin." Cevap verin, Seyit Rıza bunları kime söyledi? Hangi tarihte söyledi, niye söyledi? Cevap verin.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Öyle el kol sallayamazsınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar…

MEHMET BAYKAN (Konya) – Cevap verin.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sayın Başkan…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, sataşmadan dolayı söz istiyorum.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Cevap verin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, sataşma var.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Tarihi söyle. Hadi siz uğraşın şimdi.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Size istediğiniz fırsatı da vermeyeceğim ama gereği de yapılacak, merak etmeyin.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sayın Başkan, bakın, buraya gelerek tehdit edemez!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Başkan, tehdit değil. Burada yapacağımı konuşuyorum, tehdit değil.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan Kardeşim…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bir saniye…

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yapılan işi dün gece uyardık ama bakın, nerelere vardınız. Hiç önemli değil. Milletvekilinin haysiyetine ve onuruna yakışan işler yapılmalı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Başkan, bir şey söylemek istiyorum. Ayağa kalkarak…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Siz de ayağa kalktınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Oturarak söylüyorum. Hayır, bakın, buraya gelerek söylüyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Siz de ayağa kalkıyorsunuz, fark etmiyor yani.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Oraya gelmedim Çiçek Hanım, saptırma ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kalkan da gelen de oluyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Çiçek Hanım, saptırma. Arkadaşın telefonu buraya bıraktı, onu götürüp geldim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Oradan söyleme, söyleme oradan!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – O bizim buraya geldi, ne var bunda? Bundan mağduriyet çıkarmaya kalkma ya! Bu kadar ezik olmayın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hasan Bey, arkadaşlar, bir saniye.

Sataşmadan söz talep etti…

3.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki Adalar'daki atlarla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan, bir dakika Hasan.

Değerli arkadaşlar, sataşmadan dolayı sayın vekilimize telefonumu gönderdim zaten. Bizde her şey kayıtlı.

Bakınız, ada atlarımız güzel havada, açık alana çıkarak geziyorlar ve o kadar keyif yapmışlar ki kumsalda, bakınız. Biz böyle bakarız, özgür, özgür!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ama bu onlar değil İlhami Bey, onlar değil bunlar. Fayton atlarını söyle.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tayları var, tayları göstereyim mi? Eğer isterseniz Ekrem İmamoğlu'ndan rica edeyim de size bir tay hediye etsin, tay. Bu taylarını hediye etsin de belki ona bakarsınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yani bu yöntemlerle baş edeceğinizi zannediyorsanız yanılıyorsunuz.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir saniye arkadaşlar…

MEHMET BAYKAN (Konya) – Bir de şu Seyit Rıza kime demiş?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, bir saniye…

Çiçek Hanım, buyurun.

4.- İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu'nun, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki kendisine yönelik ifadelerine ilişkin açıklaması

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yani cevabım çok net, bütün zulmedenlere karşı söylenen bir söz.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Evet, söyleyin!

MEHMET BAYKAN (Konya) – Söyle, söyle!

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Kim, kim?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Seyit Rızaların dönemi olarak söylenir ve bu gelenek bir söz olarak söylüyorum.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Seyit Rıza kime, niye söyledi?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Hangi olay üstüne söyledi?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sen bir dinler misin.

Seyit Rıza'nın kime söylediği belli…

MEHMET BAYKAN (Konya) – Kime söyledi? Söyle!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - … ama kalkıp burada evet…

MEHMET BAYKAN (Konya) – Kime söyledi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Söyle, söyle!

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Sizin Seyit Rıza kadar cesaretiniz yok mu?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İktidarlara, CHP'ye söylüyor, zulmedene söylüyor, şu anda da size söylüyorum.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Söyle!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Demin söylediniz ya…

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Sizin Seyit Rıza kadar cesaretiniz yok mu?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bir dinle…

Demin söylediniz ya "Durum değişmiştir, nesnel durum değişmiştir." diyordunuz ya.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Seyit Rıza kadar cesaretiniz yok mu?

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kimse kimseyi dinlemiyor ki.

Arkadaşlar…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Dinleyin bir.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Seyit Rıza'nın cesareti yok mu sizde, Seyit Rıza'nın cesareti?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Demin AKP sıraları diyordu ya…

Bir dinler misiniz.

AKP sıraları diyordu ya: "Nesnel durum değişmiştir." Zulmedenin ismi değişmiş olabilir ama zulmedenlere karşı, asla yalanlarınıza baş eğmeyeceğimizi söylüyoruz.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Seyit Rıza kadar cesaretiniz yok mu?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Böyle manipülasyonlarla çeteci, tetikçi gazetecilerinize boyun eğmeyeceğimizi, zulmedenlere boyun eğmeyeceğimizi söylüyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, söylüyoruz.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Kime, neden söylemiştir?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, kime söylediğim belli, AKP ve MHP sıralarına söylüyorum şu anda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Öyle kalkıp bizi tehdit etme, susturamazsınız.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Yanlış tarafa konuşuyorsun, yan tarafına konuş.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sana, sana.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kim iktidarda zulmediyorsa…

Şu anda da siz ediyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz arkadaşlar.

Evet, şimdi, değerli arkadaşlar, Komisyon…

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, milletvekillerinize mukayyet olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar…

(Gürültüler)

Rica ediyorum, lütfen.

Arkadaşlar, teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, şimdi, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza söz vereceğim ve ilk söz Sayın Sarı, buyurun

SERKAN SARI (Balıkesir) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bugün hayvan hakları kanun teklifi üzerine yapılan Komisyon görüşmesinde görüşlerimi bildirmek üzere geldim. Görüyoruz ki iktidar ve komisyonun teklif tarafı kanun teklifinde ısrarlı; bu ısrarın sebebinin ne olduğunu anlamak da mümkün değil. Kamuoyunun, toplumun yüzde 90'ına yakını bu ihtilaf yasasına, bu cinayet yasasına karşı tavrını açık bir şekilde dile getirmiş olmasına rağmen, ısrarlı bir şekilde yasada yasanın arkasından dönerek, birtakım düzenlemeler yaparak sanki meşrulaştırmaya çalışıyorlar bu cinayetleri ama asıl olan görev ve sorumluluğunu iktidarın bugüne kadar yerine getirmemiş olması. 2004 yılında çıkan yasayla ilgili görev ve sorumluluklar bugüne kadar takip edilmiş olsa, uygulamaları izlenmiş olsaydı zaten bu yaşamış olduğumuz sorunları bu derece yaşamıyor olacaktık. Şimdi, birtakım veriler sunuldu Komisyona; son iki yıl içerisinde 107'ye yakın vatandaşın hayvan saldırısı vesilesiyle hayatını kaybettiği. Bu, çok acı bir tablo. Bunu durdurmak için de hep birlikte elimizden geldiğince…

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

SERKAN SARI (Balıkesir) – …görev ve sorumluluklarımızı yerine getirmek zorundayız. Amma velakin bugüne kadar belediyelerin bu anlamdaki barınak yapma, kısırlaştırma ve tedavileriyle ilgili görev ve sorumlulukların çok gerisinde kaldığını da biliyoruz. Yaklaşık 1.400'e yakın belediyenin 300 tanesinin barınağı var ve bu barınakların yeterli niteliklerde hizmet üretip üretmediğine de -siyasi parti ayrımı olmaksızın genel anlamlarıyla konuşuyorum- Tarım Bakanlığının bu konuda herhangi bir denetim yapmadığı açıkça ortada. Bu süreç içerisinde bakanlık yani iktidarınızın bakanları görev ve sorumlulukları, denetim sorumluluğunu yerine getirmiş olsaydı, belki bugün bu kadar büyük kaosu da yaşamıyor olacaktık.

Sonuç itibarıyla çözmediğiniz, çözemediğiniz, yapmadığınız, yaptırmadığınız eylemlerden kaynaklı bunun bedelini sokakta yaşayan hayvanlarımız ödüyor, bunun bedelini canlarıyla ödüyorlar. Biz bu süreç içerisinde yeniden yasada düzenlemeler yapılarak, evet, saldırgan hayvanların sokaktan alınarak ıslah edilmesi, bu anlamda çoğaltılması süreciyle hayvanların satışının önüne geçilmesi, edindirme süreçleriyle ilgili çalışmaların hızlıca başlaması gerekiyor. Mesela, örnek vermek gerekirse,

Balıkesir Büyük Şehir Belediyesi geçtiğimiz haftalarda barınakta dijital ortam üzerinden hayvanların sahiplendirilmesi üzerine bir kampanya başlattı hatta Belediye Başkanımızın kendisi de bir hayvan sahiplenerek bu sürece katkı sundu. Bu ve benzeri uygulamaları çoğaltarak toplumun sokakta yaşayan sahipsiz hayvanlarımıza, yalnız hayvanlarımıza sahip çıkmasını, saldırgan hayvanlarımızın ıslah edilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına… Biz burada canları yarıştıramayız, canların hepsi bizim canımız. Bugün mağdur olan her ailede, biz oradaki anneler, babalar kadar bizlerin de yüreğimiz yanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen toparlayalım.

SERKAN SARI (Balıkesir) – İsterim ki bu hassasiyeti, bu duyarlılığı her aşamada yaşayalım. Çocuk işçi cinayetlerinde, iş kazalarında canını yitiren çocuklarımızın hakkını aynı şekilde burada savunalım. Kadın cinayetlerini durdurmak için gerekli tedbirleri hep birlikte alalım. Geçen sene sadece 438 tane kadın yaşamını yitirdi. Cinayetlere kurban giden, ateşli silahlar vesilesiyle cinayetlere kurban giden insan sayısı 827 ve 40 binin üzerinde çocuğumuz da istismara uğramış durumda. Çocuklarımızın hakkını her alanda savunuyor, her platformda da mücadele ediyor olmamız gerekiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

SERKAN SARI (Balıkesir) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sağ olun.

Sayın Koca, buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yani gerçekten günlerdir burada hani şairin dediği gibi “Diren kitap ile, diş ile, tırnak ile.” dediği gibi biz de bilimle, hukukla ve iman gücümüzle direnmeye devam ediyoruz, halktan aldığımız, meşruiyetimizden aldığımız güçle.

Şimdi, biraz evvel odama gittim. Odama gittiğimde Afyon Milletvekili Sayın Ali Özkaya’nın bizlere, milletvekillerine -kendisi de burada, dinlerse sevinirim- göndermiş olduğu bir hediyeyi gördüm, gözüme ilişti. Sizlerle bir kez daha paylaşmak istedim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ali Özkaya yok burada.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Yok mu Ali Özkaya?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Özkaya burada yok.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Tamam, mutlaka izler, ona da gönderirim.

Şimdi, Ali Özkaya, Hazreti Ali’den Devlet Adamlarına Öğütler -devlet insanlarına diyeyim ben ona- diye bir kitap göndermiş milletvekillerine. Ben bazı pasajları sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir pasajda diyor ki: “Halka sevgi ve merhamet besle. Halk için kalbinde sevgi ve merhamet duyguları besle. Sakın biçarelerin başına kendilerini yutmayı ganimet bilen yırtıcı bir canavar kesilme. Adaletten ayrılma.” diyor. “Allah’ın kullarına zulmedene karşı bu mazlumların davacısı ol. Daima danışarak iş yap. Memleketin yararına olan tedbirleri tespit etmek ve senden evvel insanlara huzur, güven, doğruluk ve iyilik sağlayagelmiş şeyleri devam ettirmek hususunda âlimler ve ariflerle sürekli olarak görüş ve onlara danış.” diyor. Yani bilim insanlarına, veteriner hekimlere, avukatlara, kurum, kuruluşlara düşmanlık etme diyor bugünün güncelliğinde.

Son olarak şunu paylaşmak istiyorum: “Halktan uzak ve saklı kalma. Eğer böyle değil de cimriliğe müptela bir kişiysen bu durumda halk, senin ihsanından ümit kestikleri gibi istemekten de o kadar çabuk vazgeçerler ki halktan uzak kalmak hoş bir şey değildir. Özellikle, eğer senin görevin halkın ihtiyaçlarını ve dileklerini göz önüne almak ise halk tarafından sana arz edilecek ve çoğu ya bir zalimden şikâyet ya da bir muamelede adalet talebi gibi dileklerin seni asla ürkütmemesi lazım.”

“Kan dökmekten kaçın.” diyor. “Kıyamet günü kulları arasında hükmünü verirken ilk olarak döktükleri kanlardan başlayacaktır. Sakın haram bir kanı dökerek saltanatını kuvvetlendirmek sevdasına kapılma. Sakın açıklık kazanmayan işlerde inat etme.”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım lütfen.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Toparlıyorum.

“Aksi takdirde, başkasının yerine sen cezaya maruz kalırsın. Az zaman sonra, işlerin üzerindeki perdeler gözlerin önünde açılır ve mazlumun hakkı senden alınır.”

Umarım bunu kendi vekilleri de iktidar vekilleri de okur. Ben detaylı olarak okuyacağım. Bu hediye için çok teşekkür ediyorum. Bu sözlere özellikle kendileri kulak versinler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim, sağ olun.

Sayın Hulki Cevizoğlu, buyurun.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

İlgili yasa teklifiyle ilgili tartışmaları medyadan da yakından takip ediyoruz, Komisyondan da. Anlayamadığım bir şey var; Komisyona anlamak için geldim, dinledim, yine anlayamadım. Anlayamadığım konu şu: CHP’li arkadaşlar, 31 Martın ardından belediyelerde ve yerelde iktidar olduklarını söylediler. Bu yasa da belediyelere büyük görevler yüklüyor. CHP’li belediyeler yaklaşık üçte 2 oranında zafer kazandı, tebrik ediyoruz kendilerini. CHP’li belediye başkanları; sokak hayvanları, saldırgan hayvanlar konusunda başka bir çözüm üretir ve uygularsa zaten mesele yok demektir. “Hayvanlar ölecek, ötanazi yapılacak, canlarımız…” falan edebiyatı yapmaya gerek yok, belediye başkanlarının yetkisinde bu. CHP’li belediyeler madem yerel iktidar oldular ve genel iktidara da talipler, ülke sorunlarına nasıl bir çözüm bulacaklar şimdiden göstersinler, biz de görelim.

Ayrıca, Veterinerlik Yasası’nın 9’uncu maddesinin (3)’üncü fıkrada bunlar aynen var, diyor ki: “Hasta olan bir hayvan acı içinde ve tedavi edilemiyorsa; hayvanlarda bulaşıcı bir hastalık varsa hayvanların davranışları insanlara ya da başka hayvanlara zarar veriyor ve bu önlenemiyorsa veteriner kararıyla ve veteriner gözetiminde ötanazi yapılır.” Zaten mevcut yasada bu var, bu olayı bu kadar büyütmenin anlamı ne? Bu kadar basit. Madem ülkeye hizmet edeceğiz, hayvanları ve insanları koruyacağız, tartışmanın anlamı yok ki. Biz burada lafı uzatmak için ansiklopedileri açarak on saat, otuz saat konuşabiliriz ama işin özünü görmemiz gerekiyor.

PERİHAN KOCA (Mersin) – İşin özü ne?

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Ayrıca, efendim “Biz Atatürkçüyüz, Atatürkçüyüz.” diyen arkadaşlara samimi Atatürkçü iseler 1932 tarihli Resmî Gazete’de yayınlanan tamimi hatırlatmak isterim. Atatürk diyor ki o tamimde “Modern şehirlerde, sokaklarda hayvan olamaz, başıboş hayvan olamaz. Hayvanlar insanları ısırıyor.” Ayrıca, “İnsanları ısıran hayvanların çoğu sahipli hayvanlar.” diyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – O zamanki veteriner sayısından haberin var mı Hulki Cevizoğlu? Türkiye’de 200 tane veteriner vardı. İyi okumak lazım tarihi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim, dinleyelim.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – "Sahipli hayvanlar ağızlık takılarak sokaklarda ancak gezecek, bunu yapmayan insanlar olursa onların sahipleri de cezalandırılacak." diyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tarihi kendine göre değil… Sen de suçlusun çünkü. 200 tane veteriner varmış, 200 tane, koca Türkiye'de. Yazıktır, günahtır.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – "Eğer bu hayvanlar görülürse sokakta itlaf edilecektir." diyor, Atatürk diyor bunu. 1932'de, cumhuriyetin kuruluşundan dokuz yıl sonra, 10'uncu yıla bir yıl kala Atatürk diyor ki: "Sokak hayvanları itlaf edilecektir, sahipli bile olsa eğer birisini ısırıyorsa sahibine ceza verilecektir."

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Atatürk seni görse zaten ne yapacağı belli değil.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Şimdi, böyle, sahipli-sahipsiz ayrımını yapmayan Atatürk ortadayken, tamimi ortadayken burada goygoy yapmanın bir anlamı yok ki.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Olaya bilimsel olarak yaklaşacaksak burada akademik her türlü kavramı söyleyebiliriz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hulki Bey, toparlayalım lütfen.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Ya, zaten Sayın Başkan, üç dakika konuşuyoruz; burada dokuz saat, on dört saat konuşuyorlar, izin verin de bizim de iki dakika fazla konuşma hakkımız olsun. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

AYHAN BARUT (Adana) – Her maddede sen de bekle bizim gibi üç gün, sen de konuş.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yok, yok, siz toparlayın. Bu, Komisyonumuzun kuralı.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Tamamlıyorum.

AYHAN BARUT (Adana) – Otuz beş saattir, otuz altı saattir çalışıyoruz.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Şimdi, ya, biz de Millî Eğitim Komisyonunda sabah dörtte, beşte çıktık. Burada goygoy yapmayın, goygoy yapmayın burada.

AYHAN BARUT (Adana) – Allah, Allah! O zaman öyle konuşmayın, biz de oraya gelip…

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Şimdi, zaten bu, Veterinerlik Yasası'nda mevcut. CHP'li belediyeler başarısızlıklarını ve önlerindeki olası başarısızlıkları görmek için…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, bugüne kadar uygulamayan kim? Hulki Cevizoğlu, önce oku da gel; oku, araştır gel.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Ya, bir dakika… Ya, bir dakika…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 2004'ten beri çıkan kanunu uygulamayan kim? 2019'da çıkan kanunu uygulamayan kim? Nutuk atmaya gelme buraya. Okusun da gelsin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Cevizlioğlu, son cümleleriniz alıyorum.

Buyurun.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Bir dakika… Tamamlıyorum.

Ben buraya bu arkadaşın seviyesine inmek için -milletvekili olmak için- gelmedim; bu seviyede değil, daha üst seviyede insancıl konuşmak, bilimsel konuşmak için geldim. O seviyeye inmek istersek laf çok bizde.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Senin seviyene bakacağım ben, sana cevap vereceğim ben.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İlhami Bey, müsaadenle…

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Çok teşekkürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ben bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, burada…

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – "Goygoy" hangi bilimsel literatürde geçiyor?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, müsaade edin ya, müsaade edin…

Müzikle, efendim, müzisyenliğiyle Millet Meclisinde müstesna bir yeri olan burada bir milletvekilimiz var. Uygun görürseniz onu da dinleyelim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Şarkı mı dinleyeceğiz?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ne yapacak?

MEHMET BAYKAN (Konya) – Ne oldu? Beğenemedin mi? (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Makbul olmayan kadınlara düşmanlık besliyor, hadi oradan!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen ya. Ya, yapmayın, gerçekten yapmayın ya, bırakın…

Buyurun.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum sunumunuz için, kıymetli sunumunuz için.

Hanımefendi, lümpenlik nedir biliyor musunuz?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Çok iyi biliyorum sizlerden, güncel olarak…

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Şimdi, bakın, ben size bir lümpen tanımı yapayım, sizin Marksist literatürden getirerek yapayım.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Valla, Marksist literatürü sizden öğrenecek son kişiyim.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Benden öğreneceksiniz, bekleyin. Lümpenlik, yerini bulamamak… Son üç beş gündür koparılan vaveylaya bir bakıyorum, kimler neyi savunuyorlar? Kimler, kimin deneyimini getirerek bu sorunu aşmaya çalışıyor? Bak, Hulki Bey Atatürk'ün deneyimini getiriyor. Bu aslında, bu sorun…

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ya, ondan önce Osmanlı'nın deneyimi var, o da adaya toplayıp göndermiş, oradan başlayın bari ya!

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Bir izin verin bana.

Bu sorun kısacık bir şekilde çözülebilir, aşılabilir aslında. Nasıl? Atalarımızın, annemizin, babamızın, ecdadımızın deneyimini buraya getirerek çözebiliriz. Oysa lümpenler yani yerini bulamamışlar sorunu çözmek yerine…

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bizim deneyimimizde öldürmek yok.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – İzin verin...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bize, “niteliksiz” deyince itiraz ediyordunuz, “lümpen” diyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Rica ediyorum, lütfen…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – “Niteliksiz” denildiği zaman itiraz ediyordunuz ama. Niye itiraz etmiyorsunuz? Adil olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kime dediğini duyacağız, onu bir duyalım.

Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bize diyor, Komisyona hitap etsin. Divan da taraflı zaten.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Ben söylüyorum; sorun epistemolojik bir sorun, sorun deneyimsel bir sorun. Eskiler ne yapmış? Atamız, ecdadımız ne yapmış; değil mi? Anamız babamız ne yapmış bu sorun karşısında, gelişen toplum çevre meselesinde biz ne yapacağız?

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – O tarafa bakarak konuş, Komisyona bakarak konuş.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Eskilerin deneyimini alacağız ve çözeceğiz. Ama bunun için bir adamın anası ve babası ve onun deneyimi şart. Lümpenler sadece bu sorunu çözemezler ve ayaklarına bulaştırırlar. Bu sorunun çözümsüzlüğü lümpenlerin sorunudur.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – O zaman sizsiniz yirmi yıldan beri çözmeyen Sayın Vekil.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Bakın, siz benim ne dediğimi bir anlayın.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ben sizi çok iyi anlıyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, biz çok iyi anlıyoruz, zekâmız çok iyi yani.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Bu sorun bir lümpen sorunudur, tamam mı? Lümpenler sadece bu sorunu sorun hâline getirirler.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yirmi iki yıldır sorunu siz çıkardınız.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Atatürk’e bakarız, ne yapmış; ecdadımıza bakarız, ne yapmış…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – AKP’ye bakarız, ne yapmış…

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Ananız varsa, babanız varsa; atanız, dedeniz varsa onlar ne yapmış diye bakarsınız, getirip sorunu çözersiniz. Dolayısıyla bu sorunu, anası babası, atası, ecdadı olanlar çözecekler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Anası babası olmayan mı var ya!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – O ne biçim laf ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar…

Sayın Sarıbal, buyurun…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Anası babası olmayanlara şey mi yapıyorsunuz? Öksüzlere laf mı söylüyorsunuz? Lafın nereye gittiğini bile bilmiyorsunuz.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Ya, Sayın Başkanım ama anası-babası olmayan, ecdadı olmayan bir milletvekili mi var ya!

AYHAN BARUT (Adana) – Süreyi bir daha başlatalım Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, Ayhan Bey, önemli değil, ek süre vereceğim.

Sayın Sarıbal, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bugün Meclis açıldığı için arkadaşlarımız lütfedip geldiler ama gerçekten zaten allak bullak karşımıza gelen bir kanun teklifini daha da allak bullak edip başka tartışmalar yaratmak konusunda bayağı iyiyiz.

Birkaç şey söyleyeceğim: Öncelikle, mevcut maddeyle ilgili düşüncelerimi paylaşayım. Bakın, Türkiye'de sokak hayvanları meselesinin özünde birçok sebep var ama en önemli sebeplerinden biri ekonomidir. Ekonomi nedeniyle, başta Covid ve arkasından gelen sorunlar nedeniyle bugün sahipli olan hayvanların bile bir kısmının sokakta olduğunu hepimiz biliyoruz. Bakın, sahipli hayvanlardan bahsediyorum. Siz eğer bu cezai müeyyideleri getirirseniz ve bunu bu topluma doğru aktarırsanız, şu anda hayvan sahibi olanların çok büyük bir kısmı hayvan sahibi olmaz ve sokağa bırakır arkadaşlar. Yani bir kişi evdeki hayvanını sokağa bıraktığında, bu tespit edildiğinde 60 bin lira ceza ödeyeceğini bilirse, bir kişi hayvanına herhangi bir şekilde şiddet uyguladı veya uygulamadı, komşu tarafından veya başka biri tarafından herhangi bir şikâyet gelir de bu tespit edilirse ödeyeceği cezadan dolayı sorumluluk altına girmeyecektir, sokağa bırakacaktır.

Belediyelere getirdiğiniz yükler… Şimdi, sevgili arkadaş söyledi, Cumhuriyet Halk Partisi belediyeleri kazandı; söylüyoruz, Cumhuriyet Halk Partisi belediyeleri 31 Martta kazandı. Siz, kanun teklifinde maddeyi getirmişsiniz, "Hemen yürürlüğe girer." diyorsunuz. 2028'den itibaren belediyelere sorumluluğu yükleyelim. O zaman, gelin, Cumhuriyet Halk Partili belediyelere bu sorumluluğu verin. Şimdi, yarın toplamayı öngörüyorsunuz, ertesi gün "Cumhuriyet Halk Partili belediyeler bunu çözsün." diyorsunuz. Ne güzel ya! Siz yirmi yıldır neredesiniz? Neredesiniz yirmi yıldır? Ne yaptınız yirmi yıldır?

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Yapmayın ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bakın, Sevgili Başkanım, değerli arkadaşlar; kanun çok açık, kaynaklar belli, fonlar belli, nereden para geleceği belli, Bakanlığın da bütçesinden para ayırması gerektiğini söylüyor. Sabah oturumunda değerli arkadaşımız bununla ilgili MASAK raporunu açıkladı, bilmiyorum ne kadar dikkatinizi çekti. O MASAK raporunu incelediğinizde başta iktidar olmak üzere birçok belediyenin yerle bir olduğunu görüyoruz. 31 Martta elbette Cumhuriyet Halk Partisi büyük bir başarı öyküsü yazdı, çok net bir şekilde. Aslında on ay sonra, on ay içerisinde kaybetmiş olduğunuz bir yerel seçim genel seçime karşı da bir itiraz olarak ortaya çıkmış ve net bir şekilde halk tutumunu ortaya koymuştur. Demokratik toplumlarda bir iktidarın millî iradeye karşı sorumluluğunu göz önüne aldığımızda, 31 Mart gecesi, mevcut iktidarın "Ben güvenoyumu kaybettim." diyerek, tekrar güvenoyu alması gerekliliğini öne koyarak erken seçime gitmesi gerekirdi. Demokratik bir toplumda bunlar gelişir ama bu olmuyor.

Şimdi geçtim onu, o başka bir iş, siz söylediğiniz için ben bu alanlara girmiyorum ama net, Hulki Bey, yani şu dediğiniz iş, bakın "Hayvanların tümünü toplayacaksınız." diyorsunuz 3'üncü maddede, değil mi Başkanım? Siz hayvanların tümünü topluyorsunuz, ondan sonra belediyeler eğer bunu toplamaz ise bir, sokağa bırakılan bir hayvan almazlarsa; iki, o hayvanı alıp başka bir yere bırakırlarsa; üç, bunların hepsiyle ilgili öyle cezalar var ki tam kayyum atamanız için bir fırsat. Bu şekilde belediyeler üzerine bir sorumluluk yüklediğinizde bu olmaz.

Onun dışında söylüyorum, bakın, değerli arkadaşlar -hepsini geçtim, siyasi polemiklerin dışında- gerçekçi olalım. Olmaz değerli arkadaşlar, Değerli Başkanım, Hulki Bey; olmaz, yapamazsınız. 4 milyon, bıraktım 4 milyonu; 3 milyon, bıraktım 3 milyonu; 2 milyon, 2 milyonu da bıraktım; 1 milyon

hayvanı şu anda bu ülkenin hiçbir belediyesi -merkezî hükûmeti dâhil- dediğiniz biçimde alıkoyarak, toplayarak, barınak evlerinde tutarak hayatın içinde tutamaz. Bu, sosyal bir işkence, sosyal bir faşizm ve sosyal bir yok etme modelidir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok net söyleyeyim…

Başkanım, bir iki şey daha…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bayağı vakit verdim…

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Şimdi, bakın, ben kötü bir şey söylemiyorum, kimseyi de incitmiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – "Kötü bir şey söylüyorsunuz." demedim zaten.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ayrıca, değerli sanatçı arkadaşıma da… Hani lümpenlik kavramına geliyor, eskiye yeniye falan gitti ama bütün mesele gerçekliklerle konuşmak. Ne ecdat ne gelecek… Ya, bunların bir şeyi yok. Bilim var, akıl var, doğa var, toprak var, teknoloji var, yaşam biçimleri var dolayısıyla biz bu hayvanlara eğer gerçekten kıymet veriyorsak, bakın, gerçekten sahici bir şekilde kıymet veriyorsak çok hızlı bir şekilde -2020 yılındaki kanunumuzda var, 5199 sayılı Kanun'umuz da var- kısırlaştırma seferberliğine girmek zorundayız. Bakın "Hayvanları bugün toplatıyoruz." deyin, ertesi gün toplu katliamları göreceksiniz. Defalarca söyledim, yine söylüyorum: Ya, bırakın 4 milyonu, 1 milyon hayvanı sokaktan toplayacak bana yeterli birikimli elemanınızı gösterin.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Atatürk ne demiş, onu söyleyin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Atatürk döneminde veteriner olmadığını sen de biliyorsun, sen de biliyorsun veteriner olmadığını.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bütün yani bununla ilgili altyapıyı gösterin. Ya, hepsini öldüreceksiniz, hepsini öldüreceksiniz; o yüzden bu kanunun adı

ölüm kanunu, yok etme kanunu.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Sarıbal, teşekkür ediyoruz, lütfen… Sağ olun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ben de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Atatürk döneminde veteriner olmadığını sen de biliyorsun, ben de biliyorum. Oku, oku, iyi oku; oku da aklın başına gelsin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, arkadaşlar, DEM PARTİ adına Sevilay Çelenk Özen, doğru mu ifade ettim?

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Ben "Çelenk" olarak kullanıyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yalnız bir sözü Hulki Bey'e hatırlatayım, Atatürk diyor ki: "Eğer bir gün benim sözlerim bilimle ters düşerse bilimi tercih edin."

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bir saniye…

(Gürültüler)

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Ben biraz da rahatsız olduğum için bağıramıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bağırmayın, bağırmayın; gerek yok.

AYHAN BARUT (Adana) – Yazıklar olsun! Polemik yapıyorsun oradan. "Atatürk bilim dışı." mı diyorsun?

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – El kol sallamadan konuş!

AYHAN BARUT (Adana) – El kol sallarım!

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sessizliği sağlarsanız başlayacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar… Ayhan Bey, rica ediyorum ya…

Tekrar geri başlatıyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Oku da gel, iyi bir araştır da gel. Ülkedeki veteriner sayısına bak, 200 veteriner var. 200 veterinerle mi yapacaksın bunu? Hulki Bey, aç gözlerini, iyi araştır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İlhami Bey, rica ediyorum ya.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, Sayın Başkan, gelip oyun bozuyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayanlar da gelip burada konuşuyor.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir önceki günkü toplantıya katılamadım ama anlaşılan dün sabah beşe kadar devam edilmiş.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, 2 üye var burada, lütfen.

Bakın, o kurala uyuyoruz biz.

AYHAN BARUT (Adana) – Hayır, şov yapan sanatçı burada, yazar burada, hoca burada; onlar konuşur.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Barut, özür diliyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, burada bu uygulamayı hayata geçirdiğimiz andan itibaren her bir parti için, grubu olan parti için, Komisyon üyesi olmayan 2 milletvekili arkadaşımıza söz verdik. Lütfen buna itiraz etmeyin.

Ben tekrar başlatıyorum.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle ilgili madde hakkında kısa konuşayım çünkü zaten o maddede de aslında konuşmadığımız hiçbir şey kalmadı. Bu hayvan terk edene getirilen ceza meselesi, yine aslında caydırıcı olarak işletilebilecek bir madde değil. Zaten, hatırlarsak 2021 yılında bu konuda Meclis Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu 10 bin TL önermişti ama 2 bin TL'de bırakmıştınız, bugünün ihtiyaçları çerçevesinde bunu birdenbire artırmayı bir çözüm gibi görüyorsunuz ama aslında bunlar çözüm değil çünkü ticari üretim meselesiyle ilgili bir ceza sistemi yok, sahipli hayvanların kısırlaştırılması ve takibi konusunda dikkate değer bir şey yok. Bu melez ırklar var, biliyorsunuz, işte "Scottish Fold" "British Shorthair" gibi ırklar; bunların çok ciddi eklem hastalıkları, solunum hastalıkları var, bunlarla ilgili bir önlem yok; sadece para cezasını astronomik artırarak önlemeye dönük bir şey var belli bir anlayışın her zamanki gibi dışa vurumu. Bunu sadece söylemek istiyorum.

Şimdi, söz alan değerli hatipler… Sanırım Sayın Faruk Aksu'ydu, diyor ki: "Biz selamet içinde geç saatlere kadar bütün tahriklere aldırmadan sürdürmeye çalışıyoruz çalışmaları." Aslında bu çalışmanın bu şekilde sürdürülmesi, geç saatlere kadar sürdürülmesi, yasama faaliyetinin bu şekilde sürdürülmesi, bütün bunların kendisi başlı başına bir tahrik; bunu da defalarca söyledik. Bu bir ortak yasama faaliyeti değil. Bugün burada belki zaman zaman makul öneriler de getiriyorsunuz, makul

şeyler de söylüyorsunuz ama sizi artık kimse ciddiye almıyor ve bu gerçekten muhalefetin suçu değil çünkü sayısız yasa… Benim bir yıllık milletvekilliği ömrümde sayısız yasayı getirdiniz, getirdiğiniz yasa teklifiyle ilgili bir cümleyi oturup dinleme gereği duymadınız, hızla dışarı çıktınız, oylamalarda geri geldiniz. Şimdi, bu saatten sonra burada oturup "Bizim söylediklerimiz ciddiye alınmıyor, tahrik edici bir şekilde işletiliyor." diyemezsiniz, bu işleyişin kendisi başlı başına bir tahriktir; öncelikle bunu söyleyelim.

Bunun dışında, böyle, işinize geldiğinde, cumhuriyetin 10'uncu yılından sanki haklara ilişkin hafızamız, bilincimiz hiç değişmemiş gibi, Atatürk'ten seçmeler yaparak, işinize geldiğinde Batı'dan seçmeler yaparak da bir şeyi tartışamazsınız. Tarih ilerliyor, anlayışlar değişiyor, haklar değişiyor, haklara bakış perspektifleri değişiyor. Atatürk'ün, Atatürkçü olanlar bile, 1930'da söylediği her şeyi bugün aynıyla benimsemezler; böyle bir dogma, böyle bir anlayış yok; önce bunu söyleyelim.

Batılı ülkelerdeki hayvan refahı, hayvan koruma kanunlarından örnek veriyoruz, siz oradan ötanaziyi seçip getiriyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, cümlemizi tamamlayalım lütfen.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – O zaman biz de size soralım: Hangi Avrupa ülkesinin, hangi Batı ülkesinin AİHM önünde 1.600 öğretmeninin hak ihlali davası var? Hangisinin var? Öyle seçerek. parçalayarak olmaz.

Marx'la ilgili söylediklerinize gelince, Marx'ın insan sömürüsü ve hayvan sömürüsünü nasıl birbiriyle bağlantılı olarak düşündüğünü, 3 köpeğinin olduğunu, gerçek bir hayvansever olduğunu belki bilmiyorsunuz ama bu konuda size sadece bir örnek vereyim. Gerçekten çok güzel bir yazıdır: 1+1 dergisinde Foti Benlisoy'un "Hayvan özgürleşmesi, insan özgürleşmesidir" başlıklı bir yazısı vardır ve orada Marx'ın ve Marksistlerin hayvan sömürüsünü, hayvan ve insan ayrımını nasıl bir türcülük perspektifi içinde kavradıklarını ve nasıl birbirinin devamı olarak gördüklerini, hayvanlar özgürleşmedikçe -haklarına, onurlarına- saygıyla yaşama koşulları sağlanmadıkça insanların da özgürlük koşullarının sağlanamayacağını da çok iyi ifade eden bir yazıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

3 adet ayrı önerge var, ayrı ayrı okutup işleme alacağım.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, Sezgin Bey konuşacak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Konuşsun.

AYHAN BARUT (Adana) – Zaten önerge bizim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, önergede konuşsun. Siz söz verin.

Arkadaşlar, 3 ayrı önerge, bu 1'inci önerge...

AYHAN BARUT (Adana) – Önergede konuşacak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bir saniye, bir sabredelim ya, bir sabredelim.

1’inci önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Para cezalarında yapılan artışlar gerçekte caydırıcılığı da artırıyormuş gibi görünse de hayvanlara karşı işlenen suçlardaki esas sorun cezaların tespiti, takibi ve uygulamadaki yetersizliklerdir. Denetlemelerin daha sık yapılması, sivil toplum örgütlerinin yasa yapım süreçlerinde daha etkin olmaları, kolluk kuvvetlerinin bu konuda bilgilendirilmesi, eğitilmesi, şikâyet mekanizmalarının kolay ve ulaşılabilir olması gibi düzenlemelerle ancak cezaların uygulanabilirliği artırılabilir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, önergenin gerekçesini de dinledik.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge reddedilmiştir.

2’nci önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Komisyon gündeminde yer alan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 10’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 10- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde yer alan “ikinci” ibaresi “dördüncü” şeklinde, (j) bendinden yer alan “hayvan başına iki bin” ibaresi “hayvan başına yetmiş bin” şeklinde ve aynı bentte yer alan “idari para cezası” ibaresi “; (o) bendine aykırı davrananlara hayvan başına 60 bin Türk lirası idari para cezası.” şeklinde değiştirilmiştir.

Ömer Fethi Gürer	İlhami Özcan Aygun	Bekir Başevirgen
Niğde	Tekirdağ	Manisan
Ayhan Barut	Orhan Sarıbal	Barış Karadeniz
Adana	Bursa	Sinop

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Tanrıkulu, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tekrar hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Geçen, yasayla ilgili geneli üzerinde konuşmuştum, “ötanazi”yle ilgili kavramın ne anlama geldiğini ifade etmiştim. Dün itibarıyla “ötanazi” kavramı madde metninden çıkarılmış. Tabii, yeterli hâle geldi mi…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tam çıkarılmadı.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Daha çok detaylandırıldı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Eski kanunda olan…

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Tam çıkmadı, evet. Şöyle diyeceğim: Bu meselenin bu imza sahipleri tarafından nasıl bu noktaya taşındığını örnek olması açısından ifade etmiştim ama arkadaşlarımız maalesef bu imzayla neyi amaçladıklarını, bugüne kadar, burada, en azından toplumun önemli bir kesiminin anlayacağı bir şekilde ifade etmediler. Bu yasanın güncel hangi ihtiyacı karşıladığı noktasında da bir şeyi ifade etmediniz. Nitekim, biraz önce konuşmacıların biri şunu söyledi: “Neye karşı çıkıyorsunuz? Aynısı işte, önceki yasalarda var, hâlen yürürlükteki yasalarda var.” Varsa niye bu yasayı getiriyorsunuz o zaman? Yani hangi güncel ihtiyaç, hangi zorunlu ihtiyaç… Onu bugüne kadar karşılamadınız. Mesele şu, bakın, bir kez daha söylüyorum, daha iyi anlayabilmeniz açısından daha iyi söylüyorum: Adalet ve Kalkınma Partisinin siyasal tercihleri ve siyaset yapma tarzı

bu yasanın buraya taşınmasının nedeni yoksa… Temmuz ayı, işte 1 Temmuzda Parlamento kapanacak normalde İç Tüzük uyarınca ama tam da bu sıkışmış zamanda önümüzdeki iki üç ayı, gündemi, siyasal gündemi kilitlemek amacıyla böyle bir yasayı gündeme taşıdınız. Bunun hiçbir toplumsal ihtiyaca cevap vermediğini bir kez daha buradan ifade ediyorum. Bir toplumsal ihtiyaca cevap vermiyor çünkü yürürlükteki mevzuatla, bu yasayla amaçladığınız her şeyi istedikleri zaman hem yerel yönetimlerin hem de diğer devlet kurumlarının yapmasına imkân veriyor zaten ama neden şimdi bu yasayı, bu şekilde buraya getirdiniz? Mesele çok açık: Siyasal gündemi kendinizin tayin etmesi ve toplumu bu yasa etrafında yeniden kutuplaştırmak ve bunun üzerinden de siyaset yapma tarzınızı başka bir noktaya taşımak; bunu amaçlıyorsunuz.

Bir de şunu ifade etmeliyim Sayın Başkan: Yani bu yasanın görüşülme biçimini, Parlamentonun aldığı tutumu bir kez daha eleştiriyorum gerçekten. Geçen hafta, işte, sivil toplum örgütünün temsilcileri burada bulundular, bir vesileyle bu tartışmalara toplum katkı sundu, buradan yayınlar yapıldı. Neden çekiniyorsunuz gerçekten, neden çekiniyoruz? Yani, bu yasayı toplum için yapmıyor musunuz? Yani, çekindiğiniz ne? Bırakın, herkes kimin ne konuştuğunu bilsin, çekinecek herhangi bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Tanrıkulu, lütfen sözlerimizi tamamlayalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Televizyonu duvardan çekiyorsunuz, alıyorsunuz falan, bunlar kamuoyuna yansıyor. Bakın, bu doğru bir şey değil, Parlamentonun itibarı bakımından doğru bir şey değil. Yani, sonuçta, bu Parlamentoyu bizler yapmadık, bu dönem varız…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Siz tecrübeli bir milletvekilisiniz Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Evet, onu söyleyeceğim, tecrübeli milletvekili olduğum için söylüyorum bunları.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Komisyon çalışmalarının canlı yayınlandığı bir uygulama yok.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ya, bakın, yapılmışsa eğer devam etmesinde hangi sakınca var? Bir de bazı uygulamaların yapılmasında bir sakınca yok yani sonuçta bu Parlamento sadece tüzüğe göre yürüyen bir organ değil, teamüllere de göre… Teamüller de bu ortamlarda oluşur.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bardakları kurtardık, sıra canlarımızda.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Dolayısıyla yaptığınız da doğru değil aynı zamanda bir uygulama olarak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – O da bir vesileyle tarihe yansımıştır, bunu da bilmenizi isterim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkürler, çok sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şu anda 2’nci önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

3’üncü önergeyi okutuyorum.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinde yer alan "hayvan başına iki bin" ibaresinden önce gelmek üzere "hayvan başına bin beş yüz" ibaresinin 'hayvan başına elli bin' şeklinde" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Turan Yaldır
Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Yaldır, buyurun.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Caydırıcı cezaların olması elbette ki memnun edici bir durumdur. Ceza miktarlarının artırımının yanında denetimlerin sıkılaştırılması ve kovuşturmanın ivedi bir şekilde yapılması için düzenlemeler de yapılmalıdır.

Yeri gelmişken, Hayvanları Koruma Kanunu'nun 14'üncü maddesinde yer alan

"a) Hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranmak, dövmek, aç ve susuz bırakmak, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak, bakımlarını ihmal etmek, fiziksel ve psikolojik acı çektirmek,

b) Hayvanları, gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlamak,

e) Hayvanların kesin olarak öldüğü anlaşılmadan, vücutlarına tedavi maksatlı olmayan müdahalelerde bulunmak,

g) Kesim için yetiştirilmiş hayvanlar dışındaki hayvanları ödül, ikramiye ya da prim olarak dağıtmak,

h) Tıbbi gerekçeler hariç hayvanlara ya da onların ana karnındaki yavrularına veya havyar üretimi için yumurtalarına zarar verebilecek suni müdahaleleri yapmak, yabancı maddeler vermek,

ı) Hayvanları hasta, gebelik süresinin 2/3'ünü tamamlamış gebe ve yeni ana iken çalıştırmak, uygun olmayan koşullarda bırakmak,

k) Sağlık nedenleri ile gerekli olmadıkça bir hayvana zor kullanarak yem yedirmek, acı, ıstırap ya da zarar veren yiyecekler ile alkollü içki, sigara, uyuşturucu ve bunun gibi bağımlılık yapan yiyecek ve içecekler vermek."

şeklinde tanımlanan suçlara ilişkin mevcut ceza miktarının 1.500 liradan 50 bin liraya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu sebeplerden, kanun metninin önergemiz doğrultusunda değiştirilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge reddedilmiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

11'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11-5199 sayılı Kanunun 28/A maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "birinci" ibaresinden sonra gelmek üzere ", ikinci ve üçüncü" ibaresi eklenmiş ve yedinci fıkrasında yer alan "hayvan koruma gönüllüsü," ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde Sayın Sarıbal'ın söz talebi vardır, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aslında bütünüyle baktığımızda, bugüne kadar bu sorunun çözümünde eğer çok daha büyük sorunlar oluşmamışsa bunun en büyük nedeninin gönüllüler olduğunu görmek zorundayız. Gönüllüler, aslında -geçmiş maddelerde "sahipli hayvanlar" ve "sahipsiz hayvanlar" diye bir tanımlama getirdiğimizde- sokakta yaşayanların çok büyük bir kısmının sahipleri olan kişiler. Elbette kendilerine ait belli bir kimlikleri yok ama sonuçta, sokaklarda, parklarda, her gün aynı yerde onlara mama veren, onlara yemek getiren, onlarla diyalog hâlinde olan insanlardan bahsediyoruz. Bugün -aslında bir taraftan denetimi de onlar yapıyorlar- birçok hayvan gönüllüsü inanılmaz bir şekilde -ki kaç gündür de Mecllisteler- sadece Mecliste değil, Türkiye'nin her yerinde bu kanunla ilgili duyarlılıklarını ortaya koyuyorlar ama biz her zaman olduğu gibi çözümü polis şiddetinde bulduğumuz için güvenlik güçlerini onlara dayatmaya, dağıtmaya dönük kullanıyoruz ve onların bize ne anlatmak istediklerini bile anlamak istemiyoruz. Pratikte, bugüne kadar, en çok ama en çok, sokak hayvanlarını yaşatan, ayakta tutan, onlarla diyalog kuran kitleler bunlar. Şimdi kalkıyoruz, bu gönüllüleri tamamen devre dışı bırakıyoruz. Niçin? Sahipsiz olduğunu düşündüğümüz bütün hayvanları barınaklara toplayarak… Ortada barınak var mı? Yok. Ortada bunlara uzunca bir süre bakacak, besleyecek, bunları yaşamlarının sonuna kadar orada tutacak bir mekanizma var mı? O da yok.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; yani öylesine yanlış bir durumdayız ki gönüllülerin sayısını arttırıp -elbette onları da denetleyelim, elbette onlar da gözetim altında olsunlar, elbette otokontrol sistemiyle onlar da birbirini denetlesinler- onlarla sürekli bir diyalog, bir eğitim, bir dayanışma kurmak gerekirken çok önemli bir sorumluluk içerisinde olan ve bu sorumluluğu yürüten, yüklenen bu gönüllüleri biz sistem dışı bırakıyoruz. Birçok hayvan barınağında, birçok alanda bunlar gerçekten iyi işler yapıyorlar ve bakın, bu iş bile yani "Tamamen hayvanları toplayalım ve gönüllüleri tamamen sistemin dışına bırakalım." demek bu yaratacağınız infiali ve yaratacağınız hayvan ölümünün sayısını çok daha fazla artıracaktır, çok daha fazla riske sokacaktır.

O yüzden, kanunun tümü yanlış ama bu madde özelinde gönüllülerin sistem dışına itilmesi…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Kaldı ki sadece şu anda denetim yapabilecek, iyi kötü barınakları gözetleyebilecek, dışarıdaki bütün ortamı görecek ve hayvanları takip edecek tek kitle var -bakın, tek kitle- bu kitle, gönüllüler kitlesi. Dolayısıyla, gönülleri dışarıda tutan, gönülleri tasfiye eden, sistemden çıkaran bu maddenin tekliften çıkarılması ve gönüllülerin sistemde kalması mutlaka gereklidir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Kılıç, buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, kıymetli katılımcılar; hayvanlar tıpkı biz insanlar gibi bu dünyayı paylaştığımız canlı varlıklardır. Her birinin kendine özgü bir hayatı, hisleri ve duyguları vardır; acı çekebilir, korkabilir, sevebilir ve mutlu olabilirler. Bu nedenle, onlara saygı duymak ve merhamet göstermek insanlığımızın en temel görevlerinden biridir. Kuşların aç kalmaması için dağlara buğday serpilmesini vaaz eden, evlerin, camilerin pencerelerine girmeleri için küçük yuvalar yapan, mezar taşlarına su oyukları yapan bir medeniyette hayvanlara yönelik şiddet söz konusu olmamalıdır, olamaz.

Nitekim, Peygamber'imiz, Efendimiz (SAV) hayvanlara karşı merhametli olmayı öğütlemiş ve bu konuda birçok örnek vermiştir. Bir hadisinde "Merhamet etmeyene merhamet olunmaz." buyurmuş, bu şekilde merhametin ne kadar önemli bir erdem olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, bir kadının susuz

bir köpeğe su verdiği için cennete girdiğini ve bir başka kadının ise bir kediyi aç bırakıp ölümüne sebep olduğu için cehenneme girdiğini belirterek hayvanlara karşı merhametli, şefkatli olmanın ne denli büyük bir erdem olduğunu göstermiştir.

Ne yazık ki ülkemizde son zamanlarda giderek büyüyen şiddet dalgası bazı zamanlarda hayvanların da mağduriyetine sebep olmaktadır. Sokak hayvanları, tekmeleme, taşlama, sopayla vurma, yakma gibi çeşitli işkence ve kötü muamelelere maruz kalmaktadır. Bu durum, hayvanlarda fiziksel ve psikolojik travmalara ve onların daha fazla saldırgan olmasına yol açmaktadır. Bunu engelleyebilmek için öncelikle eğitim müfredatına onlara karşı sorumluluklarımıza dair içerikler gerekli şekilde eklenmelidir.

Değerli milletvekilleri, ne yazık ki getirilen bu kanun teklifinde hayvanlara kötü muamelede bulunanlar için yer alan düzenlemeler caydırıcı değil; cezalar daha caydırıcı olacak şekilde yeniden belirlenmelidir. Hayvanları insan şiddetinden ve insan kaynaklı zararlardan koruyacak olan bazı ceza ve yaptırımlar kanunda yer almışsa da bunların gerek uygulamadaki eksikliği gerekse zamanla bu cezaların caydırıcılığının azalması ceza hükümlerinin yeniden ele alınması gerektiğini göstermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Saadet Partisi olarak bizler biraz sonra da okunacak olan bir önergeyle birlikte kanunun mevcut hâlinde hayvanlara yönelik kötü muamele için verilen idari cezaları caydırıcı olacak şekilde artırıyor, bu sayede hayvanları bu şiddet sarmalına karşı korumayı hedefliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben teşekkür ediyorum Sayın Kılıç.

Sayın Demir, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, şimdi, sokak hayvanlarının doğal yaşam alanları sokaklardır, sokaklarda özgürce rahat yaşamaları gerekiyor ve bizim buna müdahale etme gibi bir hakkımız…

MERYEM GÖKA (Konya) – Doğal yaşam alanları yok yalnız.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – İşte doğal yaşam alanı bırakmadığınız için onu tartışıyoruz zaten; doğal yaşam alanları var yani bizden önce yaşayan canlılar bunlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Şimdi, madem arkadaş müdahale ediyor, bana cevabını da belki verebilir, “sahipli-sahipsiz” tanımı neye göre yapılıyor? Şimdi, ben köyde yaşıyorum, Ağrı ilinde 562 tane köy var. İçinizde belki köyde yaşayanlar vardır yani her evin bahçesinde, her evde mutlaka bir iki köpek olur, o köpeklerin bakımını üstlenen kişiler vardır ama bu köpekler rahatça benim evime de gelir, komşunun evine de gider ve biz bu köpekleri besleriz, bakarız; tekrar, akşam, o sorumlu olan kişinin bahçesine gider. Şimdi bu sahipli mi oluyor, sahipsiz mi oluyor? Bunların toplatılması vacip mi oluyor? Öldürülmesi şimdi hak mı oluyor? Bunun tanımını neye göre yapacaksınız?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu düzenlemeye göre öyle oluyor.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Evet yani bunu tekrar irdeleyin, tekrar düşünün. Ayrıca, doğal yaşam alanı diye bir şey vardır; bunu söylemeyin ya, gerçekten komik.

Bu maddede de yine hayvanların hepsinin bakımevlerine alınacağı kuralı getirilirken öldürmenin keyfî bir şekilde uygulanamayacağını iddia etmek gerçekle uyuşmamaktadır. Bu hâliyle teklifin tamamen geri çekilmesi bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Sayın üyeler, bir kez daha ifade ediyoruz: Bu hâliyle, teklifin temel amacının sokaktaki köpek nüfusunu öldürerek kontrol altına almak olduğunun herkes farkında ve toplumun büyük bir kesimi bunu kabul etmiyor. Bakınız, teklifte köpek nüfusunu oluşturan nedenler üzerine bir çalışma yapılmamış, kök nedenleri tanımlanmadan öldürerek köpek nüfusunun kontrol altına alınacağı iddia edilmiş; kök nedenler belirlenmeden yapılacak her çalışma sonuçsuz kalacaktır.

Bir kez daha teklifin geri çekilmesi gerektiğini ifade ediyoruz Başkan.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Şehirler ve dağlar, ikisi birbirinden ayrılırlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum

İlhami Bey, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi…

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Şehirler insanların yaşadığı yerdir, dağlar hayvanların yaşadığı yerdir.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ama biz dağları da maden sahalarına ayırarak orayı da maalesef katlettik, yine yaşam alanı bırakmadık. Vallahi, helal olsun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinleyelim; söz aldılar.

İlhami Bey, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, 5199 sayılı Kanun özünde aslında hayvanlarımızı koruma kanunuydu; Koruma Kanunu'nu amacına örtülü bir müdahaleyle amacından çıkararak hayvanları kitlesel olarak öldürmenin yasal yolunu açıyoruz. Teklifte önerilen toplama, ötanazi, uyutma, itlaf, öldürme, cumhuriyet döneminde ve Osmanlı Devleti'nde kullanmış; sonuç vermediğini hep beraber gördük. Daha neyi araştırıyoruz? Yine dünyadaki örneklerini de gördük, birçok ülkede sonuç alınamamış.

Sonuç belli, kısırlaştırma diyorum ama biz hâlâ havanda su dövüyoruz. Aşağı yukarı otuz altı saati geçti, otuz yedinci saate giriyoruz; hâlâ daha bir çözüm bulamadık, anlatıyoruz ama anlamıyorsunuz. Öldürmenin yasal olduğu o dönemde tepki gördüğü birçok gazetelerde yer almış ama ona rağmen Sayın Cevizoğlu çıktı, Atatürk dönemindeki öldürmeyi savunuyor ama ben buradan Hulki Cevizoğlu'na seslenmek istiyorum: Acaba o dönemde ne kadar veteriner hekim kaldı, biliyor mu? Kurtuluş Savaşı'nda ne kadar insanımızın şehit olduğundan, insanların yok olduğundan haberi var mı? Bihaber değil aslında, bihaber olamamış demek ki okumuş ama maalesef anlamamış. Türkiye'de toplam 200 veteriner var, o zaman kısırlaştırmayı nasıl yapacaksınız? Sayın Fethi Gürer'in dediği gibi, Atatürk'ün şu sözü var: "Eğer benim söylediklerimde de bir eksiklik, yanlışlık varsa siz bilimi seçin." diyor. Bilim de şu anda, veteriner hekimleri odaları, başkanlarıyla beraber "Kısırlaştırmayla beraber biz iki yılda bu sorunu çözeriz." diyor. Bu, birinci konu.

İkinci konuya geldiğimizde, değerli arkadaşlar, şimdi kanunda yine değişiklik yapıyorsunuz. Benim şu anda merak ettiğim, daha doğrusu anlamadığım şey şu: Diğer maddelerde çıkardınız bu hayvanlara sahip çıkan koruma gönüllerini, burada ise cezadan çıkarıyorsunuz. O da bir suç işlerse ne yapacaksınız? Ona nasıl bir ayrıcalık sağlıyorsunuz? Ben merak ettim. Hayvan haklarını koruma

gönüllülerini bu şeyle beraber cezadan muaf tutuyorsunuz sayın birinci derecede imzacı arkadaşım benim. Neye göre? Ben bunun açıklanmasını istiyorum çünkü o vatandaş da belki suç işleyecek, o da belki kızgınlıkla veya istemeyerek o hayvanın canını yakacak; o zaman o cezalandırılmayacak mı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Hepsi suç zaten ya.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Nasıl suç? Bu kanundan o zaman haberdar değilsin; çıkardığın kanundan, imzaladığın kanundan haberin yok. Başkanım, Sayın Vekilim, ben sizin getirdiğiniz yasa üzerinden konuşuyorum. Bu maddede hayvan haklarını koruma gönüllerini siz bu şeyin dışına atıyorsunuz; bundan haberiniz yok, imzalamışsınız bir de. Demek ki okumamışsınız, araştırmamışsınız ve anlamamışsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Şimdi, biz otuz altı saatten beri tartışıyoruz, sizin eksikliklerinizi buluyoruz, yanlışlarınızı buluyoruz ve sizi düzeltmeye çalışıyoruz. En hızlı, en çabuk yapılacak iş yasayı geri çekin ve hepimiz rahatlayalım. Bundan haberiniz olmadığını kendiniz ifade ettiniz.

Evet, arkadaşlar, böyle yasa yapıyoruz. Birinci imzacının neyi imzaladığından haberi yok; onunla beraber ikinci, üçüncü imzacının da haberi yok, ondan sonra biz de bunu tartışıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, bitmedi daha, sürem var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bitti de ek süre veriyorum.

Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli Başkanım, burada bu ülkenin kurucu ve kurtarıcısı, bu ülkenin 1'inci Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanı, ülkemizin en büyük Başkomutanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün adını anarken düşünmeniz lazım ve onun sayesinde hepimiz burada oturuyoruz. Onunla beraber onu bu yasaya yapıştırmak olmaz arkadaşlar, haddinizi bileceksiniz! Herkes okuduğunu iyi anlayacak, bir de o zamanki konjonktüre bakacak. Hatırlarsınız, Galatasaray Lisesindeki son sınıf öğrencilerinin hepsinin şehit olduğunu biliyoruz, mezun veremedi ama işte siz bunu anlamıyorsunuz. Sıkıştığınız zaman Atatürk'e sarılıyorsunuz ama şeyi bulduğunuz zaman kaçıyorsunuz. Hiç gülme, hiç gülme Sayın Vekilim, ben seni sakin bir şekilde ve samimi olarak dinledim; hiç de gülmedim, hiç de gocunmadım ama siz gocunuyorsunuz herhâlde sıkıntınız var diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Şenyaşar, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, tüm toplumu ilgilendiren bir yasayı Komisyonda görüşüyoruz. Yasanın tarafı olan ilgili dernek ve STK temsilcilerinin salona girmesine izin vermediniz. Bırakın salona girmesine, bugün konuyla ilgili olan uzman hocaları da Meclisin içine almadınız, onlara da yasak getirdiniz, aynı zamanda Meclis içinde bulunan hayvan hakları savunucularını da dışarı çıkardınız.

Burada, Türkiye Barolar Birliğinin yasayla ilgili bir önerisi, görüşü var ve bu yetkili kurumu içeri almadığınızdan dolayı ben de bu tavsiye kararlarını buradan okumak istiyorum: "Uyutma, öldürmenin diğer adıdır. Kamuoyunda bir süredir tüm sokak hayvanlarının toplanarak önce ilan yoluyla sahiplendirilmeye çalışılacağı, bu süreç sonunda sahiplendirilemeyen sokak hayvanlarının uyutma adı altında öldürülecekleri yönündeki yasal düzenleme için harekete geçildiğine dair haberler paylaşılmaktadır. Bahsi geçen yasa teklifinin Meclisten geçmesi hâlinde ülkemiz tarihinde görülmemiş

bir hayvan katliamının yaşanacağı aşikârdır. Yüzyıllardır bu toprakların bir parçası olan sokak hayvanlarının, bizler gibi hissedebilen, acı çekebilen ve her fırsatta can dost oldukları vurgulanan varlıkların ölüm fermanını vermek yahut onları ölüm kampı barınaklarına tecrit etmek ne kültürel değerlerimizle ne de yirmi yıl önce yürürlüğe giren ve üç yıl önce kapsamlı değişikliğe uğrayan 5199 sayılı Hayvan Koruma Kanunu'nun sistematiğiyle bağdaşabilir. İddia edildiği gibi, sokak hayvanları popülasyonu bir problem teşkil ediyorsa bu sorunun çözümü, yetkili tüm kurumların eş zamanlı olarak yürüteceği bir kısırlaştırma ve rehabilitasyon seferberliğidir. Bunun için semtlere ve özellikle kırsal bölgelere kısırlaştırma merkezlerinin kurulması gerekli ve yeterlidir. Kısırlaştırmayla birlikte mutlaka uygulanması gerekli bir başka husus da evcil hayvanların üretim ve satışına yasak getirilmesi ve sahiplendiği hayvanı sokağa terk edenlere ağır idari yaptırımlar uygulanmasıdır. İki veya üç yıl öncesinde uygulanacak bu yöntemle sokak hayvanlarının üremesinin önüne geçilebilecek ve varlığı iddia edilen sorun büyük ölçüde çözüme ulaşacaktır. Açıklanan yöntemler alanında uzman veteriner hekimler tarafından da en doğru yol olarak bulunmakta, pek çok bilimsel yayınla desteklenmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Belirtilen yöntemleri reddederek katliam ve tecritte ısrarcı olmak, aklı ve vicdanı reddetmektir. Etik değerlere, toplumsal normlara ve sırf sezgisel olarak dahi fark edebileceğimiz hayvanın yaşam hakkına aykırı olan bu zihniyetin kurumsallaştırılarak yasal zemine taşınması toplumun vicdanında kabul görmeyecektir.

Sonuç olarak, Türkiye Barolar Birliği olarak, yapılması planlanan yasal düzenlemeyi takip ettiğimizi ve bu toprakların bir parçası olan tüm canlıların yaşam hakkının korunması adı altında her türlü hukuksal mücadeleyi sonuna kadar sürdüreceğimizi kamuoyuyla saygıyla paylaşırız.

Türkiye Barolar Birliği."

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Başkanım, ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır efendim, daha sonra.

Şimdi Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, ben bu kanun teklifinin tamamına karşıyım, çekilmesini istiyorum ama maddeler görüşülünce de buradaki yaman çelişkileri de gündeme getirip görülmesinin faydalı olacağını düşünüyorum. Biraz evvel 24'üncü maddeyi konuşurken söyledim, bu barınaklara yalnızca köpekler alınmayacak; merkep, at gibi hayvanların da alınacağını ifade edince bazı arkadaşlar homurdandılar. Anladığım kadarıyla bu kanun teklifini okumamışlar çünkü bakın, maddede "Düzenlenen suçlara konu olan ve 24'üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür." diyor. Okuması olan, bunu okuduğu zaman, bunun içinde sahibi tarafından iyi davranılmayan tüm hayvanların bakımevine gideceğini anlar.

OKAN KONURALP (Ankara) – Okumaları yoktur belki ya.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu durumda, böyle bir düzenlemenin gerçekleştirilme olasılığı zaten yok. Köpekler için barınağın sürdürülebilirliği, sürekli olarak orada olabilmeleri sorun olduğu gibi, diğer hayvanların da barınaklara alınması yönündeki düzenleme "Sahipleninceye kadar." diyor. Şimdi, buradaki hayvanın sahiplenilmesi olgusunun açıklığı yok. Bu madde, tamamen geri çekilmeli ve bu maddedeki bu tanımlama, düzenleme kesyapıştır olmuş -Google'daki gibi- diğer kanunundan herhâlde

alıntı yapılmış; bu, içerik olarak doğru değil. Ayrıca, bu gönüllülerle ilgili neden bu kanunda böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyuldu da "hayvan koruma gönüllüsü" ifadesi çıkarıldı? Yani gönüllünün bu konuda katkısını sağlamak yerine, kanundan onların tanımını bertaraf etmenin buradaki düzenlemeye ne katkısı var? Teklif sahibi bu iki konuya bir açıklık getirirse memnun oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Sarıbal, siz tekrar söz mü istiyorsunuz?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bu maddeyle ilgili…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – E, konuştunuz, siz konuştunuz ya.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tamam Başkanım.

ELİF ESEN (İstanbul) – Benim söz talebim vardı Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Vereceğim arkadaşlar, buradan görüyorum, önce Komisyon üyesi arkadaşlarımıza bir söz verelim.

Sizin bir açıklamanız olacak mı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Evet, var Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – İlhami Bey çıktı mı?

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ikide bir: "Kanunu okumadınız." Hep susuyoruz, susuyoruz ama biz kanunu sizden çok daha iyi okuduk, aslında kanunu okumayan sizlersiniz. İlhami Bey herhâlde çıktı… Şimdi, -sonraki madde de var gerçi- "Gönüllü kuruluşlardan, gönüllülerden birisi hayvana işkence yaparsa onları niye çıkardınız, cezası yok mu?" falan dedi. 28/A beşinci fıkra: "14 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis…" diyor, burada "Gönüllüler istisnadır." diye ben bir hüküm göremedim. Zaten eski kanunda değişikliğe gidiyoruz biz, kanunu toptan değiştirmiyoruz, yeni bir kanun ihdas etmiyoruz arkadaşlar. Kanunu gerçekten okuyun. Üç gündür öldürmeyle başlıyorsunuz, soykırımla devam ediyorsunuz, katliamla sonlandırıyorsunuz. Gerçekten…

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kanun teklifi onu içeriyor, başka bir şey yok ki bu kanun teklifinde ya.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Hayır, hayır, onu siz söylüyorsunuz. Biz kesinlikle "sahiplendirme" diyoruz, "yaşatma" diyoruz, "Barınaklarda barınsın." diyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Nasıl barındıracaksın o kadar hayvanı! Arkadaş, gerçekçi olun, samimi olun ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Mertoğlu, tamam mı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ha, bir de Başkanım, Ömer Fethi Bey'in dediği düzenlemede herhangi bir değişiklik yok zaten, o madde eski kanundakiyle aynıdır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – E, tamam, ben de onu diyorum, bakımevine nasıl koyacaksınız…

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Sayın Başkanım…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun, bir sataşma mı var, ne var? Ne için söz istediğinizi söyleyin. Çünkü biz Komisyon üyesi olmayanlara bir kez söz veriyoruz. Bir sataşma varsa onu söyleyin.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Şöyle: Az önce iddiasında bulunduğum düşünce bir yerde eksik kaldı, buna ilişkin bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim, üstat, yok, teşekkür ediyorum.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – O hâlde öbür…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir dahaki sefere yani bir sonraki maddede tekrar söz alırsınız.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Hayhay.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Akın, buyurun

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Evet arkadaşlar, 11'inci maddeyi görüşüyoruz. Şimdi, bu maddede, aslına bakarsanız, biraz önce sevgili Sezgin Tanrıkulu da söyledi bir değişiklik yapıldığını. Biliyorsunuz, 5'inci maddeyi konuşurken olumlu bir gelişme olacağını varsayarak, ötanazinin kalkacağını varsayarak bir açıklama yapmıştık. Ancak ara verilip tekrar gelindiğinde önerge içerisinde zaten mevcut ötanazinin nasıl olacağı, daha doğrusu zor koşullarda olan hayvanların, artık yaşama imkânı olmayan ve bulaşıcılığı olan hayvanların öldürülmesi meselesiyle ilgili nasıl bir şekilde olacağı belliydi. Ancak yasa tekrar güncellendi ve bu yasa güncellenirken aslında bizim arzu etmediğimiz bir şekilde mevcut yasada var olan duruma ilaveten bir şey koyuldu. Koyulan da çok belirsiz ve soyut olduğu için birçok hayvanın o çerçevede yetkili, yetkisiz insanlar tarafından öldürülmesi tehlikesi var. Şu anda biz bu yasayı görüşürken gecenin saat dört buçuğunda hayvan hakları temsilcileri korkunç tedirginler, mevcut durumun çok daha ağırlaştığını, değişmediğini, ötanazinin çok daha ağır bir şekilde kullanılacağını düşünüyorlar. Dolayısıyla bu yasak kalkmadı, aktif bir şekilde, hatta genişletilerek yürürlüğe sokulmuş gözüküyor.

Şimdi sevgili Başkan söylüyor, 28/A maddesinden şu kavram çıkarılmış, deniyor ki: "'Hayvan koruma gönüllüsü' kavramı varken daha önceki maddede bu kavram çıkarılmış." Niye çıkarılıyor? Bizim gördüğümüz durum şudur: Türkiye'de yirmi yıldır, AKP iktidarı döneminde aslında hayvanlarla ilgili sağlıklı hiçbir çalışma yapılmamıştır, yasa uygulanmamıştır ancak tek gerçek vardır, hakikat vardır, o da Türkiye'de çok yaygın bir şekilde hayvan gönüllüleri vardır, bu konuda kurumlaşmış yapılar vardır ve gerçekten federatif hâle gelmişlerdir. Ben bile aslında son üç dört aydır bu tartışmalarla Türkiye'de ne kadar yaygın hayvan koruma ilişkisinin olduğunu, koordinasyonunun olduğunu, platformunun olduğunu görmüş durumdayım. Dolayısıyla benim gördüğüm hakikat şudur: Hayvan hakları gönüllüleri olmasaydı, Türkiye'de şu anda mevcut sokaktaki hayvanlarımızın birçoğu telef olmuştu ya da iktidar tarafından ihmal edilerek öldürülmüş veya kaybedilmiş olacaktı. Dolayısıyla mevcut durumda bu kadar aktif, bu kadar gönüllü varken bu gönüllüleri mevcut yasanın dışına çıkararak güvencesiz hâle getirmek, hatta riskli hâle getirmek kabul edilecek bir şey değildir. Hayvan gönüllüleri bu konuda tereddütlüdür. Yasanın toplamına baktığımızda her madde birbiriyle bağlantılı olarak sorunludur. Bir bütün olarak değiştirilmesi gerektiğinde ısrar ediyoruz. Bu ısrarımızın gerekçesi soyut bir şey değildir, inatlaşmak değildir, öfke değildir, kendi fikrimizin kabul edilmesi değildir, gerçeklerle uyuşmayan bir yasa teklifi karşısında hakikati anlatmaktır. Bu hakikat meselesi, aynı zamanda bizim görüşümüz olduğu kadar hayvan hakları meselesi için gönüllü olarak mücadele edenlerin de sözüdür ve görüşleridir. Buradan tekrar kendilerine bu mücadeleyi bu kadar etkili bir şekilde yürüttükleri için teşekkür ederim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Bitireceğim.

Gerçekten, Türkiye'deki hayvan hakları gönüllüleri diğer ülkelerden çok daha farklı olarak Türkiye'nin toplumsal, siyasal kültürüyle buluşmuş, birlikte yaşamanın, sokaktaki canlılarla birlikte yaşamanın ne kadar kıymetli olduğunu bilen insanlar topluluğu hâline gelmiştir. Buradan bir kez daha… Gerçekten bu yasadaki bu durumun kaldırılmasının yanlış olduğunu düşünüyorum. Yasanın bir bütün olarak, hem ötanazi bakımından hem de yaşamın, hayatın sürdürülüş biçimi bakımından çok yanlış olduğunu bir kez daha söylemek istiyorum. Yasanın geri çekilmesi talebimizi tekrar ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum Sayın Akın.

Evet, Sayın Barut, siz söz talebinizi devrediyorsunuz.

Okan Bey'e mi?

AYHAN BARUT (Adana) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, aynı zamanda teşekkür ederim Sayın Barut.

Şimdi, az önce Sayın Ömer Çelik yapmış olduğu basın toplantısında bu günü ve perşembe gününü de dâhil edersek neredeyse toplamı yetmiş -iki saate ulaşan bu Komisyondaki görüşmelerimize atfen- "Ortak akılla çözüm bulacağız." ifadesini kullanarak dün yapılan ve özellikle 5'inci maddede yapılan değişikliğe atıf yaptı. Sadece tek bir cümle üzerinden bile değerlendirildiğinde bu "Ortak akılla çözüm bulacağız." cümlesi, keşke bütün burada sürdürdüğümüz görüşmelerin bütününü, tamamını ama çok daha önemlisi bu yasa teklifinin Meclis gündemine geliş sürecini de kapsayacak bir şekilde sürdürülseydi ve meseleye buradan bakılsaydı. Israrla ve ısrarla, saatlerdir, günlerdir ve bu teklifin Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine geleceğini duyduğumuz, işittiğimiz tarihten bu yana hep bir ortak akıl arayışında olduk. Hatta dün itibarıyla de burada muhalefet milletvekilleri olarak, muhalefet partilerinin milletvekili olarak yasayı çekmeniz ve ekim ayı itibarıyla da yeniden bütün paydaşların fikirlerinin ve düşüncelerinin alınarak, değerlendirmelerinin alınarak meseleye yeniden bakılması gerektiğinin talebini dile getirdik; olmadı. Şu anda bir yasa görüşmesinin finaline doğru yaklaşıyoruz. Belli ki bir nedenden dolayı -dün de ifade ettiğim- birçoğunuzun içine sinmese bile, birçok AK PARTİ'li milletvekili arkadaşımız kendi iç dünyasında bu yasa teklifinin öne çıkan, tartışma yaratan maddelerini kabullenmeyecek olsa bile belli ki parlamenter çoğunluğunuza dayanarak bu yasa teklifinin Genel Kurula geçiş sürecini de tamamlamış olacaksınız. Ama dediğim gibi, Ömer Çelik'in tek bir cümlesi üzerinden bile baktığımızda… Gönül isterdi ki geniş tabanlı, geniş mutabakata dayalı, her türlü fikrin ve düşüncenin özgürce ifade edildiği bir ortamın sonucunda hazırlanmış ya da hazırlanmaya çalışılmış bir yasa teklifini burada değerlendiriyor olabilseydik, olmadı ve ben de bu duygularla hâlâ bir şansımızın olduğuna, bu yasa teklifinin bugün şu an itibarıyla bile geri çekilerek en geniş mutabakata dayalı, en özgür tartışmanın yapıldığı bir şekilde yeniden ele alınması gerektiğine duyduğum inancı huzurlarınızda ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler Sayın Konuralp.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Demek ki ortak aklın bir karşılığı yok, her yerde…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Esen, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli Komisyon üyeleri, şimdi, dün gece de geç saatlere kadar buradaydık, bugün de devam ediyor hem insanların hem de hayvanların canlarının korunmasıyla ilgili bu kanun teklifi. Şu anda artık yamalı bohçaya dönen bu kanun teklifinin usul ve esas anlamında da sıkıntılar barındırması, sorunlu olması sebebiyle ben inanıyorum ki AKP'li ve MHP'li milletvekili arkadaşlarımızın da birtakım huzursuzlukları oluştu ve gerçekten burada bir ortak mutabakat… Yani hayat söz konusu, can söz konusu, devletler yaşatmak için vardırlar. Ben bu teklifin geri çekilmesinin ve üzerine gerçekten hassasiyetle, istişareyle ve ortak akılla eğildikten sonra tekrar sonbaharda yeniden daha makul önerilerle geri getirilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Yani karşılıklı konuşmalar hâlinde ilerliyor diyemeyeceğim -bir yandan da aslında olması gereken o ama- neredeyse bir monolog hâlinde ilerliyor ve biz sorularımızı soruyoruz, önerilerimizi getiriyoruz ama kanun teklifini getiren milletvekili arkadaşlarımızdan bunların makul cevaplarını ya da "Siz burada bunu yanlış anlamışsınız, bizim burada maksadımız şuydu." gibi gerçekten altı dolu, içi dolu, bizleri de sorduğumuz soruların cevaplarıyla mutlu eden, memnun eden, tatmin eden cevaplar duyamıyoruz. Öyleyse burada bir sıkıntı var, gerçekten var. Sizlerden rica ediyoruz, ne olur hem merhametle düşünün hem de akılcı düşünün ve bu önerilerimize kulak asın. Burada sıkıntılar var, hep beraber oturalım, gönüllüler de otursun, biz gönüllülerden aldığımız bilgileri sizlere aktaralım, gelen bilgileri aktaralım, Barolar Birliğinin çok kıymetli bir önerisi var, onu da dikkate alalım. Cezai müeyyide çok önemli yani bu cezai müeyyidelerin güncellenmesi, cezai müeyyidelerin hem bu sistemin işlemesi anlamında hem de yanlış uygulamaların yapılmaması anlamında son derece önemli katkıları var. Sizlerden bunu rica ediyoruz, lütfen sesimizi duyun. Yani biz burada bir monolog yaşamayalım ya da biz burada bir masa tenisini duvarla yapıyormuş gibi hissetmeyelim. Yani sizden bizi muhatap alan makul cevaplar bekliyoruz. Bizler sizin milletvekili arkadaşlarınızız, aynı seviyedeyiz, aynı şeyi konuşabiliriz, ortak akıl üretebiliriz. Niçin buna böyle duyarsız kalıyorsunuz, bunu da çok anlayabilmiş değilim çünkü çok büyük sıkıntı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen tamamlayın.

ELİF ESEN (İstanbul) – Bitiyor.

Bakın, bu sadece sokakta sahipsiz olan hayvanlar için değil, elbette onların saldırgan olanları vardır ama masum olanlarının da canlarını korumak amacıyla… Nasıl cinayet işleyen, şiddet uygulayan insan ile günahsız, tertemiz, iyi niyetlerle topluma fayda üretmek üzere çalışan, gayret gösteren insan bir değilse hayvanlar da böyle, lütfen hepsini bir tutmayalım ve lütfen sokaklarda güvenle dolaşmak isteyen çocukların, yaşlıların, toplumda zarar görmemek için yakınan insanların da yakarışlarına kulak asalım çünkü bizim üreteceğimiz akılcı çözümler o insanların da toplumda güvende yaşaması için son derece önemli olacak. Bu tek taraflı bir yasa değil.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlandı.

Şimdi, 2'si aynı mahiyette olmak üzere toplam 4 önerge var, okutup işleme alacağım.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer	İlhami Özcan Aygun	Bekir Başevirgen
Niğde	Tekirdağ	Manisa
Ayhan Barut	Orhan Sarıbal	Barış Karadeniz
Adana	Bursa	Sinop

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, şu anda aynı mahiyetteki 2 önergenin 1'incisinin gerekçesini mi okutuyorum:

Gerekçe:

Burada esasen maddenin ve cezaların kapsamı genişletiliyor gibi görünse de hayvanlara karşı işlenen suçlardaki esas sorun cezalarının tespiti, takibi ve uygulamadaki yetersizliklerdir. Denetlemelerin daha sık yapılması, sivil toplum örgütlerinin yasa yapım süreçlerinde daha etkin olmaları, kolluk kuvvetlerinin bu konuda bilgilendirilmesi, eğitilmesi, şikâyet mekanizmalarının kolay ve ulaşılabilir olması gibi düzenlemelerle ancak cezaların uygulanabilirliği artırılabilir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 2'nci önerge sahibi konuşacak mısınız, gerekçeyi mi okutalım arkadaşlar?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Konuşacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, yine, yapılan düzenlemede diğer maddeleri de dikkate aldığımızda bir eksiklik var, şöyle: "Sahibi tarafından işlenen suçlar da dâhil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi hâlinde soruşturma yapılması Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri tarafından cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır." diyor. Bu, daha önceki düzenlemede de var ancak bu kanunun bütününe baktığımız zaman -belediyelerin bu anlamda yetkilendirildiği- barınakların oluşturulması, hayvanların orada tutulması, toplanması gibi sorumluluklar belediyeye veriliyor. Öyle olunca yalnızca "Tarım ve Orman Bakanlığı" ifadesi 2004 yılında, tüm yetkilerin merkezde toplandığı dönemde belediyelerin elinden alınan yetkileri kapsamasından dolayı buradaki yapılacak düzenlemede belediyenin buraya eklenmesi gerekir çünkü toplamayı, bakmayı sorumluluğu belediyeye yüklüyorsunuz ancak bununla ilgili soruşturma açma yetkisini Tarım ve Orman Bakanlığı il veya ilçe müdürlüklerine bırakıyorsunuz. Bu, bir çelişkidir. Eski yasada aynen korunması yerine, buraya belediyenin eklenmesi yönünde ilgili teklif sahibinin bir değerlendirme yapmasında fayda var.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Belediye hem yetkili hem de şikâyetçi olacak öyle mi?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Canım, burada siz diyorsunuz ki: İşlenen suçlar suç işleyen varsa, o konuda Tarım ve Orman Bakanlığını yetkili kılıyorsan barınağı da Tarım ve Orman Bakanlığına yaptır.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bütün yetki belediyede zaten.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, teşekkür ederiz.

Sayın Gürer, başka var mı?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yani bu maddenin, ben belediyeler bölümünde de söyleyeceğim… Şu anda Türkiye'de bir sakatlık var. Belediyelerin 2004 yılında gıdayla ilgili denetim yetkisi alındı, Tarım ve Orman Bakanlığına devredildi, il veya ilçe müdürlükleri eliyle yürütülüyor; zabıta gidiyor, tarım ilçe müdürlüğünden adam gelsin diye bozuk tavuğun başında bekliyor. Bu, o dönem çıkarılan kanunların bir yansıması, eğer yetkilendirme veriyorsanız şikâyet hakkını da belediyeye tanımak durumundasınız.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Belediye barınak yapmadı, belediye diyecek ki "Ben barınak yapmadım…"

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Şu anda Arnavutköy Belediyesinin topladığı canlarımızın öldürüldüğü yönünde görüntüler var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar…

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Arkadaş, benim söylediğim, "Buna ekleyelim." diyoruz.

Herhâlde beni dinlemiyor Sayın Vekil.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yani öldürülmüş ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, teşekkür ederiz arkadaşlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yani Tarım ve Orman Bakanlığının yetkisini belediyelerle paylaşmasıyla ilgili bir düzenleme öneriyoruz, bunu da mı anlamıyorsunuz arkadaşlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz Sayın Gürer, sağ olun.

Arkadaşlar, aynı mahiyetteki 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler reddedilmiştir.

Şimdi, 3'üncü önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"5199 Sayılı Kanunun 28/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan "beş yıldan on yıla" ibaresi "yedi yıldan on beş yıla" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "altı aydan dört yıla" ibaresi "dört yıldan on yıla" şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan "altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere" ibaresi "beş yıldan on beş yıla kadar hapis ve iki yüz günden az olmamak üzere" şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan "altı aydan üç yıla" ibaresi "üç yıldan beş yıla" şeklinde değiştirilmiştir."

Şerafettin Kılıç

Antalya

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçiyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddeyle hayvanlara yönelik kötü muamele, şiddet, saldırı ve işkencenin önüne geçilmesi, hayvanlara eziyet edenlere verilecek cezaların caydırıcı olması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Madde 11- 5199 sayılı Kanunun 28/A maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "altı aydan dört yıla kadar" ibaresi "üç yıldan beş yıla kadar" şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan "altı aydan üç yıla kadar" ibaresi "iki yıldan dört yıla kadar" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut sekizinci fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sahipli veya sahipsiz hayvanlara karşı işlenen suçlarda faillere iyi hâl indirimi uygulanmaz.

Sahipli veya sahipsiz hayvanlara karşı suçu tespit edilenler eğitim ve sağlık kuruluşlarında görevlendirilemez, istihdam edilemezler. “

“Sahibi tarafından işlenen suçlar da dâhil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi hâlinde il hayvanları koruma kurulu, Tarım ve Orman Bakanlığı İl/İlçe Müdürlükleri, İl/İlçe Emniyet Müdürlükleri ile sokak hayvanlarını koruyan gönüllü birliklerin şikâyetleri üzerine soruşturma başlatılır. Suçüstü hâlinde ise şikâyete gerek olmaksızın soruşturma genel hükümlere göre yapılır.

Turan Yaldır

Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önerge sahibi burada yok, gerekçeyi okuyalım:

Gerekçe:

Maddeyle yapılan düzenleme kapsamında ötanazi işlemi yasal hâle getirilmeye çalışıldığından ve tarafımızca teklifin 5’inci maddesinin çıkarılması doğrultusunda Komisyona verilen önerge de dikkate alındığında teklifin 11’inci maddesinde yer alan “ikinci ve üçüncü” ibarelerinin ötanaziye atıf yaptığı gerekçesiyle çıkarılmasını uygun buluyoruz. Tedavisi mümkün olmayan hastalık veya bulaşıcı salgın dışında yetkili kurulların bilimsel görüşü haricinde öldürme işleminin asla kabul edilemez olduğunu tekrar vurguluyoruz. Önerge kapsamında hayvanlara karşı işlenen işkence, öldürme, tecavüz ve benzeri gibi suçlara ilişkin iyi hâl indirimi ya da adli para cezasına çevrilme uygulamalarına son verilerek suçlunun ıslahı için hapis yatmasını zorunlu kılacak bir düzenleme yapılması amaçlanmaktadır. Bu suçları işleyenlerin eğitim ve sağlık kuruluşlarında da çalışmalarını önleyecek tedbir alınması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi oylarınız sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge reddedilmiştir.

11’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11’inci madde kabul edilmiştir.

12’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 5199 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde yer alan “3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu” ibaresi “5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Sarıbal, buyurun efendim.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyon üyeleri bir anda boşaldılar ama biz görevimizi yerine getirelim.

Şöyle: Bu 12’nci madde bir uyum maddesi; bazı kanunlar çıkacak, onun yerine var olan 2010 yılı kanunu girecek ama tabii, hızlıca ilerlemeye başladı süreç. Şunun adını doğru koymamız gerekiyor: Büyük bir çaba sarf edildi, sarf ediliyor.

Derdimiz çok açık, “sokak hayvanları” dedikleriniz ya da “sahibi olmayan hayvanlar” olarak adlandırılanlar, diğer bir deyimle, belirli kesimler tarafından “başıboş hayvanlar” olarak adlandırılanlar doğanın bir parçası, doğal dengenin de bir parçası. Yine, öbür tarafta, “gönüllüler” dediğimiz insanlar bunların can dostları ve bugün yaşanan sorunların daha da büyümesini engelleyen temel faktör bunlar, sistemden çıkarılmamalı. Bütün bunları göz önüne aldığımızda, bu hayvanların toplanıp bütününün barınaklara hapsedilmesini, orada ölüme terk edilmesini hiçbir şekilde kabul etmiyoruz; bu olacak iş değil. Gerçekten nereden bakarsanız bakın, bu kadar hayvanı, hem de doğanın bir parçası olan, doğal

dengenin bir parçası olan, insanların sosyal yaşamının bir parçası olan "sahipsiz" dediğimiz, sokakta, mahallede, apartman kenarlarında, parklarda aslında sahibi olan bu canlıları, doğada, tarihte, kültür yapımızın içerisinde bekçi ve koruma görevi ve sorumluluğu olan ve bunu yerine getiren bu hayvanları bu şekilde ölüme terk etmeyi kesinlikle kabul etmiyoruz; bu doğru değil. Bu yasa eğer Komisyondan çıktığı gibi Parlamentoya gelecek olursa bu yüzyılda, dünyanın geldiği bu noktada, zaten sürekli gözyaşıyla, sürekli katliamlarla, sürekli insanları öldürmekle, sürekli kadın cinayetleriyle, sürekli ölümlerle, sürekli kan, şiddet, gözyaşıyla sulanmış bu topraklar, yeniden yeni bir katliam süreciyle aslında ne kadar da ölümden beslendiğini, ne kadar şiddeti sevdiğini, ne kadar şiddetten yana olduğunu ortaya koyacaktır. Kaldı ki…

Sayın Başkan, özür dilerim, bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Estağfurullah, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ya, toplumu böyle karpuz gibi ikiye böldük. Oysa, uzun zamandır ne diyoruz? "Toplumsal barışa ihtiyacımız var." diyoruz, "Bir arada olmaya ihtiyacımız var." diyoruz, "Yeni ayrışmalar değil, bizi bir arada tutacak toplumsal değerlere ihtiyacımız var." diyoruz ama âdeta Parlamentoda da Mecliste de bu konuda hayvan sevenler, "Hayvanları yaşatalım." diyenler ile "Hayvanları öldürün." diyenlerin açık bir yönetim tarafından ayrıştırıldığı, birilerine kolaycılık, birilerine zorluk yaşatıldığı bir tarihsel dönemi yaşadık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Pardon, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlar; kısaca, gerçekten bu kanun, benim bu Parlamentoda gördüğüm "ölüm" kelimesinin en çok geçtiği ve hayatımızın parçası olan köpekleri âdeta katletme yasasıdır. Bakanlık yetkilileri şöyle bir dönün, bir bakın kendinize; yirmi yıldır, 2004 yılında çıkan yasa, 2020 yılında bazı maddeleri değiştirilen yasa, 5199 sayılı Yasa, kim bunun sorumlusu? Kim, niye yapmadı? Neden bununla ilgili bir tek ama bir tek kelime söylenmez? Neden bununla ilgili bir gerekçe ortaya konmaz? Ya, bir şey deyin; "Savaştaydık." deyin, "Uzaydaydık." deyin, "Başka bir yerdeydik." deyin, "Bu ülkeyi unuttuk." deyin, "Başka işler yapmaktan buna zaman kalmadı." deyin ama bugün geldiğimiz noktada bu hayvanları öldürmeyi doğru bulmuyorum, gerçekten doğru değil. Ben -meslektaşımızsınız- biliyorum ki sizin vicdanınız öyle değil, biliyorum ki tek bir köpeğin ölmesine, öldürülmesine razı değilsiniz; buna ben inanıyorum, arkadaşlarımın da öyle düşündüğüne inanıyorum. O zaman bizi bağlayan ne, bizi sınırlayan ne? Çok şey geçmiş değil, Bu Komisyondan bu kanun da çıkabilir ama Parlamento süreci var, bunu Parlamentoya getirmeyin, bu şekilde kalabilir, en azından tartışılmış olur. Eğer gerçekten sorunu çözmek istiyorsanız tekrar tekrar bir araya gelelim, gerçekten toplumsal meseleye dönüşmüş bu sorunu hep birlikte çözmek için yeni bir yol, yeni bir çözüm üretelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, söz talebi var Sayın Mertoğlu'nun.

Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Mertoğlu durdu, durdu, en sonunda bakalım cevap verecek mi bizim az önceki maddeye!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; İlhami Bey, az önce yoktun sen. Az önce, gönüllülerin cezai müeyyideden uzaklaştırıldığını söylemiştiniz İlhami Bey. Aynı kanunun içerisinde, 28/A'da hayvanlara kötü muamelede bulunan, işkence eden, eziyet eden bütün herkesin iki yıldan dört yıla kadar hapisle cezalandırılacağı hükmü zaten var. Burada gönüllülerin istisna tutulduğu…

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Gönüllüleri…

HARUN MERTOĞLU (Rize) – O onu kapsıyor bir kere.

Şimdi, hep aynı şeyi söylüyoruz: "Ölüm, ölüm, ölüm." Şimdi, şeyden bir tarattırdım ben, Orhan Hocam, "ölüm" kelimesi kaç yerde geçiyor diye tarattırdım. Kanunda 14 yerde geçiyor ama o "ölüm" sadece "Bölüm"ün "B"siyle beraber geçiyor; sadece bir yerde geçiyor, o da "Gebe kalmış hayvanların doğum yapması, yavruların dört aylık olması beklenir. Bu hayvanların ölümü hâlinde…" şeklinde. Siz, bütün arkadaşlar konuşmaya başladığınızdan itibaren "ölüm, ölüm, ölüm…" Sadece bir yerde geçiyor.

OKAN KONURALP (Ankara) – Yasanın ruhundan bahsediyoruz biz, illa "ölüm" diye geçmesi şart değil.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ya, yasanın ruhundan bahsediyorsunuz!

Şimdi, arkadaşlarımız söylediler, tekraren bir daha söyleyelim arkadaşlar: Bizim niyetimiz, derdimiz…

Şimdi, arkadaşlar konuşuyorlar, ayrılıyorlar, "Cevap alamıyoruz." diyorlar, soru sormuyorlar. "Bu kanunu niye getirdiniz?" Sezgin Bey burada mı?

AYHAN BARUT (Adana) – Vallahi üç gündür…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Üç gündür soru soruyoruz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ne sordunuz?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Arnavutköy Belediyesinde köpekleri toplayıp niye katlettiler bugün, cevap verin.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Şikâyet edin.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sizin, AKP'nin belediyesi.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Hayır, şikâyet edin. Nerenin belediyesi…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Tamam, cezai uygulama yapacak mısınız?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Hayır, nerenin belediyesi…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İki yıl ile dört yıl ceza verecek misiniz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ya, onu mahkemeler verecek, ona biz karar veremeyiz ki. Siz az önce…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – "Soru sormuyor." diyorsunuz, sorunca da…

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Hayır, soru sormuyor… Siz belediyeyi şikâyet edin. Ben ayırmıyorum ki belediyeyi, AK PARTİ'si, CHP'si, DEM PARTİ'si diye, öyle bir ayrım yapmıyorum ben. Siz şikâyet edin, şikâyete bağlı bir suç da değil aslında.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Ya, siz sorun görüyor musunuz, onu soruyorum ben. Niye siz yaptırım uygulamıyorsunuz? Biz şikâyet edeceğiz zaten, siz niye bir şey yapmıyorsunuz, sorumuz bu.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İktidar değil misiniz? İzliyorsunuz işte katliamı.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Allah'ım, Ya Rabb'im!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – "Ölüm, ölüm, ölüm" işte görüyoruz, öldürüyorsunuz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sizin derdiniz başka arkadaşlar.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ne?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Mertoğlu…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Derdimiz ne?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sizin derdiniz ne söyleyeyim mi?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Söyle.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sizin birkaç arkadaşınız da bunu itiraf etmiş zaten. Siz "Gezivari bir kalkışma inşallah burada çıkar." demediniz mi?

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Ya, siz zaten kaosu…

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Onu diyen sizsiniz. Sizin derdinizin insan olmadığı zaten belli de, hayvanlar da değil yani.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hayvan haklarını savunuyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Mertoğlu, çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, toplantıya on beş dakika ara veriyorum.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 18.19

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.42

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)

SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)

KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kıymetli arkadaşlarım, tekrar teşekkür ediyorum.

Toplantımızı açıyorum.

Söz talebi mi var Sayın Gürer?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Evet.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, yetmiş altı dakika AnadoluJet'i, AJet'i geçtiniz gecikmelerde.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz efendim, sağ olun.

Buyurun efendim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, madde 12'de, mevcut metinden farklı olarak 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'yla ilgili ekleme yapılmış.

Bu vesileyle bir konuyu gündeme getirmenin yararlı olacağını düşünüyorum. 13 Haziran 2010 tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı tarafından bu kanun çıkarılmıştı. Burada gıda ve yem bir arada değerlendirilmiş, insan için tüketilen gıda, hayvan için tüketilen yem, birlikte ele alınmış. İçinde bulunduğumuz koşullarda Türkiye'nin gereksinim ve ihtiyacı, gıdanın ayrı, yemin ayrı bir kanunda değerlendirilip yeniden gündeme alınması… Çünkü gıdada ciddi sorunlar yaşanıyor, ne yediğimizi, ne içtiğimizi bilmez hâle geldik; taklit, tağşiş ürünler piyasada cirit atıyor, merdiven altı üretimlere yol verildi, insan sağlığı bu açıdan risk altında. GDO'lu yemlerle beslenen hayvanların insanlar tarafından tüketilmesiyle ortaya çıkan sorunlar var. Sütsüz peynir tüketiyoruz, bunun yanında kaymakta dahi süt yok artık. Hilenin girmediği ürün sayısı az, ekonomik krizin etkisiyle yurttaşlar verdikleri parayla aldıkları ürünün içeriğini dahi bilmiyorlar çünkü belediyelerin laboratuvarlarının kapatılmasıyla gidip de bir yerde tahlil yaptırma şansları yok. Her alanda fahiş fiyatı Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı yarattı; bunun için de gıdaya yönelik kanuni düzenlemenin ayrıştırılması gerektiğini ve hayvan yemi ile insan gıdasının bir kanunda olmasını doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum.

Gıdada yaşadığımız sorunların başında gıda güvenilirliği de risk altında, 21 üründe arz açığımız var. Türkiye, ithalata dayalı bir anlayışa doğru hızla sürükleniyor, bu süreç doğru yönetilmiyor. Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda bu konuyu da bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Buğdaya verilen alım fiyatı ne yazık ki enflasyonun çok altında kaldığı gibi tarım girdilerinin de yüzde 54 olduğu bir ülkede yüzde 12,1'lik bir artış alanda büyük tepki çekmeye devam ediyor. Arpada yüzde 3'lük artış var, mısırın ne olacağı belirsiz, şeker pancarının alım fiyatı her yıl avans olarak ocak ayında açıklanırken ortada fiyat yok.

Tarımın sorunlu olmasının yanında, gıdanın da içerik olarak taklit, tağşişle ilgili açıklanmayan veriler ışığında sorunlu olduğunu düşünüyorum. Bunlara yönelik bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç olduğunu belirtiyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Gürer, teşekkür ediyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Aygun, buyurun efendim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, az önceki konuşmacımız Sayın Ömer Fethi'nin de ifade ettiği gibi, Gıda ve Yem Kanunu beraber olunca Tekirdağ'da, tabii ki biz de bazı sorunları yaşadık. Geçtiğimiz günlerde Tekirdağ Limanı'ndan, yurt dışından GDO'lu mısır ithal ediliyor, ondan sonra bu GDO'lu mısırlar gıda sanayisinde, evet, işleniyor. Tespit de var ama o gün bugündür daha hiçbir şey olmadı. Bakanlık müfettiş gönderdi, Sayın Bakana Komisyon toplantısında da ifade ettik, dedik ki: "Kapanmaz." Yine, yargı yolu sürüyordu ve -hangi sanayicilerin- gıda sektöründe hangi fabrikalarda bunların işlendiğini de bizler biliyoruz, aslında yetkililer de biliyor. Yani insan sağlığının bu kadar ucuz olduğu bir başka ülke ben görmüyorum. Yani sınırlarımız kalbur olmuş ve kime, nasıl güveneceğiz, anlamış değilim. Tağşişli etleri de yedik, peynirleri de yedik ve Bakanlık uzun süreden beri tağşişli ürünleri zaten yayınlamıyor ve bunlara da ödül veriyor. Aynı şekilde, siz, GDO'lu mısırların hayvan yemi olarak girişi için ithalat izni veriyorsunuz, bunları sistemde birileri oynuyor veya nasıl yapıyorsa yapmışlar; bu ürünler havan yeminde kullanılacağı yerde -çocuklarımıza- nişasta veya mısır şurubunda hepimiz kullanıyoruz.

Ben buradan Sayın Bakan Yardımcıma da sesleniyorum, kendileri belki konudan haberdardırlar: Gelinen noktada üstü kapatılmasın, vebali hepimizin üzerinde var. Birileri yanlış yaptıysa o yanlış yapanların cezasını çekmesi lazım, insan sağlığı bu kadar ucuz olamaz, burada hayvanların sağlığının canlı kalması için mücadele verirken, burada yine, yem ve gıdayla ilgili maddede bunu dile getirmek istedim.

Arkadaşlar, yanlış insanlar varsa bu yanlış insanları da bizim, toplumdan ayıklamak boynumuzun borcu. O, gidip gariban vatandaş çocuğuna bir tatlı alabilir, mısır şurubundan yapılmış değişik bir ürün alabilir; bu ürünlerde kullanıldı, altını çiziyorum, kullanıldı. Tespit de var ama -kaç ay oldu- aşağı yukarı iki ay oldu herhâlde, iki aydan bugüne daha bir arpa boyu yol almadık. Müfettişler geldi, Sayın Bakan dedi ki: "Her şey kontrol altında." Ben de merak ediyorum, ne kontrol altında? Sayın Başkanım biz ne hayvanların hakkını savunabiliriz, bırakın hayvanları, insanların şu andaki sağlığını burada savunamıyoruz, kimlere kalmış, ben merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlandı.

Madde üzerinde aynı mahiyette olmak üzere 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer	İlhami Özcan Aygun	Bekir Başevirgen
Niğde	Tekirdağ	Manisa

Ayhan Barut	Orhan Sarıbal	Barış Karadeniz
Adana	Bursa	Sinop

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 1’inci önerge sahibi olarak Nejla Hanım, konuşacak mısınız?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Evet Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun efendim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, keşke bugün tarımla ilgili sorunları, çiftçilerin problemlerini, işsizliği, yoksulluğu konuşup çıkış yollarını hep birlikte arasaydık. Bugün ülkede yaşanan ekonomik çöküşün içinde insanlar çaresiz, imkânsız, hayalsiz, yarınsız bırakıldığı için dolaylı yollarla ölüme terk edilmişken bir de hayvanlar için öldürme konusunu keşke konuşmuyor olsaydık. İnsanlara özgürce yaşam alanları bırakmadınız, hayvanlar için özgürce yaşayacakları alanları konuşuyoruz, bunu da normal görmemeniz, hak görmemeniz artık çok tabii geliyor bize.

Bakın, biz bu konuyu görüşürken bana yüzlerce mesaj geldi Mardin’den, Mardin halkından. Mardin’de yine halkın “Dehak” dediği DEDAŞ -zalim Kral Dehak’ı, Babil Kralı Dehak’ı ve bu Kralın zulmünü bitirip özgürlük ateşini yakan demirci Kawa’yı bilir misiniz yani her zalimin zulmüne son verecek demirci Kawalar vardır biliyorum- zulmü tüm hızıyla maalesef devam ediyor. Şimdi Mardin’de, Urfa’da gündüz sıcaklıklar 50 dereceyi aşıyor bazen. Su olmadan bu sıcaklıklarda yaşamak mümkün müdür, elektrik olmadan oralarda yaşamak mümkün müdür soruyorum size? Değil tabii ki. Ama DEDAŞ şu an halkın trafolarını sökerek, elektrik kesintilerini on saat, on dört saati aştırarak müthiş bir mağduriyet yaratıyor. Bakın, ben üç gün önce Mardin’deydim o 45 derecede, 50 derecede çalışan tarım işçileriyle bir araya geldik ve kendileri faturalarını bana gösterdiler. Şimdi, çiftçi diyor ki: “Ben tarlamı sulamak için vurduğum kuyu aynı kuyu, tarla aynı tarla, ektiğim ürün aynı ürün; düzenli olarak ödediğim faturalar 50-70 bin liralardayken şimdi 600-700 bin liralara çıktı.” Şimdi, zalim Kral Dehak yani DEDAŞ kafasına göre saatlerde okuma yapmadan cezalar kesiyor ya da gecikme zamları çoktan anaparaları geçtiği için çiftçi ödemek istese de ödeyemiyor. Diyeceğim o ki arkadaşlar, Tarım Komisyonu üyeleri olarak sizlere de söylüyorum: Çiftçiler oradan… “Sesimizi duyan var mı?” diye bağıran bölge halkı için Komisyon olarak bu sorunlara kulak verelim, mesai harcayalım diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bitiyor Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun efendim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bu konularda da duyarlılık gösterelim istiyorum ve bu yasa teklifini tümden reddediyorum. Tüm Türkiye halkının hassasiyeti gözetilerek ortak bir komisyon kurulması gerektiğini tekrar söylüyorum. Yasayı reddediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum Sayın Demir.

Önerge üzerinde…

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Gerekçe…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 2’nci önerge üzerindeki gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Getirilen yasa teklifi canlı önceliğini insan olarak almakta, doğal dengeleri dikkate almadan hayvan-insan-çevre arasındaki ekolojik dengeyi pas geçmektedir.

Oysa 27'nci Yasama Döneminde 20/2/2019 tarihinde kurulan Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi için Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla kurulan Meclis araştırması komisyonunda alınan sonuç ve öneriler (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nde yok sayılmıştır. Hayvanlara karşı işlenen suçlarda "sahipsiz-sahipsiz hayvan ayrımının ortadan kaldırılması" önerisi teklifte yer almamış, sahipli hayvanlar dışında kalan tüm evcil hayvanları "ötanazi" adı altında ortadan kaldırmaya kapı aralamıştır. Hayvan refahını esas alan önlem ve düzenlemelerle hem hayvan mevcudiyetini güvence altına alacak hem de çevre kirliliği, zoonoz hastalıklar, gürültü gibi çevre ve toplum sağlığını etkileyecek politikaların belirlenmesi ilkesi yok sayılmıştır. İnsan merkezli doğa algısı çerçevesinde de yasa adları değiştirilmiştir. Değişiklik önergesinde "ötanazi" kavramını merkeze alan anlayışla yasa adlarını değiştirdiği için Teklif'in 12'nci maddesinin çıkarılması öngörülmüştür.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, her 2 maddeyle ilgili gerekçeleri de dinledik değerli arkadaşlar.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler reddedilmiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

13'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 5199 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin başlığı "Yerel yönetimlerin sorumluluğu" şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasında yer alan "büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer" ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkraya "korunması ve" ibaresinden sonra gelmek üzere "sahiplendirilinceye kadar" ibaresi, ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "olmayan belediyeler" ibaresinden sonra gelmek üzere "ile il özel idareleri" ibaresi eklenmiş ve fıkranın üçüncü ve dördüncü cümleleri ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir. Rehabilite edilenler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır."

"Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler bakımından, geçici 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kaynağı ayırmayan belediye başkanı ve meclis üyeleri ile ayrılan kaynağı hayvan bakımevi kurmak, sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilite etmek veya sahiplendirilinceye kadar bakmak için sarf etmeyen ya da bu kaynağı başka amaçlar için sarf eden belediye başkanı ve belediye yetkililerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir."

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde söz talebi Sayın Barut'un.

Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; uzun bir maratonun sonuna doğru geliyoruz nihayet, istediğinizi de biraz aceleye getirerek, biraz oldubittiye getirerek sonuçta almış oluyorsunuz. Yine bu maddelerle ilgili söz konusu 13'üncü madde "Belediyeler sorumluluğu altında" olan başlık değiştirerek "Yerel yönetimler sorumluluğu" şeklinde değiştiriliyor, değiştirilirken de bazı cezai müeyyideler getirilmek isteniyor. Bunu tartışmalar boyunca söyledim, tekrar bir daha söylemek istiyorum: 31 Mart yerel seçimleri sizde büyük bir travma yaratmış ki sürekli bu cezayı yerel belediyeler üzerine, bu kanun teklifini onun üzerine oturtmaya çalıştınız.

Şimdi getirilen, getirilmek istenen maddede 25 bine kadar olan küçük belediyelerde belediyelerin bütçesinden yüzde 5, büyükşehir belediyelerinin bütçesinden de yüzde 3, bakımevi kurması için gerekli kaynağı ayırmayan ve bu kaynağı başka amaçlar için kullananlara ceza gibi bir şey getiriyorsunuz. Şimdi, bu cezayı getiriyorsunuz da sizin çıkardığınız bu kanunun -çıkartmaya çalıştığınız, oldukça

yoğun 17'sinden beri uğraştığımız- arkasında neden durmuyorsunuz, sorumluluğunu neden üstünüze almıyorsunuz? Yani hem uygulamayı hem de sorumluluğu üzerinizden atma çabalarınızı burada görüyoruz çünkü eğer bunu bu şekilde daha önce önemsemiş olsaydınız yirmi iki senedir iktidarda bulunan AKP iktidarı, özellikle son yerel seçimlerde ve bir önceki seçimde, yerel seçimde başarı gösteren CHP'li belediyelerin üzerine bu kadar yüklenmezdi çünkü kendisi yirmi iki yıllık iktidarında bu uygulamayı yapmadı, bugün belediyelerde üstün bir başarıyla yerelde 1'inci parti olan partimizin belediyelerini halkla karşı karşıya getirme çabası var. Yani "Yüzde 3 büyükşehirlerden, yüzde 5 de küçük belediyelerden kaynak ayırın; barınak yapın, bakımevi yapın." diyorsunuz ama bu belediyelere bir fon ayırmaktan imtina ediyorsunuz. Yani "Kendi göbeğinizi kendiniz kesin." diyorsunuz. Aynı zamanda da bu, özel idareler kısmındaki olan, özel idarelere de sorumluluk alanlarındaki sahipsiz hayvanları en yakın bakımevine götürme sorumluluğunu da getiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Barut.

AYHAN BARUT (Adana) – "Bakımevi kurmak, sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilite etmek veya sahiplendirilinceye kadar bakmak için 2028 yılı sonuna kadar kesinleşmiş bütçeden belediyeye pay ayırın." diyorsunuz, bu doğru bir yaklaşım değil. Kanunu çıkarıyorsanız kendinizin de bu işin, bu taşın altına elinizi koymanız lazımdı. Belediyeleri artık vatandaşla bu kadar karşı karşıya getirip maddi yükümlülüğü de bu kadar yüklememeniz gerekiyordu.

Bir de son olarak Tarım Komisyonu Başkanıma mesajımız olsun: Umudumdur, dileğimdir, geçen günlerde de söyledim, keşke bu Komisyonda bu Hayvanları Koruma Kanunu'ndaki değişiklik teklifini değil, bunu hiç konuşmasaydık, bütün STK'lerin, bilim insanlarının bir araya geldiği bir ortamda konuşsaydık ama bugün burada çiftçinin durumunu keşke konuşsaydık, buğday üreticisinin durumunu konuşsaydık. Mısır hasadı yapılacak birkaç gün sonra -Bakan Yardımcımız burada, Adana Milletvekilimiz burada, değerli kardeşimiz- şu anda mısır üreticisi perişan. Fiyat bekliyor, Çiftçiler Birliği Başkanı: "Ne fiyat bekliyorsunuz? Görüşlerinizi yazın." diye bize bir mesaj göndermiş. Şu anda mısır 8 lira civarlarında, maliyeti 10 lira Hocam, maliyeti 10 lira. Dolayısıyla tarımla ilgili, çiftçiyle ilgili bu Tarım Komisyonunda -altı senedir milletvekiliyim- böyle çiftçiyi ilgilendiren bir konuyu çok yakından tartışmadık. Umut ediyorum, sizin Başkanlığınız döneminde çiftçinin kaderiyle, geliriyle, onların gelirini yükseltici bir kanunu, maddeyi bu Komisyonda konuşmak nasip olur.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Çok teşekkür ederim Sayın Barut.

Değerli arkadaşlar, şimdi ikinci sözü…

Sayın Sarıbal, size tekrar söz vereyim, ondan sonra DEM PARTİ, daha sonra Saadet Partisi, o şekilde gidelim.

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

En baştan söyleyelim, kanunun bütününü açık bir şekilde kabul etmediğimizi, reddettiğimizi söylüyoruz, bu kanunla bu sorunların çözülemeyeceğini biliyoruz. Tekrar ettik, yine edelim: Belediyelerin, büyükşehirlerin bütçesinin binde 3'üyle, il belediyelerinin bütçesinin binde 5'iyle bu sorunların çözülmesi mümkün değil. Kaldı ki bizim itirazımız aslında bu yatırımın bütününe çünkü böyle bir yatırımla, böyle bir sorunun çözülme ihtimali yok. Dolayısıyla biz hayvanların bütünüyle toplatılması, barınaklara aktarılması, barınaklarda bekletilmesi, daha sonra sahiplendirilmesi ve orada yaşamlarının sonuna kadar gitmeleri konusundaki rahatsızlığımızı defalarca belirttik. Yine belirtelim, bu konuda netiz ki biz tümünü toplama değil ama olası belirli hayvanların bile barınaklarda kalması için

bu yatırımın gerçekleşmeyeceğini biliyoruz. Biraz önceki maddede bazı kanunlar yenilendi, şimdi bu kanun teklifini yapıyoruz, bu kanun teklifi de yerine gelmeyecek, hayata geçmeyecek, geçme şansı yok ama bu kanun teklifinde başka bir şey yapıyorsunuz. Bu kanunun bütün yükünü, bütün sorumluluğunu belediyelere atarak belediyeleri cezalandırma yoluna gidiyorsunuz. Bunu yapabilme imkânları yok. Bu, belediyenin A partisi, B partisi, C partisi olmasıyla ilgili bir durum değil; elbette yapanlar olur istisna olarak, küçük yerleşim alanları, çevre alanları, kolay olan yerlerde bu çözülebilir ama bu, bütünüyle çözülecek bir iş değil. Bir ikincisi de böyle çözüm doğru bir çözüm değil yani bu köpekler doğayla var oldular ve doğada yaşamak zorundalar. Elbette evde yaşayan hayvanlar var, evcil hayvanlar var, onlar belirli eğitim alıyorlar, kedisiydi, köpeğiydi, tamam ama bütününe baktığımızda -bu hayvanların- maalesef önce kanunun kendisi yanlış, yaptırımı yanlış, sonra da bütün bu sorumluluğu belediyelere vermiş olması yanlış. Bazı illerde, bazı yerlerde il özel idarelerine belirli sorumluluk verilmesi de kıymetli, doğru ama bütününe baktığımızda bu sorunla ilgili yapılacak olan bu kesintiler ya da bu bütçe düzenlemesiyle bu sorunu bir ekonomik sorunmuş gibi, bir ekonomik meseleymiş gibi, bir yatırım sorunuymuş gibi görmüyoruz, en azından ben öyle görüyorum. Yani çok bütçe verilse de -bir taraftan ona karşıtlığımız var- çok modern mekânlar yaratılsa da her köpeğe bir beş yıldızlı otel konforunda bir oda verilse de bu hayvanlar doğanın hayvanı; bu hayvanlar doğada kalmalı, bunlar insanlarla birlikte yaşamalı ve doğanın birer parçası. Dolayısıyla çok net yani işte, binde 5'e elbette takılmıyoruz, binde 3'e elbette takılmıyoruz, işte genel bütçeden kaynaklar verilsin, tamam ama hiçbiri ama hiçbiri temel anlatmak istediğimiz meseleyi çözmüyor. Dolayısıyla bu maddeyi de özelde reddediyoruz, bütünde bu kanun teklifini kabul etmiyoruz, reddediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Çok teşekkür ediyorum.

AYHAN BARUT (Adana) – Küçük bir düzeltme yapmak istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tabii, buyurun efendim.

AYHAN BARUT (Adana) – Demin belediyelere ayrılan kaynakla ilgili "binde 3" "binde 5" yerine "yüzde" demişim, düzeltiyorum "binde 3" "binde 5" şeklinde, kayıtlara geçsin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Doğru.

Buyurun Sayın Şenyaşar.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tarım ve Orman Bakanlığı Komisyon üyeleriyle şu an Hayvanları Koruma Kanunu'nu görüşüyoruz. Ben de Tarım Bakanlığının bir Komisyon üyesiyim ve keşke burada şu an çiftçilerin sorunlarını konuşsaydık. Komisyonun bir üyesi olmamıza rağmen Tarım Bakanlığına maalesef ulaşamıyoruz. Geçen ay Komisyon üyeleriyle bir toplantı yaptık ve toplantı yarıda kesildi. Şu an burada eğer Tarım Komisyonu olarak toplanıp bir konuyu görüşeceksek bu konu çiftçiler olmalıydı. İki yıldır seçim bölgem olan Urfa'da çiftçiler ektiği bütün ürünlerde zarar ediyorlar çünkü belirlenen taban fiyat, maliyet fiyatının altında kalıyor. Tarım Bakanı "Buğdaya yüzde 12 zam yaptık." dedi ve tarımsal girdi ürünü olan mazota yüzde 105'in üzerinde zam yapıldı. Aynı zamanda, çiftçiler için bir girdi maliyeti olan elektriğe yüzde 38 zam yapıldı. Eğer bu yasa teklifi geçerse -inşallah geçmez diyorum çünkü sokaklar karışacak- hayvanseverler ve hayvan düşmanları karşı karşıya gelecek ve buradan geçeceğini tahmin ediyoruz; inşallah, Genel Kurulda bu yasa teklifi geçmez diyoruz.

Ülkenin yıllardır devam eden mevsimlik tarım işçileri sorunu var. Mevsimlik tarım işçileri gittikleri yerlerde çadırlarda kalıyorlar, birçok yerde elektrik yok, su yok. Maraba usulü şeklinde çalışıyorlar, herhangi bir sosyal güvenceleri de yok. Çalışma alanlarına, uygun olmayan koşullarda götürülüyorlar

ve burada kazalar kaçınılmaz oluyor. Dün de bir fotoğrafını gösterdim, çalışma alanına giden bir mevsimlik tarım işçisi aileden 15 ve 18 yaşında 2 kız kardeş traktörün devrilmesi sonucu maalesef hayatını kaybediyor. Mevsimlik tarım işçileri ailece çalışmaya gidiyorlar ve okula giden çocukların eğitimleri yarıda kalıyor. Bu yasa teklifinden sonra Tarım Komisyonu olarak tek gündemimiz mevsimlik tarım işçileri olsun, tüm çalışanlar SGK kapsamına alınsın, barınma koşulları iyileştirilsin, çocukların okula erişim imkânı sağlansın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Çok teşekkür ederim.

Sayın Kılıç, buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; sokak köpekleri sorununun sadece vatandaşların güvenliğini değil köpeklerin refahını, toplum sağlığını, çevre düzenini ve genel kamu düzenini etkileyen bir konu olduğu görülmektedir. Bu nedenle, sokak köpekleri sorununun çözümü, toplumun genel yaşam kalitesi ve hayvanların refahı için öncelikli hâle gelmiştir. Ülkemizde sokak köpekleri sorunu, yıllardır merkezî ve yerel yönetimlerin çözümlemekte başarısız olduğu ve sürekli olarak ertelenen bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle sorunun çözümü için sivil toplumun da etkin bir rol oynaması gerekmektedir. Sokak hayvanı sorununun çözümü yalnızca devletin sorumluluğuna bırakılmamalıdır. Bu konuda iş birliği ve koordinasyon gerekmektedir. Belediyeler, Tarım ve Orman Bakanlığı, yerel ve genel yönetimlere bağlı veteriner hekimler ve sivil toplum kuruluşlarının ortak bir strateji oluşturarak sokak köpekleri sorununu etkili bir şekilde ele almaları giderek daha önemli hâle gelmiştir. Kanunların öngördüğü politikalar, bu noktada yalnızca yerel yönetimlere sorumluluk yükleyerek sorunun tüm sosyal maliyetini de yerel yönetimlere ödetmektedir. Oysa, sorunların yalnızca kamu eliyle çözülmesi ne gerçekçi ne de yeterlidir. Güçlü bir sivil toplum bilinci ve pratiği olan Türkiye'de sorumluluk taraflara paylaştırılmalı, böylece herkesin tatmin olduğu, kimsenin bir başkasına suç isnat ederek sorumluluktan kaçmadığı bir politika ortaya konulmalıdır. Saadet Partisi olarak verdiğimiz önergede de ifadesini bulduğu şekliyle bir teklif verdik, bu teklif sayesinde belediyelerin mali yükünün hafifletilmesini, hayvan refahını arttırmayı, sosyal paydaşların sorumluluk alması ve hayvanlar üzerinden insanların iyi niyetini istismar edip çıkar sağlayanların engellenmesini amaçlıyoruz. Zira, sokak hayvanları sorunu sadece insani bir mesele olarak değil, aynı zamanda ekonomik çıkarlar ve politik dinamiklerle de yakından ilişkilidir. Sokak hayvanları kimi kesimler için endişe kaynağı kimi kesimler için vicdani bir mesele iken kimileri için ise rant kaynağı olarak görülmektedir.

Türkiye'de pet sektörünün gelişimiyle paralel olarak büyüyen sokak hayvanı sektörü ne yazık ki kayıt dışı bir yapıya sahiptir. Bu sektördeki belirsizlikler ve denetimsizlik milyonlarca hayvanın kontrolsüz bir şekilde üremesine ve sokaklarda yaşamını sürdürmesine yol açmaktadır. Dolayısıyla sokak hayvanlarına duyarlılık gösteren bu düzen hem hayvanların refahını hem de toplumsal düzeni olumsuz etkilemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Özellikle sokak hayvanları ve köpekler için, mama ve tedavi için bağış toplayan kimi birey ve kurumlar çözümsüzlüğün bir parçası olarak karşımızda durmaktadır. Öyleyse bu noktada yapılması gereken hayvansever derneklere de barınak ve bakımevi kurma yükümlülüğü getirilmesidir. Bu kanunun gerekçesinde de yer verilen Almanya gibi kimi ülkelerde hayvanseverler, doğrudan sokak hayvanlarına yardım etmek yerine bu konuda çalışmalar yapan dernek

ve bakımevlerine yardımda bulunmaktadırlar. Bu maddede yer alan hayvansever derneklere barınak kurma yükümlülüğü sayesinde, sokaklarda kontrolsüz üreme, çevre kirliliği, çeteleşme ve en önemlisi de suistimalin önüne geçilecektir.

Bununla birlikte yine maddede barınakların şartlarının iyileştirilmesine ilişkin önemli tekliflerimiz yer almaktadır. Ne yazık ki ülkemizde çeşitli zamanlarda gündeme gelen hadiseler, konuya duyarlılık gösteren hayvanseverlerin barınak konusundaki şüphelerini haklı çıkaracak düzeydedir. Barınaklarda hayvanlara yönelik kötü muamele, kötü yaşam koşulları, yetersiz altyapı ve fiziksel şartlar; hayvanların hastalanmasına, daha saldırgan olmalarına ve konunun ciddi şekilde istismar edilmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, Saadet Partisi olarak bu teklifte barınak şartlarının iyileştirilmesine yönelik tekliflerimizi sunmuş bulunuyoruz. Barınak ve bakımevlerinin şartlarının iyileştirilmesi için bağış toplayan hayvansever kuruluşlara barınak ve bakımevi kurma yükümlülüğü getirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Kılıç, toparlayalım lütfen.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Hemen toparlıyorum Sayın Başkanım.

Barınak ve bakımevlerinin şartları iyileştirilmelidir. Tüm mekânların kamera sistemiyle 7/24 izlenebilmesi sağlanmalı, hayvanların refahına uygun ortamın hassasiyet sahibi vatandaşlarımız tarafından şeffaf bir şekilde gözetlenmesine imkân tanınmalıdır. Barınak, bakımevi ve yaşam alanlarında çalışan personellere eğitim zorunluluğu getirilmelidir. Böylece hayvanların daha iyi şartlarda yaşaması sağlanmalıdır. Gönüllülerin barınak ve bakımevlerini ziyaret etmesi ve aktif görev almaları kolaylaştırılmalıdır. Bu sayede sokak hayvanlarına yönelik bakım ve rehabilitasyon süreçleri daha kolay yürütülecek, hayvanlara yönelik kötü muamele engellenebilecektir diyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yarın 24 Temmuz, öncelikle Lozan'ın mimarları, başta İsmet İnönü olmak üzere o dönemin tüm kurucularını buradan yâd ediyorum.

Yine, 24 Temmuz, ayrıca Basın Bayramı. 17 Temmuzdan beri bizimle beraber halkımızın haber alma hakkını savunan tüm basın emekçilerinin Basın Bayramı'nı bugünden tebrik ediyorum.

Değerli arkadaşlar, maddeye gelince, 13'üncü maddede teklif edilen bu maddeyle 5199 sayılı Kanun'a "Belediyelerin Sorumluluğu" başlıklı yeni bir ifade ekleniyor. Yani kısacası sizin -her söz aldığımızda ifade ettik, kaçan balık büyük olur, şimdi acınız büyük, anlıyoruz arkadaşlar- elinizden belediyeler gitti, belediyeleri sıkıştırmak için böyle manevralar yapıyorsunuz ve zaten ekonomiyi getirdiğiniz nokta ortada, özel idarelerin durumu belli, İller Bankasından belediyelerin payları kesildiği hâlde, siz bile bile belediyelerin yükünü artırıyorsunuz. Büyükşehir belediyelerimizden binde 3, özel idaresi olan il belediyelerimizden ise binde 5 payı ayıracağız.

Arkadaşlar, merkezî hükûmet ne yapacak? Ben de buradan bir öneri sunuyorum: Buradaki kanunu imzalayan ve getiren arkadaşlar bir önerge versinler, Hasan arkadaşımız geçen akşam çok hızlıydı önerge verme konusunda, ben de şimdi Hasan arkadaşımızın eline bir kalem, kâğıt alarak şöyle bir önerge hazırlamasını Komisyondan talep ediyorum: Merkezî bütçeden illerin vermiş olduğu vergilerden binde 5'inin fon oluşturularak belediyelere aktarılması...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Benim dediğim yere geldin mi?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, arkadaşlar, hayalle verilseydi şimdiye kadar… Anlatmayın, olmayan bir şeyi konuşmayın. Bakınız, ben size somut öneri getirdim, getirin kanuna yazalım, hep hayalle yaşıyorsunuz, gerçekler bak ortada.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – İlhami Bey'in önerisi somut bir öneridir.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Eğer olsaydı, yapsaydınız, bugüne kadar… 2004'ten, 2019'a gelmiş, yıl 2024 olmuş, yirmi yıldan beri ülkeyi ben yönetmedim, siz yönettiniz arkadaşlar, sakin olun.

Bakınız, size muhalefet olarak öneri getiriyoruz. Gelin, bir sayfa, bulamazsınız ben size buradan beyaz dosya kâğıdını da verebilirim. Beyaz bir dosya kâğıdı vereyim, imza herhâlde atarsınız. Gelin, bu öneriyi hep beraber imzalayalım. Biz de muhalefet olarak katkı koyalım size. Amaç barınakların oluşturulması, diyorsunuz ki: "O hayvanlara toplayacağız, barınaklara koyacağız." Siz de biliyorsunuz olmayacağını, amacınız belediye başkanlarımıza altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verdirmek. Evet, arkadaşlar, sizin beyninizin arkasında değişik fikirler var, kafanız başka işlere çalışıyor, amaç birine fayda sağlamak olduğu zaman hemen yan çiziyorsunuz ama sizin yandaşlarınıza bir çıkar olsaydı şimdiye kadar ona herkes el kaldırırdı. Bir öneri getirdik, öneriye herkes ateş püskürüyor, ya, insancıl bir öneri arkadaşlar. Gelin, hep beraber bizler o zaman taşın altına elimizi koyalım. Eğer siz çok sosyal demokrat olarak geçiniyorsanız ve ülkeyi düşünüyorsanız ve can dostlarımızı, hayvanları düşünüyorsanız gelin, hep beraber o zaman buna bir taş koyalım, tuğla üstüne tuğla koyalım birlikte. Neden kaçıyorsunuz? Ama derdiniz farklı, siz üzüm yemek istemiyorsunuz, bağcıyı dövmek istiyorsunuz. Belediyeleri buradan sıkıştırıp ve onları ondan sonra adli makamlara götürmek istiyorsunuz. Yemezler arkadaşlar, yemezler! Gerçek aslında bu ama yemezler, merak etmeyin, bunu size yaptırtmayacağız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, daha bitmedi. Daha bitmedi sürem.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İkinci süreyi verdim Sayın Aygun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım bitmedi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – O kadar güzel konuşuyorsunuz ki yani ek süre verdim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Arkadaşlara güzel güzel anlatıyorum. Bakınız, Başkanım güzel güzel anlatıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yok, yok, ek süre verdim, onun için söylüyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Gelin diyoruz, hep beraber, iktidar-muhalefet olarak bu barınakların yapılması konusunda bir ortak fon kurduralım. Gelin, doğru olalım diyoruz, bakımevlerini beraber yapalım diyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Öneri getirdik ama siz öneri getirilenden kaçıyorsunuz Hasan kardeşim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yüzde 40 destek veriyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, Hasan, hikâye anlatma bana Hasan, verseydi bugüne kadar...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ne hikâyesi?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan, kendi kendini kandırma; arkadaşım, kendi kendini kandırma.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hayır, hayır!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir saniye...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, kendi kendini kandırma neyi veriyor?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Asker arkadaşlığınız mı var?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Neyi veriyor? Kasa tamtakır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Birbirinize Hasan, İlhami...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İller Bankası para veremiyor, para veremiyor para, anlatma bana. Belediyeler kredi istiyor, belediyelere kredi veremiyor: Neyi anlatıyorsun Hasan?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yalan!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ne yalanı?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hepsi yalan! Yapmayın ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Aygun...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bölgede bir tane şikâyet yok bununla ilgili.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hasan bana bak, benim bakiyem çok, ispat etmeyen şerefsizdir, ispat etmeyen şerefsizdir! Bak, ispat etmeyen şerefsizdir diyorum ben de sana, bu kadar büyük konuşuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Benim nasıl bir yapıda olduğumu değerli vekilimiz bilir. Ben eğer bir şey konuşuyorsam arkası doludur arkadaşım, altı doludur, boş konuşmam.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler, sağ olun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İller Bankası para vermiyor ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Limitleri dolmuştur.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bitirdiniz, ne limiti Hasan, sen de biliyorsun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ömer Bey, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Mevcut metinde rehabilite edilen hayvanların kısırlaştırılmasından sonra...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ne oldu, yoklama mı var gene? Başkanım ara verirseniz…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Vermeyeceğim, yok.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Başkanım, bu ne? Ne oldu yani onu anlamadık?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Burada otursunlar, ne oldu? Gene kültürfizik hareketleri mi var? Gene sizi çağırmışlar, millet bahçesinde yuvarlanmaktan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, bu işleri bilirsiniz arkadaşlar, bu işleri bilirsiniz ya.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Başkanım, sırada bir kişi yok ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen, devam edin.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Ama kimse yok ya! Yazık ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım ara verirseniz... Ara yok, oylamayı yapacağız o zaman.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ömer Başkanım, ben size sözü tekrar vereceğim.

Buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Vereceksiniz de yazık ya! Olacak iş değil.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Belediyelerin sorumluluğu maddede "Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanlar bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle aldıkları yere bırakılır." ibaresi değiştirilerek "Rehabilite edilen hayvanlar sahipleninceye kadar bakımevinde kalır." biçimine dönüştürülüyor. Ayrıca, il özel idarelerin sorumluluğu ortadan kaldırılıp il özel idarelerinin de yakaladığı köpekleri getirip barınağa verme şartı getiriliyor.

Bu kanun teklifi, aslında Hayvanları Koruma Kanunu gibi gündeme gelse de köpek ağırlıklı bir kanun. Onun için ben de size verilerle bazı konularda açıklama yapmak istiyorum. Bir köpek için günde minimum 300 gram, ortalama bin köpek için günde 300 kilo, ayda 9 ton mama; ortalama mama kilogram fiyatı 50 lira, aylık 450 bin TL, yıllık mama gideri 5 milyon 450 bin lira bugünün fiyatıyla. 2024 yılı itibarıyla bir veteriner hekim maaşı 44.650 lira, bin hayvan için 46 veteriner hekim gerekli, aylık yaklaşık 2 milyon 50 bin lira, yıllık veteriner hekim maaş toplamı 24 milyon 600 bin lira. Veteriner sağlık teknisyeni maaşı ortalama 26 bin lira, 46 eleman gerekiyor, veteriner sağlık teknisyeni aylık maaşı 1 milyon 196 bin lira, yıllık veteriner sağlık teknisyeni maaşı 14 milyon 352 bin lira. 2024 yılı itibarıyla yardımcı hizmetli maaşı ortalama 30 bin lira, 88 bakıcının aylık maaşı 2 milyon 640 bin lira, yıllık bakıcı maaşı 31 milyon 680 bin lira. 2024 yılı yardımcı hizmetler maaş ortalaması 30 bin lira, 16 hasta bakıcı aylık maaşı 480 bin lira, yıllık hasta bakıcı maaşı 5 milyon 760 bin lira; 21 meydancı ve mutfak elemanı için 630 bin lira, yıllık 7 milyon 560 bin lira; 12 araç görevlisi, 11 şoför, 23 çalışan için aylık 690 bin lira, yıllık maaşı 8 milyon 280 bin lira; idari bölümler, ofisler, müracaat, güvenlik, teknik kadro, depo, tıbbi cihazlar, teknisyen ve genel idare hizmetleri için 36 kişinin aylık maaşı 1 milyon 80 bin lira, yıllık 12 milyon 960 bin lira. Sonuç olarak, bin hayvan konulacak bir barınakta mama ve personel giderleri; personel yıllık gideri 97 milyon 632 bin lira, yıllık mama gideri 5 milyon 450 bin lira, yıllık mama ve personel gider toplamı 103 milyon 82 bin lira; tıbbi tedavi, malzeme, ekipman, mazot, su, elektrik, öngörülmeyen giderler buna dâhil değil. Bin hayvan yerine 2-3 bin hayvanın bu düzenlemeyle barınağa alınacağı dikkate alındığında belediyelerin bütçeleriyle böyle bir bakımı gerçekleştirme şansları sınırlı. Başkanlar da sırf bakmak için bu bütçeyi ayırıp -nasıl ayıracaksa- altyapı sorununu, yol sorununu, yeşil alan sorununu, kent sorununu öteleyerek, giderlerini yalnızca barınak için ayırmaya kalksa dahi zorlanacak. Orta büyüklükte bir belediyenin yıllık bütçesi 250 ila 600 milyon. 1.389 belediyeden 1.100'ünde bakımevi olmadığı düşünüldüğünde ya ölüm ya zulüm kampına dönüşen bakımevlerinin varlığı ortaya çıkacak çünkü buralarda hayvanlar yeterli bakım sağlanamayacağı için ölüme terk edilecek ve sahiplenme süresi uzadıkça da sorun derinleşecek. Burada hangi siyasi parti belediyesi diye de olaya bakmamak lazım; tüm belediyelerde farklı partiler de var, onu bütün içinde değerlendirmekte fayda var.

Barınağa götürme kılıfıyla kimisi de hayvanları toplayacak, farklı yerlerde imhaya yönelecek. Burada belediyelere eğer Tarım ve Orman Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve il özel idaresi birlikte bir katkı sağlamazsa, bu barınaklarda sürekli ve düzenli olarak hayvanların barındırılma olanağı bu giderler dâhilinde mümkün değil. Bu kanun teklifiyle oluşacak bütçe giderinin

çok daha azıyla kısırlaştırmaya harcama yapılabilir. Her yıl yüzde 30 civarında yapılacak kısırlaştırmayla üreme azalacaktır. Kısaca, barınakta toplama sayısı sınırlı olacağı için, sokaktaki hayvan sayısı çoğalmaya da devam edecektir. Kısırlaştırma olduğunda tedricî azalmalarla üreme kontrol altına alacak ve sayı hızla azalacaktır. Yani barınakları yapıp barınaklara hayvanları toplayarak onları ölüme terk etmek yerine, kısırlaştırma öncelenmeli, öldürme yasası çekilerek kısırlaştırmayla ilgili düzenlemenin öne alınması esas olmalıdır diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teklif sahibi yerine de etki analizini ben yapmış oldum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gökçe Hanım, buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, 13'üncü madde üzerinde söz aldım, artık sonlara yaklaşmış bulunuyoruz. Kanun teklifinin geneliyle ilgili düşüncelerimizi defalarca ifade ettik; Anayasa'ya ne kadar aykırı olduğunu, kanun yapım tekniğine aykırı olduğunu söyledik. Bu maddeye özel olarak söyleyeceğim bazı şeyler var. Bu maddeyle birlikte, il özel idarelerine ve bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyelere hayvanları toplama ve en yakın bakımevine götürme gibi bir yetki veriliyor. Burada, Türk Veteriner Hekimleri Birliğinin bir ifadesi var; bu, odalarla birlikte yapmış oldukları bir açıklamanın parçası. Şimdi, çocukların sağlığından ve canından bahsederken kırsaldaki çocukların canını ve sağlığını da unutmamak lazım. Şunu söylüyor Türk Veteriner Hekimleri Birliği: "Kırsal bölgelerdeki hayvanlar toplanırsa yaban hayatıyla insan ve evcil hayvanlar arasındaki canlı bariyer ortadan kalkacak, kurt, domuz, çakal gibi zoonotik hastalık riski taşıyan hayvanlar yerleşim bölgelerine daha fazla gireceklerdir." Yani burada kırsal bölgelere özel olarak ayrıca bir risk tanımlandığını ve buna dikkat çekildiğini görüyoruz. Aynı şekilde, şehirler içinde ve kırsal içinde sokak ve bahçelerde kemirgen ve yılanların çoğalacağına dair bir uyarısı var yine Türk Veteriner Hekimleri Birliğinin. Teklifin gerekçesinde referans verilen çalışmaların tümünde veteriner sayısının daha az olduğunu, aynı şekilde kısırlaştırma tekniğinin de bu kadar gelişmemiş olduğu zamanlara dair olduğunu söylüyor Türk Veteriner Hekimleri Birliği.

Şimdi, buradan nereye geleceğim? Bu 13'üncü maddeyle birlikte, kanunun ek madde 1'ini değiştiriyorsunuz. Burada, madde 8'le birlikte düşünürsek… Ki madde 8'i de hatırlayalım, bakımevlerinde aşılama ve kısırlaştırma kısmını çıkarmıştınız, yerine sahiplendirme koymuştunuz. Herhâlde sahiplendirmeye kimsenin karşı çıkacağı yok da oradaki kısırlaştırma ve aşılama faaliyetini kaldırdığınızda zaten belediyenin sorumluluğunu ve var olan yetkisini de…. Bakın, belediyelerden bahsediyoruz, evet, biz çoğunluktayız ama kaynağını ve çabasını doğru yere harcamak isteyen belediyeye de zımni olarak engel olmuş oluyorsunuz aslında bu 2 maddeyi birlikte düşünce. Ondan sonra da diyorsunuz ki: Altı aydan iki yıla kadar hapis cezası. Yani doğru işi yapan belediye bile burada cezalandırılabilir konuma gelecek, doğru işi yapan belediye yetkilisi bile doğru olan kısmından dolayı dahi cezalandırılabilir hâle gelecek bundan sonra. O yüzden, yine, uzmanların uyarılarını tekrarlamak gerekiyor burada. Birincisi, zaten bize göre belediye yetkilileriyle ilgili siyasi bir karar verilecek ama aynı zamanda iyi niyetli bir yetkilinin de "Hapis cezası mı, öldürmek mi?" gibi insancıl olmayan ikili bir tercihe mecbur bırakıldığını görüyoruz. Bunun yanında, uygulanamaz bir kanun olduğunun kanıtını da ortaya koyuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Toparlıyorum Başkanım.

Barınaklarla ilgili daha önce söylemiştik, 2019 komisyon raporunda -ki belediyeler sizdeyken- barınakların yetersiz olduğunu, orada veterinerlerin yetersiz olduğunu, barınaklarda hayvanların -kibarca olduğu için söylememiştiniz ama- çok korkunç koşullarda yaşadığını kendi ağzınızla ifade etmiştiniz. Şimdi, "Hayvanları bu barınaklara toplayacaksınız." diyorsunuz. "Toplanırsa bile kısırlaştırma faaliyetine değil, aşılamaya da para harcayamayacaksın." diyorsunuz. Ondan sonra da sadece sahiplendirme işini yapamayan… Aslında işin özeti şu: Öldürme işini yapmayan belediye başkanını hapse atmaya yer arıyorsunuz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim.

Sayın Saki, sizin söz talebiniz var değil mi efendim?

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Buyurun efendim.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler.

Şimdi, gerçekten, çok uzun saatlerdir bu yasa teklifini konuşuyoruz. Çok somut argümanlar… Sadece burada milletvekillerinin değil, işte, hayvan dostlarının, veteriner hekimleri örgütlerinin, baroların ve aynı zamanda Meclisin bir önceki dönem araştırma komisyonunun raporlarından çok somut bilgiler var. Bunlar "Bu yasa, bu hâliyle bir ölüm yasasıdır."ı kanıtlıyor ve kendi iddialarını da çürüten, kendi taleplerinin de uygulanamaz olduğunu gösteren bir durumdayız ama inat ediyorsunuz. Neden inat ediyorsunuz? Çünkü burada, bu yasanın arkasında gerçekten bir öldürmeyi meşrulaştırma, şiddeti tekeline alma meselesinde çok ısrarcısınız çünkü bir kere, şiddeti tekelinize aldığınızda, canlılara uygulamaya başladığınızda savaş sizin için normalleşecek; bunun toplumsal hayat için de normalleşmesini istiyorsunuz. Hayvan öldürmek, canlı öldürmek, insan öldürmek olağan hâle gelsin istiyorsunuz. Zaten bu toplumda kadın öldürmek olağan hâle geldi, gerçekten olağan hâle geldi ve bununla ilgili hiçbir şey yapmıyorsunuz.

Gelelim bu yasaya. Şimdi, bu yasada ne oluyor? Bakın, teker teker anlatmak istiyoruz ama dinlemediğinizi biliyoruz çünkü bu yasayı ne pahasına olursa olsun geçirmek istiyorsunuz; ellerinize kan bulaşacak. Bakın, bunun sorumluluğunu gerçekten taşıyamayacaksınız, bunun tekrar altını çizmek istiyorum.

Bakın, ne yapıyorsunuz siz? Sizin için yaşam önemli değil, meta olarak alınıp satılan, kâr edilen şey önemli sadece. O yüzden, yeni müfredat değişikliği yaptınız. Mesela, müfredat değişikliğinde "çevremizi tanıyalım" bölümünü çıkardınız. Neden? Çocuklarda, gençlerde "ekolojik denge" "biyoçeşitlilik" gibi kavramlar zihinlerden silinsin, ekolojiyi korumak için yeni bir hareket oluşmasın diye. Sonra evrim kuramını çıkardınız müfredattan. Neden çıkardınız? Şimdi, mesela, liseden mezun olanlar Darwin'in Türlerin Kökeni'ni bilmiyor. Türlerin Kökeni'ni bilse, aslında insanın hayvan olduğunu bilecek; hayvan öldürmek demek, insan öldürmek demektir, onun özdeş olduğunu bilecek yani küçücük, bir tık fark olduğunu görecek hayvan ile insan arasında. İnsan toplumsal hayvandır, insan düşünen hayvandır; bunu öğrenecek ve bunu öğrendiği için de bu yasaya topyekûn itiraz edecek ama siz bile isteye, bu olmasın diye… "Biz dağı, taşı, toprağı, hayvanı, canlıyı, insanı, her şeyi meta yapmak istiyoruz." Bunu yaparken…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Toparlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, lütfen…

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Şimdi, tek çözüm… “Kısırlaştır, aşılat, yerinde yaşat” barınak değil çözüm. Bakın, insan-hayvan özdeşliği yaptım. Burada, insan-hayvan yaşamının gerçekten eşitçe, özgürce yaşanması mümkün ama siz bunu istemiyorsunuz. Bırakın, insanı ayrıcalıklı konuma getirdiğinizi söylüyorsunuz, geri gönderme merkezlerinde insanların yaşadığı ortada, hapishanelerde insanların ne yaşadığı ortada. Şimdi, bir başka canlıyı kitlesel hâlde barınaklara, katliam alanlarına hapsetmek istiyorsunuz. Biz, elimizden geldiğince buna itiraz edeceğiz.

Evet, tekrar söylüyorum: Gezi direnişi gibi, bu coğrafyada bütün illerde bu yasanın geçmemesi için elimizden geleni yapacağız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Çelenk, buyurun efendim.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Söz konusu maddenin en temel itiraz edilecek noktası -çokça söylendi ama ben de söylemeden geçemeyeceğim- yerel yönetimler ile halkı, yerel yönetimler ile merkezî yönetime karşı karşıya getirmek. Bir kere, zaten yerel yönetimler söz konusu oldu mu böyle halk iradesi hiçe sayılarak gasbedilen belediyelerimizi de hatırlıyoruz. Bunun özellikle DEM PARTİ’li belediyeler bakımından nasıl işletileceğine dair de yine böyle belli bir hafıza ışığında ciddi endişeye kapılıyoruz. Burada da yine böyle bir tür çalakalem hazırlanmış bir düzenleme söz konusu. Bir yandan diyorsunuz ki: “Zaten bunların hepsi yasada vardı; işte, şu ek geldi, bu ek geldi.” Hepsi yasada varsa bu kadar kutuplaştırıcı bir şeyi niye bugün buraya getirdiniz? Belki bunu düşünmek gerekiyor. Maddeyle ilgili daha fazla bir şey söylemeyeceğim.

Burada birkaç gündür gerçekten çok önemli bir şey oluyor ama ne kadar farkındasınız bilmiyorum, çok güçlü bir yurttaşlık bilinci ve pratiği sergileniyor. Hayvan Hakları Yasası bu Komisyona geldiği günden itibaren burada gördüğümüz şey gerçekten budur, çok güçlü bir yurttaşlık bilinci; kendi hayat alanına, sokağına, sokağının hayvanına sahip çıkan, çevreye duyarlı, insan dışı canlılara duyarlı bir yurttaşlık pratiği. Siz buradan bir Gezi çıkarmaya çalışıldığını söylüyorsunuz, bizim de bunu söylediğimizi söylüyorsunuz zaten. Biz Gezi’yle olan ilişkimizden hiçbir zaman hicap duymadık ama sizin Gezi etrafında hicap duyacağınız gerçekten çok şey var. Gezi bir toplumsal hareketti, Gezi bir yurttaşlık hareketiydi ve dünya tarihinde ilerleme anları varsa bu toplumsal hareketler sayesinde olmuştur. Yakın tarih bile bunun dünya örnekleriyle doludur. İşte, Seattle 1999, Occupy Wall Street; Gezi bu türden bir toplumsal itiraz ortaya koyan bir hareketti. Bütün kriminalize etme çabalarınıza, bütün yalanlarınıza rağmen orada bilhassa gençler, öğrenciler, kadınlar, yurttaşlar hayata sahip çıkmak, her yönüyle hayata sahip çıkmak için çok güçlü bir direniş ortaya koydular ama itaat toplumuna alışmışsınız, ama boyun eğdirmeye alışmışsınız; onun için de “Geziyi finanse etti.” diye akıl dışı bir iddiayla bir iş insanını müebbet hapse mahkûm ettiniz. Bunu geçen hafta Adalet Komisyonunda söyledim, tekrar söylüyorum: En üst seviyeden ceza verdiniz. Demek ki idam cezası kalkmasaydı Osman Kavala’yı idam etmiş olacaktınız. Gezi bütün suistimallerinizin, bütün din istismarının… İşte, o “Camide içki içtiler.” yalanınız, her türlü, bizzat caminin müezzini tarafından yalanlanmış iddialarınız ki her yerde hâlâ kullanmaya devam ediyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım efendim.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Bu da sizin zaten toplumsal hareketlere ve itiraz etiğine, hukukuna, pratiğine nasıl baktığınızı gösteriyor.

Hayvan haklarıyla ilişkili bir yasal düzenleme yapmak istiyorduysanız bunun birçok yolu vardı. Bunun için hayvan hakları aktivistlerini, bu alana emek verenleri, bu Parlamentonun bütün taraflarını, partilerini bir araya getiren bir komisyon kurup birlikte -gerçekten de bazen birçok kişiye endişe verici olabileceğini anladığımız bu popülasyon artışı ya da işte, ufak tefek olaylar bile olsa bazı saldırıların kaygı yarattığını anlayabilecek bir kapasite vardı, bunu bir araya getirip- bir yasa taslağı hazırlayabilirdiniz ama bunu da her şey gibi güç gösterisine dönüştürdünüz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim, sağ olun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, buyurun efendim.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yasa teklifinin 13'üncü maddesini görüşüyoruz. Bu madde özelinde yerel yönetimlerin sorumluluğu belirlenmiş: "Yerel yönetimler hayvan bakımevleri kurarlar. Hayvan bakımevi kuramayacak yerel yönetimler il özel idareleriyle birlikte topladıkları hayvanları en yakın bakım evine götürürler."

Şimdi, burada yerel yönetimlerin sorumluluğu, evet: "Kaynağını doğru kullanmayan, görevini yapmayan başkan ve yetkililere altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir." Şimdi, ben bunun tercümesini şöyle yapıyorum: "Ben AK PARTİ-MHP iktidarı olarak on iki yıl boyunca görevimi yerine getirmedim, hiçbir sorumluluğumu yerine getirmedim. Bu benim sorumluluğumdu, ben yapmam gerekenleri yapmadım; hiçbir cezai yaptırım benim üzerimde yok. Şimdi ben bütün görevi, sorumluluğu, ihaleyi yerel yönetimlere veriyorum, üstüne bir de bunu yapmayanlara cezai müeyyide getiriyorum." Şimdi, bu biraz enteresan değil mi? Yani bunun Türkçe tercümesi şu mu: "Ben yapamıyorum, yönetemiyorum, siz yönetin." Ben bunun tercümesini böyle anlıyorum.

Şimdi, ben yasayla ilgili bir iki husus daha vurgulamak istiyorum. Ben Muğla Milletvekiliyim; sizler ormanlarımızın, Muğla ormanlarının yüzde 60'ına maden ruhsatı verdiğiniz için bizim ağaçlarımız kesildi falan ve dağlardaki domuzlar artık yiyecek bulmak için ilçelere, şehir merkezlerine iniyorlar. Şimdi, biz sokak köpeklerini toplayacağız, üst üste barınaklara koyacağız, nasıl sığacaklarını bilmediğimiz barınaklara; nasıl toplanacaklarını da bilmiyoruz, hangi yöntemle yöntemlerle; o da ayrı bir konu. Sonra, aslında şu anda şehir merkezine kadar gelip neredeyse AVM'lerde yanımızdan geçen domuzlar bize hastalık getirdiğinde bununla nasıl bir mücadelede bulunacağız? Mesela, bu çeşitli bilimsel araştırmalarla desteklendi mi, detaylandırıldı mı? Zannetmiyorum çünkü önümüzde böyle bir veri yok. Tümüyle zaten kabul etmediğimiz, yeterince araştırılmamış, aslında sorunu çözmeyi hedeflemeyen bu yasa teklifini geri çekmenizi öneriyoruz. Hep birlikte belki ortak akıl yürütürsek hem merkezî yönetim olarak sizin sorumluluğunuz -nasıl yapacağınızı gösterebiliriz, bunu bilmiyorsanız bunu gösterebiliriz size- ve yerel yönetimler olarak da -CHP belediyeleri çoğunlukta, evet- kendi sorumluluğumuzu da alarak hep birlikte ortak bir çözüm getirebiliriz belki. Hem saldırgan sokak köpekleri sorununu birlikte çözmüş oluruz hem hayvanların…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen tamamlayalım.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Teşekkürler.

Tamamlıyorum Başkanım.

Söylediğim gibi, el birliğiyle hem sokak hayvanları sorununu halledebiliriz hem insanların canına bir şey olmaz hem hayvanların canına bir şey olmaz. Ama önce lütfen şunu itiraf edin: Yönetemiyorsunuz. Bırakın yardım edelim.

Teşekkürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Şimdi, bu maddede, toplanan sokak hayvanlarının, toplandıkları yerde değil barınaklarda tutulması ve süresi belirsiz bir sürece tutulması öngörülmektedir. Şimdi, biliyorsunuz, şu andaki bakımevlerinin mevcut kapasitesi 106 bin ama işte, Bakanlık yetkililerinin ifade ettiği ya da gerekçelerde ifade edilen rakamlar 4 milyon. 4 milyon hayvanı topladığınızda, bunları bakımevlerine koyduğunuzda, bunların orada yaşaması -ve süresi de belli değil- aslında çok büyük olumsuzluklara neden olacaktır. Bu biline biline, belediyelere bu işin sorumluluğunu yüklemek için bu madde getirilmektedir.

Ayrıca, yine, belediyelere, belediye yetkililerine hapis cezası getirilmektedir. Bakın, yirmi yıldır sorumluluğunu yerine getirmeyen, gerekli denetimleri yapmayan Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri hiçbir ceza almamıştır, açılan davalar ya düşürülmüş ya "Kovuşturmaya yer yoktur." ibaresiyle dava bile açılmamıştır. Yıllardır hayvan hakları savunucularının TBMM'de Hayvan Hakları Komisyonunda da defalarca dile getirdiği soruşturma engelinin kaldırılması talebi dikkate alınmazken, yirmi yıldır süregelen cezasızlık ve adaletsizlik sistemi sorgulanmaz ve değiştirilmezken özgürlük ve yaşam hakkını savunan belediyeler suçlu konuma getirilmek istenmektedir. Bu, kabul edilemez. Halkla mevcut belediyeleri karşı karşıya getirmeyi hedefleyen bu madde de kanunun siyasi çıkarlar gözetilerek hazırlandığının bir göstergesidir. Nitekim, 2021'de yapılan değişiklikle, yurttaşların ve derneklerin doğrudan mahkemeye başvurma hakkı ellerinden alınmış, özellikle hayvanları korumakla yükümlü belediye ve kamu çalışanlarının hayvana şiddet ve işkence fiillerinin mahkemelere sevki Tarım ve Orman Bakanlığının inisiyatifine bırakılmıştır. Bu değişiklik bile kazanılmış olan hakların en az yirmi yıl geriye götürüldüğünü kanıtlamaktayken asıl faillerin yargılanmadığı bir düzen devam ettirilmek istenmekte ve sorumluluk tamamen belediyelere çıkarılmak istenmektedir.

Hem bu maddenin hem bu yasanın bu hâliyle geçmesi sorunu çözmeyecek, tam tersine, kaosu daha da büyütecektir. Biz, yol yakınken bir kez daha "Bu kanunu geri çekin." diyoruz. Yapılması gereken, konuyu belediyelerin omzuna yüklemek değil; Tarım Bakanlığıyla, belediyelerle, sivil toplum kuruluşlarıyla, gönüllülerle, veteriner hekimlerimizle birlikte kanunun ele alınması ve öldürerek değil yaşatarak sokak hayvanları meselesinin çözümüne ulaşmamız gerekmektedir. Biz bunu günlerdir söylüyoruz. Biz burada söylüyoruz, işte, hayvan hakları savunucuları meydanlarda söylüyor ama dinleyen yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bugün, Eskişehir'de, öğrendik ki -Komisyon üyeleri de bilmiyordur, Başkanımız da bilmiyordur- "Öldürmeyin, yaşatın, gerekirse biz sonuna kadar direniriz." diyen Cumhuriyet Halk Partisinin Eskişehir İl Başkanı hakkında soruşturma başlatılmış. İnanılır gibi değil yani "Öldürmeyin, yaşatın." dedi diye İl Başkanımız hakkında soruşturma başlatılmış, perşembe günü gidip savcılıkta ifade verecek. Biz de hem Cumhuriyet Halk Partililer olarak hem yaşam hakkı savunucuları olarak can dostlarımızın destekçisi olan hayvan hakları savunucuları olarak, sadece can dostlarımızın savunucuları değil, hak ve özgürlükler savunucuları olarak İl Başkanımız Talat Yalaz'ın yanında olacağız perşembe günü.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ama bu, kabul edilebilir değildir. “Hayvanları öldürmeyin, yaşatın.” diyen kişilerin ifadeye çağırılması kabul edilebilir değildir. Bir kez daha bu yasanın geri çekilmesini ve öldürerek değil, yaşatarak sokak hayvanları meselesinin çözümünü talep etmekteyiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

Sayın Başevirgen, buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, iktidar, erteleye erteleye krize dönüştürdüğü mevcut sorunu şimdi de belediyelerin kucağına bırakıp kenara çekiliyor. 2004 yılında çıkarılan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu hayvanlara yönelik bakımevi kurma ve kısırlaştırma görevlerini belediyelere verdi. O zaman, yerel yönetimlerde de AK PARTİ iktidardaydı. Nüfusu 25 binin üzerinde olan bütün belediyelerin kendi kısırlaştırma üniteleri ve bakımevlerini kurmaları zorunluluğu varken tesisler yapılmadı; yine AK PARTİ iktidardaydı. Belediyelere üç dört yıl ek süre tanınarak kanuni yaptırım ötelendi. Tanınan bu ek süreye rağmen belediyeler, kısırlaştırma merkezleri ile bakımevlerini yine kurmadılar. Yirmi yıldır ülkeyi yöneten, kanun yapma, uygulama ve denetleme yetkisine sahip olan iktidar bu görevi yerine getirmediği için bugün bu sorunla karşı karşıyayız. Kanun yaptığı hâlde uygulamayan ve denetlemeyen iktidar bu düzenlemeyle, belediyelerin kendilerinde olduğu dönemde sorumlu olan tüm kurum görevlilerini maalesef aklıyor. Belediyelerin çoğunun muhalefete geçmesiyle birlikte kanunu uygulamak aklınıza geldi. Bu sorun tek başına yerel yönetimlerin altından kalkabileceği bir sorun olmaktan çıkmıştır.

Türkiye’de 1.389 belediye ve sadece 105 bin kapasiteli 332 barınak bulunuyor. Mevcut barınaklar da ağzına kadar doluyken bahsi geçen 4 milyon sokak köpeği hangi bakımevine yerleştirilecek? Mevcut hayvan bakımevlerinin kapasiteleri göz önüne alındığında, sokak hayvanlarının tamamının bu merkezlerde barındırılması gerçekçi değildir. Belediyelerin bakımevlerini artırma hedefi iyimser bir yaklaşımdır ancak bu sürecin idari ve mali açıdan sürdürülebilirliği konusunda ciddi şüpheler bulunmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı başta olmak üzere, ilgili tüm bakanlıklar ve kamu idareleri daha fazla sorumluluk almak ve elini taşın altına koymak zorundadır.

Belediyelerin bünyesinde, veterinerlik hizmetleri kanununun 9’uncu maddesinin (3)’üncü fıkrasındaki kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını denetleyecek veteriner işleri müdürlükleri yok, dolayısıyla bu konuda bir netlik de yok. Konunun uzmanı olmayan insanların, hayvanların kamu güvenliği açısından tehlike oluşturması durumuna karar verecek mercide olması ciddi hatalara yol açacaktır. Bu durum, belediyeler için haksız cezaların önünü de açabilir. Şartlar bu kadar belirsizken bir belediyenin kendine yüklenen görevlerini yerine getirip getirmediğini, buna karşılık belediyelere ceza verilip verilmeyeceğini nasıl belirleyeceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamamlayalım lütfen.

Buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Yapılması gereken, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nu eksiksiz uygulamak ve Meclis araştırma komisyonu raporundaki çözüm yollarını benimsemektir.

Ayrıca, burada çok dinamik bir durum var. Bu teklifte belediyelere bütün sorumluluğu yüklüyorsunuz ama teklifin hiçbir aşamasında, hiçbir belediyeyle -ki buna Türkiye Belediyeler Birliği de dâhil- bir irtibat kurmuyorsunuz. Burada bir tane bile belediye başkanı yok. A veya b partisi fark

etmeksizin hiçbir belediye başkanını dinlemeden, fikrini sormadan süreci böyle yürütmeniz asla kabul edilemez. Kanunu uygulayacak olan belediyeler bu masada olmadan süreç devam ederse Türkiye'nin bütün belediyelerini zor duruma sokacaksınız.

Tekrar söylüyoruz, bu teklif toplum vicdanında büyük yara açıyor. Lütfen, inatlaşmaktan ve bu teklifi dayatmaktan vazgeçip her maddesi çelişkili ve muğlak ifadelerle dolu kanun teklifini tümüyle geriye çekin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Düzce Belediye Başkanı Faruk Özlü'nün Komisyon üyelerini Belediye olarak işletmeciliğini gerçekleştirdikleri hayvan bakımevine davet ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, Bekir Bey'in gündeme getirdiği şeyle ilgili olarak da Düzce Belediye Başkanı Sayın Faruk Özlü, örnek bir hayvan bakımevi işletmeciliğini gerçekleştiren belediye olarak Komisyonumuzun bütün üyelerini, hepimizi oraya davet eder; ben bu duyuruyu bu vesileyle yapmak isterim.

Teşekkür ederim.

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) – Sayın Başkan, topluca gidelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, toplu gideceğiz arkadaşlar.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlandı.

Şimdi, madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 5 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas no.lu Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve talep ederiz.

Ayhan Barut	Orhan Sarıbal	Bekir Başevirgen
Adana	Bursa	Manisa
Ömer Fethi Gürer	Barış Karadeniz	İlhami Özcan Aygun
Niğde	Sinop	Tekirdağ

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, birinci önergeyle ilgili olarak, Ömer Bey, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, "Yerel yönetimlerin sorumluluğu" adı altında düzenlenen bu maddede "Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir. Rehabilite edilenler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır." ifadesinden sonra "Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler bakımından, geçici 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kaynağı ayırmayan belediye başkanı ve meclis üyeleri ile ayrılan kaynağı hayvan bakımevi kurmak, sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilite etmek veya sahiplendirilinceye kadar bakmak için sarf etmeyen ya da bu kaynağı başka amaçlar için sarf eden belediye başkanı ve belediye yetkililerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir." diyor.

Belediyeler Birliğini en azından dikkate alıp onlarla ilgili bu konuda bir görüşme yapılmış mıdır? Sayın Başkan, çünkü nüfusu 25 binin üzerinde dediğiniz belediyenin böyle bir bakımevini, barınağı kurabilme olanağı yoktur. Yani uygulamaya girmeyecek bir maddeyi burada getirip belediyeleri zor durumda bırakmanın anlaşılır bir yanı da yoktur çünkü rehabilite edilen hayvana sürekli orada bakım yapabilecek durumda olan belediye, nüfusu 25 binin üzerindeki yer de gerçekçi değildir.

Şimdi, Niğde ilinde 2 tane nüfusu 25 bini aşan belediye var; biri Niğde Merkez, diğeri Bor ilçesi. Şimdi, 2 belediyede Niğde'deki tüm hayvanlar toplanacak, İl Özel İdaresi bu hayvanları alıp getirip bunlara "Hadi, bak." diyecek ve ne zamana kadar bakılacağı da belli değil. Hani, diyorlar ya: "Bunun ölüm neresinde var?" İşte ölüm burasında var. Buradaki, barınaktaki hayvanlara yeterli beslenme sağlanamayacağı gibi, burada toplanan hayvanların mevcut kadroyla da bakımları sağlanamayacağı için, orada sahiplenme gerçekleşmeyeceğinden dolayı da ölüme mahkûm ediliyor.

Bu yöntem doğru bir yöntem veya bu madde doğru bir madde değil; içerik olarak bu maddenin uygulanabilirliği de yok. Özellikle nüfusu 25 binin üzerindeki küçük yerlerde böylesi düzenlemeleri sağlamak oradaki belediye başkanını bugünden hapse atmak için bir yol olur. Onun da çözümlenmesinin manası, il özel idarelerin mutlak suretle devrede olması, kırsal alanlarda il özel idarelerinin bakımevini en azından kurması düşünülebilirdi.

Bu maddenin tamamının çekilmesi… Aslında tüm teklife biz karşıyız, bu maddeye de ayrıca karşı olduğumuzu tekrar ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Gürer, çok teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki diğer önerge DEM PARTİ'ye ait.

Gerekçesini mi okutalım?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Evet, gerekçesini okutalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin bu şekliyle yasalaşması durumunda yerel yönetimlerin çeşitli gerekçeler ileri sürerek sokak hayvanlarına dönük bir katliam gerçekleştirmesinin önü açılmış olacaktır. Yerel yönetimlerin sorumluluğuna verilen hayvan bakımevleri kurulması ve buralarda sokak hayvanları için rehabilitasyon ve kısırlaştırma işlemlerinin yapılması birçok belediye tarafından para ve zaman kaybı olarak değerlendirilecektir. Belediyelerin yirmi yıl boyunca 5199 sayılı Yasa'yı uygulamadaki gönülsüzlüğü bundan sonraki süreç için de fikir verebilmektedir.

Ayrıca, teklifte “köpek” yerine “hayvan” kelimesi kullanılması sokakta yaşayan diğer hayvanların, özellikle köpek nüfusunun ortadan kalkmasıyla popülasyonunun artması beklenen kedilerin de benzer bir durumu yaşaması hedeflenmiştir.

Ayrıca, kısırlaştırılmış ve rehabilite olmuş köpeklerin gruplaşması, saldırganlaşması söz konusu olmadığı için alındığı yere bırakılmasında sorun yoktur.

Mevcut değişiklik teklifi hayvanları korumaya yönelik belediyelerin icraatlarını kontrol etmekten çok, hayvan katliamı yapılabilmesinin yasal zeminini ve bu zemine kaçış yollarını oluşturmaya yol açacaktır. Birçok belediyenin hayvan bakımevleri konusundaki isteksizliği ve gönülsüzlüğü yasal düzenlemeyle meşrulaştırılmış olacaktır. Hayvan bakımevlerini külfet ve zaman kaybı olarak görecek belediyelerin, üzerinde görüşmeler yapılan teklifin 5’inci maddesinin son fıkrasındaki düzenlemeyi gerekçe göstererek hayvan katliamına yönelecekleri herkesçe dile getirilen bir gerçektir.

Hayvanların canlarının vicdani ve ahlaki olmayan bir şekilde hayvan canı almanın yasal zemini olabilecek bu maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, 2 önergeyi de gerekçeleriyle beraber dinledik.

Aynı mahiyetteki 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Şimdi 3’üncü önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 13’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

MADDE 13: 5199 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin (mevcut hâlde “belediyelerin sorumluluğu” olan) başlığı “Yerel yönetimlerin sorumluluğu” şeklinde değiştirilmiştir.

Birinci fıkrasında yer alan “büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer” ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “olmayan belediyeler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile il özel idareleri” ibaresi eklenmiş ve fıkranın üçüncü ve dördüncü cümleleri ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bakımevlerinin kurulmaması durumunda sorumlu bakanlık tarafından kurulur ve bedeli ilgili kurumdan tahsil edilir.”

“Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir. Rehabilite süreci tamamlanan hayvanlar hayvan bakımevlerinde barındırılır.”

“Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler bakımından, geçici 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kaynağı ayırmayan belediye başkanı ve meclis üyeleri ile ayrılan kaynağı hayvan bakımevi kurmak, tehlike arz eden sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilite etmek ve bakma yükümlülüğünü yerine getirmeyen ya da bu kaynağı başka amaçlar için sarf eden belediye başkanı ve belediye yetkililerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.”

Turan Yaldır

Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önerge sahibi, buyurun.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Sayın Başkan, maddeyle, bakımevi açma zorunluluğu getirilen belediyelerin tanımı yeniden düzenlenmekte ve ayrıca belediye bütçesinden kaynak ayrımı zorunlu hâle getirilerek kaynağın amacı dışında kullanılması engellenmektedir. Yaptırım olarak ise sorumlular

hakkında hapis cezası ve makul düzenleme bu madde içeriğindedir. Bu sorunun çözümünü öncelikle ilgili Bakanlık ve sonrasında belediyelerin yükümlülüklerini yerine getirmelerinde görüyoruz. Bakanlığın ve yerel yönetimlerin etkin, planlı ve sorumluluk bilinciyle hareket ederek yürüteceği süreçler doğru şekilde ilerlemiş olsaydı bugün bu sorunla karşı karşıya kalmayacağımız görülmüş olunacaktı.

Madde, yukarıdaki değişikliklerimiz uyarınca kanunun ruhuna uygun şekilde güncellenecek ve ilgili değişiklikle bahse konu hususun çözümü noktasında önemli bir yol katedilecektir.

Diğer taraftan, önergeyle, bakımevlerini belirlenen takvime bağlı kalarak zamanında yapamayan belediyelerin yapmakla yükümlü oldukları bakımevlerinin Bakanlık tarafından yapılabilmesi ve bedelinin belediyenin ilgili bütçesinden mahsup edilmesine yönelik ilave bir düzenleme yapılması önerilmektedir.

Bu sebeplerden kanun teklifi metninin önergemiz doğrultusunda değiştirilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Yaldır, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Yaldır'ın önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge reddedilmiştir.

4'üncü önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin birinci cümlesinde yer alan "Yerel yönetimlerin sorumluluğu" ibaresi yerine "Bakanlık, Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları" şeklinde değiştirilmesini ve aşağıdaki fıkraların eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer belediyeler ve sokak hayvanlarıyla ilgili faaliyet gösteren bağış toplama hakkına sahip sivil toplum kuruluşları, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevi, barınak ve yaşam alanı kurmakla yükümlüdür."

"Belediyeler ve sivil toplum kuruluşları tarafından kurulan hayvan bakımevi, barınak ve yaşam alanlarının yetersiz kaldığı hâllerde Bakanlık tarafından uygun görülen alanlar da yaşam alanı olarak belirlenebilir."

"Bu maddede belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler veya sivil toplum kuruluşları tarafından hayvan bakımevi, barınak veya yaşam alanlarına götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ve sivil toplum kuruluşları ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür."

"Rehabilite edilen hayvanlar, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğiyle sahiplendirilmek üzere Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilir."

"Bu madde uyarınca kurulan tüm bakımevi, barınak ve yaşam alanlarında ilgililerce kesintisiz takip yapılabilmesi için, izleme sistemleri kurulması zorunludur."

"Yerel yönetimler, mevcut ve sonradan açılacak bakımevi, barınak ve yaşam alanlarında çalışacak personellerine hayvan bakımı ile ilgili eğitimler vermekle yükümlüdür."

"Mevcut ve sonradan kurulacak bakımevi, barınak ve yaşam alanları ziyarete açık tutulur. Gönüllülerin barınaklarda çalışmasına kurum yetkililerin gözetimi olmak kaydıyla izin verilir."

Şerafettin Kılıç

Antalya

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Gerekçe…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

5199 sayılı Kanun'un ek 1'inci maddesinde "Belediyelerin sorumluluğu" başlığıyla düzenlenen bölümde sahipsiz sokak hayvanları için bakım sorumluluğunun kapsamı sorunun çözümü için yetersiz kalmaktadır. Bu kapsamda kanunun ilgili maddesinde yükümlülük kapsamının genişletilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçesini dinlediğimiz önergeyi oylarınıza sunuyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

5'inci önergeyi okutuyorum.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanun'un ek 1'inci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilen 4'üncü cümlesinde yer alan "Rehabilite edilenler" ibaresinin "Rehabilite edilen köpekler" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hasan Çilez — Amasya

Mehmet Baykan — Konya

Hilmi Durgun — Antalya

Faruk Kılıç — Mardin

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Gerekçe…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle çerçeve 4'üncü maddede yapılan değişikliğe uyum sağlanmaktadır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçesini de dinlediğimiz 5'inci önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 5199 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 4- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler 31/12/2028 tarihine kadar ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla ve mevcut bakımevlerinin koşullarını iyileştirmekle yükümlüdür.

Belediyeler 31/12/2028 tarihine kadar birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak, rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek ve sahipsiz hayvanlara sahiplendirilinceye kadar bakmak için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır. Bu oran büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılamaz.

Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını en geç 31/12/2025 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırmak zorundadır."

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Sayın Barut, buyurun efendim.

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, bu kanun teklifi Komisyondan geçmek üzere ama bu kanun teklifi Komisyondan geçse de bunun Meclisten geçmeyeceğine inancım çok fazla, bunun net olarak altını çizmek istiyorum. Oldu ki bu kanun teklifi Meclisten geçti, siz imzacılar olarak Meclisten geçip bu kanun yürürlüğe girdikten sonra yüz binlerce, milyonlarca sokak hayvanının ölümüne imza atan sizler bu vebalin, bu günahın altında kalacaksınız. Allah sizi affetsin, bu günahın sorumlusu sizlersiniz. Dolayısıyla daha yol yakınken bu kanun teklifini tümden çekelim diyorum.

Yine diyorum ki aslında bu kanun teklifi bu Komisyona gelmeden önce -yani kendi bulunduğum şehirde de burada da görüştüğüm sivil toplum örgütleriyle- maalesef, kanun hazırlayıcıları hiçbir STK'yle, meslek odalarıyla, bilim insanlarıyla ya da hayvanseverle, hayvan dostlarıyla görüşmemiş. Yani bu, son zamanlarda, son yıllarda AKP politikasının tipik bir örneği "Ben yaptım, oldubitti."ye getirilen bir kanun teklifi. Dolayısıyla keşke bu kanun teklifini bilim insanlarına sormuş olsaydık, STK'lere sormuş olsaydık bugün buraya gelen bu kanun teklifi herkesin, her kesimin istediği tarzda bir kanun teklifi olurdu, herkes daha mutlu olurdu, daha huzurlu olurdu. Ancak yine de söylüyorum, önümüzde sıkışık bir takvim var ve bu süreçte, 30 Temmuza kadar bu kanun teklifinin Meclise inmeyeceğini de düşünüyorum ama gelin, bu özveriyi siz yapın, bu kanun teklifini ekim ayına bırakalım, ekim ayında bunu tekrar enine boyuna konuşup yeni, güzel bir kanun yapalım diyorum.

Maddeyle ilgili de zaten 13'üncü madde ile 14'üncü maddenin içerikleri aşağı yukarı aynı. Yine burada kanun çıkarıyorsunuz, arkasında durmuyorsunuz, sorumluluğunu üzerinize almıyorsunuz, yerel belediyelere bütün sorumluluğu yıkıyorsunuz.

Biraz önce 13'üncü maddede konuştuğum yüzdeleri de düzeltmiş olayım. Bütçelerinden de binde 3, binde 5 yani "Büyükşehir belediyelerinden binde 3, küçük belediyelerden binde 5 oranında kesinleşmiş bütçenizden para ayırın." diyorsunuz, taşın altına elinizi koymuyorsunuz çünkü siz parayı seviyorsunuz, rantı seviyorsunuz. Rantı, parayı ve yeşili de sevdiğiniz için "Bizden çıkacak para olmasın, CHP'li belediyeler bu parayı harcasın." görüşündesiniz. Hayvan yararına olan, sokak dostlarının yararına olan bir şey varsa harcayalım ama esas yapması gereken sizlersiniz.

Onun için, tekrar söylüyorum; hem bu kanun maddesini hem de kanun teklifini yürürlükten kaldırmamız gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Sayın Barut, teşekkür ediyorum.

Sayın Akın, buyurun.

İBRAHİM AKIN (İzmir) - 14'üncü maddeye geldik. Şimdi, bu madde, aslına bakarsanız, 13'üncü ve 14'üncü maddeyi birlikte ele alarak değerlendirmeyi gerektiriyor çünkü bu madde içerisinde her ne kadar hayvanlar üzerinden hesaplaşma yapılmaya çalışılıyorsa da asıl, bence yerel yönetimlerle ilgili olduğu çok açık. Çünkü biliyorsunuz ki özellikle büyükşehirler, toplamı açısından bakıldığında, nüfusumuzun yüzde 73,4'ü mevcut muhalefet partilerine geçmiş durumda, yüzde 26 civarı da iktidarda kalmış durumda. Dolayısıyla burada bütçe ayrılırken de çok bilinçli ve hesaplı bir iş yapıldığı çok açık gözüküyor. Bu, hayvanlar üzerinden yapılacak siyasi hesaplaşma açısından bakıldığında çok tehlikeli ve çok kötü çünkü büyükşehirlerde yüzde 3 bütçe veriyorsunuz ama normal olarak daha küçük şehirlerde, nüfusu az olan yerlerde yüzde 5 veriyorsunuz. Bu da açıkça gösteriyor ki aslında büyükşehirlerdeki yapılacak işlerin çok daha büyük olmasına rağmen bütçesini kısıyorsunuz. Nüfusla kıyasladığınız zaman başka şey olabilir ama pratik olarak başka bir durum var. Bizim hayvan hakları savunucuları olarak özellikle bu tür hesaplaşmanın parçası olunmasını, hayvanlar üzerinden yapılmasını

kabul etmemiz mümkün değil. Dolayısıyla bu yasanın içeriği de bu yasanın işlevi de belirsizlikleri de hayvanlar üzerinden yapılacak hesaplaşmanın parçası olması da bir bakıma gerçekten önümüzdeki dönemde kaos yaratılmasını sağlayacak. Özellikle şunu söyleyeyim: Evet, yerel yönetimlerin yetkisi ile büyükşehirlerin arasındaki ilişki, öbür taraftan merkezî yetkiyle arasındaki ilişki bakımından tartışılabilir ama bu yöntemin doğru olmadığını düşünüyoruz. Özellikle kaçırarak, Komisyonun içerisinde tartışma yapılmayarak; özellikle veterinerler, barolar, hekimler ve diğerleriyle de konuşulmayarak yapılmasının altında sanıyoruz ki bu 13'üncü madde ve 14'üncü madde de var çünkü bu, normal olarak olacak bir iş değil. O nedenle, bu yasanın bu şekilde devam etmesi demek, aslında, önümüzdeki dönem kaosu, yerel yönetimler ile halk arasındaki ilişkiyi ve aynı zamanda merkezî ilişkiyle çatışmayı sağlayacak bir planlamanın parçası gibi gözüküyor.

Niyetiniz kötü; bu kötü niyetinizden vazgeçin, bu yasayı çekin ve bir an önce de bundan vazgeçin diye ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim Sayın Akın.

Gökçe Hanım, buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Teşekkür ederim.

Şu an 14'üncü maddeyi görüşüyoruz, son maddelerden bir tanesi ama 13'üncü maddeyle ilgili biraz önce zaman yetersizliğinden söylemediğim bir şeyi not olarak düşmek isterim. Arkadaşlarımızın söylediği gibi, Türkiye Belediyeler Birliğinden ve bölgesel olarak da belediyeler birliklerinden temsilcilerin burada yer alması gerekiyordu çünkü uygulamada ne sorunlar var, şimdiye kadar bu sayılar neden gördüğümüz şekilde gerçekleşmiş, buna dair bilgileri vermeleri gerekir, ilk elden kendilerinin anlatmaları ve bütün bu yasa sürecine dâhil edilmeleri gerekir yani sadece sonrasında fikrinin sorulması da değil; neler olmuş ve neye ihtiyaç var, buradan sahadan gözlemler ve eksiklikler, sorunlar ve çözüm önerileri oradan gelebilirdi, bunun yapılması gerekirdi, yapılmadı.

Madde 14'le ilgili olarak da burada ilginç bir durum var yani neden yasayı bu şekilde yaptığınızı ben anlamadım çünkü yani yasayı şu şekilde ancak anlamak mümkün: Yani vatandaş baştan sona okuduğunda bunu böyle bütünlüklü değerlendiremezse veya bir dalgınlık olursa anlaması mümkün değil ama burada vatandaşa düşen bir görev olduğu için de önemli. Yani 2028'e kadar verilen bir süre var, kime? Belediyelere, "Barınak kur." diyorsunuz. 2025'e kadar vatandaşa bir şey diyorsunuz, ne söylüyorsunuz: "31 Aralık 2025'e kadar kedi ve köpek sahipleri hayvanlarını en geç şu tarihe kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırmak zorundadır." Şimdi, madde 2'ye geri dönelim burada, önemli bir şey çünkü: Madde 2'de "sahipli, sahipsiz hayvan" tanımını yeniden düzenliyorsunuz ve bu tarihe kadar yani şunu düşünün, vatandaşlarımız ehliyet yenilerken, kendi kimliklerini yenilerken bu verilen tarihlere riayet etmedikleri için bu süreler sürekli tekrar tekrar uzatılır bir hâlde, yani hayvanlar geldiği zaman bu işin daha zor olacağını düşünmek gerekirken çok daha dar bir tarih veriyorsunuz, dar bir süre veriyorsunuz ve şu önemli: Bu şekilde kaydedilmeyen hayvanlar aslında fiilen sahipli olsalar bile sahipsiz hayvan olarak sayılacaklar ve sahipsiz hayvan olarak sayılan bu aslında sahipli olan hayvanlar öldürülebilecek, öldürülebilecek. Böyle bir sorunumuz var burada yani kanunun nasıl işlemeyeceğini her aşamada, her seferinde anlatmaya çalışıyoruz. Bu, gerçekten vatandaşlarımız açısından büyük bir tedirginlik yaratacak ve iş işten geçtikten sonra bu tedirginlik ve üzüntü yaratılacak sahipli hayvanlarla ilgili. Bu uyarıyı tekrar ediyorum: Lütfen bu tanımları düzeltin. Neden? Çünkü 2019 yılındaki raporda Sayın Başkan şu söyleniyordu: "Sahipli ve sahipsiz hayvan ayrımı ortadan kaldırılsın." deniliyordu sizlerin oylarıyla, sizlerin oyuyla yani o noktadan bu noktaya nasıl 180 derece döndüğünüzü, nasıl…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – …bu kadar fikir değiştirdiğinizi anlamak mümkün değil. Keşke biraz açıklasanız, bari bu konuda açıklasanız.

Teşekkürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz, sağ olun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, size söz vereceğim.

Necla Hanım, size veriyorum, söz talebiniz var, daha sonra da Sayın Fethi Gürer'e vereceğim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Tamam.

Sayın Başkan, şimdi az önce Sayın Barut AKP sıralarına "Yeşili seviyorsunuz." dedi. Sayın Barut bence onu kayıtlardan "doların yeşili" diye değiştirelim çünkü arkadaşların pratiklerine bakılırsa ağacı sevmez, hayvanı sevmez; çiçeği, börtüyü böceği sevmez, totalde doğayı sevmez çünkü pratiğiniz bunu gösteriyor, ortada.

SÜLEYMAN ÖZGÜN (Nevşehir) – Yanlış ifade.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Nasıl?

SÜLEYMAN ÖZGÜN (Nevşehir) – Yanlış ifade.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Yanlış ifade mi?

AYHAN BARUT (Adana) – Doların yeşili dedim ama dediği doğru, ben arkasını söylememiştim…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Devam edelim; Sayın Demir, devam edelim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Tamam, siz istediğiniz yeşili sevmeye devam edin, biz doğanın yeşilini korumaya devam edeceğiz, onu söyleyeyim.

Şimdi, bu maddede belediyeler bakımından ciddi bir belirsizlik var, belirsizlik içeriyor. Bakınız, bakımevi olmayan veya kapasiteleri yeterli olmayan belediyelerin binde 5 oranında kaynak ayırsa bile yapabilecekleri sınırlıdır, belediyelerin bu durumda nasıl sorumlu tutulacağı da belirsizdir, sadece belediyelerin sorumluluk almasıyla bu işin çözülemeyeceği de ortadadır. Bu yüzden genel bütçeden bu meseleye kaynak ayrılması ve bu süreçte de sivil toplumdan destek istenmesi gerekiyor.

Sayın üyeler, bu maddeyle bir taraftan bugüne kadar yaşanan yasa tanımazlık meşrulaştırılırken, bir taraftan da hayvan katliamı yapmak isteyenlere yeni bir gerekçe oluşturuluyor. Bildiğiniz gibi, bildiğimiz gibi kamu kurumlarının 5199 sayılı Kanun'un çerçevesindeki görevlerini yerine getirmesini ne kanun varlığı ne de 2019 yılında hazırlanmış olan Meclis araştırma raporu sağlayabildi. Bu hâliyle teklifte "sahiplendirilinceye kadar" denilerek hayvan haklarının çiğnenmesi için uygun koşullar sağlanmak isteniyor. Bu konuda etik ve vicdani olanın, 2019 yılındaki Meclis araştırması sonucunda da ortaya konulan hayvanları alındıkları yere bırakmak olduğu es geçiliyor. Bakınız, yasa teklifi bir yandan sokak hayvanlarının toplanarak bakımevlerine konulmasını istiyor, öte yandan bakımevi olmayan belediyelere 2028 sonuna kadar bakımevi yapma süresi veriyor. Bugün 1.391 ilçeden 1.200'ünde hayvan bakımevi yok, olan bakımevleriyse sağlıklı ortamdan çok çok uzak. Her bir barınak tarihe kara bir leke olarak geçen Hayırsız Ada'dan farksız durumda değildir. Bakın, defalarca söyledik, hayvanlar bu ölüm kamplarında aç, susuz bırakılıyor, birbirlerini yiyorlar ve hastalanıyorlar. Bu şekilde getirilen teklifle bakımevi bulunmayan ilçelerde 2028 yılı sonuna kadar hayvan popülasyonu gerekçe yapılarak…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun efendim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – …sistematik bir hayvan katliamı yapılmasının gerekçesi üretilmiş olacak. Hem "Hayvanlar bakımevine alınacak." diyen hem de bakımevi kurma zorunluluğunu 2028 sonuna uzatan yasa teklifi hayvanları korumayı değil, bugüne kadar yasal zorunluluktan kaçan kurumların elini rahatlatmayı amaçlıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim Sayın Demir.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, mevcut metne göre nüfusu 75 bini aşan belediyelerle büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri 31/12/2022, diğer belediyeler 31/12/2024 tarihine kadar hayvan bakımevi kurmakla yükümlüydü. Bu uygulama gerçekleşmemiş ama 25 binin üstünde belediyelerin bakımevi kurması zorunluluğu getirilmiş. 75 binin üstündeyken çoğu belediyenin kuramadığını 25 binin üzerini aşan nüfusta belediyeler nasıl kuracak?

Hayvan bakımevi kurmakla belediyeler sorumlu tutulurken mevcut bakımevlerinin koşullarının iyileştirilmesiyle de yükümlüdür. Bu da bir itiraf, demek ki şu ana kadar bakımevlerinin durumlarının iyi olmadığını da kanun teklifini veren arkadaşımız gitmiş, yerinde görmüş ki böylesi bir eklemeyi de buraya yapmıştı; ona da teşekkür ederiz, en azından bakımevlerinin koşullarının iyileştirilmesi akıllarına gelmiş.

Burada ayrılan kaynakla ilgili düzenleme eski mevcut metinde de var; üç yıl süreyle birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak, rehabilite etmek olayı bu kez 2028 yılına taşınıyor. Burada "Kedi ve köpeklerini 2025 yılına kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırmak zorundadır." ifadesi sahipli hayvan tanımındaki değişiklikle, bunların da evcil hayvan ifadesinin ortadan kaldırılmasıyla sahipli hayvan tanımının dışına düşürülerek barınaklara alınmasının yolunu açıyor. Buradaki taslak metinde yer alan düzenleme ve bir önceki maddede belediye başkanlarına getirilen cezai hükümlere rağmen uygulanabilirliği mevcut bütçe ile olası değil, olası olmayan bir metnin burada yer almasının nedeni belediyeleri sorumlu kılarak sorumluluğundan sıyrılan bir siyasi iktidar var.

Bakınız, gıdayla ilgili denetimi merkezileştiriyor, hayvan bakımlarını ise yerelleştiriyor. Önce bir karar verin, serbest piyasa ekonomisini uygulayan anlayışınızın merkezileştirmeyi mi yoksa yerelleştirmeyi mi önceliklediğini de burada görmüş oluyoruz. İşinize geldiği zaman maddenin sorumluluğunu Bakanlığın üstüne alıyorsunuz, işinize gelmediği zaman da "Belediyeler bu işten sorumlu." deyip sıyrılmaya çalışıyorsunuz.

Kanunun ilk andan beri ifade ettiğimiz gibi uygulanabilirliğinin sorunlu olduğu bir gerçek çünkü hiçbir belediye ne kent merkezlerine, zaten alan bulmaları mümkün değil de buldukları alanlarda toplayacakları…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – …köpeklerin sığabileceği bir barınağı yapabilme olanağı yok, barınaktaki hayvanlara sürekli bakabilme olanağı yok. Bu kanun uygulamaya alınsa dahi sonuç vermeyecek ama bir sonuç gerçekleşecek: Barınakta sahiplenilinceye kadar alma mantığıyla hayvanlar orada açlıkla ve farklı yöntemlerle ölüme gönderilecek. Onun için, bu Hayvanları Koruma Kanunu değil, hayvanları ölüme gönderme kanununun tamamının geri çekilmesini bir kez daha talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Otlu, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Tabii, süre ilerliyor ama sokakta da herkes bu yasanın nasıl geçeceğini izlemeye çalışıyor ama okuyorsanız pankartları "Bu yasayı tanımıyoruz ve yasayı sokakta yazacağız." diye pankartlar asılıyor, bu yasaya onay veren vekillerin isimleri okunuyor. Bu katliama onay veren vekillerin isimleri gerçekten bu ülkede 12 Eylül darbesini yapmış Kenan Evren gibi unutulmayacak. Öyle yalnız başınıza yaşamaya devam edersiniz.

Ben DEM PARTİ olarak, bir hayvansever, hayvan hakları savunucusu olarak, yazılan buradaki 17 maddeyi de sokakta yazacağımızı belirtiyorum. Hayvanlara özgürlük manifestosu yazacağız, hayvan can dostlarımız için onların özgürlük manifestosunu sokakta yazacağız çünkü hiçbir canımızın katledilmesine, hiçbir canımızın barınaklara götürülmesine izin vermeyeceğiz. Burada anlaşıldı ki bir kere daha, vallaha, aranızdaki rant savaşı yüzünden can dostlarımızın katledilmesine izin vermeyeceğiz. Yani "Yerel yönetimler şuna geçti, buna geçti; şöyle oldu, böyle oldu."dan çok vallaha burada bakıyorum; rant, rant, rant.

YAKUP OTGÖZ (Muğla) – Ne rantı var?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Rant, rant, rant; başka bir şey yok. Kendi içinizdeki AKP üyeleri de itiraz ediyor bu yasaya, halkın çoğu itiraz ediyor. Ya, dün diyorsunuz ki: "Yüzde 98'i itiraz etseydi..." Vallaha trolleriniz savaşıyor şu anda sosyal medyada. Sosyal medya uzmanları bakıyor, trollerle savaş açmışsınız "Bu yasaya evet, evet, evet." diye ama bunu da unutmayacak halkımız. Hayvanseverler, hayvan hakları savunucuları bu trol savaşını da unutmayacak.

O yüzden de istediğiniz kadar uğraşın, biz bu mücadeleye devam edeceğiz, bu yasaya geçit vermeyeceğiz. Hayvan hakları için, can dostlarımız için özgürlük manifestosunu yazacağız.

Bu yasayı tanımıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun Evrim Hanım.

EVRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, iktidar üç gündür bize bir havuz problemini tartıştırıyor, sokak hayvanları problemi bir havuz problemi gibi âdeta. Bu açıdan yirmi yıldır dolan ve bugün artık taşmaya başlayan bir havuza döndü Türkiye, vanalar patlamış çünkü kural yok, çünkü tedbir yok. Tabii, göstermelik teşebbüslerle ve hiç görülmeyen tedbirlerle de vanalar kısılmıyor. Havuz yirmi yıldır doluyor ve şimdi havuz taşmak üzere çünkü bu havuzun boşalacağı vanalar da tıkalı, orada göstermelik tamir işlemleri ve girişimleri var, "Dostlar alışverişte görsün." şeklinde birtakım düzeltme çabaları da var ama nafile arkadaşlar, sonunda havuz doldu, taşıyor. Bu sorun artık herkesi boğuyor, herkesin de nefesini kesiyor.

Şimdi, biz muhalefet partileri burada oturmuş, iktidarın evinin önünü süpürmeye çalışıyoruz; onlar bozuyor, biz yapmaya çalışıyoruz. Artık bu havuzu boşaltmanın zamanı geldi, bunun da yolları çok belli. Çözüm 1: Ev hayvanlarının her türlü üretimini, ticaretini, ithalatını yasaklayacaksınız; öyle basit cezalar değil, çok ciddi, caydırıcı cezalar getireceksiniz, getireceksiniz ki kimse bu işe bir daha kalkışamasın. Sokaklarda evsiz barksız hayvanlar var, hayvan edinmek isteyen hayvanseverlerimiz var ve onlar da bunları sahiplenebilirler pek tabii ki; bu 1'di. Gelelim 2'nciye: Sokak hayvanını sokağa bırakmak o kadar da kolay olmamalı, hayvanseverler daha baştan bunun sorumluluğunu ve yükümlülüğünü de bilerek hayvan edinmeli. Bu sorumluluğu toplumda oturtmak için de şunu yapmamız gerekiyor: Eğer bırakmaya karar veriyorsa o hayvanın ömrü boyunca bakımını üstlenecek yani belli bir nafaka ödeyecek, o nafakayla hayvanın bakımı sağlanacak ve bütün bu süreçler çok ciddi bir şekilde denetlenecek ama vatandaş sahiplenecek başka birini bulursa ve resmî biçimde hayvanın nüfusunu bu kişiye geçirirse nafaka ödemek zorunda kalmayacak. Peki, şimdi biz bunları tartıştık mı, tartışmadık mı? 3'üncü gün

oldu, hiçbir tanesinde çözümleri ciddi anlamda tartışmıyoruz. Bunlar çözüm arkadaşlar, çözüm; bunları da iyi tartışmamız gerekiyor, yoksa arı peteğindeki arılar gibi burada sabaha kadar uğuldar dururuz hep birlikte. Çözüm 3: Ülke çapında eş zamanlı kısırlaştırma seferberliği ve hayvanların yerli çiplerle takibinin ve kontrolünün yapılması. Bunları yaparsanız bu iş çözülür, zor mor değil; tabii ki bu iş bir süreç meselesi, hedeflenen sonuca da asansörle çıkmaya kalkmayın, merdivenleri tırmana tırmana oraya varacaksınız yani emek harcayacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EVRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum, teşekkür ederim.

Öyle kestirmeden "Hadi öldürelim, kurtulalım." gibi Vandal çözümler de yaratmayacaksınız. Medeni olmaya davet ediyorum sizi ve bu medeni çözümlerin önerilerini hep beraber yürürlüğe koymaya. Bitti gitti, bu kadar, çok da uzatmaya gerek yok, Türkiye'nin bu havuz problemini çözmek için o kadar da zaman harcamaya gerek yok. Yeter ki yetkilileri, sivil toplumu ve konusunda ehil insanları dinleyelim ve çözüm üretmek için çaba gösterelim.

Teşekkür ediyorum.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Şimdi, değerli arkadaşlar, az önceki konuşmamda ben dedim ki: "İspatlı konuşurum, belgeli konuşurum." Hasan arkadaş da dışarıda herhâlde veya yanda.

Hasan arkadaşım, az önce Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanımız Candan Yüceer misafirimizdi. "Sayın Başkanım, bizim bu Marmaraereğlisi Yeniçiftlik'teki biyolojik arıtmayla ilgili İller Bankasına verdiğimiz projenin akıbeti nedir?" dedim. Dedi ki: "Aynı, o çeşmelerden su akmıyor ya, tıs, ses gelmiyor." Evet, arkadaşlar, işte, az önce "İspat ederim." dedim ya; maalesef, tablo bu. Şimdi, kasa tamtakır ama burada da az önce dediğimiz gibi "Bu hayvan barınaklarının kurulmasıyla ilgili, altyapısının oluşmasıyla ilgili hem büyükşehir belediyelerimize hem de il belediyelerimize, özel idare olan belediyelerimize kaynak aktarın." diyoruz ama merkezî hükûmetten kaynak aktarımı konusunda sınıfta kalıyoruz.

Ayrıca, Mestan Vekilim de bilir, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesinin güzel bir barınağı var; gelin bir görün, hakikaten de gelin görün, Tekirdağ Büyükşehir yaptı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir davet edin, inşallah gelelim oraya.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, ama dediğim gibi, böyle bir sıkıntımız var; sadece burada değil, daha birçok şey var. Trakya suyla ilgili gittikçe su fakirliğine doğru gidiyor; sanayimiz var, yer altı suları 400-500 metre aşağı indi. Burada, bizim, bir an evvel, tüm Türkiye'de olduğu gibi, kuraklık ve iklim değişikliğinden dolayı baraj yapılması konusunda da taleplerimiz var. İnşallah, bunları da aşarız diyorum çünkü bizim konuşmamız gereken aslında küresel iklim krizi, kuraklığı ön plana çıkarmamız lazım ve gıda güvenliğini ön plana çıkarmamız lazım. Ama biz bugünlerde neyle uğraşıyoruz? Aşağı yukarı kırk iki saat oldu, kırk iki saatten beri uğraştığımız, köpeklerin ötanazi edilmesi, öldürülmesi, "Tutacağız, yakalayacağız, barınağa götüreceğiz ve ondan sonra öldüreceğiz." Yani basit yöntemle uğraşıyoruz ama gerçekler de işte az önce ifade ettiğim cümlede saklı.

Değerli Hasan arkadaşım, ben ispat ettim, bundan sonra gereği artık sana düştü. İnşallah, en kısa zamanda bir daha böyle bir tartışmaya girilmez. Hep beraber bu ülkenin menfaati için, ülkenin geleceği için taş üstüne taş konuyorsa ve çevreye duyarlı bir hizmet için, biyolojik arıtma projesi için aylarca onay bekleniyorsa söylenecek bir söz yok.

Yine, aynı şekilde, suyla ilgili de Devlet Su İşlerinden yapılmayan barajlarımız var ve defalarca dile getirdik hem Genel Kurulda hem de diğer toplantılarda, araştırma önergelerinde Sayın Bakanımıza da sorduk, bize gelen şeyler hep "Yapacağız, edeceğiz." İnanır mısınız arkadaşlar, bana göre, Sayın Bakanın veya Bakan Yardımcılarının haberinin olmadığı cevaplar geliyor, gülersiniz; evet, gülersiniz, gülersiniz okuduğunuz zaman.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Bakanım, imza atıyorsunuz ama neye imza attığınızın bazen farkına varmamışsınız, o kadar değişik cevaplar veriyorlar ki. Biz diyoruz ki: "Su ihtiyacımız var." O diyor ki, bana gidip şey anlatıyor: "Hava bulutlu bugün." Yani böyle alakası olmayan cevaplarla bürokrat arkadaşlar gezdiriyorlar sözleri, soruların cevaplarını ama kusura kalmayın, bizi de aptal yerine koymayın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Estağfurullah.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 1 milyon 250 bin kişinin, Tekirdağlı hemşehrilerimin ben burada temsilciliğini yapıyorum, onların haklarını savunuyoruz ama en önemlisi de şu yasayı...

Sayın imzacı arkadaş çekilmiş, imzacı arkadaş burada yok, herhâlde dilekçe yazmaya gitti, kanunu çekmeye gitti herhâlde.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Diğer imzacılar burada.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kanunu çekmeye gitti.

Bir an evvel şu kanunu çekin, hepimiz rahatlayalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Tahtasız, buyurun efendim.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; sokak hayvanları sorunu var mı? Evet, var ama bunu çözmek için yirmi yıl önce bu çatı altında bir kanun çıktı, 5199 no.lu Yasa çıktı ve bu yasa hep birlikte onaylandı ama yirmi yıldır bu yasayı uygulamamışken ve daha sonra, 2019'da yine bir düzenleme yapıldı, bu da tam anlamıyla uygulanmamışken… Cumhurbaşkanı 2022 yılında bir kararname yayınladı, bu kararnamede ne dedi? Sokak Hayvanlarını Koruma Birliği. Bu birliğin amacı neydi? Sokak hayvanlarını koruma altına almak, aşılatmak, kısırlaştırmak ve yaşam alanlarında bırakmak çünkü burada ilin valisi, il belediyeleri, ilçe belediyeleri ve il özel idaresinin bütçesinden binde 5 oranında bir bütçe ayrılarak bu Sokak Hayvanlarını Koruma Birliği kuruldu ama bu koruma birliği de daha tam hayata geçmeden siz sanki ülkenin başka sorunları yokmuşçasına yeniden bir yasa düzenlemesi yapmaya çalışıyorsunuz şu anda ve bunu da bir inat uğruna yapıyorsunuz. Özellikle, buranın tarafları olan veterinerler, bilim insanları, diğer muhalefet partisinin hayvan haklarından sorumlu ve bu Komisyondaki arkadaşlarımızı, veterinerleri yanınıza almadan oldubittiye getirerek bir katliam yasası çıkarmaya çalışıyorsunuz.

Bu yasayı çıkarırken tarihe bir not mu düşmek istiyorsunuz yani bu yasaya imza atan AKP milletvekillerinin ve Cumhurbaşkanının hayvan katili olarak mı anılmasını istiyorsunuz? Ben buna bir anlam veremedim. Yani çok mu zor, üç gündür bu tartışılıyor ve diyoruz ki buranın tarafları, veterinerler

burada olsun, hayvanseverleri çağıralım, diğer, evet, belediye başkanlarımızı çağıralım, ilin valilerini, il özel idarelerini çağıralım ve buna kırsaldan başlamak üzere hep beraber bir çözüm üretelim. Bu çok mu zor sizce? Bunu birlikte başaracağız ama maalesef sizler bu yasayı buradan, bu Komisyondan geçirmeye çalışsanız bile Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bu kanundan vazgeçeceğinize ben şimdiden inanıyorum çünkü elinize kan bulaşacak ve siz kanlı katil gibi anılmak zorunda kalacaksınız. Ben buradan bu yasayı geri çekmenizi ve… Sokak hayvanlarını, doğayı, tüm canlıları korumak adına gelin, hep birlikte, beraber karar verelim, beraber imza atalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 3 önerge var.

Şimdi aynı mahiyetteki 2 önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas no.lu Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve talep ederiz.

Ayhan Barut	Orhan Sarıbal	Bekir Başevirgen
Adana	Bursa	Manisa
Ömer Fethi Gürer	Barış Karadeniz	İlhami Özcan Aygun
Niğde	Sinop	Tekirdağ

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu maddenin çıkarılmasını talep ediyoruz ama bir şeyi belirtmekte fayda var. Biz burada hayvanları koruma kanunuyla ilgili konuşurken insanlarımız da hem yokluktan hem yoksulluktan hem açlıktan hem de kazalardan yaşamlarını yitiriyorlar. İş cinayetlerinde Türkiye'nin Avrupa 1'incisi, dünya 3'üncüsü olduğu bir gerçek. Bugün, yine, 15 yaşında bir gencimiz staj yaptığı bir inşaatta 6'ncı kattan asansör boşluğuna düşerek yaşamını yitirdi. Fatih Sultan Mehmet Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencisi A.K.'nin vefatının acısını yüreğimizde hissediyoruz. Bu, ülkemizde ne ilk ne de son iş cinayeti olacak. Sorumluluğu olan siyasi iktidar bu konularda duyarlı davranış içinde değil, iş cinayetlerini seyrediyor.

Burada şunu da ifade etmek gerekiyor: Türkiye'de önemli sorunlardan biri staj ve çırakların işe başladığı gün yaşlılık sigortası başlatılmıyor. Oysa işe başladıkları gün yaşlılık sigortası başlatılsa hem emekliliğe esas hem de teknik eleman açığını ortadan kaldıracak bir süreç de başlamış olacak. Burada getirilen kanun teklifleri toplumun genelinin sorunlarını çözmeye yönelik kanun teklifleri değil. Ya burada "Hayvanları Koruma Kanunu" diye öldürme kanunu getiriyorsunuz ya da teknik düzenlemeler içeren kanunlarla sürekli olarak Meclisin çalışmalarının önünü tıkıyorsunuz. Milletvekili olarak taşeronla ilgili, staj ve çıraklık mağdurlarıyla ilgili, emeklilerin asgari ücret düzeyinde maaş almasıyla ilgili, asgari ücretin 25 bin liraya çıkarılmasıyla ilgili, bayram ikramiyelerinin asgari ücret düzeyine çıkarılmasıyla ilgili vermiş olduğumuz kanun teklifleri var; onlar komisyonlara gelmiyor. Her gün

ülkenin genelinde farklı nedenlerle yaşamını yitiren insanların sorunlarına çözüm üretmesi gereken Meclis, bunların yerine "Hayvanları Koruma Kanunu" adı altında "Hayvanları nasıl öldürürüm?"ü tartışıyor.

Bu anlamda, staj yaptığı inşaattan düşüp yaşamını yitiren genç kardeşimize Allah'tan rahmet diliyor, ailesine de başsağlığı dileklerimi iletiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ediyoruz.

Biz de hayatını kaybeden evladımıza Allah'tan rahmet, ailesine sabır diliyoruz.

2'nci önergenin gerekçesini mi okutalım, konuşmak mı istersiniz?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gerekçe…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bilindiği gibi, kamu kurumlarının 5199 sayılı Kanun çerçevesindeki görevlerini yerine getirmesini ne kanunun varlığı ne de 2019 yılında hazırlanmış olan Meclis araştırma raporu sağlayabildi. Teklifte "sahiplendirilinceye kadar" denilerek hayvan haklarının çiğnenmesi için uygun koşullar sağlanmaktadır. Bu konuda etik ve vicdani olanın 2019 yılındaki Meclis araştırması sonucunda da ortaya konulan "hayvanları alındıkları yere bırakmak" olduğu es geçilmektedir. Bu değişiklik teklifiyle yirmi yıl boyunca yasal yükümlülüklerini yerine getirmeyen belediyelere ek süre verilerek yaptırım uygulamak yerine, cezasızlık çözümüne gidilmiştir. Teklif bir yandan sokak hayvanlarının bakımevlerine toplanmasını öngörmekte, diğer yandan bakımevi bulunmayan belediyelere 2028 yılı sonuna kadar süre kazandırmaktadır. Yasa teklifi bir yandan sokak hayvanlarının toplanarak bakımevlerine konulmasını istiyor, öte yandan bakımevi olmayan belediyelere 2028 sonuna kadar bakımevi yapma süresi veriyor. Bugün 1.391 ilçeden 1.200'ünde hayvan bakımevi yok. Olan bakımevleri ise sağlıklı olmaktan çok uzaktır. Getirilen teklifle bakımevi bulunmayan ilçelerde 2028 yılı sonuna kadar hayvan popülasyonu gerekçe yapılarak sistematik bir hayvan katliamı yapılmasının gerekçesi üretilmiş olacak. Bu gerekçelerle bu maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, aynı mahiyetteki 2 önergeyi gerekçeleriyle beraber dinledik.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler reddedilmiştir.

3'üncü önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 14'ücü maddesine aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Serbest veteriner hekimlerin de dijital kimliklendirme sürecine dahil edilmesi sağlanır"

Şerafettin Kılıç

Antalya

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Kılıç, konuşacak mısınız?

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Konuşayım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sayın katılımcılar; sokak köpekleri popülasyonu, evlerden atılan sahipsiz evcil köpeklerden kaynaklanmakla birlikte, daha çok kırsaldaki çoban köpekleri ve köy köpekleri gibi hayvanlardan doğduğu da ifade edilmektedir. Kimsenin bakım ve gözetiminde olmayan bu köpeklerin sorunun kaynağı olması doğaldır. Bu popülasyonun artışı kontrolsüz üreme ve yetersiz bakım koşulları nedeniyle daha da hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Vatandaşların iyi niyet ve hevesle satın aldıkları hayvanları sokağa terk etmesi, sokak köpekleri nüfusunu daha da artırmaktadır. Bu tür durumlar hem hayvanlar hem de toplum için çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Sokak köpekleri yiyecek ve barınma bulmakta zorlanırken şehir hayatında da insanlarla yaşanan çatışmalar kaçınılmaz hâle gelmektedir. Bu noktada, hayvanların kimliklendirilmesi bu tür durumların önlenmesi açısından son derece önemlidir. Hayvanların kimliklendirilmesi hem sahipli hayvanların takibinin sağlanması hem de sokak hayvanlarının kontrol altına alınması için etkili bir yöntemdir. Teklifin 14'üncü maddesinin son fıkrasında bahsedilen dijital kimliklendirme süreçlerinin daha da erişilebilir ve kısa sürede sonuç vermesi için serbest veteriner hekimlerin de bu sürece dâhil edilmesi önem arz etmektedir. Serbest veteriner hekimlerin bu sürece dâhil edilmesi, kimliklendirme işlemlerinin daha hızlı ve etkili bir şekilde yapılmasını sağlayacaktır. Böylece, sokak köpeklerinin sayısının kontrol altına alınması ve bu hayvanların daha iyi bir yaşam sürmeleri sağlanabilir. Ayrıca, dijital kimliklendirme sistemlerinin yaygınlaştırılması, hayvan sahiplerinin sorumluluklarını yerine getirmesini teşvik edecektir. Bu sistem sayesinde hayvanların sahiplendirilmesi ve sahip değiştirmesi durumunda bile kayıtların güncel tutulması mümkün olacaktır. Bu durum, sokak hayvanlarının sayısının azalmasına ve mevcut hayvanların daha iyi yaşam koşullarına kavuşmasına katkı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra, dijital kimliklendirme sayesinde hayvanların sağlık durumları ve geçmişleri de kolaylıkla takip edilebilecektir.

Bu gerekçeden hareketle, Saadet Partisi olarak sunduğumuz teklifin dikkate alınmasını önemle ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Sayın Kılıç, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, gerekçesini de dinlediğimiz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15'inci maddeyi okutuyorum.

Buyurun.

MADDE 15-5199 sayılı Kanunun;

a) 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "veya ona bakan" ibaresi, dördüncü fıkrasında yer alan "ve kontrollü hayvanları bulundurma ve" ibaresi ile 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "ev hayvanları ile" ibaresi metinden çıkarılmış,

b) 18 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Az önce Ömer Fethi Gürer Vekilim de bahsetti, benim de notlarımda vardı: Staj ve Çıraklık Mağduru Platformu'ndan İzmir'deki arkadaşımız Seniha Hanım bir gencimizin hayatını yitirdiğini… Staj sırasında, stajını yaparken bir inşaatta, 6'ncı kattan asansör boşluğuna düşüyor ve hayatını kaybediyor. Ben çocuğumuza Allah'tan rahmet diliyorum, kederli ailesine başsağlığı diyorum.

Bugün aslında bizim tartışmamız gereken, konuşmamız gereken staj ve çıraklık mağdurlarının stajın başlangıç tarihini, onların sosyal güvenceye alındığı tarih olarak onu bizim konuşmamız, kanunlaştırmamız gerekirken biz neleri konuşuyoruz? Ülkenin gündemi farklı ama bizim gündemimiz farklı. Milletin geçim derdi var. Emeklinin bir ekmek almak için Gebze'den halk otobüsüne binip İstanbul'daki, Tuzla'daki halk ekmeğe gidip oradan ucuz ekmek aldığı bir ülke haline getirdiniz Türkiye'yi. Bunu konuşmamız lazım, derin yoksulluğu nasıl çözeceğimizi konuşmamız lazım, onları konuşmamız gerekirken biz neyi konuşuyoruz?

Sayın Başkanım, ben tekrar, yol yakınken hatadan dönmek erdemliktir diyorum. Bu kanun ülkenin yapısının bozulmasına sebebiyet verecek, insanları kutuplaştıracak, komşuları birbirine düşürecek. Bu bağlamda da bir an evvel yol yakınken Genel Kurula inmeden bu kanunu geri çekelim, hep beraber bir rahatlayalım diyorum.

İnşallah, sağduyu hâkim gelir, bu kanunu da çekersiniz, biz de rahat ederiz.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler Sayın Aygun.

Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; 15'inci maddeye geldik, 15'inci maddeye geldik ama 15'inci maddenin anlamı şu: Bu maddeyle birlikte yerel hayvan koruma görevlileri uygulamasına son veriliyor. Şimdi, bu görüştüğümüz kanunun maddeleri 17 madde; bir tanesi, yürütme; bir tanesi, yürürlük; bunları saymazsan madde olarak 15 madde. 15 tane maddeye ek önerge verdiniz yani üçte 1'i. Şimdi, -biraz sonra- yanlış yaptığınızın farkındasınız ki 1 önerge verdi yine iktidar tarafı "Bu madde değişimiyle birlikte 'hayvan koruma gönüllüleri' ibaresinin çıkarılması amaçlanmaktadır." diyor.

Dolayısıyla değerli arkadaşlar, aklın yolu bir, bu kanun başından belli, yanlıştı; yanlış olduğunu defalarca söyledik, yani doğru olan da bir tarafı yok. Yani buna göre "Eğer bu kanun çıkarılmazsa kâğıt üstünde her şeyin mümkün." diyorsunuz aslında. İşte bu anlayış sonucunda, bu kabul edilemez teklifin önceki maddeleriyle birlikte sokakta bakıma, korunmaya ihtiyacı olacak sahipsiz hayvan kalmayacağı öngörülüyordu. Bu gerekçeyle de yerel hayvan koruma görevlilerine ilişkin düzenleme yapılıyor. Yani Sayın Başkanım, bunlar doğru bir şey değil, "ben yaptım oldu" mantığını artık bırakmak lazım. Söylüyoruz bunu, sürekli ek önerge geliyor, ek önerge getireceğinize bu kanun teklifini yeniden ele alalım yani niye bu kadar ısrar… Bakın, bu kadar toplumun tüm kesimleri, katmanları günlerdir bu toplantıyı takip ediyor ama siz maalesef "Bu, böyle." diyorsunuz. Bunların örneklerini gördük, bu tür kanun tekliflerini yaptınız, kâğıt üzerinde bir yasa çıkardınız, çözdüğünüzü varsaydınız ama çözemediniz, bunun çok örneği var. Mesela "faiz sebep, enflasyon sonuç" diye bir akıl almaz uygulama getirildi, dünyanın tüm ekonomik uzmanları farklı konuştu, bizim ülkedeki farklı konuştu; geldiğimiz yer, duvara tosladık! Faizler aldı başını gitti, esnaf patladı, çiftçiler patladı!

Yine, aynı şekilde, 2006 yılında bu Mecliste bir Tarım Kanunu çıkarıldı, o zaman Sayın Başkanım yine Tarım Komisyonu Başkanıydı, millî gelirin yüzde 1'inden aşağı olmamak üzere bir destekleme vadedildi çiftçiye; tamam, iyiydi ama hiçbir zaman yüzde 1 verilmedi; 0,33-0,50 arasında kaldı. İşte, tekrar aynı kanuna, aynı yanlışlara düşmeyelim diyorum. Yani milletin tepkisini de bu kadar üzerinize almayın, günahını da üzerinize almayın, bu kanunu geri çekin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum Sayın Barut.

Sayın Uzun, buyurun.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu görüşmelerin başından beri talep ettiğimiz çağrımızı ısrarla yapmaya devam edeceğiz, bunu tekrarlamaya devam edeceğiz, onun için kusura bakmayın! Yahut, kusura bakın çünkü bu bir kusurdur yani bir mutabakat aramayı reddetmek bir kusurdur, hele hele böyle hayati sonuçları olacak olan bir yasa çalışmasında ortak çözüm yaklaşımı geliştirme çabasını reddetmek kusurdur, böyle bir konuyu enine boyuna tartışmadan bir yasal düzenleme yapmak kusurdur. İhtisas Komisyonundayız şimdi, Genel Kurulda da değiliz, ihtisas komisyonlarında teklifteki muğlak yönlerin açıklığa kavuşması çabalarını reddetmek yahut bunları karşılıksız bırakmak kusurdur. Ben başından beri takip ediyorum, burada muhalefet partisi adına konuşan milletvekillerimizin tamamı, hemen hemen her maddede, ısrarla sorular sordular; bir sağlıklı veri üzerine konuşamıyoruz, her sorulan sorunun karşılığında ne teklif sahipleri ne de diğer Komisyon üyeleri tatmin edici hiçbir cevap vermeden süreci işletmeye devam ediyoruz. Böyle bir süreci işletmek, böyle bir konuda ısrar etmek bir kusurdur. Dolayısıyla bu kusuru görün, kusurunuzu görün, kusurunuza bakın ve bu kanun teklifini toptan geri çekin. Sağlıklı bir çalışma yapmak, sağlıklı bir yasa metni oluşturmak için zaman verin, bu mümkündür; bunun mümkün olduğunu gördüğümüz hâlde bunda inat etmek de bir kusurdur, bunu yapmayın. Üstelik, bu konu böyle bir kutuplaşmayı kaldıracak bir konu değildir, gerektirecek bir konu da değildir üstelik yani bir kültürel çatışmayı falan gerektirecek bir konu da değildir. Ha, bakmayın, eski bir AKP milletvekili bir makale yazdı yani burada muhalefet parti temsilcilerinin bu konudaki ısrarını bir hayat tarzı, yaşam tarzı savunusu olarak nitelendirdi ve böylelikle de bu süreci zehirledi bence. Bu tür zehirlemelerden de arındırmak lazımdır, bu konu böyle bir konu değildir; bu konu sakin, aklıselimle, zamanla ve sağlıklı verilere dayanarak ortak bir çözüm, ortak bir yaklaşım geliştirilecek konudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Hemen bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Dolayısıyla bunda ısrar etmek gerçekten yanlıştır.

Bir meseleyi daha dikkatinize sunmak isterim kısaca. Bir gazeteci arkadaştan duydum; kendim şahit olmadım, AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlarla yaptığı sohbetlerinden yahut da oralardan edindiği intibayı paylaşıyor idi, dedi ki: "Eğer bu bir normal yasa çalışması değil de bir Anayasa çalışması olsaydı yani gizli oylamayı gerektiren bir çalışma olsaydı emin olun bu gizli oylamada AK PARTİ'ye mensup birçok milletvekili de bu meselede hayır oyu kullanır ve geçmezdi." Bunun doğru olduğunu bir an için düşünürsek çok ciddi bir meseledir. Yani bazı milletvekili arkadaşlarımızın aslında vicdani kanaatleriyle karar vermediğini ve başka bir iradenin vesayetiyle karar verdiği yönünde bir intibadır bu! Bunu ben kabul etmek istemem ama bu gölgeyi üzerimizden kaldırmak sizlerin vazifesidir. Gelin, bu gölgeyi de üstümüzden kaldıralım. Yani bunda ısrar etmek, bu tür gölgeleri de üzerimizde barındırıyor. Yani evet, biz "Hayvan haklarına saygı duyalım." diye bir çağrıda bulunuyoruz ama bir yandan da o konuda bu kadar bir hassasiyet yoksa hiç olmazsa kendimize olan saygı, Parlamentoya saygı yani Parlamento hukukuna saygı, parlamenterliğe saygı bakımından da bu konuya yaklaşalım derim.

Dolayısıyla bir kez daha çağrımızı tekrar ediyorum: Bu çalışmayı, bu teklifi topyekûn geri çekmenizi öneririm, sağlıklı bir çalışma için zaman vermenizi öneririm.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Madde 15'te de mevcut metinle taslak metinde değiştirilen "veya ona bakan" "ve kontrollü hayvanları bulundurma" ilgili cümlenin çıkarılması... Ancak bir şey öğrenmek istiyorum, "Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." diyor mevcut metinde, taslak metinde de bu aynen yazılmış. Şu anda bu konuda bir yönetmelik var mı? Yani daha önceki kanun maddesinde olana göre bir yönetmelik var mı? Sayın Bakan Yardımcısı da burada. Çıkarılmış mı, çıkarılmamış mı? Yani bugüne kadar olan kanunla ilgili yönetmelik çıkmadı da bundan sonra yönetmelik mi çıkacak? Bu kanun teklifine -biraz evvel de belirttiğim gibi- konulan metinlerin de kendi içinde tutarlılığı yok. O anlamda, bu maddenin de kanun teklifinden çıkarılmasını öneriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Merhaba değerli milletvekilleri.

Ben, öncelikle bu katliamcı yasa teklifine karşı direnen, günlerdir Komisyonda buna karşı itirazlarını dile getiren milletvekili arkadaşlarımı selamlıyorum, emeklerine sağlık diyorum. Aynı zamanda, dışarıda, ülkenin dört bir tarafında canlıların korunması için bu yasa teklifine karşı direnen hayvanseverleri de selamlamak istiyorum.

Şimdi, ben şunu anlayamıyorum gerçekten: Düşünüyorum da yani -otuz yıldır siyaset yapıyorum, milletvekili olarak yeni olabilirim ama- neden bu inat? KONDA'nın en son bir araştırması yayınlandı. Bu yasa teklifine toplumun yüzde 85'i karşı, işte kararsızları falan da sayarsak büyük bir çoğunluğu karşıyken acaba böyle "halkım da halkım" "millet de millet" "millet iradesi" diyen, yakında seçim yok ama oy oranını önemseyen bir iktidar niye bunda inat ediyor? Ha, anlaşılan şey şu ki öldürmede bir inat, katliamda bir inat ve canlılara dönük katliamların meşrulaştırılmasında bir inat görüyoruz burada, başka hiçbir şey göremiyoruz.

Şimdi, değişik söylemlerle, çarpıtmalarla bu yasa teklifi meşrulaştırılmaya çalışılıyor, çocukların ölümleri dile getiriliyor. Çocuklarımız ölüyor, evet, "MESEM"lerde ölüyor. Evet, çocuklar istismar ediliyor; evet, tarikat yurtlarında istismar ediliyor. Bu çocuklarımızı neden koruyamıyoruz? Kadınları koruyamayan, kadınların katillerini sokaklara salan, onlara "Kravat taktı." diye indirimler veren bir iktidar neden bu yasayla çocukları koruduğunu bu kadar iddia ediyor? Çünkü toplumu gerçekten -bazı arkadaşlar anlamakta belki zorlanıyor ama- kutuplaştırmak istiyor bu yasa üzerinden, toplumu kutuplaştırmaya çok ihtiyacı var bu iktidarın. Toplum kutuplaşsın ki birbiriyle böyle suni gündemlerle -suni değil ama- gerçekten çok can yakıcı ama gerçek can yakıcı sorunların üstü örtülsün; emekçiler, emekçi halk karnının açlığını unutsun! Şimdi "Uyutma, uyutma" diyorsunuz; insanları uyutuyordunuz zamanında! İnsanlar açlıktan uyuyamıyorlar, bunu unutsun; başka gündemler çıksın, "hayvanseverler" "hayvan sevmeyenler" diye bölünsün; bütün derdiniz bu. Yıllarca emekçi halkları bölerek yönetmeye çalıştınız ama artık nafile, bunlar tutmayacak.

Rant politikaları... Bakın "Yok, şu lobi, bu lobi..." Peki, bu "uyutma" dediğiniz bu operasyonları, katliam operasyonlarını gerçekleştirmek için acaba hanginizin yakınlarına bu ihaleleri vereceksiniz? Kimler acaba buradan zengin olacaklar? Kimin acaba gözleri ışıldayacak bu süreçte binlerce canlının katledilmesi pahasına? Bu yasayı uygulayamayacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Toparlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Bitirelim lütfen.

Buyurun.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Şimdi, bakın, yasa böyle yapılmaz zaten. İlgili alakalı kurumlarla görüşülür, onların fikirleri alınır. Hele ki canlıların canı söz konusu olduğunda, yaşam hakkı söz konusu olduğunda bu da yapılmaz, korunur yani başka hiçbir şey yapılmaz, canlıların yaşam hakkı korunur; bu, evrensel bir ilkedir. Bunun aslında yasaması da olmaz, bunu yasası da olmaz, bu kendiliğinden olması gereken bir şeydir, bunu oylaması da olmaz, el kaldırılıp indirilmez bu konuda. Bu, inanılmaz ve kabul edilemezdir; demokrasi ilkelerine aykırıdır demeyeceğim, tamamen evrensel ilkelere aykırı bir durum yaşıyoruz ama bu katliam yasasını uygulayamayacaksınız. Bunu da tekrar ifade etmek isterim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Değerli arkadaşlar, Sevilay Çelenk konuşacaktır.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öyle görünüyor ki bu Komisyondan bu yasa geçecek ve önümüzde bir Genel Kurul süreci var. Biz orada da aynı mücadeleyi -burada kırk saati aşkın mı oldu, ne kadar oldu bilmiyorum- sürdüreceğiz. Bir zamanlar viral olmuş bir söz vardı "Seni kınıyorum ve sana laflar hazırladım." diye, öyle biraz da esprili bir şeydir. Sahiden de sizleri kınıyoruz ve Genel Kurulda da yurttaşların ortaya koyduğu bu büyük duyarlılığı en iyi biçimde temsil edecek şekilde, onlardan alacağımız güçle bu konuyu en etraflı biçimde tartışacağız ve bu teklifi geri çekmeniz için ne gerekirse yapacağız.

Dünya değişiyor, hayvanlar bile değişiyor. Hani viral olmuş sözlerden söz ettim, bir de böyle videolar var; bakıyorsunuz, bir köpek bir ördek yavrusunu başının üstünde gezdiriyor. İşte ilgili madde diyor ki: "Sahiplerinin hayvanları koruması konusunda önlem vesaire..." Öyle videolar görüyoruz ki hayvanlar sahiplerini koruyor, işte bir bebeğin üzerine örtü örtüyor. Dünya değişiyor ve değişmeyen tek şey, inanın, elli yıl öncesine gitseniz, yine Meclis tutanaklarına baksanız, bir hak arayışı temelinde gelen her değişiklik önerisine her toplumun güçlü biçimde sahiplendiği şeyin karşısında sizlerin burada ürettiği sözlerin aynısı aynı hamasetle, aynı değişen dünyayı, değişen yurttaş pratiklerini, değişen direniş pratiklerini ciddiye almayan bir biçimde üretiliyor. Bu yüzden de çok sorunumuz var. Sokakta hayvanların yol açtığı sorunlar gerçekten devede kulak.

Daha bugün, bakın, biri bitmeden öteki geldi, İzmir'de yaşadığımız elektrik çarpması olayı. Bugün bir anne ve kızı Urfa'da damda salça yaparken elektrik akımına kapılarak hayatlarını kaybettiler. "Damda salça yapmasınlar." Öyle mi, sadece bu mu olacak cevabımız? Oradan geçen elektrik tellerinde bir sorumluluğumuz yok mu? Bu kadar iş kazasında neredeyse bir savaş bilançosuna eş çocuk ölümleri var, iş cinayetleri, iş kazaları var. Bunlarla ilgili bir rahatsızlığımız yok mu? Biz niye toplumun çok geniş, çok farklı kesimlerini bir ortak duyarlılıkta buluşturan bu konuda bir olumlu adım atmıyoruz? "Gelin, biz bunu geri çekelim, birlikte yeniden düşünelim." demiyoruz. Sizden beklentimiz budur, burada laf ola konuşmuyoruz, gerçekten de beklediğimiz bu türden bir duyarlılık.

Herkese başta da dışarıda büyük bir çaba ortaya koyan hayvan hakları aktivistlerine şükranlarımı sunuyorum, hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

Sayın Yavuzyılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öyle acayip bir ülkede yaşıyoruz ki maden facialarının yaşandığı dönemin Bakanı Sayın Taner Yıldız, Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessesesinde grizu faciası yaşanıyor, Mecliste Araştırma Komisyonu kuruluyor ve Komisyon Başkanlığına Taner Yıldız getiriliyor. Öyle acayip bir ülkede yaşıyoruz ki

Erzincan İliç'te altın madenine ikinci kapasite artış onayını veren ve bilirkişi raporuna göre de asli kusurlular olarak tanımlanan Murat Kurum, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Çevre Komisyonu Başkanı oluyor. Öyle acayip bir ülkede yaşıyoruz ki ülkede bir sokak hayvanları sorunu var, insanlar için tehdit oluşturuyor veya sokak hayvanları açısından çeşitli tehditler, riskler var deniyor; bununla ilgili alınması gereken tedbirleri almayan, uygulamaları yapmayan ve yaşanan bütün olumsuzlukların altında bir nevi imzası bulunan Sayın Vahit Kirişci, dönemin bakanlarından biri Tarım ve Orman Komisyonu Başkanlığı yapıyor. Burada da milyonlarca hayvanın canının emanet edildiği Komisyonun Başkanı olarak söz veriyor, sözü kesiyor, "beş dakika" diyor, söz hakkımızı üç dakikayla sınırlandırıyor, STK'lerin salona girişine engel oluyor, yayın yapılmasına engel oluyor ve bunun adı da demokrasi, öyle mi? Bu demokrasi değil.

Yazık ki daha ilk soruda aslında AK PARTİ Grubunun çuvalladığını görüyoruz. "Kaç adet sokak hayvanı var ve kaynak nedir yani bize vereceğiniz yanıtın kaynağı nedir?" sorusu, 2 soruya da yanıt veremiyorsunuz. Yani ne boyutta bir sorun var ve bu sorunun paydasını oluşturan hayvanların miktarını maalesef bilmiyorsunuz, sonra da çözüm ürettiğinizi ifade ediyorsunuz.

Kısırlaştırma seferberliği yapılmalı, bu ifade kanun teklifinde yer almalı, hayvan hakları fonu mutlaka kurulmalı ve bu fon çerçevesinde toplanan paralar da kısırlaştırma yapan belediyelere yine kaynak olarak o oranda aktarılmalı. Yerinde yaşat prensibi mutlaka hayata geçirilmeli, barınakta hayvanın hapsolmasına müsaade edilmemeli.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bitti.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bitti mi?

Teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Beni şaşırtıyorsunuz Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bazen öyle yapmak lazım yani ters köşe diyoruz ya.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kanun teklifini geri çekerseniz, evet, bizi hem memnun eder hem de ters köşe o zaman yapmış olursunuz, biz de mutlu oluruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler…

YÜKSEL COŞKUNYÜREK (Bolu) – Başkanım…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz mü talebiniz var?

YÜKSEL COŞKUNYÜREK (Bolu) – Evet efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

YÜKSEL COŞKUNYÜREK (Bolu) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; Ömer Fethi Bey "Yönetmelik var mı?" diye sormuştu. 12 Mayıs 2006 tarihli 26166 sayılı Resmî Gazete'de de yayınlanmış uygulama yönetmeliği hazır.

AYHAN BARUT (Adana) – Yeni bulduk diyorsun yani.

YÜKSEL COŞKUNYÜREK (Bolu) – Hayır, var zaten, siz araştırma ihtiyacı hissetmiyorsunuz ki.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, bir dakika.

O zaman maddeye ne yazmışsınız? "Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." Önce maddeyi doğru yazın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

Arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bizi aptal yerine koyma Sayın Vekilim. Bak, biz buradan seni kesiyoruz, senin ne yaptığından haberimiz var. De ki medeni bir şekilde: "Bu kanunu ben yazmadım."

YÜKSEL COŞKUNYÜREK (Bolu) – Ben yazdım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yazsan bilmen lazım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde 3'ü aynı mahiyette olmak üzere 4 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım arkadaşlar.

Okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasına arz ve talep ederiz.

Ayhan Barut	Orhan Sarıbal	Bekir Başevirgen
Adana	Bursa	Manisa
Ömer Fethi Gürer	Barış Karadeniz	İlhami Özcan Aygun
Niğde	Sinop	Tekirdağ

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahibi:

Turan Yaldır

Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 1'nci önergeyle ilgili Tahsin Becan, buyurun.

TAHSİN BECAN (Yalova) - Sayın Başkan, değerli vekiller; evet, günlerdir, saatlerdir bu konu hep konuşuluyor, herkesin haklı olduğu yönler var. Ben üç dört gün önce Kocaeli'de, Umuttepe Devlet Hastanesinde bir hastayı ziyarete gittim gece on on birde, otoparkta arabamı durdurdum fakat inemedim, etrafımı 20-30 tane köpek sardı, bu sefer acilin önüne gitmek zorunda kaldım. Tabii ki bu demek değil ki sokaklarda başıboş köpekler dolaşsın, bunu hiçbirimiz istemeyiz ama bunun yöntemleri var, tüm arkadaşlarımızın konuştuğu gibi gerçekten il özel idarelerin, belediyelerimizin, veterinerlerin bulunduğu bir komisyonun bunlara karar vermesi lazım; bu işin içinde olan, bilen yetkililerin. Arkadaşlarımızın dediği gibi, bu teklife belki ekim ayında karar verebilirsek, gerçekten bir tabloya oturtup bunun çerçevesini net çizebilirsek kimse de muzdarip olmaz. Ben eminim ki AK PARTİ vekillerimizin de yüzde 90'ının evinde bir hayvan vardır. Hepimiz kedilerle, köpeklerle büyüdük; benim evimde de var ama bunu dediğim gibi tekrar bir gözden geçirmek lazım. Özellikle yazlıklarda çocuklarına köpek sevgisini göstermek için alıp yazın sonunda bırakıp giden çok ciddi sayıda insan da var. Bunları da engellemek lazım. Köpekler bir hobi değildir, seviyorsanız bakacaksınız. Bugün Bodrum'un sokaklarına gidin, domuzlar basmış her yeri, domuzlar da tehlikeli, o zaman onları da toplayalım bir yere. Onun için köpek diye ayırmamak lazım. "Hayvanları koruma" diye -onun içine kediler de giriyor, sincap da giriyor- sadece köpekler üzerinden -eğer tehlike arz ediyorsa- bunu düşünecek olursak bunları hepimizin konuştuğu gibi kısırlaştırarak; sayısını, ticaretini azaltarak bunu halledebiliriz. Zaten bir köpeğin ömrü

on yıl, toplamaya kalksak sokaktaki köpeklerin kimi 3 yaşında, kimi 7 yaşında, ortalaması 5 yıla gelir. Beş yıl sonra zaten bu kadar çoğunlukta köpek olmaz ama ömrünün sonuna gelmiş -bugün hepimizin evinde var- yürüyemez hâle gelmiş, gerçekten ölüm döşeğinde, nasıl insanlarımız yoğun bakıma gidiyor, o hâle gelen bir köpeğin de veteriner kararıyla, komisyon kararıyla uyutulmasına kimse hayır demiyor ama toplayıp da bugün beceremediğimiz barınaklarda birbirine hastalık bulaştırarak bunların daha kötü hâle gelmesinin önünü açmanın bir anlamı yok.

Bugün, çoğu belediyede de istediğimiz şartlarda ben barınakların yapılacağına inanmıyorum. Zaten bir tasarruf tedbiri çıkardık, herhâlde belediyeler de bunu yapmak için zaten ek bir ödenek alamayacak. Bunlar da tasarruf tedbirlerine kurban gitti diyerek, bir sürü canlıyı katliam hâline getireceğiz. Bunların ticaretini de yasaklarsak... Bunlar da bir canlı, nasıl insan ticareti yapamıyorsak, insanı canlı olarak kabul ediyorsak, bunlar da bir canlı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN BECAN (Yalova) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

TAHSİN BECAN (Yalova) – Onun için ticaretini de engelleyerek bütün hepimizin ortak isteği hep beraber bu canlıların kendilerine yakışır şekilde ömürlerini tamamlamalarına destek olmamız lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Demir, 2’nci önergenin gerekçesini mi okutalım?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

Gerekçe:

Sivil toplum, yönetime katılım ve devlet-yurttaş iş birliği, demokratik yönetimin gereklerinden biridir. 5199 sayılı Kanun’un 18’inci maddesi yerel hayvan koruma gönüllülerinin seçilmesini ve çalışma şeklini düzenlemektedir. Teklifle 5199 sayılı Kanun’un bu maddesinin yürürlükten kaldırılması istenmektedir. Yerel hayvan koruma gönüllüleri uygulaması, devlet kurumları ile sivil toplum ve vatandaş arasındaki iş birliği ve koordinasyon sağlanabilmesinin en iyi örneklerinden biri olmuştur. Yerel hayvan koruma gönüllüleri uygulamasıyla hem sorunun çözüme yönelik ön açıcı adımların atılması hem de devlet kurumlarının yükünün azalması mümkündür. Yerel hayvan koruma görevliliği sisteminin kaldırılması yıllardır kamunun görevini yapmamasından dolayı ortaya çıkan açığı kapatmakta çok önemli bir görev üstlenen sivil katılımın önünü kapatmakta ve bu alanı ticarileştirmeye yol açacaktır. Yerel hayvan koruma gönüllüleri uygulamasının kaldırılmasıyla yurttaşların konuyla ilgili olarak sürece katılmasının önüne engel çıkarılmış olacaktır. Şimdiye kadar toplum kamu kurumlarının yaptığı çeşitli yanlışlardan ve sorumluluğu yerine getirmeyerek ortaya çıkan felaketlerden hayvan hakları savunucularının mücadelesiyle haberdar oldu. Örnek Konya, Muş ve benzeri… Hayvan hakları savunucularının alandan çekilmesi, bu alandaki sivil katılımın ve denetimin önünü kapatacak ve kapalı kurumlarda hayvanların katledilmesini toplumdan gizleyen bir sonuca yol açacaktır. Bu durum ayrıca katılımcı yönetim anlayışına da aykırı bir durum olacaktır. Bu nedenlerle teklifin 15’inci maddesinin metinden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Diğer önergenin imza sahibi Turan Yaldır, Aksaray.

Önerge üzerinde konuşacak mısınız, gerekçeyi mi okutayım?

TURAN YALDIR (Aksaray) – Gerekçe…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle 5199 sayılı Kanun'un 5'inci, 17'nci maddelerinde yer alan bazı ifadeler uyum düzenlemesi nedeniyle metinden çıkarılmaktadır. Ancak yerel hayvan koruma görevlilerinin sorumluluklarını tanımlayan 18'inci madde tamamen yürürlükten kaldırılmaktadır. Hayvan koruma gönüllüsü, hayvanseverler arasından İl Koruma Kurullarınca bir yıl süreli seçilen kişiler olup bir anlamda müfettiş gibi sokak hayvanlarına yönelik yapılan işlemleri yerel yönetimlerle eş güdüm hâlinde yapan, takip eden kişilerdir. Bu açıdan bakıldığında kanun metninden çıkarılması son derece yanlıştır.

Diğer taraftan, "hayvan koruma gönüllüsü" ifadeleri kanun metninden tamamen çıkarılmış iken 5199 sayılı Kanun'un "İKİNCİ BÖLÜM"ünün altında yer alan "Denetim ve Hayvan Koruma Gönüllüleri" başlığındaki ilgili kısmın metinden çıkarılması atlanmıştır. Bu durumun AK Parti iktidarının kanun yapma konusundaki ciddiyetsizliğine örnek olacak açık bir gösterge olduğunu tekrar hatırlatmak isteriz.

Teklif maddesinin çıkarılmasını arz ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, bütün gerekçeleriyle dinlediğimiz aynı mahiyetteki 3 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler reddedilmiştir.

4'üncü önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 15'inci maddesinin (b) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(b) Üçüncü Kısım İkinci Bölüm başlığında yer alan "ve Hayvan Koruma Gönüllüleri" ibaresi kanun metninden çıkarılmış ve 18'inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır."

Faruk Kılıç	Abdullah Doğru	Mestan Özcan
Mardin	Adana	Tekirdağ
Yakup Otgöz	Süleyman Özgün	
Muğla	Nevşehir	

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin 15'inci maddesiyle Kanunun 18'inci maddesi yürürlükten kaldırıldığından, söz konusu maddenin dâhil olduğu "ÜÇÜNCÜ KISIM, İKİNCİ BÖLÜM" başlığından "ve Hayvan Koruma Gönüllüleri" ibaresinin çıkarılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 15'inci madde kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, müsaade ederseniz on dakika ara veriyorum, aradan sonra devam edeceğiz.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 21.13

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.27

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)

SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)

KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kıymetli hazırun, toplantımızı açıyorum.

16'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde söz talebi var mı?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Var Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Aygun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, uzun bir maratona başladık ve uzun maratonun artık yavaş yavaş sonuna geldik. Vallahi, sizden şimdi son bir talep edeceğiz. Biliyorsunuz, barınaklarla ilgili kanundaki en son talep tarihi 2028. Buradaki 16'ncı madde yürürlük maddesi "Yayınlandığı zaman yürürlüğe girer." diyor. Gelin, bir el verin, bari bir kere deyin ki: "Muhalefetin bir talebine de biz onay verdik, destek olduk." Bu yürürlük tarihini 2028'e çekelim, kanun örtüşsün diğeriyle beraber. Bu konuda sizi vicdanınızla baş başa bırakıyorum.

Zaten tabloyu biliyorsunuz, sıkıntılı, mali kriz var, tasarruf tedbirleri var ve bu bağlamda da bu kanunun yürürlüğünü 2028'e çekersek en azından diğer kanunla da örtüşmüş olur ve iyi bir iş yapmış olursunuz. Bu sürede de belediyeler altyapısını oluştururlar ve kansız bir şekilde bu işi kapatırız diye düşünüyorum.

Bu konuda Hasan arkadaş, bu görev sana düşüyor gene. Hızlı bir şekilde bir önerge verirsen, bu önergeyi hep beraber biz de muhalefet olarak destekleriz, yürürlük tarihi 2028 olur diyorum.

Hep beraber yoğun bir tempo geçirdik. Sabrınıza teşekkür ediyoruz ama bu iş burada bitmedi, Genel Kurula gelirse daha büyük bir direnci orada göreceğinizi şimdiden ifade edeyim çünkü buradaki süre içerisinde kırk saati aşkın bir süredir kanun yapmak için uğraşıyoruz. Herhâlde, Mecliste, az maddeli bir kanun teklifinin bu kadar uzun süreli tartışıldığı bir başka komisyon yoktur. Komisyondaki bütün arkadaşlara teşekkür ediyoruz. Derdimiz doğru iş yapmak; üzüm yemek istiyoruz, bağcı dönmek değil. Hep beraber bu sorunu nasıl çözeriz, ona bakacağız ve bu bağlamda da temennimiz, bu kanun teklifini Genel Kurula indirmeden geri çekerseniz bizi ve kamuoyunu da mutlu etmiş olursunuz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler Sayın Aygun.

Sayın Demir, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Söz konusu bu maddelerde kanunun yayım tarihinde yürürlüğe gireceği düzenlenmiştir. Bu durumda, altyapı kurulması için bir hazırlık süresi dahi konulmadan yasa değişikliğinin derhâl yürürlüğe girmesiyle öldürme yetkisini yasal olarak ele geçiren belediyelerin büyük bir çoğunluğunun yapacağı tek şey bu hayvanları öldürmek olacaktır. Bu kanunun amacı gerçekten de hayvanların barınaklarda rehabilite edilmesi ve sahiplendirilinceye kadar barınaklarda bakılması olsa idi yürürlük tarihinin de 2028 yılına kadar ötelenmesi gerekirdi. Teklif bu şekilde yasalaşırsa kötü niyetli yerel yönetimlere de hayvanları öldürmek için kılıf yaratılmış olacaktır. Amacın çözüm olmadığı teklifte hayvan satış ve üretimini yasaklayan tek bir düzenlemeye yer verilmemiş olmasından anlaşılıyor zaten.

Sayın Başkan, "petshop"lardan, internet üzerinden, kaçak üretim yerlerinden büyük paralar karşılığında evcil hayvan satın alınıp sıkılınca sokağa terk edildiği bilinen bir gerçektir. 5199 sayılı Yasa'da acilen ve öncelikle yapılması gereken en önemli değişiklik hayvan üretim ve satışının yasaklanması, bu yasağı ihlal edenlere etkili ve caydırıcı hapis cezaları verilmesi olmalıdır çünkü bir yandan sokaklardan hayvan toplayıp diğer yandan üretimi ve satışı devam ettirerek popülasyonun kontrol altına alınması da mümkün değildir ancak sunulan yasa teklifinde üretim ve ticaret yine serbest bırakılmış; teklifteki makyajlanan tabirle, öldürme odaklı bir yasa çıkarılması amaçlanmıştır.

Sayın üyeler, yasaların ve diğer bütün düzenleyici işlemlerin amaç unsuru "kamu yararı" ilkesidir, "kamu yararı" ilkesinin kapsamında kamu sağlığı ve güvenliği bulunmaktadır. Dolayısıyla hayvan sağlığını amaç edinen bir kanun teklifinde -ileride ele alacağımız üzere- bütün hayvanların toplanarak aynı alanda tecrit edilmesine dair düzenleme yapılmış olması amaç unsuruyla çelişki yaratmaktadır -çelişki üstüne çelişki dolu bir yasa teklifi zaten- çevre sağlığını ve güvenliğini düzenleyen başta Anayasa olmak üzere birçok yasa mevcut olup yapılan bu değişiklik ve eklemeler Hayvanları Koruma Kanunu'nun amacı ve ruhuyla bağdaşmamaktadır. Öte yandan, "kamu yararı" ilkesi iktidarlara insan sağlığı veya güvenliğini amaç göstererek her türlü tedbiri alabilmek gibi sınırsız bir hareket alanı sağlamaz. Başvurulacak tedbir kamu yararı amacına ulaşmak için elverişli ve orantılı olmalıdır, orantılılık meşru amaca ulaşmak için en az zararlı tedbirin seçilmesini gerektirmektedir. Bu nedenle, teklifin tamamen geri çekilmesi elzemdir.

Konuşulan maddeler dâhil olmak üzere tüm yasa teklifini reddediyoruz. Bu yasa teklifinin çekilmesini de istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

Herkese iyi akşamlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, teşekkür ediyoruz.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu kanun teklifini hazırlayan arkadaşlarımızın ülkenin içinde bulunduğu koşulları çok önceliklemedikleri anlaşılıyor çünkü 4 milyon sokak hayvanı toplandığında bu hayvanların yıllık gideri, yıllık bakımı yaklaşık 400 milyar lirayı buluyor ve sürekli barınak zorunluluk olduğu için de bu giderek daha da katlanarak devam ediyor. Kısırlaştırmak bu işin doğrusu ama bu işin doğru çözümü yerine barınakta hayvanları tutarak bunların giderlerinin karşılanmasının yolu açılıyor.

İlginç bir şey, tarımda, 2024 yılında çiftçiye ayrılan destek 91 milyar lira yani 4 milyon sokak hayvanını toplayıp, barınağa koyup 400 milyar lirayı bulan yalnızca yem ve personel giderinin dışında, barınakların yapılması ve diğer giderlerle birlikte büyük bir külfet... "Tasarruf tedbiri" diye memurun altından servisi alan anlayış bu sefer de servisle sokaklardan köpek toplanmaya çıkılmasını getiriyor. Sığır baksak et sorununu çözecek kadar büyük bir sermaye bu alanda tüketiliyor. Burada, tabii, kimler

mutlu olacak? Mama ve yem ithalatçıları şimdiden ellerini ovuşturuyordur, ormanları talan etmeyi sürekli hâle getirenler mutludur çünkü kent çevrelerinde artık orman alanları dışında oluşturulacak barınak yerleriniz sınırlıdır. Bunun yanı sıra, aşı ithal lobisi de bayram ediyordur.

Burada, fayda sağlanmayacak üç unsur var. Bir, sokak hayvanlarının barınaklarda süreklilikle ölüme terkinin yolu açılıyor. İki, sorun bu yolla çözüm bulmuyor. Üç, var olan kaynaklar çarçur ediliyor ve bu da bizim gündemimizde sanki başka önemli bir sorun yokmuş gibi bir haftadır hem Türkiye'yi gerdi hem de insanlar arasında ayrımcılığı körükledi ve gönüllü mantığıyla işlev görenleri de ortadan kaldıran bir anlayışla uygulanması sorunlu olan bir noktaya çevrildi.

Sayın Cumhurbaşkanının yakında şöyle bir konuşma yapması olağandır: "Hayvan barınaklarını kurmak, sokak hayvanlarını toplamakla görevli CHP'li belediyeler bu verilen sorumluluğu, görevini yerine getirmiyor. Bu anlamda, sokaklar güvenilir değil." Oysa "Cumhurbaşkanı bu kanunu yürütür." hükmüyle zaten doğrudan bu sorumluluk kendisinde.

Buradan bir kere daha hatırlatalım: Cumhuriyet Halk Partisinin belediyelerde çoğunlukta olması nedeniyle, "barınak" olgusuyla beraber bu sorunun çıkarılan bu düzenlemeyle birlikte siyasi amaçla kullanılmak için gündeme getirildiğini gösteriyor. Bu yol, yol değildir; kısırlaştırma çözümdür. Yakala, kısırlaştır, alana bırak, sorunlu olanları rehabilite et, onlarla ilgili çözüm üret, eğitimi geliştir, başta çocuklarımız olmak üzere hayvanlarla olan ilişkileri düzenle, okullarda bu konuyu gündeme al. Çözümü olan bir konuyu bu kadar sorunlu hâle getirip bu kadar da çözümsüz noktaya taşımak özünde hayvanları katletme anlayışının ta kendisidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Ferit Bey, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Ey AKP ve MHP, sana hak olan yaşam soğukta yaşayan canlılara da haktır. Teklif yasalaşırsa tarih hiçbirinizi unutmayacak ve tarih sizi affetmeyecek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim Ferit Bey.

Sayın Ayhan Barut Bey'in yerine Sayın Sibel Suiçmez Hanım'a söz veriyoruz.

Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkanım, yıl 2021, Hayvan Dostu Kentler Ödül Töreni, Sayın Emine Erdoğan diyor ki: "Kafeslerin içinde geçen yaşam, yaşam değil tutsaklıktır. Belediyelerin hayvanseverlerle dirsek temasında olmasının faydalı olacağını düşünüyorum. Hiçbir hayvanın incitilmediği ve haklarının eksiksiz teslim edildiği bir dünya diliyorum." Birkaç şey daha var, süre yüzünden söyleyemiyorum.

Yine, Sayın Recep Tayyip Erdoğan 2021 Haziran ayında şöyle diyor: "Dünyamızdaki canlı ve cansız tüm varlıklar gibi hayvanlar da bize Allah'ın emanetidir. Onlardan elbette istifade edeceğiz ama asla zulmetmeyeceğiz, eziyet etmeyeceğiz, kötü davranmayacağız. Hayvanlara zulmetme hakkına kim nerede olursa olsun sahip değildir. Hayvanların korunmasıyla ilgili en ileri yasal düzenlemeleri, uygulamaları hayata geçirmiş bir yönetim olarak aksi yönde hiçbir davranışa rıza gösteremeyiz."

Sayın Bahçeli'nin 2018 Haziran ayında atmış olduğu "tweet" şöyle: "5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda ihtiyaç duyulan iyileştirmeleri de kesinlikle sağlayacağız, hem insan hem de hayvan katilleriyle mutlaka hesaplaşacağız." Bugün yapmış olduğu basın açıklamasında ise "Türk milleti hayvanları sever, köpekleri dost kabul eder, köpeklere karşı uygulanacak her türlü yanlışın karşısında durur; MHP de üzerine düşeni yapacaktır." demiştir.

Peki, nereden nereye gelinmiştir, nasıl gelinmiştir bu noktaya, onu anlamıyoruz. Hayvanları Koruma Kanunu'ndan hayvan hakları kanununa evrilmesi düşünülürken, bu tartışılırken hayvanların katliamı kanununa dönüşen bir yasayla, hayvanları doğal ortamlarından uzaklaştıran bir yasayla yeterli barınakların olmadığı, olan barınakların da hayvanların yaşamasına olanak tanımadığı, daha çok vahşileşmesine ve hastalanmasına neden olacağı ortamların olduğu o barınaklara köpekleri toplamak katletmekten başka bir şey değildir.

Çok Kıymetli Başkanım, çok uzun sürelerde birlikte olduk, konuştuk, tartıştık, çok açık, net söyleyeyim, konuşma imkânı verdiniz, kısıtlamaya gitmediniz ama bir o kadar da sivil toplum örgütlerini ve meslek kuruluşlarındaki kişileri buraya sokmayarak bu Komisyonun ihtisas komisyonu olma hususunu ortadan kaldırdınız. Keşke gelseydi, keşke tarafların hepsi birlikte gelseydi, keşke bizler her gün selamlaştığımız güvenlik güçleriyle karşı karşıya kalmasaydık; otursaydık, sorularımızın cevaplarını alabilseydik, kafamızdaki soru işaretleri gitseydi. Bunu yapmadınız; bu, demokrasi adına güzel bir şey değil. İlkin, ne hikmetse iki gündür televizyon bozuldu -vay TBMM'nin hâline, soracağım onu bir Divan üyesi olarak- bir tamiratı yapamadık, dün bilişim sistemine kedi düştü, o sabaha karşı şey yapamadı, derken bu Komisyonun sonuna geliyoruz. Anlaşılan o ki iktidar, Cumhur İttifakı "Ne olursa olsun biz bu yasayı çıkaracağız." diyor. Elbette bu teklifi buradan geçirebilirsiniz ama yine sizi uyarıyoruz, bu teklif sokakları yaşanabilir hâle getirecek değildir.

Şimdi, verileri almıştım ama çok konuşarak kafanızı dağıtmayayım. Sokaklar suç mahalli olmuş durumda; taciz, tecavüz, uyuşturucu satıcıları, bir sebep bulup birini döven insanlar, eşlerini katleden erkekler… 2023 yılı için soruşturma evresine gelen toplam suç sayısı 9 milyon 303 bin 644, önceki devirlerle birlikte 21 milyonu aşmış durumda. Siz de çok iyi biliyorsunuz -meslektaşlarım var- tecavüzün, tacizin ve şiddetin çoğu en yakından gelir, tam da sürekli bahsettiğiniz ailenin içinden gelir, oradan vurur, o yüzden de çözmek zordur, söylemek zordur ama bir o kadar da dirayet gerekir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Suiçmez…

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bitiriyorum Sayın Başkanım, herhâlde kırk yedi saniyem var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, o ikinci dakikanız… Çünkü siz adil ve adaletlisiniz, biliyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Öyle mi? Çok özür diliyorum, bitiriyorum, şimdi bitiyorum, ben yanlış anladım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şu eldiveni anlatmadınız ama.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Şimdi söyleyeceğim.

Başkanım, şimdi buradan geçiriyorsunuz ama o yollar taşlar, çukurlar dolu, gelene kadar çok şey değişebilir, umarız Genel Kurula da gelmez, yazı geçiririz. Şimdi, çözüm belli: Fon kur, yakala, kısırlaştır, yerinde yaşat, katliama dur de!

Başta söyledim Sayın Başkanım: Yarın Hakk'a varınca hesap sorar karınca. Katliama hep birlikte dur diyelim!

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

Gökçen Hanım, buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Hızlıca bütün bu süreçte neler yaşadığımızdan bahsetmek istiyorum son bir kez.

Çok uzun çalışma saatleriyle çalıştık, birkaç güne yayılan bir çalışma oldu ama işin sonunda çok da sağlıklı bir iş yapmadık. Bu, sadece bu Komisyonla ilgili değildi, şu anda Genel Kurula gelmeyi bekleyen -hatta bazıları da geldi, gelmek üzere- yargı sorunlarını çözmeyen bir yargı paketi yine benzer bir yöntemle görüşüldü, öğretmenlik mesleğine hakaret olarak gördüğümüz Öğretmenlik Mesleği Kanunu aynı şekilde getirildi, vergide adalet getirmeyen bir vergi paketi getirildi, aynı yoğunlukta görüşüldü, "Saraydan tasarruf olmaz." diyen ama tasarruf sorumluluğunu vatandaşa yükleyen tasarruf tedbirleri geldi ve en son hayvanları katletme yasasını biz burada böyle bir yoğunlukla, bir aciliyetle görüştük. Keşke ülkenin sorunlarını çözmek için bu kadar yoğunlukla çalışmış olsaydık fakat hiçbir soruna çözüm getirmeyen ve sokak köpekleri meselesine de çözüm getirmeyen bir kanun teklifini görüştük.

İkincisi, bütün bu süreçte sorularımıza cevap vermediniz, sadece teknik konularda yani teknik gibi görünen konularda bir şeyler söylediniz ama o da yeterli değildi. Aynı zamanda, kadın milletvekillerine laf atmak, onların sözünü kesmek haricinde konunun özüne girerek bir tek cümle kurmadınız tutanaklara geçmesin, tarihe not düşülmesin diye.

Üçüncü olarak, kanun tekniği açısından anlaşılmaz bir kanun yapmışsınız, kanun teklifi getirmişsiniz. Biraz önce 14'üncü maddeyle ilgili söylediğim gibi, 14'üncü maddeye bakıyorsunuz anlamak için 2'nci maddeye de bakmanız lazım, orada ne olacağını anlamak için 5'inci maddeye bakmanız lazım. İnsanlar bu kanun sistematiğini böyle takip etmek zorunda mı? Yani kendi hayvanlarının nasıl öldürüleceğini öğrenebilmek için kanunların bu kadar ayrıntısına girmek zorunda mı bu insanlar? Değiller.

Dördüncüsü, kanunun gerekçesindeki referanslar… Bakın, veterinerlerin söylediğini söylüyoruz, referanslarda bilimsel gibi görünsün diye referanslar yapmışsınız kanunun gerekçesinde, genel gerekçesinde, veterinerler diyorlar ki: "Bu referanslar eski, artık bilimsel güncelliğini korumuyor, bunlar eskiden veteriner sayısı azken, kısırlaştırma şu an, bugün yapıldığı gibi yapılmıyorken yazılmış olan eserler." Siz onlara atıf yapıp bilimsel gibi göstermeye çalışıyorsunuz. Kimi kandırıyorsunuz?

Beşincisi, çocuklara zarar verecek vahşi hayvanların şehirlere ve köylere inmesine nasıl engel olacağımıza dair hiçbir şey söylemediniz. Bugün köpeklerin ısırdığı çocuklar varsa yarın ormandan gelen, dışarıdan gelen, şehre inmiş olan vahşi hayvanların çok daha ciddi saldırılarıyla, daha fazla kuduz vakalarıyla uğraşıyor olacağız.

Altıncı olarak ve son olarak yürürlüğe hemen giriyor diye şu anki maddeden bahsediyorum. Yürürlüğe derhâl giriyor ama ne oluyor? Belediyeler için barınak konusunda 2028'de giriyor, vatandaşlar için 2025'te giriyor, gönüllüler için hemen giriyor. Sanki sorun zaten çözülmüş, ortada hiçbir şekilde hayvan da kalmamış gibi bir kanun yapmışsınız bir tarafıyla, diğer tarafıyla da "Hepsini öldürelim." diyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Sayın Yavuzyılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kayda girsin, girmesin konusundaki hassasiyet insanın gözlerini yaşartıyor gerçekten çünkü AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlar kayda girmesin diye hiç konuşmadılar.

LÜTFİ BAYRAKTAR (Sakarya) – Hoş geldin, hoş geldin!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, ben şunu söyleyeyim: Toplamda bir özet olarak söyleyeceğim, hoşunuza gitmeyebilir ama bu bir rezillik, bu rezilliğin ta kendisi. Şimdi, milletvekili olarak seçilip, gelip burada milyonlarca hayvanın kaderini belirleyecek olan bir kanun teklifi görüşmesi yapılıyor, günler sürüyor, saatler sürüyor ve burada muhalefet milletvekilleri aslında size kendinizi anlatmanız, temsil ettiğiniz insanların size verdiği yetkiyle konuşmanız için 1 kere değil, 2 kere değil, 3 kere değil bir fırsat sağlıyor ama ağzınızı açıp tek bir kelime, cümle söylemiyorsunuz, kayıtlara geçirmiyorsunuz. Bunun adı rezillik değilse bunun adı nedir, bana söyleyin? Bu "susma"nın adı nedir, bunu söyleyin?

Şimdi, bu kanun teklifinde bir kere bir iş, akış programınızın olmadığı görülüyor; öncül işler, ardıl işler belli değil. Diğer taraftan, sokak hayvanı sayısı ile barınak sayısı uyumlu değil ve aradaki farkın yani sokaktaki hayvanların barınağa alınamayacak kısmının, o büyük kısmın başına ne geleceği de belli değil yani belli ki yok edilecek veya yok ettirilecek, kanun teklifiniz bu.

Diğer taraftan, anlaşılıyor ki sizin aslında sorduğunuz soru şu kanun teklifinde, tüm Türkiye'ye sorduğunuz soru şu: Hayvanların katliamı kanlı mı olacak, kansız mı olacak? Sizin sorduğunuz soru bu. Barınaklara alınamayan, dışarıda kalan ama toplanmış olan hayvanların başına ne gelecek? Allah bilir, ne gelecek. Yani insanı insanlıktan, hayvanı hayvanlıktan çıkaran bir kanun teklifi bu; yaşarken değil, herkesi ve tüm canlıları ancak ölümde eşitlediğiniz bir kanun teklifi. Açıkçası, sizi bu vebalden kurtarmak istiyoruz, o nedenle ben tarihe not düşmek için söylüyorum bunu: Sayın Başkan, bu Komisyon toplantısını tam da bu noktada durdurun ve erteleyin, en azından bunu yapın, tarihe bu not düşsün. Buradan gülerek "Toplantı bitti, ne güzel, kurtulduk." diyerek çıksanız da maalesef ileride ellerinize baktığınızda kan göreceksiniz, başka bir şey görmeyeceksiniz ve çocuklarınızın size olan öfkesiyle yüz yüze geleceksiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz Sayın Yavuzyılmaz.

Sayın Özdemir, buyurun.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Arkadaşlar, bu Komisyonda elli saate yakını bir süreyi beraber geçirdik, ayağa kalkıyorum ve bu benim son konuşmam olsun bu Komisyonda.

İlk önce Sayın Bakanıma teşekkür ediyorum, büyük bir sabır gösterdi. Bütün muhalefete de ayrıyeten teşekkür ederim, hepimiz sonuna kadar savunduk canlarımızı.

Arkadaşlar, bu kanun gelirse çocuklarımızı koruyamayacağımızı bilin, emin olun bundan çünkü mahallenizin köpeğini alacaksınız, dağdaki taştaki köpekler gelecek onların yanına. Bu, çocukları ya da halkı korumak için yapılmış bir yasa olamaz. Sayın Bakanımın bile köpeği olduğunu biliyorum. Karşınızda Allah'ın yarattığı canlı, duyguları olan, size bakan, Allah'ın emanet ettiği canlardan bahsediyoruz. Bunları koyacak barınağımız yok, toplayamayız bile, bu vebalin altında eziliriz. Alırsak canı, yaşarız tufanı biz, bunu daha önce gördük. Siz diyorsunuz ki: "Alacağız hasta olanı barınağa, ondan sonra veteriner uyutacak." Barınağa aldığınız zaman o hasta hayvanı dört gün içinde bütün barınak hasta olur. Öyle bir barınağımız da yok bizim arkadaşlar.

Hayvanseverler çocuk düşmanı değil; ben anneyim, anneanneyim, hepiniz babasınız, annesiniz; hangimiz çocuğumuz zarar görsün isteriz? Ama bunlar yüzyıllardır bize eşlik eden canlarımız; rica ediyorum, Allah'ın adını anan siz vekillerden rica ediyorum, bu katliam yasasına "Evet." demeyin, altında eziliriz. Ölüm kararı veren bir Meclis bir daha yüce Meclis olamaz. Toplayamazsınız, üfürerek topladığınızda ölüyorlar, boynunu bağladığınızda boğulup ölüyorlar. Onları da Allah yarattı, "Yerdekilere merhamet edin ki ben de size merhamet edeyim." diyen bir Rabb'imiz var bizim. Bu son konuşmam, buradan Recep Tayyip Erdoğan'a, Sayın Cumhurbaşkanına sesleniyorum: Azıcık merhamet

varsa, azıcık vicdan varsa -biz bunu çözebiliyoruz, öldürmeden çözebiliyoruz- doğanı yaşatalım, doğmuş olanı öldürmeyelim. Bu yasa teklifi onaylanmadan barınak gezin 3 tane ama habersiz gidin, demek istediğimi anlayacaksınız. Hiçbir maaşla, hiçbir parayla bir köpeğin pisliği temizlenmez, yurt dışında hayvanı sevenler yapar bu işi.

Bu son konuşmam, hepinizin içinde vicdan var, merhamet var, Allah korkusu var, buna olur demeyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Var mı arkadaşlar?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özkaya, buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Değerli Başkanım, değerli milletvekillerimiz, bürokratlarımız ve basın mensupları; zor bir kanun çalışmasında olduğumuzu hepimiz biliyoruz. Muhalefet partisindeki milletvekili arkadaşlarımız diyor ki: "Bırakınız arkadaşlar, toplayamayız. Bırakınız, barınaklara koyamayız. 4,5 milyon mu olmuş? 10 milyon olsun, bırakınız. Bırakınız, ölenler ölsün."

(Gürültüler)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Elli saatte bunu mu anladınız?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ya, çarpıtma, öyle bir şey diyen yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Dinleyin, dinleyin, dinleyin! Ben sizi dinledim hatta "rezil" diyen kişiyi bile dinledim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sen yanlış dinlemişsin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Buraya gelen o babanın ağlayıp "Yarabbi, çocuğumun canını al." diyen o babayı dinledim. "Avcılık yapıp, hayvanları öldürüp hayvan savunuyor." diyenleri dinledim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben "rezil" demedim, "rezillik" dedim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Otur da dinle, dinle! Sadece siz konuştunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Milyonlarca hayvan öldüreceksiniz, ne diyorsun?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Siz belediye başkanlarınıza güvenmiyorsunuz, ülkenin üçte 2'sini yöneten belediye başkanlarınıza güvenmiyorsunuz çünkü siz "Bu paraları harcamayalım, hayvanlar sokakta devam etsin, barınak yapmayalım, kısırlaştırma yapmayalım…" yaptığınızla ilgili somut bir şey söylemiyorsunuz.

(Gürültüler)

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Kısırlaştırmayı buradan çıkaran sizsiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bu kanun yirmi yıl önce AK PARTİ tarafından getirildi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Demagoji yapıyorsun, "Kısırlaştırma yapmayın." diyen yok burada, yalan söylemeyin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O zaman yapacaksınız, şimdiye kadar "Bizim şu belediyemiz şöyle güzel bir iş yaptı." diye örnek vereceksiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bak, Bakanın burada, Bakanına sor…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bakanım biliyor…

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakana hesap sor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Otur! Onların hepsini biliyorum, rakamlara vâkıfım, senin gibi boş boş konuşmuyorum, otur da dinle!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Senin Bakanın döneminde yapılmadı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ali Bey, toparlayın.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Çok mu zorunuza gitti? Siz alışmışsınız sürekli konuşmaya, sürekli böyle hareket etmeye. Otur ve dinle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, töhmet altında bırakıyor sizi.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Konuş konuş, kim engel oluyor?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Dinle, dinle! Dinlerseniz…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, oturun, hatibi dinleyin.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yirmi yıldır kim iktidarda?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yirmi yıl önce bir kanun çıkarılmış, bu kanunu 2004 yılında AK PARTİ çıkarmış, bu kanunu bugüne getirmiş, süreç içinde uygulanmış ve sorunların sizin mahallî ve müşterek ihtiyaçları…

Sayın Başkanım…

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Siz katliam failisiniz, tarihe geçtiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim, sonra söyleyeceğimizi söyleyelim.

Devam edin.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, bizim demediğimiz şeyleri söylüyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ali Bey, son cümlelerinizi alalım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Belediyenin görevi nedir? Mahallî ve müşterek ihtiyacı karşılamaktır. Belediyenin görevi bu sorunu çözmektir. Merkezî hükûmet diyor ki:” İstanbul, Ankara; ben senin bütçenin yüzde 95’ini merkezden gönderiyorum, sana arsa veriyorum…”

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Herkes sizin gibileri katiller olarak…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir susar mısınız! Bir susar mısınız! Bir susar mısınız!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ali Bey, siz Komisyona hitap edin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Katilleri savunan sizsiniz, katillerle arkadaş olan sizsiniz, sırtını katillere dayayan sizsiniz, katille beraber yürüyen sizsiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ali Bey…

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bırak ya! Hep aynı hikâye, yemezler!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ali Bey, kanunla ilgili söyleyeceklerinizi lütfen tamamlayınız.

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, 3’üncü dört dakikaya geçti.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Size de veriyoruz ya! Kanun hakkında bu çalışmaları yürütmüş biri, bilgi veriyor.

Ali Bey, tamamlayın.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, on yıldır Parlamentodayım, daha muhalefetten "Şu kanunu geçirelim, şu kanunu yapalım." diyen bir tek şey görmedim, bir tek Elektronik Ticaret Kanunu'nda yaptılar, ertesi gün de Anayasa Mahkemesine gittiler, niye gittiklerini de kendileri biliyor.

Teşekkür ediyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim, sağ olun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Trollerinizi konuşturacağınıza biraz siz konuşsaydınız, trolleri konuştura konuştura konuşmayı unuttunuz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bu kadar saçmalığı hiçbir yerde görmemiştik gerçekten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, ona buna katil dediğin bir konuşma yaptın, bu arada da milyonlarca hayvanı öldürmeye çalışıyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Siz belediyelerinize güvenmiyorsunuz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biz halkımıza güveniyoruz, halkımıza, hayvan hakları savunucularına güveniyoruz. Gelin toplayın bakalım, hadi bakalım!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Araştırma komisyonu raporunun gereğini yapmadın…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Yavuzyılmaz, lütfen oturur musunuz.

Sayın Barış Karadeniz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – AK PARTİ'nin milletvekillerinin hazırladığı araştırma komisyonu raporunu neden hayata geçirmediniz? Neden geçirmediniz?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kendiniz toplayın, gelin; toplayın bakalım, hadi bakalım! Siz kendiniz gelin toplayın, tamam mı? Belediye işçilerine toplatmayın!

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen, arkadaşınız konuşuyor.

Sayın Karadeniz, başlar mısınız.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sayın Milletvekili…

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Nasıl bir işmiş görelim! Önce siz gelin toplayın, bu kararı veren vekiller toplasın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Milyonlarca hayvanın ölüme götürecek kanun teklifini…

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir saniye arkadaşlar, bir saniye… Bakın…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Milletvekillerinize sahip olun!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sen de Bakanına sahip ol!

(Gürültüler)

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir saniye, müsaade ederseniz…

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Enerji Bakanının döneminde grizu faciası olur, Çevre Bakanının döneminde İliç faciası olur, Tarım Bakanının döneminde kısırlaştırma sorunu olur…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Yavuzyılmaz, konuştunuz zaten bunları, söylediniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tarım Bakanlığı döneminde kısırlaştırma yapılmamış; anlat dur, anlat dur!

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sayın Milletvekili, konuşmayacaktım ama sizin şu konuşmanızdan sonra konuşma gereği duydum. Ya, yüzünüzden kin ve nefret akıyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hiç öyle bir şey yok.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Aynen öyle, aynen.

(Gürültüler)

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir saniye, müsaade eder misiniz? Ayıp ediyorsun, şu anda ayıp ediyorsun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Karadeniz…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bende kin yok, hiç öyle bir şey yok!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Karadeniz…

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – O zaman, şimdi bir şey daha söylerim de gerek yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerek yok…

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Cevabını alırım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir saniye, daha bitirmedim ki!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben konuşmanızda kin ve nefret gördüm. Niye biliyor musunuz? Öyle bir noktaya gelmişsiniz ki belediyeleri kaybetmişsiniz, onun üzüntüsünü yaşayan hâlinizle diyorsunuz ki: “Hadi görelim belediyelerinizi.” Ya, bu belediyeler…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Öldürmesin belediyeler.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ya, Sayın Vekil, Sayın Ali Özkaya, Afyon Vekilimiz, tarihe…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir şey demiyoruz ki!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özkaya, dinleyelim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir saniye müsaade et. Bakın, ben sizi sabırla dinledim, müsaade edin. Ben hiçbir şey söylemedim, sabırla dinledim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Tamam, dinliyorum.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Yani bunu niye bu hâle getiriyorsunuz? “Ortada bir sorun var.” diyorsunuz, buraya bir kanun teklifi getiriyorsunuz, ondan sonra “Hadi belediyeleriniz yapsın da görelim.” diyorsunuz. Bu nasıl bir nefrettir ya? Bu belediye AK PARTİ belediyesi olabilir, CHP belediyesi olabilir ya da başka partilerin belediyeleri olabilir; ortak bir ülke sorunu değil mi? Ortak ülke sorununa “Hadi yapın da görelim.” derseniz o zaman siz bunu ortaklaştırmamışsınız, bunu ortaklaştırmamışsınız!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 530 belediyemiz var.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Yirmi yıldan beri bu sorun var diyoruz ama öyle bir noktaya getirmişsiniz ki bu sorunu çözmek istemeyen, yıllardır bu olan biteni hiç üstlenmeyen, burada bir sorumluluk almayan “Hadi bundan sonra görelim.” diyen bir anlayışınız var. Onun için gözünüzde kin ve nefret gördüm.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O sizin görüşünüz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir saniye Sayın Başkan, bir saniye…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hiç öyle bir şey yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bakın, sonuna geldik.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bunu asla kabul etmiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özkaya, lütfen ya… Lütfen ya, lütfen…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Tamam Sayın Başkan. Söz söylemesin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Karadeniz, maksat hasıl oldu, siz de kuracağınız cümleyi kurdunuz yani onun dışında…

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – En son mağdur olan arkadaşımızdır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun, toparlayın.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ya, bizim baştan beri dediğimiz bir şey var. Evet ortada bir sorun var. İlk gün dedik ki: Ortak aklı kullanalım, beraber çözelim. Siz son gün diyorsunuz ki: “Hadi yapın da görelim.” Yazık, yazık!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

Sayın Barut, lütfen, yeni bir sataşmaya sebebiyet vermeyelim ve şu oylamaya geçelim.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, benimki bir düzeltme, bir şey söyleyeceğim. Ben “rezil” demedim, onu müsaadenizle…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, sen “rezil” demedim diyorsun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Değerli arkadaşlar, ben kimseye “rezil” demedim, “rezillik” dedim.

(Gürültüler)

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkanım…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen dinleyelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben “rezil” demedim, “rezillik” dedim yaptığınıza.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, lütfen, arkadaşlar…

AYHAN BARUT (Adana) – Bu kanun teklifi 12 Temmuzda Meclise indi. 17 Temmuzda on sekiz saatlik bir görüşme yaptık, 22 Temmuzda on dört saatlik bir görüşme yaptık, şu anda da on saat; toplamda kırk iki saattir bu kanun teklifini konuşuyoruz. Ağzımızdan gelen, aklımızın yettiği, bilgimizin yettiği bütün her şeyleri size söyledik “Bu esaret, ölüm ve katliam yasasını geri çekin” diye ama olmadı. Burada çok gerginlikler de oldu, uzun uzun tartışmalar da oldu ama sonuna geldik. Sonuna geldik ama bir arkadaşımız çıkmış, sonunda olmadık laflar atıyor, diyor ki: “Muhalefetteki arkadaşlar, bırakın 4,5 milyon, 10 milyon, bırakın, bırakın…” Demek ki lafı verenden alan uz gerek. Sen üç gündür böyle mi anlıyorsun? Biz diyoruz ki: Birincisi, bir kere, bu iktidar daha sokakta kaç tane

hayvan yaşıyor, canlı hayvan var onu bilmiyor; sayısını bilmediğimiz bir canlı grubunun kanun teklifini yapıyoruz. İkincisi, diyoruz ki: Kardeşim, biz öyle demiyoruz, kasırlaştıralım diyoruz, aşılat, kısırlaştır, yerinde yaşat diyoruz. Böyle mi algılıyorsunuz, buradan öyle mi görünüyor size? Bu birincisi.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yaptık, biz çok yaptık.

AYHAN BARUT (Adana) – Dilinde pelesenk gibi, ağzına dolamışsın "Belediye başkanlarınıza güvenmiyor musunuz?" Allah'ına kadar, sonuna kadar belediye başkanlarımıza güveniyoruz ve diyoruz ki: Bu kanun geçse de geçmese de bizim belediyelerimiz bu ötanaziyi, bu sizin akıl almaz programlarınızı uygulamayacak. Sonra diyorsunuz ki: "Barınak yapmaktan korkuyor, vazgeçiyorsunuz." Yirmi iki yıldır iktidardasınız, yirmi iki yıldır işbaşındasınız, neden yirmi iki yıldır bunu yapmadınız? Niye biliyor musunuz? Niyetinizi söyleyeyim: Acayip bir travma olmuş sizin üzerinizde 31 Mart seçimleri. İktidar kaybetmek böyle işte. Bugün yerel iktidarı kaybettiniz, böylesiniz; yarın Allah'ın izniyle genel iktidarı kaybettiğinizde sizdeki o travmayı göreceğim.

Dolayısıyla, şu ana kadar muhalefete "Bu konuya şunu yapalım, bunu yapalım, şu kanunu geçiremedim." diyorsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, elektronik cihazla oy verdiniz Anayasa Mahkemesinde…

AYHAN BARUT (Adana) – Çok şükür ki demiyoruz çünkü sizin yanlışlarınıza; çıkaracağınız, toplumu geren, toplumu kutuplaştıran, işçiyi, memuru, çiftçiyi, emekliyi düşünmeyen hiçbir yanlış kanununuza imza atmadık Allah'a çok şükür. Onun için sizinle birlikte değiliz. Anlatabiliyor muyum?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

Evet, arkadaşlar, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Madde üzerinde 1 adet önerge var, okutup işleme alacağım.

Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir	Ferit Şenyaşar
Ağrı	Şanlıurfa

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nejla Hanım…

NEJLA DEMİR (Ağrı) – İbrahim Bey konuşmak istiyor.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Şimdi, Başkan, aslında anlaşılıyor ki sözlerimizin karşılıklı olarak bir karşılığı yok ve şunu söyleyeyim özellikle Afyon Milletvekilimize: Gördüğüm kadarıyla bu yasanın her türlü sorumluluğunda çok büyük payı var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yok.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Bu bilgi vardı bende.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ben yapılan işlerde varım ancak şahsım da…

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Bir dakika… Konuşabilir miyim? Sayın Milletvekili, konuşabilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Büyük bir payı var, elbette de bunun ağır sorumluluğu var, çok anlaşılıyor, çok insani bir durum belki değerlendirildiğinde ama gelin, bence bu kadar öfkelenmek yerine birer aklıselim olalım, inatlaşmayalım, aynı zamanda birazcık da hırsımızla falan davranmayalım. Bu sorun böyle çözülmez. Böyle devam ederseniz, ben size çok net söyleyeyim -ben Uşaklıyım, Afyon'u çok iyi biliyorum, seçimi nasıl kaybettiğinizi de biliyorum- böyle devam ederseniz çok seçim kaybedersiniz. Bu halkın artık gözü açıldı, öyle körü körüne gitmiyorlar, belki giderler var içinizde ama başka bir gerçek daha var. Afyon Belediyesini nasıl kaybettiğinizi ben detaylı bir şekilde öğrendim, elimle raporu da var, çok yakından inceliyorum ama şunu söyleyeyim: Bu yöntemle devam ederseniz, bu kadar giderseniz bu hayvan hakları meselesinde de inanın, emekliler meselesi, ezilenler meselesi ve bütün yoksullarla ilgili bu ülkeyi bu hâle getirmenizden dolayı çok daha ağır şey yapacaksınız. O nedenle şunu söylemek istiyorum: 16'ncı madde, 17'nci maddede aynı zamanda şu yaşanan durumun bir başka onayını istiyorsunuz bizden yani aslına bakarsanız, yürütmek istediğiniz rejimin onayını istiyorsunuz. Böyle bir onay vermeyeceğiz ve gerçekten de şu andaki yaşadığımız gerçeklik bir kez daha gösterdi ki bu ülkedeki demokrasinin kırıntılarını bile yok ediyorsunuz. O nedenle vazgeçin bu durumdan. Bu ülkede sizler değil, sizden sonra insanlar da yaşayacaklar, çocuklarınız da yaşayacaklar, yazık ediyorsunuz ve gerçekten bir kez daha bu yasayı…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum Sayın Akın.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi okutuyorum.

MADDE 17- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, son söz olarak…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, sizden istirhamım, son konuşmayı yapalım ve konuyu kapatalım.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Valla kapatmayacağız, sokakta mücadelemiz devam edecek, bu daha başlangıç.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, biz de buradayız, sıkıntı yok.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Tamam, biz de buradayız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Biz de buradayız, buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Biz de buradayız, merak etmeyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, zaten aslında düşüncem o yöndeydi, son konuşmam olacaktı ama arkadaş çok zamandır yanlış konuştuğu için biz o şekilde konuştuk.

Şimdi, uzun bir maratonun sonuna geldik. Burada, bir kanun teklifinin sonundayız. Bu kanun teklifi burada geçiyor olabilir, buradan geçse bile, bu yürütmeyi Sayın Cumhurbaşkanı yapacak ya…

(AK PARTİ ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Koca, burada hatip konuşuyor.

PERİHAN KOCA (Mersin) – O zaman karşı tarafı da susturacaksınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, hatip konuşuyor. Siz…

PERİHAN KOCA (Mersin) – O zaman müdahale edeceksiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ama siz de konuşuyorsunuz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Buraya değil, oraya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Barut.

(Gürültüler)

AYHAN BARUT (Adana) – Konuşacağım ama insicamım bozuluyor, konuşmayarak uzatma gibi bir derdim yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, oradaki, arkadaki laf atan milletvekili söz alsın, konuşsun, fikirlerini açıklasın. Bu şekilde konuşma olmaz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Yavuzyılmaz, söz talep edene ben söz veririm "İlla sen konuşacaksın." diyemem. Böyle bir huyum yok, böyle bir hakkım da yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Böyle karşılıklı olmaz ki…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Uzun bir maratonun sonuna geldik. Burada tüm Türkiye'nin, toplumun büyük kesiminin, sivil toplum kuruluşlarının, meslek odalarının, hayvanseverlerin takip ettiği bir kanun teklifinin sonuna geldik ama gönül isterdi ki buradan bu kanun teklifi geri çekilsin. Hayvan dostlarının, hayvanseverlerin, Türkiye'deki hayvan seven bütün yurttaşlarımızın istediği yönde bir kanun teklifi olsun, bu ertelensin, ileriki günlerde yapılsın ama böyle olmadı. Şu anda istemeye istemeye çok iyi olmayan bir kanun teklifi Komisyondan geçmiş oldu. Ben, burada iktidar partisi milletvekili arkadaşlara "Buradan, bu kanun teklifi geçtikten sonra, evinize gittiğinizde, başınızı yastığa koyduğunuzda vicdanımız rahat olacak mı?" diye sormak istiyorum; bu birincisi.

İkincisi, bu yasayı Sayın Cumhurbaşkanı yürütüyor, buradan şunu söylemek istiyorum: Bu kanun teklifinin gerek Türkiye Büyük Millet Meclisinden döneceğine eminiz gerekse de -biraz önce Sibel Hanım'ın tariflediği üzere- Sayın Cumhurbaşkanı toplumun tüm sesini, katmanlarını dinleyecektir, bu kanun teklifini Meclise göndermeyecektir diye düşünüyorum.

Bir söyleyeceğim de: Bu kanun teklifi Meclisten geçer ama sokaklardan geçmez. Madem hayvanları, köpekleri -konuşamazsınız onlarla, seslerini dinleyemezsiniz- dinlemediniz, neden STK'leri, bizleri dinlemiyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN BARUT (Adana) – Bu yasa teklifinin derhâl geri çekelim, herkesin istediği gibi Meclis yeniden açıldığında yeni bir kanun teklifi yapalım diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim Sayın Barut.

Sayın Suiçmez, Sayın Deniz Yavuzyılmaz sizlerden ricam şu: Bu yürütmeyle ilgili madde, bunun üzerine…

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – İki cümle Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İki cümleyse iki cümleye eyvallah ama lütfen, istirham ediyorum…

Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, az önce Ayhan Vekilim de söyledi; bu yasa buradan da geçse, Meclisten de geçse sokakta yürümeyecektir. İlk baştan itibaren dedim; yasalar, birlikte tutmak içindir, sorunları çözmek içindir. Bu yasa, vatandaşı vatandaşla karşı karşıya getiriyor, vatandaşı

hayvanla karşı karşıya getiriyor ve çözüm üretmiyor. Dolayısıyla, biz bu yaşa, bu boya mücadeleleyle geldik, mücadeleye devam. Bizimle birlikte kalpleri çarpan sokak hayvanı dostlarıyla birlikte bu mücadeleyi yürüteceğiz.

Teşekkürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim, sağ olun.

Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arkadaşlar, bir komisyon toplantısındayız ama bu Komisyon toplantısı maalesef alaca karanlık kuşağına döndü. Tüm hayvanseverler, ve sokakta yaşayan sahipli, sahipsiz tüm hayvanlar âdeta sizinle birlikte bir korku tüneline girdik ve şu anda tünelin içinden hep birlikte çıkmaya çalışıyoruz. Üzgünüz, pandemi dönemini hatırlayın, pandemide tüm insanlar evlere kapanmışken sokakta kalan hayvanlar aç kalmasın diye her birimiz bir kap mamayla, bir kap suyla onları hayatta tutmaya çalışmıştık. Tüm o gayret, o çaba ve hayatta tutmaya çalıştığımız canlar maalesef şu anda büyük bir tehdit altında. Bunu inkâr edebilirsiniz ama bilimsel açıdan bu tehlikeyi sizin inkâr etmeniz maalesef ortadan kaldırmıyor. O nedenle oturun, biraz hesap edin, matematik yapın, bilimsel verileri toplayın; sokak hayvanı sayısı kaç, barınak sayısı kaç, biz bu kanunu geçirirsek barınaklara kaç hayvan alınabilecek, milyonlarca sokak hayvanına barınakta kaç yıl bakılabilecek, nasıl olacak; bunları bir düşünün. O nedenle, burada bir kısırlaştırma seferberliği, aşılatma, yerinde yaşatma ve süreci bir kısır döngü olarak tekrar başlatmamak adına ticaretinin yasaklanması ve üretimin durdurulması kısımlarının bir arada olması gerekli.

Şimdi, burada en önemli noktalardan biri şu değerli arkadaşlar: Bakın, biz milletvekiliyiz, evet, siyasetin içindeyiz ama bugün görüştüğümüz kanun teklifi doğrudan sadece teknik bir konu değil, aynı zamanda hayatın anlamıyla da çok ilgili. Yani bizim varlık nedenimiz ve yaşamımızın anlamıyla doğrudan ilgili olan bir kanun teklifini şu anda görüşüyoruz. Ben ve hepimiz çocuklarımıza, tüm insanlara ve hayvanlara karşı sorumluyuz ve milletvekilliğim dönemimde şahsen böyle bir kanunun teklifinin, hayvanların katledilmesine yol açabilecek, bu sürecin içinde yer alacak olan insan unsurunun ortaya çıkarabileceği birçok suistimallere açık olan bu kanun teklifinin ortaya çıkaracağı vebali almak istemiyorum. Bunu benim milletvekilliğim dönemimde "Neden baba buna engel olmadın?" diyen çocuklarımın sorularına muhatap kalmak istemiyorum. Siz de buna muhatap kalmayın ve buradan geçse bile bu kanun teklifi Meclisten geçmesin; aklıselim, birlikte, doğru yol bulalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Sayın Gürer, lütfen çok kısa olsun.

Arkadaşlar, istirham ediyorum…

(DEM PARTİ sıralarından "Niye?" sesleri)

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan…

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Bana da mesela diyor ki: "Bir kere konuşabilirsiniz." Günde bir kere konuşma diye bir kural mı var? Allah Allah!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, Komisyon toplantısıyla ilgili verdiğimiz önerge doğrultusunda bir karar aldık.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Niye o önerge var zaten ya! Böyle bir müzakerede…

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Komisyon kendi gündemine hâkimdir!

Evet, Sayın Gürer, buyurun.

(Gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Uygulanabilmesi olası olmayan bir kanun teklifi biraz sonra Komisyondan geçmiş olacak. Buradaki maksadın belediyeleri hedefe koymak olduğu biraz evvelki konuşmacının ifadelerinden anlaşıldı oysa çözümü mümkün. Çözümü olan bir şeyi çözümsüzlüğe taşıyıp buradan siyasi rant devşirmenin doğru olmadığını düşünüyorum.

Kanun teklifi geri çekilmedi ama Meclisteki görüşmelerinde de mücadelemizi sürdüreceğiz. Sonuna kadar da uygulanamayacağı belli olan ve sorunu daha da çözümsüzlüğe götürecek bu kanun teklifine karşı mücadele edeceğiz diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Ben konuşmadım!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

(Gürültüler)

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Başkanım, söz talebim var!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, arkadaşlar, biz burada karar aldık; böyle bir usul yok, böyle bir usul yok.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Otur yerine!

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – “Otur yerine!” ne demek? Sana ne ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Komisyon kendi gündemine hâkimdir.

(AK PARTİ ve CHP, DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen… Olmaz böyle bir şey!

Toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.20

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 22.39

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)

SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)

KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kıymetli hazırun, Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli milletvekilleri; madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye ara verdik o zaman?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, teklif üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Teklif kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bu yasaya geçit vermeyeceğiz!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Üzerinde söz söylemediğiniz yasa teklifini geçirdiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde teklifte anlatımın açıklığa kavuşturulması, atıflar ve kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla Komisyon Başkanlık Divanına redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ret, ret!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İç Tüzük’ün 45’inci maddesi hükmü uyarınca özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin Komisyon Raporu hakkında İç Tüzük’ün 45’inci maddesine göre Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan, Konya Milletvekili Mehmet Baykan, Amasya Milletvekili Hasan Çilez, Mardin Milletvekili Faruk Kılıç ve Antalya Milletvekili Hilmi Durgun’un özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Vahit Kirişci

Kahramanmaraş

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmiştir. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

Değerli arkadaşlar, Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa Perşembe günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini Komisyon bürosuna iletmelerini özellikle istirham ediyorum.

Hepinize çok teşekkür ediyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.41